

СЛАВЕ НИКОЛОВСКИ - КАТИН

МИТРОПОЛИТОТ КИРИЛ

SLAVÈ NIKOLOVSKI - KATIN

ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΤΑΝ ΚΙΡΙΛ

МИТРОПОЛИТОТ КИРИЛ
METROPOLITAN KIRIL

40 ГОДИНИ
ПРЕДАНО АРХИПАСТИРСКО СЛУЖЕЊЕ
НА БОГА И НА СВОЈОТ МАКЕДОНСКИ НАРОД

СЛАВЕ НИКОЛОВСКИ - КАТИН
SLAVĚ NIKOLOVSKI – KATIN

МИТРОПОЛИТОТ КИРИЛ
METROPOLITAN KIRIL

ПОЛОЦКО-КУМАНОВСКА
ЕПАРХИЈА

ПОЛОШКО - КУМАНОВСКА ЕПАРХИЈА
КНИГОИЗДАТЕЛСТВО „МАКЕДОНСКА ИСКРА“ - СКОПЈЕ
DIOCESE OF POLOG AND KUMANOVO
MAKEDONSKA ISKRA PUBLISHING HOUSE – SKOPJE

Едиција: ПОРТРЕТИ
Series: PORTRAITS

СЛАВЕ НИКОЛОВСКИ - КАТИН
SLAVĚ NIKOLOVSKI – KATIN

МИТРОПОЛИТОТ КИРИЛ **METROPOLITAN KIRIL**

МОНОГРАФИЈА - MONOGRAPH

Рецензенти / Reviewers:

Митрополит АГАТАНГЕЛ
Metropolitan AGATANGEL

Ставре Џиков
Stavre Dzikov

Издавачки совет:

Publishing Board:

Мишко Васовски - Детроит	Miško Vasovski - Detroit
Никола Стојановски - Торонто	Nikola Stojanovski - Toronto
Владо Царевски - Лакавана	Vlado Carevski - Lackawanna
Јосив Христовски - Колумбос	Josiv Hristovski - Columbus
Стив Плиакас - Њумаркет	Steve Pliakas - New Market
Трпче Пеов - Перт	Trpče Peov - Perth
Прота Кирил Велински - Загреб	Very Reverend Kiril Velinski - Zagreb
Душан Петрески - Скопје	Dušan Petreski - Skopje
Проф. д-р Трајан Гоцевски - Скопје	Prof. Ph.D. Trajan Gocevski - Skopje
Протаѓакон Вичко Гочевски - Скопје	Archdeacon Vičko Gočevski - Skopje
Владимир Николовски - Тетово	Vladimir Nikolovski - Tetovo
Протаставрофор Драги Стојановски	Proto-presbyter stavrophore Dragi Stojanovski
- Куманово	- Kumanovo
Мане Јаковлевски - Зубовце, Гостивар	Mane Jakovlevski - Zubovce, Gostivar
Иванчо Тодоровски - Крива Паланка	Ivančo Todorovski - Kriva Palanka

СЛАВЕ НИКОЛОВСКИ - КАТИН

МИТРОПОЛИТОТ КИРИЛ

SLAVÈ NIKOLOVSKI - KATIN

METROPOLITAN KIRIL

СОДРЖИНА

ВОВЕД - АПОСТОЛСТВО ВО НАШЕ ВРЕМЕ	8
ПРВ ДЕЛ - ТАТКОВИНАТА НА ПОТЕКЛОТО	21
ВИСТИНАТА ЗА МАКЕДОНИЈА	24
ИЗВОРИТЕ НА ПИСМЕНОСТА	26
ПРЕСПА – КРСТОСНИЦА НА ЦИВИЛИЗАЦИИ	30
ЦАРЕВДВОРСКИ КАЛЕИДОСКОП	36
ВТОР ДЕЛ - СЕМЕЈНИТЕ КОРЕНИ НА МИТРОПОЛИТОТ КИРИЛ	45
СЕМЕЈНОТО СТЕБЛО НА МИТРОПОЛИТОТ КИРИЛ	48
РОДИТЕЛИТЕ МИЛИЦА И БОЈАН И НИВНАТА ПОСВЕТЕНОСТ КОН БОГА И ТАТКОВИНАТА	50
ВИКАРЕН ЕПИСКОП ТИВЕРИОПОЛСКИ	60
ДУХОВНАТА МИСИЈА НА МИТРОПОЛИТОТ ВО ЗЕМЈАТА И СВЕТОТ	64
ТРЕТ ДЕЛ - ОСНОВОПОЛОЖНИК И АФИРМАТОР НА МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА ВО ДИЈАСПОРАТА	67
ДЕЈНОСТА НА МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА ВО ПРЕКУОКЕАНСКИТЕ ЗЕМЈИ, СО ПОСЕБЕН ОСВРТ ВО САД И КАНАДА	72
СВЕЧЕНИ ОСВЕТУВАЊА НА МАКЕДОНСКИ ХРАМОВИ ШИРУМ СВЕТОТ СО ЧИНОДЕЈСТВУВАЊЕ НА МИТРОПОЛИТОТ КИРИЛ	98
АВСТРАЛИЈА •	103
АВСТРАЛИЈА - ЗЕМЈА ДАЛЕЧНА	108
КАНАДА •	133
КАНАДА - ЗЕМЈА НА МУЛТИКУЛТУРА	136
СОЕДИНЕТИТЕ АМЕРИКАНСКИ ДРЖАВИ •	147
САД – ВЕТЕНАТА ЗЕМЈА	150
ВАТИКАНСКИ ХОРИЗОНТИ	196
ЧЕТВРТИ ДЕЛ - ПОЛОШКО-КУМАНОВСКАТА ЕПАРХИЈА	203
НЕГОВАТА ДУХОВНО-НАЦИОНАЛНА И ЦРКОВНА МИСИЈА ВО ТАТКОВИНАТА	212
СТРУКТУРА НА ПОЛОШКО-КУМАНОВСКАТА ЕПАРХИЈА	220
ОСВЕТЕНИ ЦРКВИ ОД МИТРОПОЛИТОТ КИРИЛ ВО ПОЛОШКО-КУМАНОВСКА ЕПАРХИЈА - (1971-2005 ГОД.)	246
ХУМАНИТАРНАТА ОРГАНИЗАЦИЈА „МИЛОСРДИЕ“	248
ПЕТТИ ДЕЛ - МИТРОПОЛИТОТ КИРИЛ НИЗ СТРАНИЦИТЕ НА МЕДИУМИТЕ	253
БЕЗ МАКЕДОНСКАТА ЦРКВА НЕМА ОПСТОЈ НА НАРОДОТ И НА ДРЖАВАТА	258
ШЕСТИ ДЕЛ - ЧЕТИРИ ДЕЦЕНИСКО ПРАЗНУВАЊЕ	289
ТВОРЕЦ НА НОВИ ДУХОВНИ ВРЕДНОСТИ	292
ТАТКОВИНСКИ ОРДЕН ЗА ВЕКОВНОТО ПОСТОЕЊЕ	298
БЕСЕДА НА МИТРОПОЛИТОТ КИРИЛ ВО ЦРКВАТА „СВ. ДИМИТРИЈА“ ВО СКОПЈЕ ВО 1967 ГОД.	304
БЕСЕДА НА МИТРОПОЛИТОТ КИРИЛ ВО ЦРКВАТА „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ НА ПЛАОШНИК, ВО 2007	310
ПРОДОЛЖЕНО ЦРКОВНО-НАЦИОНАЛНО ДЕЛО	318
СЕДМИ ДЕЛ - ДОДАТОК	325
МАКЕДОНСКИОТ ДУХОВЕН ПАСТИР Г. КИРИЛ (Митрополит повардарски Агатангел)	328
МОНОГРАФИЈАТА - МИТРОПОЛИТ КИРИЛ (Ставре Џиков)	332
ВЕЛИЧИЕТО НА ДУХОВНИОТ ХРОНОПИС	334

CONTENTS

INTRODUCTION - THE APOSTLESHIP IN OUR TIME	9
PART I - THE LAND OF ORIGIN	21
THE TRUTH ABOUT MACEDONIA	25
THE SOURCES OF LITERACY	27
PRESPA – A CROSSROADS OF CIVILIZATIONS	31
KALEIDOSCOPE OF CAREV DVOR	37
PART II - METROPOLITAN KIRIL'S FAMILY TREE	45
METROPOLITAN KIRIL'S FAMILY TREE	48
HIS PARENTS MILICA AND BOJAN AND THEIR DEVOTION TO GOD AND THEIR FATHERLAND	51
THE BISHOP'S VICAR OF TIVERIOPOL	61
METROPOLITAN'S SPIRITUAL MISSION HOME AND ABROAD	65
PART III - FOUNDER AND AFFIRMER OF THE MACEDONIAN ORTHODOX CHURCH IN THE DIASPORA	67
THE ACTIVITIES OF THE MACEDONIAN ORTHODOX CHURCH OVERSEAS, WITH PARTICULAR REFERENCE TO THE USA AND CANADA	73
FORMAL CONSECRATION OF MACEDONIAN CHURCHES THROUGHOUT THE WORLD CONCELEBRATED BY METROPOLITAN KIRIL	99
AUSTRALIA •	103
AUSTRALIA – A DISTANT LAND	109
CANADA •	133
CANADA - A LAND OF MULTICULTURE	137
THE UNITED STATES OF AMERICA •	147
THE USA – THE PROMISED LAND	151
THE VATICAN HORIZONS	197
PART IV - THE DIOCESE OF POLOG AND KUMANOVO	203
HIS SPIRITUAL – NATIONAL AND CHURCH MISSION IN THE FATHERLAND	213
THE STRUCTURE OF THE DIOCESE OF POLOG AND KUMANOVO	221
CHURCHES IN THE DIOCESE OF POLOG AND KUMANOVO CONSECRATED BY METROPOLITAN KIRIL (1971-2005).....	247
HUMANITARIAN ORGANIZATION "CHARITY"	249
PART V - METROPOLITAN KIRIL - THROUGH THE PAGES OF THE MEDIA	253
MACEDONIAN PEOPLE AND MACEDONIAN STATE CANNOT EXIST WITHOUT MACEDONIAN ORTHODOX CHURCH	259
PART VI - CELEBRATION OF THE 40TH ANNIVERSARY	289
CREATOR OF NEW SPIRITUAL VALUES	293
ORDER OF THE FATHERLAND FOR THE CENTURY-OLD EXISTENCE	299
SERMON OF METROPOLITAN KIRIL DELIVERED AT ST. DIMITRIJA CHURCH IN SKOPJE, IN 1967	305
SERMON OF METROPOLITAN KIRIL AT THE CHURCH OF ST. CLEMENT OF OHRID ON PLAQ[NIK IN 2007	311
THE SALUTARY DEED CONTINUES	319
PART VII - APPENDIX	325
THE MACEDONIAN SPIRITUAL PASTOR (<i>Metropolitan Agatanghel of Povardarie</i>)	328
MONOGRAPH – METROPLITAN KIRIL (<i>Stavre Džikov</i>)	332
THE GREATNESS OF THE SPIRITUAL CHRONOLOGY	336

Љ Стефан Архиепископ Охридски и Македонски

АПОСТОЛСТВО ВО НАЌЕ ВРЕМЕ

Епископој во Црквајѡа Христѡва, има исклучиѡелна должност: да чува, да надгледува, да се грижи, да управува, да биде пасѡир. Тој ѡо има највисокиој чин во црковнајѡа ерархија и претсѡавува непосредно продолжување на апостолите. Господ Исус Христос, основачој на Црквајѡа, им ѡи оставил свешѡеничкајѡа, учителскајѡа и пасѡирскајѡа должност на апостолите и нивните наследници. Така е воспановена наследноста од апостолите.

Старословенскиој збор преемство значи преземање. Православнајѡа црква изворно ѡо зачувала апостолскојо преемство, апостолскојо преземање, кое, всушност, е непрекинати синѡир во пренесувањето на благодаѡијѡа и власта во Црквајѡа: од Христовите ученици - апостолите, преку раководањето на епископите, од епископите на свешѡениците и ѡаконите... - „Ви ѡо предадов она што бев ѡо приимил“, вели свети апостол Павле (1 Кор. 15, 3). Така, со предавањето на должностите од едни на други во Црквајѡа, се оправдува континуитетот на апостолскојо наследство.

Првите христијански оштѡини при формирањето, вообичаено, се повивувале на апостолој од коѡо ја слушнале проповедта за Христа, со што, всушност, ја потврдувале апостолскајѡа наследност.

Ние во Македонија, по Божја милост, своите христијански шемели ѡи наоѓаме врз проповедта на апостолој Павле, кој ѡи организирал и првите цркви на македонските протѡри: во Филипи, Солун, Бер... А шѡаму, пак, каде што формирал црковни заедници, светиој апостол Павле, раководајќи, оставил свои наследници. Така,

THE APOSTLESHIP IN OUR TIME

Within the church of Christ, any bishop has exceptional duties: to guard, supervise, take care of, administer, be a pastor. He is in possession of the highest rank within a church hierarchy, and represents a direct continuation of the Apostles. The Lord, Jesus Christ, the founder of the Church, left the clerical, educational and pastoral duty to the Apostles and their successors. That is how the apostolic succession was established.

The Old Church Slavic word “succession” means “taking over”. The Orthodox Church has authentically preserved the apostolic succession, the apostolic taking over which, in fact, is an unbroken line of succession of blessing and power within the Church: from the Apostles – the disciples of Christ to bishops through their ordination, from bishops to priests and deacons... “I am giving to you that which I was given earlier” says Apostle Paul (1 Cor. 15,3). In that way, by handing down the duties from one to another within the Church the continuity of the apostolic succession is justified.

In the process of their establishment, the first church communities usually referred to the Apostle from whom they had heard the sermon on Christ by which, in fact, they confirmed the apostolic succession.

By God’s grace we, in Macedonia, have found our Christian foundations upon the sermon of Apostle Paul who also established the first churches on the Macedonian territories: in Philippi, Solun, Ber... And in the places where the holy Apostle Paul established church communities, he also left his successors by the way of ordination. So, the Church in Macedonia, supported by the Holy Spirit, was growing up at a fast pace. The ancient cities bear witness to the rich spiritual life even during the first centuries of Christianity. Bishops from

Цркваџа во Македонија, љомоѓнаџа од Свеџиоџ Дух, расџела брзо. Древниџе ѓрадови сведочаџ за боѓаџ духовен живоџ уџиџе во љрвиџе хрисџијански векови. Еџискоџи од Македонија учесџвувале на вселенски собори. Од добро орѓанизиранџиџе цркви израснала и самосџојна Црква, љознаџа како Јусџинијаана Прима.

Во Македонија, во ѓрадоџ Солун, се родиле рамноаџосџолиџе Кирил и Меџодиј (IX век), кои имале исклучиџелна улоѓа во заџазуваџеџо на кулџураџа, љисменосџа и самобиџносџа, како на македонскиоџ, џака и на словенскиџе народи. Покрај нив израснале охридскиџе чудоџворци - свеџиџе Клименџ и Наум, љродолжиџелиџе на Павловоџо и делоџо на своџиџе учџиџели. Свеџиклименџо-ваџа архиеџискоџија, како дел од еднаџа, свеџа, соборна и аџосџолска црква, оџсџојувала сѐ до неџзиноџо неканонско укинување од Великаџа Порџа, во 1767 ѓод. Тој џраѓичен насџан за Цркваџа во Македонија, љредизвикал љоследици на ерархиски, духовен, национален и црковен љлан за македонскиоџ народ. Македонија и неџзиноџо љасџво, љо укинувањеџо на Архиеџискоџијаџа, љокрај оџоманскоџо, добило и духовно роџсџво. Со разѓрабувањеџо а љодоџна и оџкуџувањеџо на македонскиџе еџархии, се разнебиџувало и националноџо љкиво на македонскиоџ народ.

Во џиџе два века на наџџешкоџо роџсџво, реџки биле оние со македонско љџеќло кои можеле да бидаџ избрани во наџвисокиџе ерархиски чиновни на цркваџа џиџо владеела во Македонија. Поробиџелиџе носеле свој кадар, за да можаџ љоусџешно да ја реализирааџи однародувачкаџа сџираџеѓија кон македонскиоџ народ. Тоа наџдобро се љџвредило коѓа љо Вџораџа свеџска војна, не само во Македонија, џуку и во ниедна од соседниџе цркви кои владеела со македонскиџе љросџори, во нивниџе редови немало архијереј љо љџеќло Македонец, кој би можел да се сџави во служба на својоџ народ и Црква.

Macedonia participated in ecumenical councils. The first autonomous church, known as Justiniana Prima, emerged from the well-organized churches.

The brothers Cyril and Methodius, equal to apostles, were born (9th century) in Macedonia, in the town of Solun, and they had exceptional role in the preservation of the culture, literacy and identity of the Macedonian people and of other Slavic peoples as well. Beside them, the Ohrid miracle workers – Saint Kliment and Saint Naum emerged, who continued the deed of Saint Paul and that of their teachers. The Archbishopric of St. Clement, as a part of the one, holy and cathedral church, existed until its non-canonical abolition by the Porte in 1767. This tragic event for the Church in Macedonia caused consequences for the Macedonian people on the eparchial, spiritual, national and church level. In addition to the Ottoman yoke, Macedonian and its Christian believers, upon the abolition of the Archbishopric, got a spiritual yoke as well. By plundering the Macedonian eparchies and later on by their acquisition, the national tissue of the Macedonian people was also destroyed.

During these two centuries of darkest slavery, rare were those of Macedonian descent who could be elected to the highest eparchial ranks within the church that ruled in Macedonia. The enslavers used to bring their own clergy in order to implement their strategy of deprivation of the national rights of the Macedonian people more successfully. It was confirmed in the best possible manner when, after the WWII, not only in Macedonia, but also in all of the neighbouring churches that ruled the Macedonian territories, there was not any archpriest of Macedonian descent among their orders that could find himself in the service of his own people and Church.

The ordination of archimandrite Dositej, superintendent of the patriarchal court in Sremski Karlovci, as vicar apostolic of the Serbian Patriarch, is an exceptionally important event for the recent history of the Macedonian Orthodox Church. As an explanation, the ordination of the new as vicar apostolic of Dositej, with the title Toplički, took place at the cathedral Church

Изборот на архимандритот Доситеј, управникот на патријаршискиот двор во Сремски Карловци, за викарен епископ на српскиот патријарх, е особено значаен настан за поновата историја на Македонската православна црква. Имено, на 22 јули 1951 год., во Соборната црква во Белград, била извршена хиротонизацијата на новиот викарен епископ Доситеј, со титула Тимочки. Своето пријателство кон македонскиот народ и Црква, епископот Доситеј го потврдил и со доаѓањето во Македонија и посетите на Скопје, Прилеп, Битола, Охрид, Струга, Тетово и Куманово, во декември 1951 год. Ако се имаат предвид овие податоци, тогаш сосема очекувано било она што се случило на Великиот црковнонароден собор во Охрид, во 1958 год., кога епископот Доситеј едногласно бил избран за архиепископ охридски и македонски и митрополит скопски. Така, имајќи го нешто на чело на Македонската црква, како домороден архијереј, веќе во текот на 1959 год., во сослужение на српскиот патријарх Герман, бил ракоположен епископот пресјанско-битолски Климент (на 19 јули во храмот „Свети Мина“ во Скопје), а потоа од двајцата македонски архијереи бил хиротонисан и злетовско-струмичкиот епископ Наум. На 13 мај 1966 год. била извршена хиротонизацијата на епископот Велички Методиј, идниот митрополит дебарско-кичевски. На 12 јули 1967 год., во храмот „Свети Димитриј“ во Скопје бил хиротонисан архимандритот Кирил за епископ Тиверијолски, кој набрзо потоа бил назначен за митрополит на Македонската православна епархија за Америка, Канада и Австралија. Со нивните архијереи биле задоволени потребите на постојните епархии на Македонската православна црква, и во иднината и меѓу иселениците Македонци.

Овој нејачлен Архијерејски синод на Македонската православна црква, на 17 јули 1967 год. донесол историска Одлука за

in Belgrade on 22 July 1951. Vicar apostolic Dositej confirmed his belonging to the Macedonian people and to the Macedonian church by his arrival in Macedonia when he made visitations to Skopje , Prilep, Bitola , Ohrid, Struga, Tetovo and Kumanovo, in December 1951. If all these facts are taken into consideration, then what took place at the Second Convocation in Ohrid, in 1958, when Vicar apostolic Dositej was unanimously elected as Archbishop of Ohrid and Macedonia and Metropolitan of Skopje, was quite expectedly. Hence, having him as Head of the Macedonian Church as a native bishop, what followed even as early as in 1959, was the enthronement of Bishop Kliment of Prespa and Bitola (at the Church of St. Mina in Skopje, on 19 July 1959) in a service concelebrated by Serbian Patriarch German, while afterwards Bishop Naum of Zletovo and Strumica was enthroned as well by two Macedonian bishops. On 13 May 1966, the ordination of Bishop Metodi of Velika, future Metropolitan of Debar and Kičevo, took place. On 12 July 1967, at the Church of St. Dimitrij in Skopje, archimandrite Kiril was ordained Bishop of Tiveriopol who, soon after, was appointed Metropolitan of the Macedonian Orthodox Diocese of America, Canada and Australia. With these five bishops the needs of the existing dioceses of the Macedonian Orthodox Church in the fatherland and among the Macedonians in the diaspora were satisfied.

This five-member Bishops' Synod of the Macedonian Orthodox Church adopted, on 17 July 1967, the historical Decision on the renewal of the autocephaly of the Ohrid Archbishopric personified nowadays as the Macedonian Orthodox Church. This Decision was approved, unanimously and with one heart, by the members of the Third Convocation held in Ohrid on 17 and 18 July 1967. This Synod, headed by Archbishop Dositej, had a new apostolic role in the period of the renewal and organization of the Macedonian Orthodox Church during the first decades of its autocephalous life. Starting from Dositej, through the others enthroned by him and by others, and later from those enthroned after him by others, the apostolic succession, which is the most

возобновување на авџокефалноста на Охридската архиепископија како Македонска православна црква, Одлука што била едногласно и еднодушно прифатена од членовите на Третиот црковнонароден собор, одржан во Охрид на 17 и 18 јули 1967 год. Тој Синод, на чело со архиепископот Доситеј, имал новоапостолска улога во периодот на возобновување и организирање на Македонската православна црква во првите децении на нејзиниот авџокефален живот. Од Доситеја, преку другите од него и со другите ракоположени, а потоа од другите по него со други ракоположени, продолжува да трае најзначајното во црквата ерархија на Македонската православна црква - апостолското преемство.

Од тој аспект, Неговото високопреосвештенство митрополитот г. Кирил има исклучителна улога во поновата историја на обновената Македонска православна црква. Тој е еден од доносителите и потпишаниците на Одлуката за возобновување на Охридската архиепископија и, со досега четириесет годишното архијерејско дејствување, си обезбеди заслужно место во обновениот живот на нашата Света Македонска православна црква.

Преку своето на Слово Николовски-Калин во монографијата многу аргументирано, детално и хронолошки е описано неговото архијерејско дело. Со Нашиов крајок вовед, сакавме да укажеме кон тоа - колку е значајно и незаменливо за Црквата Христова, а како нејзин дел и за Македонската православна црква - апостолското преемство. Впрочем, преку оваа прва архијерејска генерација, во обновениот живот на Македонската православна црква, го примивме она што ние го примивме од другите пред нив, ја примивме благодатта што се предава од едни на други, од апостолско до наше време.

important within the church hierarchy of the Macedonian Orthodox Church, goes on.

In this context, the Most Reverend Metropolitan Kiril has an exceptionally important role in the recent history of the renewed Macedonian Orthodox Church. He is one of those who adopted and signed the Decision on the renewal of the Ohrid Archbishopric and, by his 40-year activity as Bishop, he has earned a well-deserved place within the renewed life of our Holy Macedonian Orthodox Church.

His arch-pastoral activity is portrayed chronologically, credibly and in details in this monograph through the pen of Slave Nikolovski - Katin. With this brief introduction we want to underline the importance and irreplaceability of the apostolic succession to the Church of Christ, and in this context, to the Macedonian Orthodox Church as a part of it. In fact, it was through this first generation of bishops, within the renewed life of the Macedonian Orthodox Church, that we have got what they had got from those before them – we have got the blessing which is handed down from one to another from the time of the Apostles until this time of ours.

His Beatitude

Неговото блаженство архиепископ охридски и македонски г.г.Стефан / His Beatitude Archbishop Stefan of Ohrid and Macedonia

Кирил, митрополит полошко-кумановски / Metropolitan Kiril of the Diocese of Polog and Kumanovo

Архиепископот Доситеј и митрополитот Кирил / Archbishop Dositej and Metropolitan Kiril

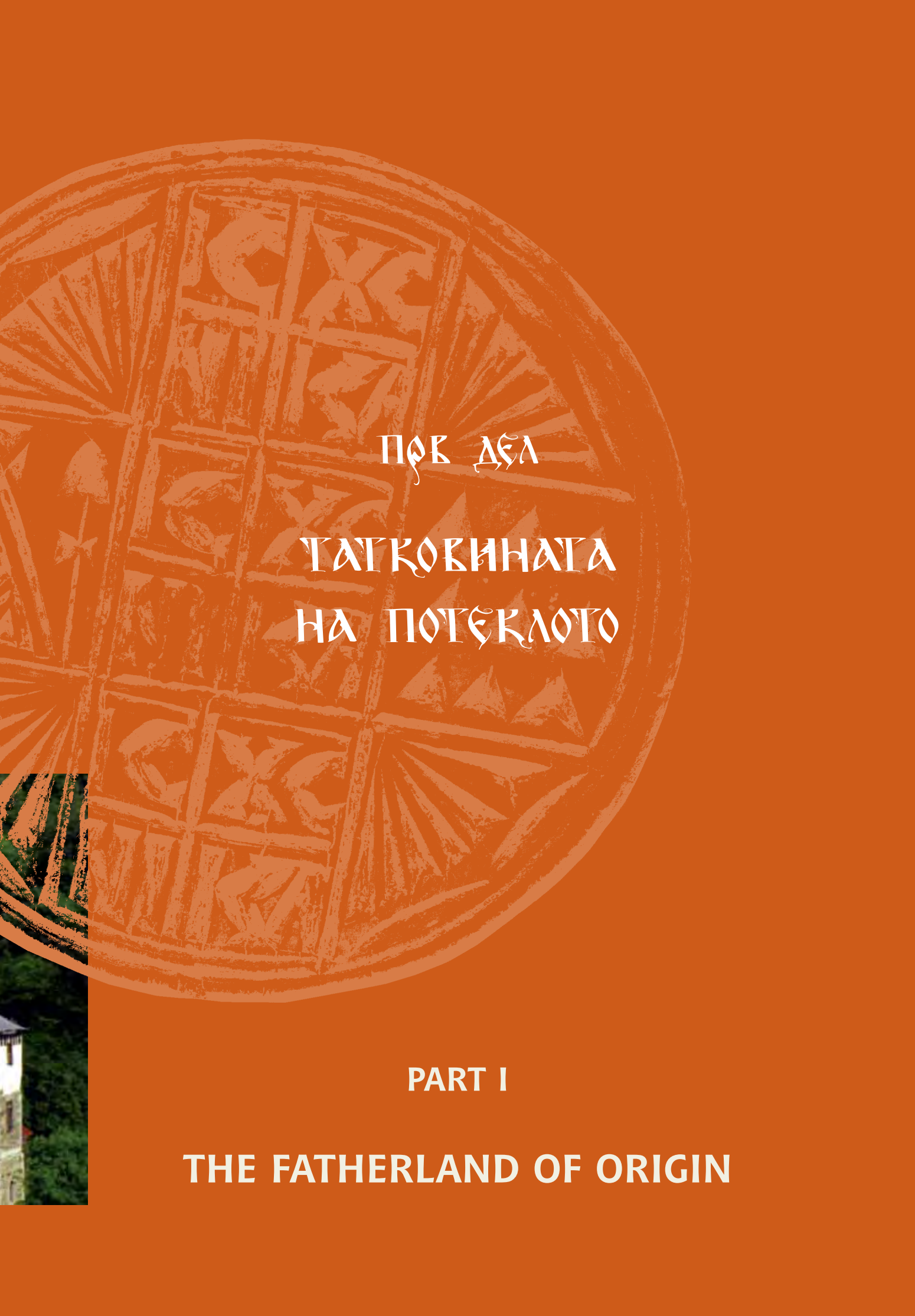
Земјите на библиските настани / The lands of the biblical events

Соборниот храм Св. Климент Охридски во Скопје / The cathedral Church of St. Clement of Ohrid in Skopje

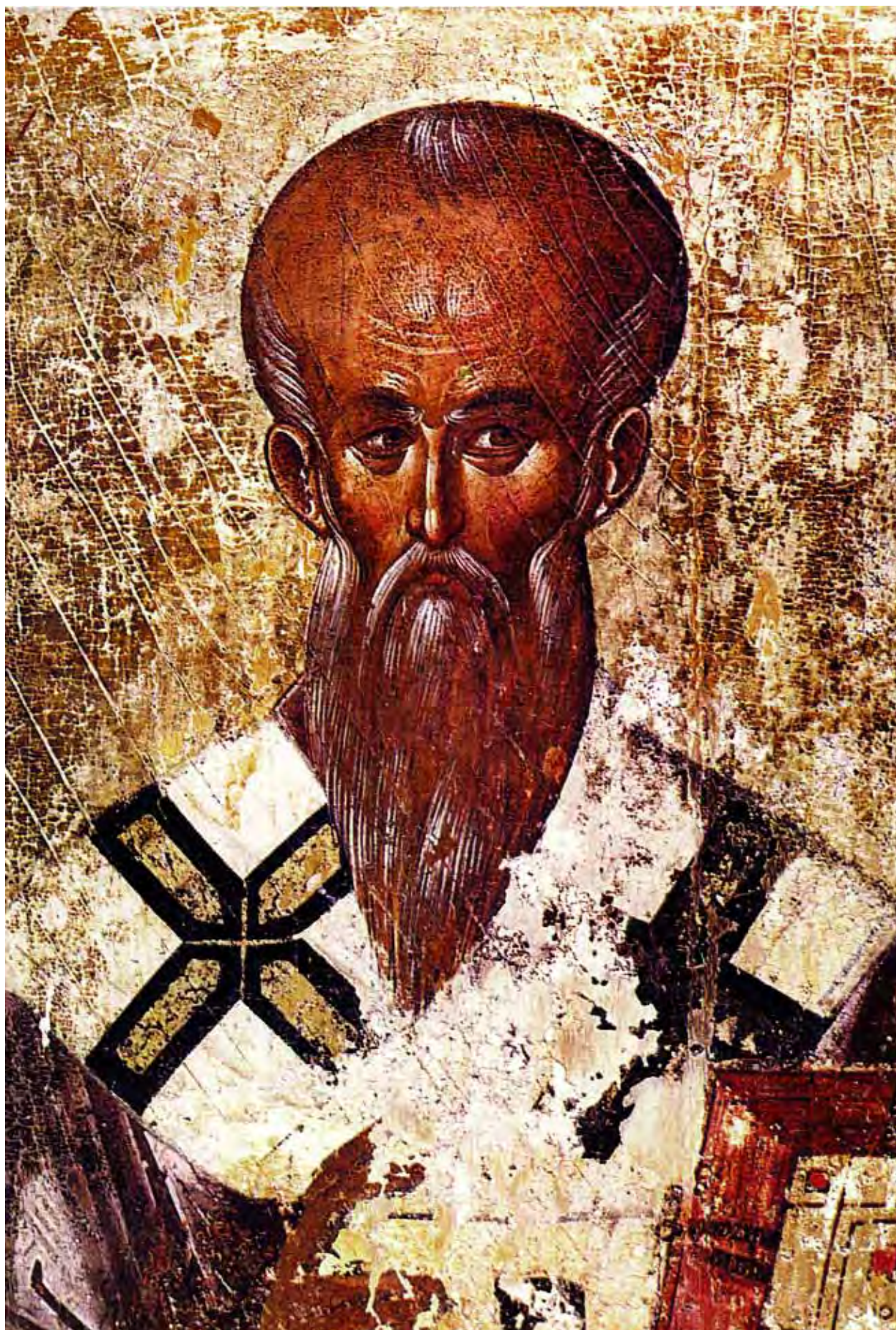

ПРО ДЕЛ
ТАТКОВИНАТА
НА ПОТЕКЛОТО

PART I

THE FATHERLAND OF ORIGIN

Икона на св. Климент Охридски / Icon of St. Clement of Ohrid

Мирополитот Кирил / Metropolitan Kiril

ВИСТИНАТА ЗА МАКЕДОНИЈА

Македонија, татковината на митрополитот Кирил е библиска и света земја. Таа со својата древност и милениумска вековитост е гордост, радост и тага, сон и јаве за секој Македонец. Нејзината географска положба ја прави крстосница на различни цивилизации, религии, традиции и обичаи. Не случајно на многу трговци и карвани тука им поминувале патиштата, а за многу воени експедиции, војски, победници и поразени таа била многувековен мегдан. Тоа значи дека секој камен, секоја грутка црна земја, секоја река и планина, зборуваат за бурната историја на Македонија. И денес Македонија сè уште во себе крие многу тајни од минатото кои, веројатно, ќе бидат предизвик за наредните генерации.

Непобитен е фактот дека Македонецот, и покрај сите форми и притисоци за негова асимилација, се одржал и опстојал. Тоа покажува дека овој народ како библиски, успеал да се спротивстави и да ги издржи сите освојувања, угнетувања и негирања. Македонија е една од ретките земји со долга и стара историја. Нејзиниот корен се античките Македонци, а нејзините водачи Филип и Александар Македонски. Од нивното време, преку владеењето на Рим и Византија, но и преку големите миграции на Словените на Југ, потоа отоманскиот и другите периоди, Македо-

нија секогаш била меѓник и крстосница на различни цивилизации, култури, јазици и религии. Непобитен е фактот дека кога Европа била во мрак, неа единствено ја осветлувал факелот на македонската култура. Меѓу другото, Охридскиот универзитет на свети Климента, зрачел како симбол на најстарата цивилизација на континентот.

Со името Македонија, уште од античките времиња, се нарекувала татковината на нашите предци чиј главен град Пела бил прогласен за престолнина на античкото македонско царство, што го опфаќало просторот меѓу денешното Пазарско Езеро и долниот тек на реката Вардар. Но, со проширувањето на границите на царството, растела и Македонија, која се здобила и со воено-културен и административен статус. Централната позиција на Македонија на Балканот овозможила поврзување на Европа и Блискиот Исток, но и меѓу државите во овој регион, како што се: Грција, Бугарија, Србија и Албанија, кои воделе жилава битка за нејзино приграбување.

Не само отвореноста кон Егејското Море и реките Вардар и Струма, туку и фактот што низ нашата земја минавал магистралниот пат Виа Игнатија (Via Egnatia), ја правеле Македонија исклучително стратешко подрачје за освојување на нови простори или за доминација во економијата и други сегменти.

Катедралната црква Св. Софија во Охрид (XIV век)
The cathedral Church of St. Sofia in Ohrid (XIVth century A.C)

THE TRUTH ABOUT MACEDONIA

Macedonia, Metropolitan Kiril's fatherland, is a holy and Biblical land. Ancient and with millennial-long history, Macedonia is the pride, joy and sorrow, dream and reality of every Macedonian. Its geographic location makes it a crossroads of various civilizations, religions, traditions, and customs. It is no coincidence that the paths of many tradesmen and caravans passed here, and that for many military expeditions, armies, winners and losers it was the battleground for many centuries. It means that every stone, every lump of black earth, every river and mountain speak of the turbulent history of Macedonia. Even today, Macedonia continues hiding in itself many secrets from the past, which will probably be a challenge for future generations.

It is an irrefutable fact that the Macedonian has managed to survive despite every form of pressure for his assimilation. This illustrates that this people, as a Biblical one, have managed to confront and endure every conquest, oppression, and negation. Macedonia is one of the exceptional countries with long and ancient history. Its roots are the Ancient Macedonians, and its leaders Phillip and Alexander of Macedon. Since their time, throughout the rule of Rome and Byzantium, and throughout the great migrations of the Slavs to the South, followed by the Ottoman and other periods, Macedonia has always been the landmark and crossroads of various civilizations, cultures, languages, and religions. Again, it is an irrefutable fact that when Europe was in darkness, it was enlightened only by the torch of the Macedonian culture. Among other things, St. Clement's University in Ohrid shone as a symbol of the oldest civilization on the continent.

As early as ancient times, the name of Macedonia referred to our fatherland whose capital Pella was declared the capital of the ancient Macedonian Empire that spanned over the area between what is

now Lake Pazar and the lower course of the Vardar River. However, as the borders of the Empire spread, so grew the region called Macedonia, which had acquired a military, cultural, and administrative status. The central position of Macedonia in the Balkans allowed a connection between Europe and the Near East, but also between the countries of this region, such as: Greece, Bulgaria, Serbia, and Albania, which were waging a tough battle to conquer it. Not only its openness toward the Aegean Sea and the Vardar and Struma Rivers, but the fact that the Via Egnatia road passed through our country, all made Macedonia an exceptionally strategic region for the conquest of new areas or for domination in the economy and other fields.

Споменик на Гоце Делчев / A monument of Goce Delchev

ИЗВОРИТЕ НА ПИСМЕНОСТА

Македонија е големата љубов и силниот инспиративен поттик кој го вознел самочувството и горделивоста на македонскиот народ. Еден од најкрупните настани што се случиле во минатото во Македонија била првата азбука на свети Кирил Солунски, која има историски значајна ера за сите славјански народи. Така, првите преводи на богослужбените книги на старословенски, односно на старомакедонски јазик, го означиле периодот кога тој, со неговото писмо, се најде во редот на владејачките јазици, веднаш до латинскиот, елинскиот и еврејскиот. Оттогаш Господовото писмо почнало да се шири и на нашиот јазик, а луѓето да пишуваат и да читаат книги напишани на сесловенската - старомакедонската азбука и јазик.

Несомнено, овој настан е од епохално значење за македонскиот народ. Прво, затоа што светите браќа Кирил и Методиј биле од Солун, Македонија, и второ, што првите книги напишани на старомакедонскиот - сесловенскиот јазик, биле на јазикот на македонските Словени. Очигледно, свети Кирил и Методиј не можеле да употребат ниту еден друг јазук освен јазикот на Македонците кои живееле во нивниот град - Солун.

Друг епохален настан за Македонците се случил во почетокот на XI век кога македонскиот цар Самуил својата престолнина ја преселил во Преспа, родното место на митрополитот Кирил, а потоа и во Охрид. Сведоштво за тоа се остатоците од неговите тврдини што ги гледаме и денес, како траен белег за тоа наше славно минато. Тука останало и седиштето на Охридската архиепископија, сè до нејзиното укинување во 1767 година. Инаку, со прогласувањето на Патријаршијата, цар Самуил, од првиот охридски патријарх не случајно бил прогласен за император.

До доаѓањето на Османлиите на овие наши простори во XIV век, Македонија била во градителски подем. Сведоштво за тоа се бројните

Светите Кирил и Методиј / Sts. Cyril and Methodius

Крст од Македонија / A cross from Macedonia

THE SOURCES OF LITERACY

Macedonia is the great love and strong inspirational impulse that stirred the self-awareness and pride of the Macedonian people. One of the greatest things that ever happened in Macedonia in the past was the first alphabet of Saint Cyril of Thessalonica (Solun), which has a historically significant role for all Slavic people. Thus, the first translations of religious books to Old-Slavic, i.e. to the Old-Macedonian tongue, marked the period in which this language, with its letters, found itself among the dominant languages alongside the Latin, Hellenic, and Jewish. Then, God's word began spreading in our tongue, too, and people began writing and reading books written in the Pan-Slavic – Old-Macedonian letters and tongue.

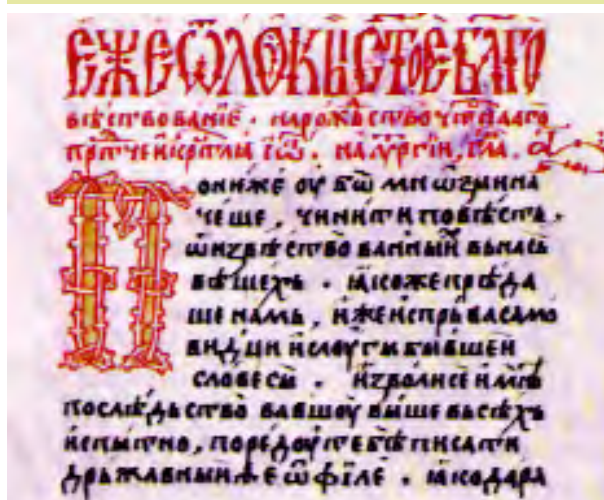
Undoubtedly, this event was of epochal significance for the Macedonian people. First, because the brothers, Saints Cyril and Methodius, came from Thessalonica, Macedonia, and second, because the first books written in the Old-Macedonian – Pan-Slavic tongue were written in the tongue of the Macedonian Slavs. Obviously, Saints Cyril and Methodius could not use any other but the language of the Macedonians who lived in their city, Thessalonica.

Another epochal event for the Macedonians took place at the beginning of the 11th century when the Macedonian Czar Samuil moved his capital first to Prespa, the birthplace of the Metropolitan Kiril, and then to Ohrid. Witness to this are the remnants of his fortresses that we still see today as a permanent mark of our glorious past. This was also the center of the Ohrid Archbishopric until it was abolished in 1767. Namely, along with the declaration of the Patriarchate it was no coincidence that Czar Samuil was declared to be Emperor by the first Ohrid patriarch.

Before the arrival of the Ottomans to our area in the 14th century, there had been a lot of construction work booming in Macedonia. Witnesses to this are the numerous medieval churches and monasteries,

Св. Климент Охридски / St. Clement of Ohrid

Старословенско писмо од Македонија
Script from Macedonia in the Old Church Slavonic

средновековни цркви и манастири, особено во Охридско-преспанскиот регион, кои денес се наоѓаат во ризницата на европската и светската култура. Не случајно, Османлиите не ја укинале веднаш автокефалноста на Охридската архиепископија и покажале толерантност кон христијанската вера. По освојувањето на Охрид во 1408 година, цела Македонија се нашла под окупацијата на Османлиската Империја. Но, и покрај тоа, Османлиите не само што не ја ограничиле независноста на Охридската архиепископија, туку и ја зголемиле моќта, со цел да ја ослабат Патријаршијата во Константинопол. Меѓутоа, експанзијата на феудалниот систем во Турција, објективно значела слабеење на Охридската архиепископија.

Македонскиот народ и неговата црква, во тешката ситуација во која се нашле, биле под постојан притисок на Патријаршијата од Константинопол и од католичката пропаганда во Рим. Патријаршијата применувала разни методи за елинизација на македонскиот народ и уништување на неговата црква во лицето на Охридската архиепископија. За таа цел, не се избирале средства и методи Патријаршијата да се наметне врз тогашните црковни власти. Така, во 1767 година таа ја укинала Охридската архиепископија, со што му нанела голема штета на македонското христијанско население.

Иако балканските војни (1912 - 1913) значеле некако ослободување на Македонија од османлиското ропство, но тие всушност ѝ донеле ново подјармување. Така, дојде до нејзината трагична поделба од страна на Грција, Бугарија и Србија,

а подоцна и од Албанија, поради што следат уште погруби услови и дискриминација за македонскиот народ. Не само што е негирана македонската нација, туку е забранета и употребата на македонскиот јазик, особено во Егејска Македонија, каде се применувале строги казни за оние кои се осмелувале да го зборуваат македонскиот јазик. Во состав на Србија, која подоцна ќе прерасне во Кралство на Србите, Хрватите и Словенците, под југословенската монархија, Македонија била колонизирана. На Македонците повторно им бил негиран националниот идентитет, а нивниот јазик потиснат. Слична била нивната судбина и во Бугарија, во Пиринска Македонија.

Вековната борба на македонскиот народ за национална и социјална слобода, борба за правда и вистина, особено неговото активно вклучување во антифашистичката коалиција, по Втората светска војна, овозможи тој да се здобие со суверена држава, со национални институции и со разновидна палета на културна комуникација со светот. Македонскиот јазик стана официјален јазик на Република Македонија, познат и признат во светски рамки. Се изучува на многу универзитети на неколку континенти и придонесува за ширење на вредностите на македонската култура и нивно вклучување во ризницата на светската културна мапа. За жал, во деловите на Македонија, кои сè уште се наоѓаат во составот на Грција, Бугарија и Албанија, познатите начини на негаторскиот однос кон македонскиот идентитет и вистината и натаму продолжуваат.

Легендарното градче Крушево / The legendary town of Krushevo

particularly in the Ohrid and Prespa region, which are now part of the treasury of the European and world culture. It was no coincidence that the Ottomans did not revoke immediately the autocephalous state of the Ohrid Archbishopric, but instead they showed tolerance towards the Christian faith. After the occupation of Ohrid in 1408, the whole of Macedonia found itself occupied by the Ottoman Empire. Nevertheless, not only did the Ottomans not limit the independence of the Ohrid Archbishopric, but instead they increased its power in order to weaken the Patriarchate in Constantinople. However, the expansion of the feudal system in the Ottoman Empire objectively meant weakening of the Ohrid Archbishopric.

In the midst of the difficult situation in which they had found themselves, the Macedonian people and their church were under constant pressure of the Patriarchate in Constantinople and the Catholic propaganda in Rome. The Patriarchate used various methods to Hellenise the Macedonian people and destroy their church personified as the Ohrid Archbishopric. To achieve this, the Patriarchate did not choose the means or methods to impose itself upon the church authorities at that time. Hence, in 1767 it abolished the Ohrid Archbishopric, thus inflicting great harm upon the Macedonian Christian population.

Even though the Balkan Wars (1912-1913) meant some form of liberation for Macedonia from the Ottoman slavery, they in fact brought the country

a new subjugation. Macedonia was tragically partitioned by Greece, Bulgaria, and Serbia, and later by Albania, which was followed by even worse conditions and discrimination for the Macedonian people. Not only was the Macedonian nation denied, but the use of the Macedonian language was forbidden, especially in Aegean Macedonia, where there were strict penalties for those who dared to speak Macedonian. Within Serbia, which was later to grow into the Kingdom of the Serbs, Croats, and Slovenes under the Yugoslav monarchy, Macedonia was colonized. Once again, the Macedonians were denied their national identity, and their language was repressed. The Macedonians that lived in Bulgaria, in Pirin Macedonia, shared a similar fate too.

The age-old struggle of the Macedonian people for national and social freedom, for justice and truth, especially their active involvement in the anti-fascist coalition, enabled them to acquire, after WWII, a sovereign state with national institutions and a range of cultural communication with the world. The Macedonian tongue became the official language of the Republic of Macedonia, well-known and acknowledged in the world. It is studied at many universities on several continents and contributes toward the dissemination of the values of the Macedonian culture and their joining the treasury of world culture. Unfortunately, in the parts of Macedonia that remain within Greece, Bulgaria, and Albania their well-known attitudes to deny the Macedonian identity and truth continue.

Улицата „Македонија“ во Скопје / Macedonia Street in Skopje

ПРЕСПА - КРСТОСНИЦА НА ЦИВИЛИЗАЦИИ

Преспа, родниот крај и вечната инспирација на Никола Поповски - митрополитот Кирил, спаѓа во редот на најживописните подрачја во Македонија. Таа има долга и богата историја. Нејзиното име за првпат се споменува во IX век од нашата ера. Сите историски епохи и сите национални драми овде оставиле длабоки траги. Пред доаѓањето на Словените, ова подрачје го населувале старомакедонски населби, а потоа го населувале и Римјаните, за што сведочат многу историски споменици. Подоцна тие биле потиснати од Илирите, а кон крајот на шестиот и почетокот на седмиот век, Преспа е веќе под Македонците. Нема податоци кога населението ја има „поделено“ котлината на Горна, Долна и Мала

Преспа. Горна Преспа го зазема северниот, Долна Преспа јужниот, а Мала Преспа југозападниот дел. Горна и Долна Преспа ги разделува ридот Веѓе кај Претор, а Мала Преспа и Горна Преспа, копнено се разделени со Пречна Планина. Делот на Долна Преспа со Малото Езеро од Мала Преспа го одделува планината Сува Гора. Во трите делови постои незначителна разлика во говорот, носијата и обичаите на месното население.

Во 969 година Преспа станала првата престолнина на раната феудална држава на Македонците. Во нејзиниот состав останала до 1018 година. За цел овој период, таа претставувала силна одбранбена тврдина на цар Самуил. Честите напади на моќната византиска војска, која со воено-политички акции се обидуvala да ги вклучи

Панорама на Ресен / A panorama of Resen

PRESPA – A CROSSROADS OF CIVILIZATIONS

Prespa, the birth place and eternal inspiration of Nikola Popovski, Metropolitan Kiril, is one of the most picturesque areas in Macedonia. It has a long and rich history. Its name is mentioned for the first time in the 9th century AD. Every historical epoch, and every national drama has left deep traces here. Prior to the arrival of the Slavs, this region was inhabited by the Romans, proven by the numerous historical monuments. Later, they were driven out by the Illyrians and towards the end of the 6th and beginning of the 7th century Prespa was already under the Macedonians.

There is no information as to when the population “divided” the valley into Gorna, Dolna, and Mala Prespa (Upper, Lower, and Little Prespa). Gorna

Prespa includes the north, Dolna Prespa the south, and Mala Prespa the south-western part. Gorna and Dolna Prespa are divided by the hill named Vegje near Pretor, while Mala Prespa and Gorna Prespa are divided by the mountain called Prečna Mountain. The Suva Gora Mountain separates the part of Dolna Prespa with the Malo Ezero (Small Lake) from Mala Prespa. In all three parts there is an insignificant difference in the language, costume, and customs of the local population.

In the year of 969, Prespa became the first capital of the early feudal state of the Macedonians. Prespa remained within it until 1018. Throughout this period, it was Czar Samuil’s strong defensive fortress. The frequent attacks of the powerful Byzantine army, which had tried through military

Рибарење на Преспанското Езеро / Fishing on Prespa Lake

Македонците во својата државна заедница, биле успешно одбивани.

Македонскиот цар Самуил, често престојувал во своите летни резиденции во Охрид и на островите Свети Ахил и Голем Град на Преспанското Езеро. Тука тој доаѓал на одмор по тешките и напорни битки со војските на византискиот император Василие Втори.

Во Самуиловото време бил изграден пат од селото Старо Езерени до Голем Град, кога Преспанското Езеро се викало Река. За жал од таа стара сообраќајница нема траги, но затоа, пак, од овој терен носеле некакви камени плочки, што ги вградувале на фурниите, кои често страдале од надојдената вода на езерото. Барајќи такви плочки, луѓето често со чунови оделе во тој правец кон Езерени. Денес кога езерото е повлечено истражувачите го пронашле стариот Самуилов пат за Голем Град.

Во десеттиот век во Преспа била востановена и првата митрополија која за Македонците претставувала силно светилиште на просветата и културата. По нејзиното формирање, во сите населби околу Преспанското Езеро биле подигнати голем број цркви и манастири преку кои се ширела просветата и духовното живеење. Особено значајна улога играла малата црква посветена на свети Ѓорѓи во селото Курбиново. Под својот покрив ова просветно жариште крие извонредно убави фрески работени во 1191 година. Според својот стил, тие му припаѓаат на Комненскиот круг на византиското сликарство и се сметаат за врвни остварувања во сферата на фрескосликарството.

По освојувањето на Македонија од Османлиите дошло до крупни промени во животот на Македонците во Преспа. Според османлискиот

административен систем, Ресен, кој првпат се споменува во XI век под името Ресана, бил општински центар (кааза). Со локалниот попис од 1547 година, градот имал 382 куќи, од кои 369 христијански и 13 муслимански. Во XIX век населението од овој крај, свесно за својата национална припадност, водело енергична борба против Цариградската патријаршија, која преку воведувањето на грчкиот јазик во црквите и училиштата се обидувала да го асимилира. Сепак, во периодот од 1846 до 1880 година биле отворени голем број училишта во градот и во селата, во кои наставата се изведувала исклучително на македонски јазик, на месното наречје.

Борбата за национално ослободување од Отоманската Империја во овој крај организирано започнала многу одамна. Уште пред создавањето на Тајната македонска одринска револуционерна организација (ТМОРО) во 1893 година, Преспа била центар на многу настани од овој период. На 15 август 1894 година во куќата на Татарчеви во Ресен, било одржано познатото Советување со кое непосредно раководеле Даме Груев и Пере Тошев. Тука биле донесени значајни одлуки за натамошниот развој на револуционерното движење во Македонија. Ова Прво советување на ТМОРО по своите историски одлуки се смета за „голема илинденска искра“. Во текот на Илинденското востание на овој терен дејствувале 12 комитски чети со над 2.000 востаници. Најжестоките битки се воделе во реонот на селата Крушје, Болно, Евла, Златари, Љубојно и Кривени.

Духот на Илинден продолжи и во славната НОБ. За делото на револуцијата своите животи ги вградија 128 синови и ќерки на Преспа, меѓу кои и поетот револуционер, народниот херој Мите Богоевски. На 6 јули 1942 година во месноста

Црквата Св. Ахил во Долна Преспа
The Church of St. Ahil in Dolna Prespa

Преспански јаболка
Apples from Prespa

and political actions to take over the Macedonians and make them part of their state community, were successfully repulsed.

The Macedonian Czar Samuil frequently stayed at his summer residences in Ohrid and on the islands of Sveti Ahil (St. Ahil) and of Golem Grad (Big City) on Lake Prespa. He used to come here to rest after the difficult and strenuous battles against the armies of the Byzantine Emperor Vasilie II.

During Samuil's time, a road was built from the village of Staro Ezereni to Golem Grad, when Lake Prespa used to be called Reka. Unfortunately, nothing remains of this road. However, the dwellers there did carry some kind of stone plates from this area, which they built into their furnaces for they were often damaged by floods from the Lake. In search of such plates, the people often went in their small boats, known as čun, in the direction towards Ezereni. Nowadays, when the level of the Lake has reduced, researchers have managed to find the old Samuil's road leading to Golem Grad.

In Prespa, in the course of the 10th century, the first diocese of a metropolitan was also founded which was an educational and cultural holy place for the Macedonians. After it was founded, many churches and monasteries, through which education and spiritual living was spread, were built in every settlement around Lake Prespa. The small church devoted to St. George in the village of Kurbinovo played a particularly significant role. Under its roof, this educational center hides exceptionally beautiful frescoes painted in the year 1191. According to their style, they belong to the Komnenski circle of Byzantine art, and are considered to be masterpieces in fresco painting.

Upon the conquest of Macedonia by the Osmanlis, tremendous changes in the life of the Macedoni-

ans in Prespa occurred. According to the Ottoman administrative system Resen, first mentioned in the 11th century by the name of Resana, was a municipal center (kaaza). According to the local census of 1547, the city had 382 houses, of which 369 were Christian and 13 Muslim. During the 19th century, aware of their national belonging, the residents of this region fought a fierce battle against the Tsarigrad (Constantinople) Patriarchate, which had tried to assimilate them by introducing the Greek tongue in the schools and churches. Nevertheless, during the period 1846-1880, many schools were opened in the city and the villages in which teaching took place exclusively in the Macedonian tongue, and on the local dialect.

The organized fight for national liberation from the Ottoman Empire in this area began a long time ago. Even before the Secret Macedonian Odrin Revolutionary Organization (Tajna makedonska odrinska revolucionerna organizacija – TMORO) was established in 1893, Prespa was the center of many events from this period. On 15 August 1894, the well known Conference presided directly by Dame Gruev and Pere Tošev was held at the Tatarčev family's house in Resen. Important decisions for the future development of the revolutionary movement in Macedonia were reached here. According to its historical decisions, this first TMORO Conference is considered to be a "great Ilinden spark". During the Ilinden Uprising, 12 units of komitadji with over 2,000 revolutionaries were active in the area. The fiercest battles were fought in the area of the villages of Krušje, Bolno, Evla, Zlatari, Ljubojno, and Kriveni.

The spirit of the Ilinden continued during the glorious People's Liberation War (Narodno osloboditelna borba – NOB) as well. All of 128 sons and daughters of Prespa, including the revolutionary

*Пеликаните се атракција на Преспанското Езеро
Pelicans - an attraction on Lake Prespa*

*Плажата во Отешево
The Oteševo beach*

Синедолско Кладенче, над селото Златари, е формиран Првиот преспанско-битолски партизански одред „Даме Груев“, за потоа да се создадат нови и уште поголеми воени единици. На 2 август 1943 година, кај Отешево, во подножјето на планината Галичица, е одржано историското Преспанско советување на ЦК КПМ, на кое беа донесени судбоносни одлуки за разгорување на вооруженото востание во Македонија против фашистичките окупатори. Незаборавен е фактот дека првото слободно утро во Ресен и Преспа осамна на 5 ноември 1944 година, кога борците на Петтата и Седмата македонска народноослободителна ударна бригада победоносно влегоа во Ресен и го развија знамето на слободата, означувајќи го крајот на вековното ропство и почетокот на новиот слободен развој на Република Македонија, а во тие рамки и на Ресен и Преспа во целина. Во годините по војната овој крај, од изразито заостанато аграрно подрачје, доживеа значајна преродба, израснувајќи во индустриски, земјоделски и туристички центар, со совре-

мена и развиена прехранбена и текстилна индустрија.

Општината Ресен денес има 44 населени места, вклучително и Ресен, додека дел од Долна Преспа, со помал дел од Преспанското Езеро и Малото Езеро, влегуваат во составот на Грција и Албанија. Оваа положба, всушност, резултира од поделбата на Македонија по балканските војни и Првата светска војна.

Делот околу Ресен, заедно со рамнината околу селата Царев Двор, Дрмени и Бела Црква е најплодниот од оваа котлина. Меѓутоа, поради недостиг на поголеми природни погодности за развој на земјоделството, населението од Преспа било принудено да бара заработувачка надвор од своите родни места. Преспа е крај во кој рано почнало да се оди на печалба. Во XIX век и почетокот на XX век, Преспанци како печалбари можеле да се најдат на работа во прекуокеанските земји САД, Канада и Австралија, како и во некои делови на Србија, Бугарија, Турција, Франција и други држави.

Црквата Св. Ѓорѓи во Курбиново (1191) / The Church of St. George in Kurbinovo (1191)

poet and national hero, Mite Bogoevski, devoted their lives to the cause of the Revolution. The first Prespa and Bitola partisan unit of “Dame Gruev” was formed on 6 July 1942, in the locality known as Sinedolsko Kladenče, up the village of Zlatari. New and bigger army units were to follow. On 2 August 1943, in the locality near Oteševo, at the foot of Mount Galičica, the Central Committee of the Communist Party of Macedonia held the historical Prespa Conference at which crucial decisions were reached to stir up the armed uprising in Macedonia against the fascist occupiers. It is an unforgettable fact that the first morning of freedom in Resen and Prespa dawned on 5 November 1944, when the soldiers of the Fifth and Seventh Macedonian People’s Liberation Elite Brigade victoriously entered Resen waving the flag of freedom, marking the end of the age-old slavery and the beginning of the new free development of the Republic of Macedonia, including Resen and Prespa as a whole. In the post-war years, this area experienced a significant renaissance, growing from an extremely backward rural

area into an industrial, agricultural, and tourist center with a modern and highly developed food and textile industry.

In addition to the town of Resen, the Resen municipality now includes 44 settlements, whereas a part of Dolna Prespa and a small part of Lake Prespa and Malo Ezero belong to Greece and Albania. In fact, this is the result of the partitioning of Macedonia following the Balkan Wars and WWI.

The area surrounding Resen, including the fields around the villages of Carev Dvor, Drmeni, and Bela Crkva, is the most fertile part of this valley. However, due to the lack of more favourable natural conditions for the development of agriculture, the people from Prespa were forced to seek a living beyond their birth places. Migration from Prespa began very early. In the late 19th and early 20th century, migrant workers from Prespa (pečalbari) could be found working in trans-Atlantic countries of the USA and Canada, Australia, as well as in some parts of Serbia, Bulgaria, Turkey, France, and other countries.

Дел од Мала Преспа во Албанија / A part of Mala Prespa in Albania

ЦАРЕВДВОРСКИ КАЛЕНДОСКОП

Царев Двор, преубавото и големо преспанско село, распослано во рамничарската питомина близу до синото езеро, е родното место на Никола Поповски, односно на митрополитот Кирил.

Токму во таа преспанска оаза вгнездена меѓу вишно високиот планински венец - Пелистер и Галичица, уште од мали нозе богољубното и благородно семејство на Милица и Бојан Поповски, ќе му ги внедри на своето четврто чедо Никола првите искри за верата своја македонска, и тоа како заветно долго семејно наследство. Љубопитниот Никола, потоа ќе ги препрочитува тие показанија низ избледнетите страници на старата Библија, најгрижливо чувана како семејна

реликвија во долапите и ќе застанува секогаш простум кога ќе бијат камбаните на црквата која го носи токму името на светецот Никола.

А, во преданијата, хроничарските страници и долгопаметливите прераскажувања и спомени, се пренесуваат и чуваат од заборав, многу личности, настани, голготи, успеси и непокор, што зборува за едно бурно, богато и разновидно минато и сегашна историска царевдворска одредница и вистинска ризница. Зашто таа била развиена трговска крстосница со седумте влезно-излезни патишта на тој дел од Преспа.

Денес, кога се рашетува ова убаво рамнополско село, се врви низ трите маала распоредени од памтивека по една своја семејна пропорција, облагородувана со добрососедските односи од

Споменик на Јосиф Јосифовски-Свештарот во Царев Двор / A monument of Josif Josifovski-Sveštaret in Carev Dvor

KALEIDOSCOPE OF CAREV DVOR

Carev Dvor, the large and picturesque village in the Prespa vicinity that spreads out in the tameness of the valley near the blue lake, is the birthplace of Nikola Popovski - Metropolitan Kiril.

It was precisely in this Prespa oasis, perched between the supremely tall range of the Pelister and Galičica Mountains, where the God loving and noble family of Milica and Bojan Popovski embedded in their fourth child, Nikola, from his early childhood, the first sparks of his Macedonian faith as a testamentary time-long family heritage. The curious Nikola would read and reread these stories through the faded pages of the old Bible, treasured carefully as a family relic on their shelves, and he would always stand straight when the bells were ringing of the church named after no other but St. Nikola.

Many persons, events, Golgotha's, successes and insubordination are remembered and passed along through legends, chronicle pages, and long-remembered stories and memories so as not to be forgotten. All of this speaks of a turbulent, rich, and diverse past and a present-day historical Carev Dvor as a destination and a true treasury, since it was a busy cross-roads for trade having its seven entry-exit roads in this part of Prespa.

Today, when one strolls through this beautiful level field village, one passes through its three quarters (maala,) arranged following their own family proportion from time immemorial, ennobled by the good neighbourly relationships established with the families of the Andonovci, Kelepurovci, Popovci, Prculovci, Kanturovci, and Ajrulovci living at other streets.

Црквата Св. Никола во Царев Двор / The Church of St. Nikola in Carev Dvor

другите сокаци на Андоновци, Келепуровци, Поповци, Прцуловци, Кантуровци или Ајруловци.

Инаку, Царев Двор се проширува катадневно на сите страни. Но, еве да потсетиме дека селото од поодамна живее живот како урбана населба. Поштата била изградена пред близу 60 години, електрифицирано е во 1952 година, задружен дом има уште некаде во 1949/1950 година, систем за наводнување од 1960 година, со асфалт е поврзано во 1967 година, водоводот постои од 1980 година, а нешто потоа била изградена и Фабриката за производство на овошни сокови.

Во Царев Двор постојат две цркви и една џамија. Црквата Свети Никола, во северниот дел на селото е изградена во 1875 година. Кај царевдворци се прераскажува преданието според кое кога тие наумиле да градат своја црква, турските власти не им дозволувале. Тогаш селаните се послужиле со невообичаена итрина. Земале еден камен на кого исклесале крст и го закопале в земја, на местото каде што планирале да ја градат црквата. Пролетта наредната година, кога по којзнае кој пат, отишле кај надлежните турски власти со истото барање, им рекле: ако се почне со копање на тоа место (посочувајќи го местото каде што требало да се гради црквата) ќе се најде „божи знак“. Кога тоа го слушнале Турците, веднаш го дозволиле копањето, а кога бил пронајден каменот со крстот, ја дозволиле и градбата на црквата. Црквата т.н. Долна Црква е во југоисточниот дел на селото или лево од патот Царев Двор - Езерени. Се смета дека е тоа одамнешна градба. Во

нејзиниот круг се гробиштата на православните царевдворци. Џамијата, пак, се наоѓа во центарот на селото. Мештаните велат дека е доста стара, но обновена во 1974 година.

Царев Двор нема своја селска слава, а за фамилијарни ги има: Свети Никола (зимен и летен), Света Петка, Свети Ѓорѓија, Свети Димитрија и Меркурија.

Статистичките графи даваат интересни показатели за бројноста на жителите и за тоа, како низ децениите се зголемувало и намалувало населението на ова рамничарско село во раскошната Преспа. Според државните пописи на Република Македонија, во повоениот период, селото во 1953 година имало 1327 жители; 1961 година 1303, во 1971 година 1152 жителя (832 Македонци, 308 Турци, 5 Албанци и 3 останати), во 1981 година 1233 жители, во 1991 година 236 домаќинства и 1046 жители, во 1994 година 310 куќи, 197 домаќинства и 708 жители од кои 612 Македонци, 95 Турци и 1 Албанец; во 2002 година 161 домаќинство, 258 станови и 605 жители од кои 520 Македонци, 81 Турци и 4 останати.

Учењето и образованието овде имаат долга традиција. Се знае дека основното образование започнало уште во годините пред Илинденското востание. Прва училишна зграда имало одамна, дури и во времето на турско владеење. Изградена била со над 750 турски лири, во непосредна близина на црквата Свети Никола. Новото училиште е изградено во 1964/65 година. За разлика од пред Втората светска војна кога во Царев Двор

Зградата на старото училиште во кое учел митрополитот Кирил / The building of the old school which Metropolitan Kiril attended

Carev Dvor is constantly growing in every direction. Let us remember, too, that it has been an urban settlement for quite a long time. The post office was built nearly 60 years ago; Carev Dvor got electric power in 1952; it has a cooperative center since 1949/1950, an irrigation system since 1960. It was connected with an asphalt road in 1967 and it has a water supply system since 1980, while the Fruit Juice Factory was built there later.

There are two churches and one mosque in Carev Dvor. The Church of St. Nikola (Sveti Nikola), in the northern part of the village, was built in 1875. There is a legend according to which when the people of Carev Dvor decided to build their own church, the Ottoman authorities rejected their proposal. But, the villagers were unusually clever. They took a rock, carved a cross on it, and buried it in the ground at the location on which they planned to build a church. In the spring that followed, they approached the Ottoman authorities with the same request once again, saying that if they were to start digging at this location (pointing to where the church was to be built) they would find a "God's sign". When the Ottomans heard this, they allowed the digging immediately, and when the stone with the cross was found, they allowed the construction of the church, too. This church, known as the Lower Church (Dolna Crkva), is in the south-eastern part of the village, or on the left-hand side of the Carev Dvor - Ezereni road. It is believed to be a quite old building. The Orthodox cemetery is in its yard. The mosque, on the other hand, is in the centre of the village. The local residents say that it is quite old, and that it was renovated in 1974.

Carev Dvor does not have a village patron saint whose day would be celebrated as a feast known as slava, but individual families do celebrate the family feasts in honour of their patron saints such as St. Nikola, (in summer and winter), St. Petka, St. George, St. Dimitrija, and Merkurija.

Statistics give interesting data on the number of residents and how the population of this flatlands village in beautiful Prespa has risen and dropped throughout the decades. According to the official censuses of the Republic of Macedonia in the post-war period, the village had 1,327 residents in 1953; in 1961 the number was 1,303; in 1971 there were 1,152 residents of which 832 Macedonians, 308 Turks, 5 Albanians, and 3 others; in 1981 there were 1,233 residents; in 1991 it counted 236 households and 1,046 residents; in 1994 there were 310 houses, 197 households, and 708 residents of which 612 Macedonians, 95 Turks, and 1 Albanian; in 2002 there were 161 households, 258 houses, and 605 residents of which 520 Macedonians, 81 Turks, and 4 others.

Education and learning have a long tradition here. We know that primary education began way back before the Ilinden Uprising. The village had its first school a long time ago, even during the Ottoman Empire. The construction of the school cost more than 750 Turkish liras, and it was built in the immediate vicinity to the Church of St. Nikola. The new school was built in 1964-65. Unlike the time before WWII, when only about 30 residents of Carev Dvor had completed secondary education, today a hundred of residents have finished advanced schools and faculties, out of whom there are many with masters and higher degrees.

Зградата на новото училиште „Браќа Миладиновци“ во Царев Двор / The building of the new school “Brakja Miladinovci” in Carev Dvor

Фабриката за сокови „Преспа“ во Царев Двор / The juice factory “Prespa” in Carev Dvor

имало околу 30 жители со завршено средно образование, денес со завршено вишо или високо образование има стотици жители, од кои не е мал бројот на магистри или доктори на науки. Од ова село потекнуваат Цветко Узуновски - Абас (1916-1994), револуционер, генерал, член на Президиумот на АСНОМ, член на првиот ЦК на КПМ, политички комесар на ГШ на НОВ и ПОМ, делегат на Првото заседание на АВНОЈ и Првото заседание на АСНОМ; митрополитот Кирил (1934), член на Светиот синод на Македонската право-

славна црква; универзитетскиот професор д-р Христо Поповски, новинарот и публицист Панде Поповски, Гога Прцуловски и многу други.

Царевдворци својата егзистенција во минатото ја обезбедувале преку поделството и сточарството. Најмногу биле застапени житните и градинарските култури, а некогаш се садело и тутун. Од 1960 година преовладува овоштарството, а најмногу хектари се под јаболкови насади.

Една од овошните градини во Царев Двор, на патот кон Дрмени и која служи за пример за

Дел од селото / A part of the village

Зградата на "Сарајот" во Ресен / The building of the "Saraj" in Resen

Many persons come from this village, such as Cvetko Uzunovski-Abas (1916-1994), revolutionary, general, member of the "ASNOM" Presidium, member of the first Central Committee of the Communist Party of Macedonia, a political commissar of the Headquarters of "NOV" and "POM", and a delegate at the First "AVNOJ" Assembly and the First "ASNOM" Assembly; Metropolitan Kiril (1934), member of the Holy Synod of the Macedonian Orthodox Church; Dr. Hristo Popovski, university professor; Pande Popovski, journalist and publicist, Goga Prculovski, among others.

In the past, the residents of Carev Dvor provided their means of existence by farming and raising cattle. Grain crops and gardening dominated. At one point they also grew tobacco. Since 1960, fruit growing has dominated with apple plantations covering the biggest area.

One of the orchards in Carev Dvor on the road to Drmeni, and one which is the epitome of advanced farming, is the work of Metropolitan Kiril. As regards the cattle breeding, which is almost disappearing completely, they mostly used to raise sheep, oxen,

Семејната кука на родителите на митрополитот Кирил во Царев Двор / The family house of Metropolitan Kiril's parents in Carev Dvor

напредното земјоделие е дело на митрополитот Кирил. Во рамките на сточарството кое речиси на полно згаснува, најмногу се одгледувале овци, волови, коњи. Денес голем број царевдворци работат во органите на државната управа, општествените дејности и стопанството. Колку ли туѓинските чизми го окупирале селото, какви ли не војски поминале, но тоа пркосно опстојало на сите ветрометини и е силен пример за македонската непокор од дамина.

До 1912 година Царев Двор бил под турско владеење како беговски чифлик. Во подготовките и за време на Илинденското востание царевдворци земале активно учество со своја востаничка чета. За војвода на четата се спомнува некој си Толе од Златари. Царев Двор е родно место на прочуениот преспански војвода Никола Кокаров, а во текот на востанието по храбра борба загинале четворица јунаци од селото.

Во Првата балканска војна (ноември 1912 година) Царев Двор потпаѓа под српско владеење под кое останало сè до 1941 година, со сите последици на српската денационализаторска и асимилаторска политика (српска власт, војска и полиција, српски јазик, писмо, училишта и учители, српска црква, попови, националност и презимиња). Во тоа време, Царев Двор е општинско седиште кое ги опфаќаше и селата: Горна Бела Црква, Долна Бела Црква, Козјак, Дрмени, Езерени и Перово. Подоцна селата Долна Бела Црква, Горна Бела Црква, Козјак и Езерени влегле во составот на Општина Подмочани.

Во Втората светска војна, Царев Двор бил под

окупација на фашистичка Италија, кога и е воспоставена потпрефектура за сите преспански села и е сместена командата на италијанската војска во Преспа. Околу 20 ноември 1944 година за првпат во историјата на селото од страна на окупаторот е прожектиран филм со тематика на борбената подготвеност на италијанската војска. По капитулацијата на Италија (8 ноември 1943 година), селото Царев Двор се нашло под друга окупација на фашистичка Бугарија под која останало сè до неговото ослободување, до 11 септември 1944 година. Во текот на оваа војна, двајца борци загинале за татковината.

За револуционерниот Царев Двор, ете, иако и само фрагментарно, но, сепак, фактите најилустративно говорат: повеќемина жители биле членови на КПЈ уште пред Втората светска војна, а тројца од нив (Цветко Узуновски, Вангел Темовски и Алексо Стефановски) биле учесници и во Граѓанската војна во Шпанија. Во 1941 година во Царев Двор е формирана организација на СКОЈ, а во октомври истата година и организација на КПЈ. Во мај 1942 година е основан воен поткомитет, во мај 1943 година излегле и првите партизани од селото, а во април 1944 година е формиран НОО, додека во септември истата година Општинскиот комитет на КПМ и Општинскиот НОО. Денес во селото постојат спомен-биста и спомен-плоча посветени на револуционерната дејност на народниот херој Јосиф Јосифовски - Свештарот кој во 1941 година илегално престојувал во селото и упорно работел на разгорувањето на НОВ во Преспа.

Црквата Св. Никола со гробиштата / The Church of St. Nikola with the cemetery

and horses. Nowadays, many of the residents of Carev Dvor work in the government administration, public works sector, and in the field of economy. In spite of all the 'foreign boots' that occupied it, and all the armies that marched through it, the village has survived regardless of all the storms and turbulences, and has remained an outstanding example of the age-old Macedonian insubordination.

Until 1912, Carev Dvor was under Ottoman rule as an estate (čiflik) of a bey (beg). The residents of Carev Dvor with their unit of revolutionaries (vostanička četa) participated in the preparations prior to, and during the Ilinden Uprising. A certain Tole from Zlatari is mentioned as a komitadji leader of this unit, or voyvoda of the cheta. Carev Dvor is also the birth place of the famous voyvoda from Prespa, Nikola Kokarov. Four other heroes from the village lost their lives fighting courageously during the Ilinden Uprising.

During the First Balkan War (November 1912), Carev Dvor fell under Serbian rule under which it remained until 1941, along with all consequences from the Serbian policy to denationalise and assimilate it (Serbian authorities, army and police, Serbian tongue, writing, schools and teachers, Serbian church, priests, nationality, and surnames.) At this time, Carev Dvor was a municipal center that included the villages of: Gorna Bela Crkva, Dolna Bela Crkva, Kozjak, Drmeni, Ezereni, and Perovo. Later, the villages of Dolna Bela Crkva, Gorna Bela Crkva, Kozjak, and Ezereni became part of the Podmočani municipality.

During WWII, Carev Dvor was occupied by fascist Italy, when a sub-prefecture was established for all

the villages in the Prespa area, while the Italian army command was headquartered in Prespa. For the first time ever in the history of the village, around 20 November 1944, the occupier projected a film on the combat readiness of the Italian army. After the capitulation of Italy on 8 November 1943, Carev Dvor was again occupied by fascist Bulgaria, and remained occupied until it was liberated on 11 September 1944. During this war, two partisan soldiers from the village lost their lives for their fatherland.

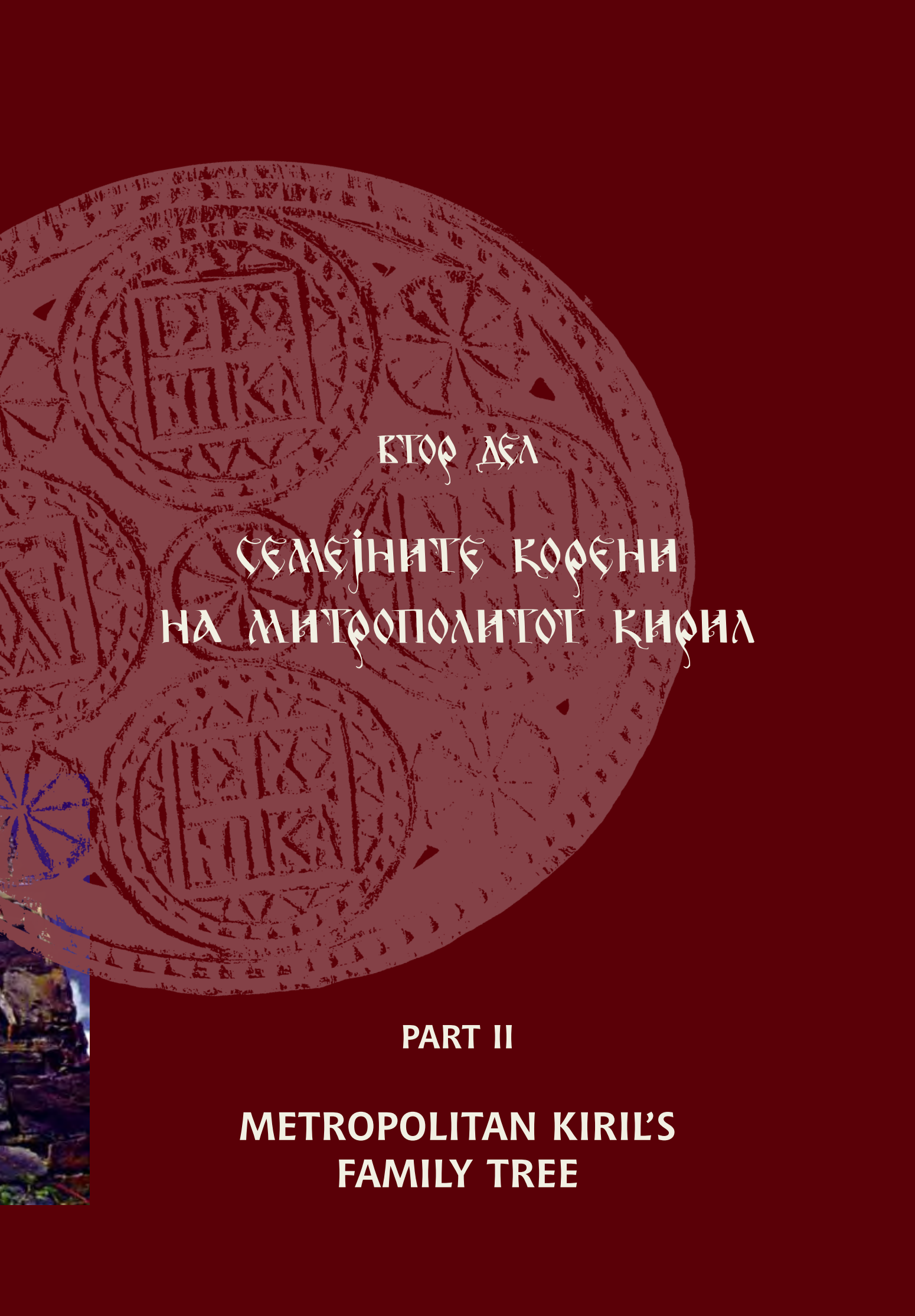
Even though it may be just fragmentary, nevertheless, the facts illustrate the revolutionary nature of Carev Dvor best. Thus, a number of its dwellers were members of the Yugoslav Communist Party (KPJ) even before WWII. Three of them (Cvetko Uzunovski, Vangel Temovski, and Alekso Stefanovski) participated in the Spanish Civil War. In 1941, the organization of the Communist Youth League of Yugoslavia (SKOJ) was founded in Carev Dvor, and in October of the same year, the organization of the Yugoslav Communist Party (KPJ) was founded, too. In May 1942, a military sub-committee was founded, and in May 1943, the first partisans of the village joined the partisan army. In April 1944, the National Liberation Organization (NOO) was founded, and in September of the same year, the Municipal Committee of the Macedonian Communist Party (KPM) and the Municipal NOO were founded, too. At present, there is a monument and a plaque in the village that are devoted to the revolutionary activities of the national hero, Josif Josifovski – Sveštrot, who stayed in the village illegally in 1941, working hard to stir up the People's Liberation War (NOV) in Prespa.

Дел од куќата на родителите на митрополитот Кирил / A part of the house of Metropolitan Kiril's parents

ВТОР ДЕЛ

СЕМЕЈНИТЕ КОРЕНИ НА МИТРОПОЛИТОТ КИРИЛ

PART II

METROPOLITAN KIRIL'S
FAMILY TREE

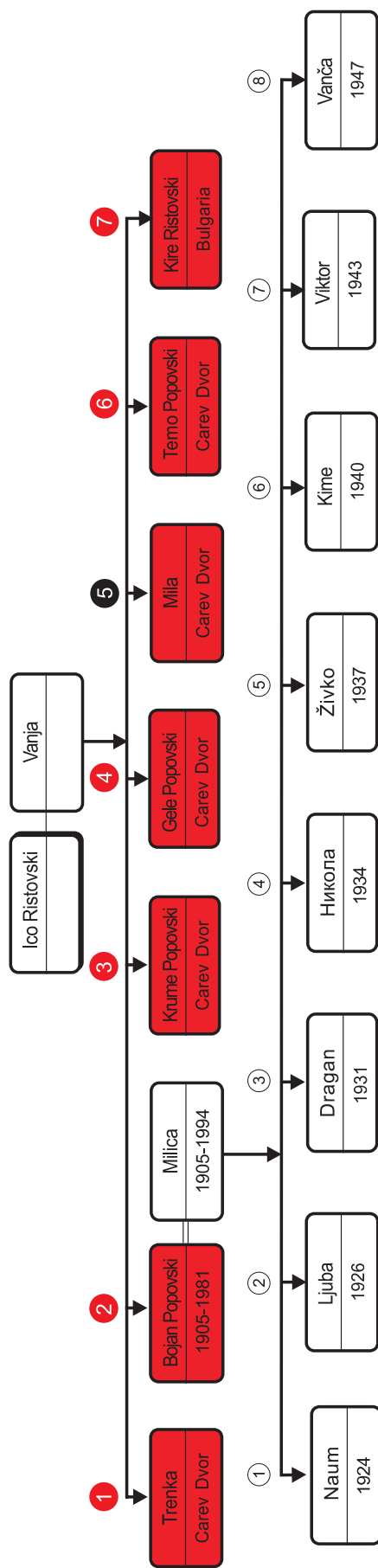
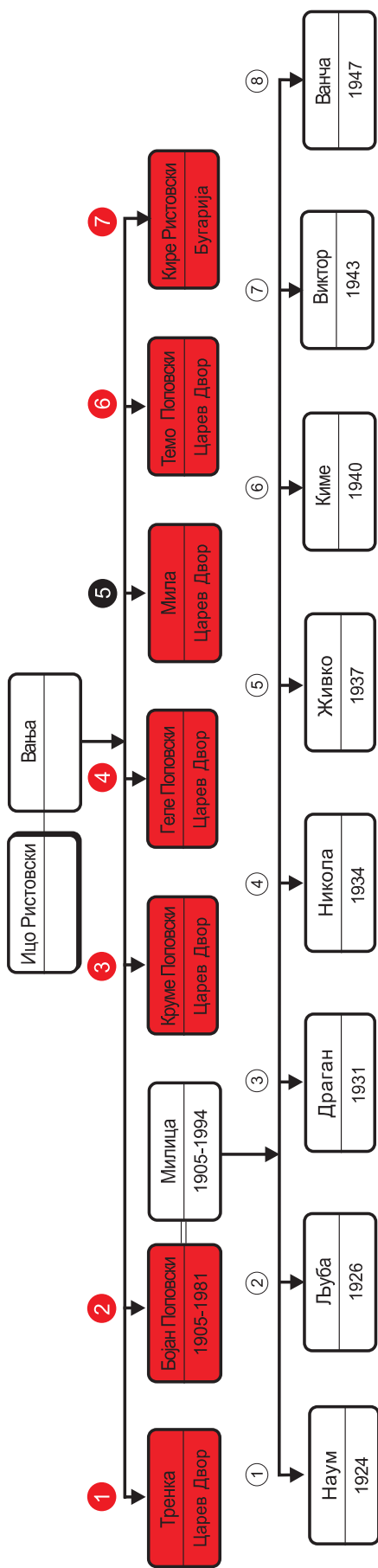

Св. Кирил и св. Методиј / Sts. Cyril and Methodius

Митрополитот Кирил / Metropolitan Kiril

Родословието на семејството Поповски / The Popovski's family tree

Митрополитот Кирил / Metropolitan Kiril

РОДИТЕЛИТЕ МИЛИЦА И БОЈАН И НИКНАТА ПОСВЕТЕНОСТ КОН БОГА И ТАТКОВИНАТА

Неговото високопреосвештенство, митрополитот полошко-кумановски господин Кирил (Никола Поповски), е најстариот архијереј по хиротонија во составот на македонскиот православен епископат. Тој е и единствениот жив потписник на историската Одлука на Светиот архијерејски синод на Македонската православна црква (од 1967 година) за обновување на целосната духовна и канонска автокефалност на Охридската архиепископија.

Митрополитот Кирил е роден на 23.07.1934 година во Царев Двор, Преспанско. Основно образование завршил со одличен успех во своето родно место, во основното училиште „Браќа Миладиновци“ чиј директор тогаш бил Гога Прцуловски. Богословија учел во Призрен, а студирал во Русија и Македонија.

Митрополитот Кирил потекнува од благородно христијанско, православно семејство Поповски, кое ова презиме го добило, бидејќи со векови било посветено на Бога и на Црквата. Неговите предци повеќе од 300 години наназад ќе ѝ посветат на македонската Црква и на македонскиот народ триесет и двајца свои потомци во свештенички чин. Тоа во него уште повеќе ја поттикнало љубовта

Неговата мајка Милица / His mother Milica

HIS PARENTS MILICA AND BOJAN AND THEIR DEVOTION TO GOD AND THEIR FATHERLAND

Неговиот татко Бојан / His father Bojan

he Most Reverend Metropolitan Kiril of Polog and Kumanovo (Nikola Popovski) is the oldest enthroned Bishop in the Macedonian Orthodox Bishopric. He is also the only living signer of the historical Decision of the Holy Bishops' Synod of the MOC (of 1967) on the restoration of the entire spiritual and canonical autocephalous state of the Ohrid Archbishopric.

Metropolitan Kiril was born on 23 July 1934, in Carev Dvor, Prespa. He completed his primary education with excellent grades in his birth place, at the Miladinov Brothers (Brakja Miladinovci) Primary School. At that time, the Principal of this school was Goga Prculovski. After this, Metropolitan Kiril learnt theology in Prizren, and studied in Russia and Skopje.

Metropolitan Kiril comes from the noble Christian Orthodox family of Popovski, who got their name from being devoted to God and to the church for centuries (the word 'Pop' means 'Priest'). For more than 300 years his ancestors devoted 32 of their descendants to the Macedonian church and the Macedonian people to the rank of priests.

This further encouraged his love for God and the desire to devote himself to studying the

Никола (Кирил) на крајот на средното образование / Nikola (Kiril) – when he finished his secondary school

Никола (Кирил) - на 30 годишна возраст / Nikola (Kiril) - at the age of 30

кон Бога и желбата да се посвети на Божјата наука, наместо школувањето да го продолжи во некоја од воените школи, што, исто така, било во план.

Митрополитот Кирил живо се сеќава на неговиот дедо Ицо Ристовски и баба му Вања по потекло од Царев Двор. Биле благородни старци, чии спомени од детството длабоко се всадице во сеќавањата на Кирил. Тие имале седум деца: Тренка, Круме, Кире, Геле, Мила, Томе и Бојан, таткото на митрополитот Кирил.

Неговиот татко Бојан, за своја животна сопатничка ја избрал личната мома Милица, со која доживеале да прослават 50 среќни брачни години. Им се родиле и израснале осум деца: Наум, Љуба, Драган, Никола (митрополитот Кирил), Живко, Киме, Виктор и Ванча. И не случајно ќе го чуете коментарот дека семејството Поповски, не е само едно од оние од највредните, туку и едно од поголемите фамилијарни заедници во Преспанско.

Родителите на митрополитот Кирил биле и меѓу повидните домаќини, познати и запаметени по нивната трудољубивост, чесност и со голема посветеност кон најблиските. Не ретко во Царев Двор се раскажувало и прикажувало за благородноста и за добрините на Милица, која како вистинска матица го собирала семејството, негувајќи исклучителна меѓусебна љубов и давајќи

постојан импулс за тоа, среќа да ги следи и напредок да имаат низ нивните одбрани животни патишта по кои кинисале секој одделно и сите заедно во фамилијата Поповци.

Растејќи во закрилата на една топла родителска грижа и внимание, Никола уште од мал ќе се се издвои по својата наклонетост, дарба и постепена обземеност од светиите во семејната традиција, во домот и во родното место.

Тоа ќе го понесе уште од мали нозе. Ученикот Никола, отпрво кришум, а потоа и сè повеќе се посветувал на овие свети патокази кои ќе му го одредат неговиот животен тек.

И најнакрај, веќе било сосема јасно дека патот негов животен, веќе е определен. Не, не ќе оди на воени школи, туку на тоа што најмногу му лежи на срце - ќе продолжи да учи на Богословија.

Од мал, како четврто дете, меѓу осумте рожби на Милица и на Бојан Поповски, токму покрај топлото родно огниште, Никола ќе расте со типично македонско благородно извориште на православната вера, чија света традиција ќе му го осмисли и осветли животот. Овде за него, покрај богосознанието од тврдокорните верници, меѓу кои растеше, а подоцна и од древните богослужбени текстови, зачувани од прадедовските поколенија, благородно ќе му претставува и оној здрав, изворен, македонски патриотизам

Бојан и Милица со дел од семејството / Bojan and Milica with some members of their family

science of God, rather than to continue his education at one of the military schools, which was also one of the options.

Metropolitan Kiril vividly remembers his grandfather Ico Ristovski and his grandmother Vanja who originated from Carev Dvor. They were noble old people and Kiril's fond memories from his childhood have been deeply embedded in his memory. They had seven children: Trenka, Krume, Kire, Gele, Mila, Tome, and Bojan, the father of Metropolitan Kiril.

His father Bojan chose to share his lifetime with the beautiful young girl, Milica, with whom they lived to celebrate 50 happy years of matrimony. They raised eight children: Naum, Ljuba, Dragan, Nikola (Metropolitan Kiril), Zhivko, Kime, Viktor, and Vanča. Hence, it is no coincidence that you may hear comments that not only is the Popovski family one of the most hardworking, but one of the somewhat bigger families in the Prespa area, too.

Metropolitan Kiril's parents were among the more distinguished people, known and remembered for their hard work, their honesty, and their strong devotion to their dear ones. Often in Carev Dvor people would tell and retell of the nobleness and goodness of Milica, who gathered her family like a true queen bee, cherishing an exceptional mutual love and encouraging them constantly so that good luck and prosperity may follow them along the paths they

decided to follow, each individually, and all together as the Popovski family.

Growing up under the wing of warm parental care and attention, very early in his childhood Nikola began showing a tendency, talent, and gradual obsession with the sacredness of the family tradition, in his home, and his birth place.

This drew him from a very young age. Pupil Nikola began devoting himself, at first secretly, more and more to these holy road signs that were to determine his paths in life.

And finally, it was already clear that his path in life was already determined. No, he would not go to military schools, but he would do what he loved most and deepest in his heart - he would continue studying theology.

From his early childhood, being the fourth child of Milica and Bojan Popovski's eight children, just beside the warm native hearth Nikola would grow up within a typical Macedonian noble source of the Orthodox faith, whose holy tradition gave meaning to and enlightened his life. Precisely here, in addition to his learning of God from the strong believers among whom he was growing up, and later from the old religious texts saved by the generations of his ancestors, the true, original Macedonian patriotism of his parents, grandfathers, grandmothers, and other relatives he was surrounded by would be presented

Најстариот брат Наум со сопругата Тода и други роднини / The oldest brother Naum with his wife Toda and other relatives

Митрополитот Кирил / Metropolitan Kiril

Митрополитот Кирил / Metropolitan Kiril

кај неговите родители, дедовци, баби и други роднини, со кои бил опкружен. Уште од детски дни ќе го почувствува мирисот на темјанот во убавата црква во Царев Двор, посветена на свети Никола. Одејќи секојдневно во основното училиште, кое се наоѓа во близина на овој храм, младиот Никола често се навраќал во него и останувал таму понесен од восхитот на фрескоживописот и иконите околу него. Уште оттогаш неговиот живот веќе бил предодреден.

Од поголемиот број пријавени кандидати на приемниот испит за запишување во Призренската богословија, што се одржал во просториите на Скопската митрополија, како одличен ученик и, со од Бога даруваниот, убав глас бил примен во 1951 година, заедно со уште малкумина други кандидати, меѓу кои и Александар Цановски. На приемот се јавиле царевдворците Љубин и

Владе Поповски. Тоа е првата повоена генерација од Македонија, која се здобива со богословска наобразба во траење од пет години во споменатото училиште. Еден период Никола минува низ многу тешки животни искушенија, бидејќи во времето кога се школувал, честопати се пропагирало дека верата е опиум за луѓето. Но, непокорно опстојувал. Во 1956 година се здобил со диплома за завршено петгодишно богословско училиште. По богословијата, Никола ја завршува воената обврска во Сремска Митровица која траела две и пол години.

По враќањето во 1962 година, младиот богослов почнува да работи во Скопската митрополија. Во Скопје го доживува катастрофалниот земјотрес од 26 јули 1963 година кога, заедно со теологот Александар Цановски и д-р Славко Димевски вложиле максимални напори за спасување

на архивската документација на Македонската архиепископија, која била пренесена во резиденцијата на тогашниот поглавар на Македонската православна црква (МПЦ) архиепископот охридски и македонски, господин господин Доситеј.

На Благовештение (7 април 1964 година) Никола се замонашил во манастирот Раѓање на Пресвета Богородица кај Кичево, и со радост го примил името на македонскиот рамноапостол Кирил Солунски. Притоа, од страна на Неговото блаженство, архиепископот г.г. Доситеј, е ракоположен во чин ероѓакон, а само по кратко време и унапреден во архиѓаконски чин.

Во тоа својство пролетта 1965 година, младиот архиѓакон Кирил го придружува архиепископот г.г. Доситеј при посетата на САД и Канада, каде асистира при евангелисувањето на првата македонска црква во Торонто, на празникот Цветници, посветена на свети Климент Охридски. На Томина недела учествува во осветувањето на храмот посветен на Пресвета Богородица во американскиот град Колумбос, Охајо. Во текот на едномесечниот престој во САД и Канада, високата делегација на МПЦ ќе ги посети и Гери (Индијана), Сиракуз и други градови на северноамериканскиот континент, во кои има многуилјадни македонски доселенички колонии.

Наум, Тодорка и Никола (Кирил) / Naum, Todorka and Nikola (Kiril)

to him. As a very young child, he smelt the scent of incense in the beautiful church in Carev Dvor devoted to St. Nikola. Nikola's primary school was very near to this church. Everyday, on his way to or from school, he often visited the church and remained there exalted by his impressions of the frescoes and icons around him. His future was predetermined as early as then.

Many candidates had applied for the entry examination for enrolment at the Theological School in Prizren, which was held at the premises of the Skopje Diocese. As an excellent student having a beautiful voice God had gifted him with, in 1951 he was accepted at school alongside with a few other candidates, including Aleksandar Candovski. Ljubin and Vlade Popovski, all from Carev Dvor, also attended the entry examination. They represent the first post-war generation from Macedonia to get their degrees in theology after five years of learning at the Prizren school. In one period, Nikola had to endure very difficult temptations, for at the time of his studies religion was often propagated to be opium for the people. Nevertheless, he firmly resisted these temptations. In 1956, he received his degree for completion of his five-year-long theological studies. After theology, Nikola fulfilled his two-and-a-half year military duty in Sremska Mitrovica.

Following his return in 1962, the young theologian began working in the Skopje Diocese. In Skopje he experienced the catastrophic earthquake of 26

July 1963 when, along with the theologian Aleksandar Candovski and with D-r Slavko Dimevski, he made utmost efforts to save the archive documents of the Macedonian Archbishopric, which were then taken to the residence of the head of the Macedonian Orthodox Church (MOC) at the time, His Beatitude Archbishop Dositej of Ohrid and Macedonia.

On the Annunciation Day (7 April 1964), Nikola entered the monastic order at the Monastery of St. Mary (Ragjanje na presveta Bogorodica) near Kičevo when he gladly adopted the name of the Macedonian equal to apostle, Kiril Solunski. At the same time, he was ordained to the rank of erodeacon by His Beatitude Archbishop Dositej, and very soon he was promoted to the rank of archdeacon.

In that capacity, in the spring of 1965, the young archdeacon Kiril accompanied His Beatitude Archbishop Dositej during his visitation to the USA and Canada, where he assisted in the consecration of the first Macedonian church in Toronto dedicated to St. Clement of Ohrid (Sveti Kliment Ohridski), on the holiday known as Palm Sunday (Cvetnici). During the first week after Easter, he participated in the consecration of the Church of St. Mary (Presveta Bogorodica) in the American city of Columbus, Ohio. During their one-month visitation to the USA and Canada, the high delegation of MOC visited Gary (Indiana), Syracuse, and other cities on the North American continent in which there are colonies of thousands of Macedonian emigrants.

*Крштевка на првото правнуче Стефан Спасовски
Baptizing his first grandnephew Stefan Spasovski*

*Крштевка на правнучето Тео Спасовски
Baptizing his grandnephew Teo Spasovski*

ВИКАРЕН ЕПИСКОП ТИВЕРИОПОЛСКИ

По враќањето од САД и Канада, архиѓаколот Кирил е испратен на студии во Русија на Московската духовна академија во градот Загорск, со благослов на српскиот патријарх Герман. Меѓутоа, по две години студирање, односно по завршувањето на првиот степен, е повикан да се врати во татковината, заради повозвишени црковно-духовни и национални интереси на Македонската православна црква и македонскиот народ. На 5 јули 1967 година е избран за викарен епископ со титула тивериополски од страна на Светиот архијерејски синод на МПЦ и станува негов најмлад член.

По унапредувањето во чин архимандрит, на 11 јули истата година, во предвечерието на празникот посветен во чест и слава на апостолите свети Петар и свети Павле, извршено е наречението во епископски чин, а утредента, на самиот ден Петровден, хиротонисан е за викарен епископ тивериополски.

Како член на Синодот, веднаш се вклучува во довршувањето на обемниот елаборат за обнова на автокефалноста на Охридската архиепископија. Пет дена подоцна (на 17 јули 1967 година) Светиот архијерејски синод на МПЦ одржал седница во црквата Света Богородица Перивлепта во Охрид, на која е донесена историската Одлука за целосно возобновување на автокефалноста на Охридската архиепископија во лицето на Македонската православна црква. По потпишувањето од страна на сите членови на Синодот: архиепископот г.г. Доситеј и митрополитите: г. Климент, г. Наум, г. Методиј и г. Кирил, истиот ден Одлуката е презентирана пред членовите

Митрополитот Кирил / Metropolitan Kiril

THE BISHOP'S VICAR OF TIVERIOPOL

At his return from the USA and Canada, with the blessing of the Serbian patriarch German, Archdeacon Kiril was sent to study at the Moscow Spiritual Academy in Zagorsk, Russia. However, after two years of studies, i.e. after finishing the first degree, he was called back to return to his fatherland due to more sublime church-spiritual and national interests of the MOC and Macedonian people. On 5 July 1967, the Holy Bishops' Synod of the MOC elected him Bishop's Vicar of Tiveriopol, making him its youngest member.

Upon his promotion to the rank of archimandrite, on 11 July the same year, on the eve of the holiday devoted to the honour and glory of the Sts. Peter and Paul (Sveti Petar i Pavle), he was ordained to

the rank of Bishop, while the following day, on the St Peter' Day (12 July) precisely, he was enthroned as the Bishop Vicar of Tiveriopol.

As a member of the Synod, he immediately joined the process of finalization of the detailed proposal for the restoration of the autocephalous state of the Ohrid Archbishopric. Five days later, on 17 July 1967, the Holy Bishops' Synod of the MOC held a meeting at the Church of St. Mary Perivlepta (Sveta Bogorodica Perivlepta) in Ohrid at which a historical Decision was reached for full restoration of the autocephalous state of the Ohrid Archbishopric personified as the Macedonian Orthodox Church. After the Decision was signed by each member of the Synod, i.e. by Archbishop Dositej and the Metropolitans: Kliment, Naum, Metodij, and

Манастирот Света Пречиста Кичевска / The Most Pure Virgin of Kičevo Monastery

на Третиот црковно-народен собор, што се одржал во катедралниот храм на охридските архиепископи - Света Софија. На овој Собор, митрополитот Кирил е избран за прв надлежен архиепископ на штотуку востановената Американско-канадско-австралиска-македонска православна епархија, со која ќе раководи повеќе од две децении. Така зема учество во повеќе делегации на МПЦ за запознавање на сестринските цркви со обновата на автокефалноста на Црквата на македонскиот народ, преку претставување на опширниот елаборат. Истовремено, ја извршува и функцијата претседател на Комисијата за враќање на македонски богослови од богословиите на Српската православна црква (СПЦ).

Во 1968 година ја реализира првата визитација на северноамериканскиот континент како надлежен архиепископ на Американско-канадско-австралиската-македонска православна епархија. За време на едномесечниот престој во САД и Канада, го освети и третиот македонски православен храм на американските простори, црквата Свети Ѓорѓи во градот Сиракуз, во државата Њујорк, а посети и други градови во кои го отвори и поттикна процесот за формирање нови македонски православни црковни општини и за изградба на нови цркви под јурисдикција на Светиклиментовата МПЦ.

Митрополитот Кирил во текот на наредните две и повеќе децении одигра голема духовно-национална улога, отргнувајќи десетици илјади Македонци од српските, грчките, бугарските и други цркви, со цел да доаѓаат во македонските православни храмови. На тој начин е спречена натамошната асимилација и денационализација на македонскиот православен народ на тие простори.

По враќањето од САД врши интензивни подготовки за реализација на првата посета на Македонците во Австралија. Притоа, со одбран тим на свои најблиски соработници ги изработува првата епархиска Конституција со експозе и новите правилници, со кои македонските црковни општини ќе се усогласат со светите канони и новиот Устав на МПЦ. Според нивното слово се формирани и раководени новоизградените македонски православни цркви. Првата канонска визитација на Австралија ја извршува во почетокот на 1969 година, заедно со митрополитот дебарско-кичевски г. Методиј. По враќањето од Австралија, врши обемни подготовки за посета на Канада и САД. Во канадската метропола Торонто, каде македонската етничка заедница е најбројна, било неговото седиште и таму презема темелни потфати за формирање на првите органи и тела на Епархијата.

Првите членови на Светиот синод / The first members of the Holy Synod

Kiril, it was presented to the members of the Third Convocation which was held at the Saint Sofia (Sveta Sofija) cathedral church of the Ohrid Archbishops, the same day. On that occasion, Bishop Kiril was elected first Metropolitan in charge of the newly established American-Canadian-Australian-Macedonian Orthodox Diocese which he was to headed for more than two decades. He was a member of many delegations of MOC when they visited the sister-churches in order to inform them about the restoration of the autocephalous state of the Church of the Macedonian people by presenting the detailed proposal. At the same time, he was President of the Commission for the return of the Macedonian priests from the seminaries of the Serbian Orthodox Church (SOC).

In 1968, he conducted his first visitation to the North American continent as Metropolitan in charge of the American-Canadian-Australian-Macedonian Orthodox Diocese. During his one-month visitation to the USA and Canada, he consecrated the third Macedonian Orthodox Church in America, i.e. St. George (Sveti Gjorgji) Church in Syracuse, New York State, and he visited other cities in which he initiated and encouraged procedures for establishing new Macedonian Orthodox communities and for the construction of new churches under the jurisdiction of the St. Clement's MOC.

Metropolitan Kiril played a huge spiritual and national role during the next two decades and onward, bringing back tens of thousands of Macedonians from the Serbian, Greek, Bulgarian, and from other churches making them going to the Macedonian Orthodox churches. In that way he prevented further assimilation and denationalisation of the Macedonian Orthodox people in these regions.

Upon his return from the USA, he began intensive planning to visit the Macedonians in Australia for the first time. At the same time, with a selected team of his closest associates, he worked out the first Diocesan Constitution with an introduction and the new regulations, which were to enable the Macedonian church communities to harmonize themselves with the holy canons and the new Constitution of the MOC. The newly-built Macedonian Orthodox churches were established and managed in compliance to these regulations. He conducted his first visitation to Australia early in 1969, together with Metropolitan Metodij of Debar and Kičevo. Upon his return from Australia, he made huge preparations for his visitations to Canada and the USA. His seat was in the Canadian metropolis of Toronto, where the Macedonian ethnic community is most numbered, and where he made thorough efforts to establish the first institutions and bodies of the Diocese.

Членови на Светиот синод / Members of the Holy Synod

ДУХОВНАТА МИСИЈА НА МИТРОПОЛИТОТ ВО ЗЕМЈАТА И СВЕТОТ

На 10 август 1969 година, во катедралниот храм Свети Климент Охридски Чудотворец - во Торонто, со величествени свечености е извршено востолитување на митрополитот Кирил во епископ на Американско-канадско-австралиската-македонска православна епархија. Тоа го изврши неговото високопреосвештенство митрополитот дебарско-кичевски г. Методиј. Потоа во 1971 година, во МПЦ е востановена и Полошко-кумановската епархија, митрополитот Кирил е избран за нејзин администратор со сите права и должности кои произлегуваат од Уставот на МПЦ. Неговото архипастирство со оваа Епархија е крунисано со најголем успех преку возвеличувањето на Шар Планина, со изградбата на манастирот посветен на свети Наум Охридски Чудотворец, на надморска височина од околу 2000 метри.

Под неговото архипастирско раководство во двете епархии беа изградени, реновираны и преуредени повеќе стотина храмови на МПЦ. Меѓутоа, црковно-духовните и националните постигања, особено на планот на обединувањето на Македонците, од сите делови на етничка Македонија, кои живеат и работат во прекуокеанските земји, се од непроценливо значење. Сите тие резултати придонесоа митрополитот Кирил во 1972 година да биде поставен за претседател на Одборот за изградба на Соборниот архиепископски храм Свети Климент Охридски во Скопје, како и изградбата на 25 станови во Тетово и Куманово. Потоа е избран за претседател на Одборот за извршување на првото мироварење по возобновувањето на автокефалноста на Македонската света црква.

Од 1996 година митрополитот Кирил е претседател на Хуманитарната организација „Милосрдие“ при МПЦ, која досега има обезбедено храна, лекови, медицински помагала, разни апарати и друга помош во вредност од десетина милиони евра. Помошта се распределува на најсиромашните, гладните, изнемоштените, на црковно-народните кујни, на селски и други помали амбуланти, деловни центри и асоцијации во Република Македонија на кои им е најпотребна. „Милосрдие“ најголемиот хуманитарен дотек го потврди во војната во Република Македонија 2001-2002 година, кога помошта за загрозеното население значеше елементарен опстанок. Вонредните резултати го поттикнаа третиот поглавар на автокефалната Македонска православна црква, архиепископот охридски и македонски г.г. Гаврил, во една пригода да изјави дека „...она што го работи владиката Кирил е света работа“. Тоа ќе го потврди и четвртиот поглавар на МПЦ, архиепископот охридски и македонски г.г. Михаил.

Митрополитот Кирил целиот свој живот го посветува на духовно-црковното, националното, културното, односно на сестраното единство на македонскиот народ во татковината и во дијаспората. Американските, канадските и австралиските власти, следејќи ги и согледувајќи ги големите успеси на нашите сонародници предводени од нивниот митрополит г. Кирил кој, заедно со своето свештенство, секогаш ги ориентира како Македонци да бидат лојални граѓани на тие држави, уште повеќе ќе ги удостојат со признанија и почит, а ќе ги засакаат и ќе ги возвишат Македонците. Тоа ќе биде потврдено и со прогласувањето на митрополитот Кирил за почесен граѓанин на повеќе градови во САД, Канада и Австралија, што е извршено со одлука на тамошните градски совети и нивните градоначалници.

METROPOLITAN'S SPIRITUAL MISSION HOME AND ABROAD

On 10 August 1969, at the cathedral Church of St. Clement the Miracle Worker of Ohrid, (Sveti Kliment Ohridski Čudotvorec) in Toronto, Metropolitan Kiril was ordained as Metropolitan of the American-Canadian-Australian-Macedonian Orthodox Diocese with magnificent solemnities. This act was done by the Most Reverend Metropolitan Metdodij of Debar and Kičevo. Later, In 1971, when the Diocese of Polog and Kumanovo was established within the MOC, Metropolitan Kiril was elected to be its head with the all rights and duties that stem from the Constitution of the MOC. His pastoral activities related to his duties over this Diocese were crowned most successfully by the building of the monastery devoted to St. Naum the Miracle Worker of Ohrid, (Sveti Naum Ohridski Čudotvorec), at approximately 2,000m above sea level, glorifying in that way the Mt. Šar.

Under his pastoral leadership work several hundreds of churches of the MOC were built, renovated, or redecored in these two Dioceses. However, his church-spiritual and national achievements, particularly those related to the unification of the Macedonians from all parts of ethnic Macedonia who live and work overseas, are of invaluable significance. All these results contributed towards Metropolitan Kiril's appointment, in 1972, as President of the Board for the Construction of the Archbishopric Cathedral of St. Clement of Ohrid (Sveti Kliment Ohridski) in Skopje, and the construction of 25 apartments in Tetovo and Kumanovo. Later, he was elected President of the Board for conducting the first anointing with chrism following the renewal of the autocephaly of the Macedonian Holy Church.

Since 1996, Metropolitan Kiril has been a president of the humanitarian organization 'Milosrdie' (Charity) within the MOC which has provided for food, medicines, medical pieces of equipment, various apparatus, and other aid valued at approximately €10 million thus far. This aid has been distributed to the poorest, the hungry and exhausted ones, to the church-soup kitchens, as well as to the rural and other smaller medical centers, business centres, and associations in the Republic of Macedonia that have been in very great need of help. Milosrdie provided its greatest humanitarian assistance during the 2001-2002 war in the Republic of Macedonia when its aid for the endangered population was of vital importance for their survival. These exceptional results motivated the third Head of the autocephalous Macedonian Orthodox Church, His Beatitude Archbishop Gavril of Ohrid and Macedonia, to state on one occasion: "...*what Metropolitan Kiril is doing is a holy work.*" This was also confirmed by the fourth Head of the MOC, His Beatitude Archbishop Mihail of Ohrid and Macedonia.

Metropolitan Kiril has devoted his entire life to the church-spiritual, national, cultural, and the overall unity of the Macedonian people in the fatherland and in the diaspora, respectively. The American, Canadian, and Australian authorities, following and observing the great successes of our compatriots headed by Metropolitan Kiril, who, along with his clergy, has always directed them to be loyal citizens of these countries as Macedonians, have awarded them with additional acknowledgements and respect, and it happened that they like and praise these Macedonians. This was also confirmed by the declaration of Metropolitan Kiril as an honorary citizen of many cities in the USA, Canada, and Australia in compliance with the decisions of the local city councils and their city mayors.

ТРЕТ ДЕЛ

ОСНОВОПОЛОЖНИК И АФИРМАТОР
НА МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА
ЦРКВА ВО ДИЈАСПОРАТА

PART III

FOUNDER AND AFFIRMER
OF THE MACEDONIAN ORTHODOX
CHURCH IN THE DIASPORA

Распятие на Исус Христос / Crucifixion of Jesus Christ

Митрополитот Кирил во својот кабинет / Metropolitan Kiril in his office

Собрание на Австралиската епархија / The Assembly of the Australian Diocese

Митрополитот Кирил со свештениците од Австралиската епархија / Metropolitan Kiril with the clergy of the Australian Diocese

Обраќање на митрополитот Кирил / Address by Metropolitan Kiril

Архиепископот Михаил и митрополитот Кирил со дел од свештенството / Archbishop Mihail and Metropolit Kiril with a part of the clergy

ДЕЈНОСТА НА МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА ВО ПРЕКУОКЕАНСКИТЕ ЗЕМЈИ, СО ПОСЕБЕН ОСВРТ ВО САД И КАНАДА*

*Република Македонија, 60 години по АСНОМ, МАНУ, 2005, стр. 295-304

Како поранешен долгогодишен надлежен епархиски архијереј на Македонската православна црква (МПЦ) за прекуокеанските епархии, ќе се потрудам накратко да ја претставам дејноста на нашата Света црква преку делото на македонските православни црковни општини, како и преку активностите на културно-просветните и духовно-националните центри во прекуокеанските земји, со посебен осврт на оние во САД и Канада.

Првата моја посета на северноамериканскиот континент ја остварив во 1965 година како архиѓакон и во придружба на архиепископот Доситеј, а австралискиот континент првпат го посетив во 1969 година во својство на надлежен епархиски архијереј. Оттогаш до денес речиси секоја година ги посетувам САД и Канада, земји за кои ќе стане збор во ова излагање.

Македонската православна црква игра значајна улога во опфаќањето и сплотеноста на Македонците надвор од Македонија, особено во

Прва канонска посета на Австралија во 1969 година / The first canonical visitation to Australia in 1969

THE ACTIVITIES OF THE MACEDONIAN ORTHODOX CHURCH OVERSEAS, WITH PARTICULAR REFERENCE TO THE USA AND CANADA*

*The Republic of Macedonia, 60 years after ASNOM, MANU, 2005, pp. 295-304

As a former metropolitan of the Macedonian Orthodox Church (MOC) responsible for overseas dioceses for many years, I will try to present concisely the activities of our Holy Church through the activities of the Macedonian orthodox church communities, as well as through the activities of the cultural-educational and spiritual-national centers in the overseas countries, with a special review of those in the USA and Canada.

I made my first visitation to the North American

continent in 1965 as an archdeacon accompanying His Beatitude Archbishop Dositej, while in 1969 I made my first visitation to Australia in the capacity of Metropolitan in charge of a diocese. Since that time, almost up to the present, I have been visiting the U.S.A. and Canada every year and these two countries shall be the main topic in this presentation.

The Macedonian Orthodox Church plays an important role in bringing together and in uniting the Macedonians that live abroad, especially in the overseas countries. Upon the renewal of the

Со градоначалникот на Гери, Ричард Хечер / With Richard Hatcher, Mayor of Gary

прекуокеанските земји. По обновувањето на самостојноста на Охридската архиепископија во 1958 година и на автокефалноста во 1967 година, МПЦ направи силен пробив меѓу бројното македонско иселеништво од сите делови на Македонија во прекуокеанските земји САД, Канада и Австралија, како и меѓу Македонците во денешната Европска унија и во други земји.

МПЦ е организирана преку своите епархии: Американско-канадската и Австралиската-македонска православна епархија која беше формирана во 1967 година, а која во 1974 година е поделена на: Американско-канадска и Австралиска епархија, во чија диоцеза денес е и Нов Зеланд. Од 1984 година постои и Македонска православна епархија за Европа.

Покрај задоволување на црковно-религиозните чувства и потреби, основните начела на МПЦ во своето дејствување во дијаспората беа и се, меѓу другото, јакнење на единството сред македонскиот народ, слогата, евангелската љубов, чувството за слобода, разбирањето и заедништвото со сите луѓе во средините во кои се определиле да живеат.

Тоа придонесува Македонците да бидат добри, чесни, примерни и трудољубиви граѓани во своите нови татковини. Трудејќи се да обезбедат достоин живот за себе и за своите фамилии,

тие секогаш се подготвени искрено да придонесуваат за поголем просперитет на новата татковина.

Голема е придобивката на АСНОМ и конституирањето на македонската државотворност во лицето на Народна Република Македонија (НРМ) за создавањето предуслови за обнова на достоинството и древната и славна Охридска архиепископија во лицето на МПЦ. А според црковните канони, народ со своја држава има целосно право да има и своја автокефална црква (IV Вселенски собор, 17-то правило: и VI Вселенски собор, 38-мо правило).

Особено со обновата на самостојноста на МПЦ во 1958 година и со нејзината целосна автокефалност во 1967 година, како и со донесените историски одлуки и резолуции, се создадоа услови за црковно-национално организирано дејствување и во дијаспората. Тие акти претставуваат темел за ново заедничко здружено живеење на Македонците во дијаспората.

Во самите почетоци, иницијатори за организирање на македонските црковни општини во Австралија и Канада, главно, беа Македонци од егејскиот дел на Македонија, додека во САД - од Република Македонија. За организирањето на црковниот живот, пак, во Канада, во почетните години огромен придонес даде организацијата

На состанок во Епархијата во САД / During a Convocation in the USA

independence of the Ohrid Archbishopric in 1958 and of its autocephaly in 1967, the Macedonian Orthodox Church has made a major breakthrough in the numerous Macedonian emigration from every part of Macedonia in the overseas countries such as the U.S.A., Canada and Australia, as well as among the Macedonians in the European Union and in other countries.

The Macedonian Orthodox Church is organized in its dioceses: the American-Canadian diocese and the Australian-Macedonian Orthodox Diocese established in 1967 which, in 1974, was divided into the American-Canadian and Australian Diocese in which New Zealand also belongs nowadays. Since 1984 there has been also a Macedonian Orthodox Diocese for Europe.

In addition to satisfying the religious and church-related needs and feelings, the basic principles of the Macedonian Orthodox Church's activities in the diaspora were and have been, *inter alia*, to strengthen the unity among the Macedonian people, harmony, evangelical love, feeling for freedom, understanding and communal spirit with all other people in the places where they have decided to live.

All this has contributed towards the Macedonians to be good, honest, and industrious citizens of their new homelands, providing a good example for other people to follow. Making efforts to provide a life of

respect for themselves and for their families, they are always ready to contribute wholeheartedly to a greater prosperity of their new homelands.

The Anti-Fascist Council of the National Liberation War of Macedonia (ASNOM) and the establishment of the Macedonian statehood, personified as the People's Republic of Macedonia (NRM) contributed significantly to the creation of prerequisites for the renewal of the dignity and of the ancient and glorious Ohrid Archbishopric personified as the Macedonian Orthodox Church (MOC). Moreover, in compliance with the church canon any people that have their own state also exercise a full right to have their autocephalous church (the IV Ecumenical Council, 17 rule, and the VI Ecumenical Council, 38 rule).

Especially with the renewal of the independence of the Macedonian Orthodox Church in 1958 and its full autocephaly in 1967, as well as with the adoption of these historical decisions and resolutions, conditions were created for the church-national organized activities in the diaspora, too. These acts are the foundation of a new way of living of the Macedonians in the diaspora - jointly and in concert.

At the very beginning of their life in the diaspora, the Macedonians from the Aegean part of Macedonia were the main initiators in organizing the Macedonian church communities in Australia and

Митрополитот Кирил во Хамилтон / Metropolitan Kiril in Hamilton

Полагање камен-темелник на црквата Св. Климент Охридски / Laying of the foundation stone of the Church of St. Clement of Ohrid

Прво благословување на свето миро / The first ceremonial anointing of Holy Chrism

Митрополитот Кирил на света служба во Тетово / Metropolitan Kiril holding a holy service in Tetovo

„Обединети Македонци“. Во нашите цркви членуваа Македонци од сите делови на Македонија. Тие, заедно, под закрила на мајката Црква, во своите храмови, пред сè, ја претставуваат Македонија, го чуваат македонскиот национален идентитет, но во исто време ги делат радостите и жалостите, се молат на Бога на својот мајчин јазик, говорат еден ист јазик, пеат исти песни, играат исти ора и имаат исти традиции и обичаи. Со тоа тие го потврдуваат својот идентитет и своето јасно сознание дека му припаѓаат на еден ист народ и дека се чеда на својата духовна мајка - автокефална МПЦ. За тоа каква улога одиграла и што значела и значи нашата Света црква во прекуокеанските земји за нашите сонародници, колкава е нивната љубов кон неа и кон Македонија, ќе наведат неколку карактеристични примери: Македонците кои се доселиле во Торонто во почетокот на XX век, сакајќи да имаат свое македонско светилиште, во 1911 година ја изградиле црквата „Св. Кирил и Методиј“. Во тоа време црквата не можеле да ја наречат македонска бидејќи не постоеше нашата матична МПЦ. Немајќи друг избор, ја прифатиле јурисдикцијата на Бугарската православна црква. Подоцна сфатиле дека горчливо се излажале, бидејќи црквата „Св. Кирил и Методиј“ била правно (канонски) врзана за БПЦ и ја загубиле.

Трагедијата да биде поголема, бугарската пропаганда правела сè и преку оваа црква да им ја наметне идејата дека Македонците се Бугари.

Идентичен е случајот и со црквите „Св. Климент Орхидски“ во Детроит (САД) и „Св. Кирил и Методиј“ во Мелбурн (Австралија), за кое го приведуваме искажувањето на Ристо Попов кој рекол: „Ние Македонците ја изградивме црквата, но потоа ни ја одзедоа Бугарите и ја ставија под своја јурисдикција“. И случајот со црквата „Св. Богородица“ во Сиракјуз (САД) била купена исклучително со даренија од Македонци, а со измама била одземена од тогашниот бугарски владика Андреја Велички (искажувања на Марко Јанкуловски, Ацо Дудевски и уште десетина други Македонци од Сиракјуз). Меѓутоа, по престојот на архиепископот Доситеј во овој град во 1965 година, по кратко време се купи нова црква која ја евангелисавме во 1968 година.

Црквата „Св. Климент Охридски“ во Детроит е осветена од бугарски архијереј во 1964 година. Потоа е одземена иако е изградена со средства исклучително на Македонци. Денес, вредноста на овој комплекс чини преку 5.000.000 долари.

Овие пропусти и загуби ни се случуваа бидејќи нашата Црква како самостојна не беше дефинирана пред властите во прекуокеанските земји сè до обновата на нејзината автокефалност во

Осветување на Св. Ѓорѓи во Мелбурн во 1960 година, првата црква во Австралија
Consecration of St. George in Melbourne in 1960, the first Macedonian church in Australia

Canada, while the Macedonians from the Republic of Macedonia were the main initiators in the U.S.A. On the other hand, the "Obedineti Makedonci" organization (The United Macedonians) has given valuable contribution to organizing the church life in Canada in the early years of the life of the Macedonians there. Macedonians from all parts of Macedonia have been members of our churches. When they are together in their churches under the auspices of the mother Church, they represent first of all, Macedonia, they cherish the Macedonian national identity, they share their joy and sorrow at the same time, pray to God in their mother tongue, speak the same language, sing the same songs, dance the same folk dances and maintain the same traditions and customs. In that way, they confirm their identity and their clear knowledge that they belong to the same nation and that they are children of their sole spiritual mother - of the autocephalous Macedonian Orthodox Church. I will mention several typical examples of the role and importance that our Church has assumed and is assuming now in the overseas countries for our expatriates, and examples of the greatness of their love for their Church and for Macedonia: the Macedonians who settled in Toronto in the beginning of the 20th century wanted to have their Macedonian temple and therefore they built the Church of Sts. Cyril and

Methodius in 1911. At that time, they could not call this church 'a Macedonian church' since our mother Macedonian Orthodox Church did not exist. They had no other choice but to accept the jurisdiction of the Bulgarian Orthodox Church. Later, they realized that they had made a terrible mistake because their church (Sts. Cyril and Methodius) was canonically bound with the Bulgarian Orthodox Church, so they lost it. To make matters worse, the Bulgarian propaganda, also through this church, was doing everything it could to impose on these Macedonians the idea that they were Bulgarians.

It was the same case with the Churches of St. Clement of Ohrid in Detroit (the U.S.A.) and Sts. Cyril and Methodius in Melbourne (Australia) which is supported also by the testifying of Risto Popov who said the following, "We, Macedonians, have built that church, but later Bulgarians took it from us and put it under their jurisdiction". The Church of St. Mary in Syracuse (the USA) was bought solely by the contributions of Macedonians, but it was deceitfully taken by Andreja Velički, the then Bulgarian Bishop (testifying of Marko Jankulovski, Aco Dudevski and another ten Macedonians from Syracuse). However, shortly after the visitation of Archbishop Dositej to this city in 1965, we bought a new church and canonized it in 1968.

Момент од осветувањето на Св. Климент Охридски на Цветници во Торонто во 1965 година
A moment of consecration of St. Clement of Ohrid, in Toronto, on Palm Sunday, 1965

1967 година кога се стави крај на негаторските валкани манипулации. Организирањето на македонските црковни општини се зголеми, а со тоа и нивната огромна улога во целокупното живеење на Македонците во овој далечен свет. Така охрабрани, нашите сонародници почнаа вистински да ги бараат и наоѓаат корените на својот македонски национален идентитет, јазик, афирмација и сигурно опстојување во новата средина.

При мојата канонска посета во Австралија во 1980 година, во градот Њу Касел, во една болница го посетивме сонародникот Стево Ѓорѓиев од с. Рула, Леринско. Долго беседевме. Во оваа пригода ќе изнесам само дел од разговорот во кој со солзи велеше: „Стар човек сум и тешко сум болен. Наскоро ќе се поделиме. Но, во исто време сум и среќен човек. Ме радува многу она што нашата мајка Црква го прави и за нас Македонците кои со болка моравме да ги напуштиме татковските огништа, а многу од нив беа и на силнички протерани. Дојдовме во овој далечен свет, се распрснавме заплашени и здивени како пилиња без квачка. Но, сега ќе умрам среќен. Овде сум 50 години. И како Македонец дојдов со грчки пасош. Ме измачуваше желбата да се здобијам со некој документ што ќе сведочи дека сум она што сум - Македонец, а не Грк. Го барав од властите овде, ми беше речено дека немаат

административна основа за да ми издадат таков документ. Единствен документ што сведочи оти сум Македонец е членската карта од нашата македонска црковна општина. Сега, пак, срцето ми е уште пополни со радост зашто моите внучиња имаат документ - крстално свидетелство што е официјален документ и пред австралиското општество во кој пишува дека нивните родители се од нашата родна Македонија. Матичните книги на родените и венчаните при нашите македонски цркви се наша голема радост. Тоа можеше да ни го пружи само нашата МПЦ и никој друг. Тешко можеме да ѝ се оддолжаме. Таа многу направи за нас“. Инаку, пред да се организира црковниот живот, венчавките и крштемките се вршеа и се заведуваа во протоколите на туѓите цркви и, секако, не од родители со потекло од Македонија и Македонци. Тие беа заведувани како Бугари, Грци, Срби и друго.

Македонските црковни општини и културно-просветните центри за Македонците во преку-океанските земји претставувале и денес се нивна лична карта за нивна препознатливост и афирмација на црковно-духовен, национален и културно-просветен план.

До почнувањето со организиран црковно-духовен и културно-просветен живот, штедрите даренија од Македонецот се слеаа во касите на

Архиепископот Доситеј и Митрополитот Кирил меѓу верниците / Archbishop Dositej and Metropolitan Kiril among the believers

The Church of St. Clement of Ohrid in Detroit was consecrated in 1964 by a Bulgarian archpriest. Later, the Macedonians were dispossessed of their church although it was built with the funds provided solely by these Macedonians. Today, the value of this complex is estimated to be more than US\$ 5,000,000.

We have experienced such mistakes and suffered such losses because our Church was not recognized as an independent church before the overseas authorities until the renewal of its autocephaly in 1967, when an end was put to such denying manipulations that were so outrageous. The organization of the Macedonian church communities has intensified and it has also had a profound influence on the overall life of the Macedonians in this distant world. Having been encouraged in that way, our expatriates started searching and discovering the roots of their Macedonian national identity, language, recognition and comfortable living in their new settings.

During my canonical visitation to Australia in 1980, to Newcastle, we went to visit our expatriate Stevo Gjorgjiev from the village of Rula, the region of Lerin, who was in hospital at that time. We talked for a long, long time. On this occasion, I will present only a part of our conversation when he, tears streaming down his face, was telling us, "I am old

and seriously ill. Soon, I will die. But, at the same time I am happy, as well. I am very happy with everything that our Mother Church has been doing for us, too, the Macedonians who had to leave our fathers' hearths with great pain; in addition, many of us were also expelled by force. We came to this distant world and we got dispersed, frightened and running around like headless chickens. But, now I am going to die happy. I have been here for 50 years. And, as a Macedonian, I came with a Greek passport. I was tormented by a burning desire to get a document that would testify that I am what I am – Macedonian, not Greek. I asked for such a document from the authorities here, but they told me that they had no administrative basis to issue such a document. The only document which testifies that I am a Macedonian is the membership card of our Macedonian church community. However, my heart is even happier because my grandchildren do have their documents – their Birth Certificates are official documents also before the Australian society in which it is written that their parents are from our motherland, from Macedonia. The register books of the birth certificates and of the marriage certificates make us very happy. Only the Macedonian Orthodox Church was able to give us this satisfaction, nobody else. We can hardly repay it for this. It has done a lot for us". Just to clarify, before the

Старата црква Св. Богородица во Колумбос, Охајо / The old Church of St. Mary in Columbus, Ohio

Митрополитот Кирил во САД / Metropolitan Kiril in the USA

Митрополитот Кирил во Торонто / Metropolitan Kiril in Toronto

Ансамблот „Македонка“ од Торонто / The Ensemble “Makedonka” from Toronto

другите цркви кои, за жал, биле употребувани за вршење асимилаторска дејност врз Македонците и на тие далечни простори од Македонија.

Новото раѓање на МПЦ, Македонците го доживеаја како ново и целосно ослободување зашто и покрај постоењето на слободната Република Македонија, ако немавме наша македонска црква, Македонците во светот сè уште ќе беа под духовно ропство преку дејствувањето на ненародните балкански цркви, свештеници и архијереи и до денес нивната однародувачка политика немаше да престане.

Ако не беа МПЦ и Република Македонија, ние, денес, многу малку ќе можевме да зборуваме за успешно црковно-духовно и културно-просветно организирано дејствување во прекуокеанскиот свет. Тоа е од фактот што грчките, српските и бугарските цркви беа порано организирани во тој свет па ги присвојуваат Македонците како нивни пред тамошните фактори. Меѓутоа, преку успешната дејност на македонските црковни општини, успеавме македонските етнички групи да добијат рамноправен третман со сите други етнички групи.

Веднаш по Црковно-народниот собор во Охрид од 1958 година, а особено по Соборот од 1967 година, до раководството на МПЦ многу позасилено почнаа да пристигнуваат голем број

честитки со целосна поддршка на значајните историски оживотворувачки настани за Македонската света црква и со многу барања за формирање бројни македонски црковни општини. Тие почнаа да се претвораат во најсилното оружје против сите оние кои посееа по светоста, името и достоинството на народот наш македонски.

Периодот од обновата на автокефалноста на нашата Света црква сред иселеништвото почна да се доживува како време на целосно зреење и создавање на црковната и националната патриотска свест. Започна да јакне целосната верба и доверба за слободно живеење и творење бидејќи се скина превезот за целосно ослободување од доминацијата на Српската православна црква (СПЦ) врз црковно-духовното слободно живеење на Македонците во татковината и насекаде.

Животот и работата на секоја црковна општина почна да се определува со правилници кои се темелат врз Уставот на автокефалната МПЦ, а сообразени со позитивните закони на соодветната земја.

Црковните општини преку епархиските органи и тела, врз паритетна основа, се застапени во Архиепископскиот црковно-народен собор - највисоко црковно-управно и законодавно тело

Средба во Скопје со Никола Стојановски претседател на црквата Св. Климент Охридски во Торонто
A meeting in Skopje with Nikola Stojanovski, President of St. Clement of Ohrid Church in Toronto

church life was organized, the marriage and baptism ceremonies were conducted and registered in the protocols of other foreign churches and, quite understandingly, their parents were not registered as parents originating from Macedonia and as Macedonians. They used to be registered as Bulgarians, Greeks, Serbs, others.

The Macedonian church communities and cultural-educational centers in the overseas countries have been, and remain to be, identity cards for the Macedonians and for their recognition and affirmation on the church-spiritual, national and cultural-educational level.

Before the organized church-spiritual and cultural-educational life began, the generous donations from the Macedonians used to flow into the cash registers of the other churches. Unfortunately, these contributions were used for assimilatory activities upon the Macedonians in these countries far away from Macedonia.

Macedonians have experienced the new birth of the Macedonian Orthodox Church as a new and complete liberation, since although there was a free and recognized Republic of Macedonia, if we didn't have our Macedonian church, the Macedonians living abroad would have still been under the spiritual yoke through the activities of the Balkan churches, priests and archpriests and up to this

present day their politics aimed at loosing Macedonian nationality could not have stopped.

If it was not for the Macedonian Orthodox Church and the Republic of Macedonia we, today, could have hardly talked about successful church-spiritual and cultural-educational organized activities in the overseas countries. This is a result from the fact that the Greek, Serbian and Bulgarian churches had been organized previously in those countries so that they used to 'adopt' the Macedonians before the authorities of those countries as if they were their own nationals. However, through the successful activities of the Macedonian church communities we have succeeded in making the Macedonian ethnic groups be treated on an equal footing with all other ethnic groups.

Immediately after the 1958 Convocation in Ohrid, and especially after the 1967 Convocation, a great number of messages of congratulations were sent to the high ranking clergy of the Macedonian Orthodox Church. They supported the significant historical events that led to the renewal of the Macedonian Holy Church, requesting at the same time that many Macedonian church communities be established. These church communities started to transform themselves into a most powerful weapon against all those who used to reach for the sacredness, name, and dignity of our Macedonian people.

Пред Св. Јоаким Осоговски / In front of St. Joakim Osogovski

на МПЦ. Тие станаа жив и нераскинлив дел од севкупниот организам на Македонската православна црква.

Со тоа се потврдува целовитоста и единството на автокефалната МПЦ во татковината и во дијаспората. Целосната победа над туѓите аспирации и однародувачки пропаганди на северноамериканскиот континент беше извојувана на 12 септември 1981 година со извршената официјална регистрација на Американско-канадската православна епархија во градот Албани, државата Њујорк, како и со помош на богатите активности на МПЦ, општините и на културно-просветните центри, координирани преку Епархијата на МПЦ.

Македонците во дијаспората, градејќи го грандиозното црковно-духовно и културно-просветно сенародно македонско дело, се изградуваат, се интегрираат и стануваат чесни, трудољубиви, лојални граѓани на нивните нови татковини. Но, притоа не заборавајќи да си останат горди и верни синови и ќерки на Македонија и на својата мајка - Светиклиментовата македонска православна црква.

Со севкупните богати активности тие се трудат да станат, а и се, вистински мост на искрено пријателство и соработка меѓу земјите во кои живеат и родната татковина Македонија.

Со задоволство ќе нагласам дека вистинската црковно-духовна, национална и културно-просветна преобразба на Македонецот во САД, Канада и во Австралија се манифестира со оживотворувањето на МПЦ. Она што се случи во иселеништвото од шеесеттите години на XX век, кога на 7 август 1960 година е осветена првата црква надвор од границите на Македонија, а во чест на Илинден, црквата „Св. Ѓорѓи“ во Мелбурн (Австралија); и на 14 јули 1963 година, во чест на празникот Петровден, е евангелисана и првата македонска црква „Св. Петар и Павле“ во Гери, Индијана, како и она што продолжува да се случува и денес - е своевиден предизвик за уште поголем број натамошни научни и други истражувања во Македонија и во дијаспората. Навистина ние имаме потенцијални научни сили кои ќе умеат уште подлабоко и посеопфатно да навлезат во порите на историските вистини, нивните искушенија, крсни распнувања и беспопштедни саможртвени подвизи, со единствени цели преку светоста и дејноста на Црквата и верата своја да ја зачуваат и македонската национална свест и вечност и во нивните среди. Притоа, македонските црковни општини и културно-просветни центри стануваат најголемите вистински средишта за македонските чеда од сите краишта на Македонија.

На света литургија во Австралија / Holding a holy liturgy in Australia

The period that followed the renewal of the autocephaly of our Holy Church began to be experienced among our immigrants as a time of full growth and of the recognition of the church-related and national patriotic awareness. Their complete trust and confidence began strengthening for a free living and creation since the veil was lifted for a complete liberation from the domination of the Serbian Orthodox Church (SOC) upon the church-spiritual free living of the Macedonians in their fatherland and all over the world.

The life and activities of each church community started to be organized in compliance with the rule books based on the Constitution of the autocephalous Macedonian Orthodox Church and harmonized with the positive laws in their respective countries.

The church communities are represented, based on parity, through their diocesan organs and bodies in the Archbishops' Convocation – the highest church-administrative and legislative authority of the Macedonian Orthodox Church. They became a living and integral part of the overall organism of the Macedonian Orthodox Church.

In that way the integrity and unity of the autocephalous Macedonian Orthodox Church are confirmed both in Macedonia and in the diaspora. The full victory against foreign aspirations and propa-

gandas aimed at losing Macedonian nationality on the North American continent was won by the official registration of the American-Canadian Orthodox Diocese in Albany, the State of New York, on 12 September 1981, as well by the assistance of the rich activities of the Macedonian Orthodox Church, communities and cultural-educational centers coordinated through the Diocese of the Macedonian Orthodox Church.

The Macedonians in the diaspora, through building their grandiose church-spiritual and cultural-educational pan-Macedonian deed, also shape themselves, integrate into and become honest, industrious and loyal citizens of their new homelands. But, at the same time they do not forget to remain proud and faithful sons and daughters to Macedonia and their mother – the Macedonian Orthodox Church of St. Clement.

With their rich and overall activities they make efforts to become, and they are, a real bridge of sincere friendship and cooperation between the countries in which they live and their native Macedonia. It is my real satisfaction to underline that the true church-spiritual, national and cultural-educational transformation of any Macedonian in the USA, Canada and Australia is manifested by the embodiment of the Macedonian Orthodox Church. What happened among our immigration in the '60s when

Пред црквата Св. Никола во Перт / In front of the Church of St. Nikola in Perth

Во нивното четири и пол децениско живеење и творење постигнати се импресивни резултати во црковно-духовниот, културно-просветниот, спортскиот и социјалниот живот. Во САД и Канада се изградени преку 30-ина велелепни македонски цркви со импозантни културно-просветни центри за севкупни активности што нашите луѓе, во сите сегменти од нивното живеење, ги прават да бидат радосни, среќни и достоинствени; да бидат познати, препознати и почитувани во нивните нови татковини. Толку цркви и манастири се изградени и на австралискиот континент. Во сите овие цркви пастирско-мисионерската дејност ја извршуваат македонски народни пастири.

Во македонските цркви, светите богослужби и чиноедејствија се вршат на македонски, а извесни делови и на англиски јазик. Со успех работат македонски неделни училишта. Во нив се учи македонски јазик, национална историја, географија и веронаука. Создадени се извонредни услови за негување на македонскиот фолклор и разни други културно-уметнички забавни, литературни, социјални, хуманитарни, спортски и други активности. Се издаваат периодични весници, списанија и билтени, а отворени се радио и телевизиски часови на македонски јазик.

Интересно е да се спомне дека нашите пастири во Австралија држат веронаука за Маке-

дончињата и во државните училишта. Венчалните и кршталните свидетелства за извршените свети тајни се валидни пред австралиските власти и имаат третман на официјален државен документ. Над новородените македонски рожби се поставува трајниот печат и за македонскиот идентитет. Дури и на надгробните спомен-обележја се настојува да стои напишано местото од каде е роден покојниот и, секако, Македонија. Притоа, се закупуваат огромни места за македонските гробишта.

Македонските црковни општини во дијаспората заземаат значајно место во денешното современо живеење и опстојување на Македонците. Тие претставуваат македонски жаришта за зачувување на чистотата и убавината на нашата прадедовска вера, традициите, обичаите, националната свест и културата. Тие и денес претставуваат гранитна непобедлива тврдина и пред сегашните непријателски напади и жестокости. Тие претставуваат вдахновувачка и обединувачка сила за својот предолго страдален народ за да не биде скршен духот и непокорот на македонскиот род и пород, за негово црковно-духовно и национално слободно живеење и творење на епохални дела, по примерот на своите боговдахновени претшественици, за доброто на целото прогресивно, мирољубиво и правдољубиво човештво.

На црковно-народен собир во САД / At a convocation in the USA

the Church of St. Gjorgji was consecrated in Melbourne (Australia) on 7 August 1960, on the occasion of the Ilinden (it was the first church out of Macedonia that was consecrated), and what happened on 14 July 1963 when the first Macedonian Church of St. Petar and Paul in Gary, Indiana, was canonized in honor of the Petrovden (the Day of St. Peter), and what is also going on today – is a special challenge for even greater number of scientific and other investigations in Macedonia and in the diaspora. We really do have potential scientific manpower that will be able to penetrate even deeply and more overwhelmingly into the pores of the historical truth, their temptations, crucifixions, and merciless self-sacrificial accomplishments, all with the only goal to preserve the Macedonian national awareness and eternity also in their settings through the sacredness and activity of their Church and their faith. At the same time, the Macedonian church communities and cultural-educational centers become the largest real centers of gravity for the Macedonian children from all parts of Macedonia.

During their four and a half decade-long living and creative working on the church-spiritual, cultural-educational, sports and social level outstanding and remarkable achievements have been crowned. More than 30 marvellous Macedonian churches were built in the USA and in Canada having impres-

sive cultural-educational centers intended for the overall activities of our people that make our people very happy, satisfied and dignified in all segments of their lives; to be famous, well-known and respected in their new homelands. The same numbers of churches were built also on the Australian continent. Macedonian pastors carry out the pastoral-missionary activity at all those churches.

The holy religious services and church rituals at the Macedonian churches are performed in the Macedonian language, while some parts are performed in English, too. The Macedonian Sunday schools are successfully active where Macedonian language, national history, geography and religious instruction are studied. Very favorable conditions have been created for cherishing Macedonian folklore and other activities such as cultural-artistic and entertaining, literature, sports and other activities. Periodicals, journals and bulletins are published, and radio and television hours in the Macedonian language are broadcast as well.

It is interesting to mention that our pastors in Australia teach religious instruction for the Macedonian pupils also at state-funded schools. The marriage and birth certificates from the performed ceremonies of the regular mysteries are valid before the Australian authorities and they are considered to be official national documents. The lasting seal of

Во црквата Св. Кирил и Методи во Њу Џерси / At. St. Cyril and Methodius Church in New Jersey

На света служба / Conducting a holy service

На света служба / Conducting a holy service

Од посетата на Мелбурн 1978 год. / From the visitation to Melbourne, 1978

Митрополитот Кирил со митрополитите Стефан и Наум / Metropolitan Kiril with Metropolitans Stefan and Naum

Во текот на септември минатата година, со поглаварот на нашата Света црква, Неговото блаженство архиепископот Стефан, престојувавме во САД и Канада. Споделивме бројни радости на светите богослужби и на други свечености со присуство на десетици илјадници македонски верници, почнувајќи од Лос Анџелес до Торонто, Канада и во многу други градови. На 19 септември беше евангелисана прекрасната новоизградена црква со импозантен културно-просветен центар во Хамилтон, Канада. На овој празничен ден го споделивме 30-годишниот роденденски јубилеј на македонската црква „Раѓање на Пресвета Богородица“ во Детроит, која претставува најграндиозен остварен македонски храм и центар во чие архитектонско и црковно уметничко создавање се инвестирани околу 10.000.000 американски долари. Овој град го

претставуваше најнесовладливиот бастион. Сега имаме уште една црква „Св. Ѓорѓи Кратовски“.

На 26 септември минатата година осветивме и положивме камен-темелник за изградба на нова црква и културно-просветен центар во Колумбос, Охајо. Купено е ново место со површина од околу 5 хектари. За неколку години во реализирањето на овој проект и на овој комплекс ќе треба да бидат инвестирани околу 10.000.000 долари по примерот на црквата во Детроит.

Овде можеби е местото да спомнам дека целокупниот создаден капитал на македонските цркви се доближува до сума од околу 500.000.000 американски долари. Создавачите на ова грандиозно свето дело се околу 1.000.000 македонски верници, чеда заедно со македонските народни пастири и архипастири.

Митрополитот Кирил во Перт / Metropolitan Kiril in Perth

the Macedonian identity is also put on the Macedonian newborns. Efforts are made that their birth places and of course Macedonia as their fatherland be inscribed even on the tombstone of the deceased. At the same time, vast areas of ground are bought for Macedonian cemeteries.

The Macedonian church communities in the diaspora have a very important place in the modern-day living and existence of the Macedonians. They represent Macedonian centers for preserving the purity and the beauty of our grandfatherly religion, traditions, customs, national awareness and culture. Even today they also represent a granite invincible fortress for the enemy attacks and furiousness. They represent a force that inspire and unite the Macedonian people who have suffered too long so that the spirit and insubordination of the Macedonian families and their offspring cannot be broken; they are centers for religious-spiritual and national free creative working of epochal deeds and acts following the example of their ancestors inspired by God for the well-being of the entire progressive, peace-loving and righteous humanity.

In the course of September last year, I was in the U.S.A. and in Canada together with the Head of our Holy Church, His Beatitude Archbishop Stephen of Ohrid and Macedonia. We shared many happy moments during the holy religious services and other

ceremonies attended by ten thousand Macedonian believers, starting from Los Angeles to Toronto, Canada, and in many other cities. On 19 September, the marvellous newly built church in Hamilton, Canada, that has an impressive cultural-educational center, was canonized. On that solemn day we also celebrated the 30th anniversary of the Macedonian Church of St. Mary in Detroit which is the most impressive Macedonian religious temple and center in whose architecture and interior about US\$ 10,000,000 were spent. That city was the most unconquerable bastion. Now, we have got another church in this city, the Church of St. Gjorgji Kratovski.

On 26 September last year we laid and concentrated the foundation stone for the new church and cultural-educational center in Columbus, Ohio. A new building site of about 5 hectares was bought. In the forthcoming period of several years about US \$ 10,000,000 are to be invested for the realization of this project and complex, following the Detroit example.

Here maybe is the right place for me to mention that the grand total value of the Macedonian churches amounts almost to US \$ 500,000,000. The creators of this holy deed are about 1,000,000 Macedonian believers and children, together with their pastors and archpastors originating from Macedonia.

Со Македонци од Гери / With the Macedonians from Gary

ЦРКОВНО-НАРОДНИ МАКЕДОНСКИ СОБИРИ

Под закрилата на Американско-канадската епархија оваа година се одржа триесеттиот по ред јубилеен црковно-народен собир во градот Лос Анџелес, САД. Домаќин беше Македонската православна црква „Св. Богородица“.

Инаку, првиот собир го одржавме во 1975 година во градот Торонто, Канада; вториот во Колумбос, Охајо; третиот во Хамилтон, Канада; четвртиот во Гери, Индијана и така по ред стигнавме до 30-иот собир во Лос Анџелес.

Собирските манифестации се многу значајни. Тие претставуваат смотра на сè што е постигнато во редовите на Македонската-православна црква во текот на една година на црковно-духовен, културно-просветен и спортски план. Содржински, собирските манифестации се многу богати, сеопфатни и импресивни. Со проширени искуства и знаење, црковните општини се поттикнуваат на покрупни остварувања преку градба на просторни импозантни цркви и културно-просветни центри, со цел што повеќе да се привлече вниманието на младите.

Традиционално, собирските манифестации се одржуваат секоја година во првата недела од

септември. Траат три дена и се со богати црковно-духовни, културно-просветни и спортски манифестации, како и со други содржини и активности. На епархиските и црковно-општинските органи и тела им се пружа изновнредна пригода да ги поддржуваат, инспирираат и помагаат севкупните позитивни процеси за уште посестран и побогат развој на секциите при црковните општини, на неделните училишта на македонски јазик, играорните групи, хоровите, драмските активности, женските секции, спортот и сите други здружени креативни сили кои придонесуваат за посилен растеж на црквите и Епархијата.

Имало години кога на собирските манифестации ќе продефилирале и преку 10.000 учесници. Средствата за реализирање на севкупните културно-просветни и спортски активности, во кои земаат учество младите Македончиња родени во САД и Канада, ги подмируваат црковните општини. Порано, за жал, нашите верници во голем борј ги посетуваа конгресите (собирите) на МПО.

Можам со посебно задоволство да кажам дека денес македонското иселеништво во САД и Канада, преку дејноста на црковните православни цркви, ја доживува својата вистинска црковно-духовна, културно-просветна и сенародна ренесанса и афирмација, што, секако, е заслуга на

На Епархиско собрание во хотелот „Хилтон“ во Лос Анџелес / During the Convocation at the Hilton Hotel in Los Angeles

MACEDONIAN CONVOICATIONS

Under the auspices of the American-Canadian Diocese, this year the 30th jubilee Convocation was held in Los Angeles, the U.S.A., hosted by the Macedonian Orthodox Church of St. Mary.

Namely, we held the first Convocation in Toronto, Canada, in 1975; the second in Columbus, Ohio; the third in Hamilton, Canada; the forth in Geri, Indiana, and in such a whole series we came to the 30th Convocation in Los Angeles.

The convocational manifestations are very important. They represent a review of everything that was achieved within the system of the Macedonian Orthodox Church in the course of one year on the religious-spiritual, cultural-educational and sports plan. According to their contents, the convocational manifestations are very rich, all-including and impressive. With expanded experiences and knowledge, the church communities are encouraged in achieving more outstanding accomplishments by building spacious and impressive churches and cultural-educational centers in order to attract the attention of as many young persons as possible.

Traditionally, such assemblies are held during the first week of September each year. They last for

three days and they are rich in church-spiritual, cultural-educational and sports manifestations, as well as in other contents and activities. The bodies and organs of the dioceses and of the church communities are given suitable opportunities to support, inspire and assist the overall positive processes for even more richer and comprehensive development of the sections within the church communities, of the Sunday schools in Macedonian, folk dance groups, choruses, drama art activities, women's sections, sports activities and all other united creative forces that contribute to a stronger growth of the churches and of the dioceses.

There were years when more that 10,000 participants have paraded around. The funds for the realization of all these comprehensive cultural-educational and sports activities in which the young Macedonians born in the U.S.A. and Canada participate are provided by the church communities. Previously, and unfortunately, our believers used to attend the congresses (assemblies) of MPO.

I am especially pleased to say that nowadays the Macedonian emigration in the U.S.A. and Canada is experiencing its real church-spiritual, cultural-educational and pan-national renaissance and affirmation through the activity of the Orthodox churches for which their original motherland – Macedonia and the care of their mother, the autocephalous Church

Со семејството на Манојле Трајков од Гери / With the Manojle Trajkov's family from Gary

својата матична татковина - Македонија и грижата на мајката автокефална Црква. Всушност, нашата Светиклиментова автокефална МПЦ е оној спиритус мовенс кој ги мотивира, обединува и инспирира македонските чеда во нивното ежедневно и севкупно живеење и творење достоинствени за почит за себе и за идните генерации. Ова зборува дека такви добри дела можат да прават само добро организирани институции со, примерни во работата, креативни и силни луѓе, штедри дарители какви што се членовите на МПЦ, кои ги има и меѓу иселеништвото и овде во татковината. Луѓе проникнати со достоинство и искрено и чесно македонољубие. Луѓе со широки и чисти евангелски христијански погледи и љубов кон својот народ и сите луѓе.

Погоре искажаните берикетни остварувања на нашата Света црква не се голи статистички показатели. Тие треба, пред сè, да се восприемат и доживеат како река која продолжува незапирливо да тече, но и како ретка планетарна појава и свезда-Деница, која блеска во својот сјај во лицето на МПЦ по обновата на нејзината автокефалност. Без нејзината обнова не ќе можевме да ги имаме црквите во дијаспората и нашиот богољубив народ. А, без таа и таква силна пројава, не ќе можевме да придонесеме за збогатувањето на духовните и културните ризници на

земјите, како и за облагородување на народите меѓу кои се и Македонците од сите делови на Македонија кои свиле ново живеалиште.

Секако дека нашите успеси немаше да бидат толку големи доколку не ја имавме помошта и високото разбирање од демократските власти на САД и Канада. Затоа, денес, нашето иселеништво на просторот од северноамериканскиот континент пулсира со живот достоинствен за секаква почит.

Севкупните позитивни остварувања создаваат нови релации и нова позитивна клима во односите на САД и Канада со Македонија, зацврстувајќи ги мостовите за вистинско искрено пријателство и севкупна соработка, разбирање и заемно почитување.

Мислам дека ќе ги погодам и Вашите мисли и чувства ако речам дека и МПЦ, преку севкупните исклучително позитивни активности на, од Бога благословената почва од САД, придонесе денес нашата суверена Македонија, од оваа најмоќна демократска велесила на планетата Земја, да биде признаена под нејзиното уставно име.

Затоа и од ова место да упатиме трајна и неизмерна благодарност кон пријателските САД на чело со ценетиот претседател Џорџ Буш, а да се надеваме дека во најскоро време нејзиниот пример ќе го следат и Австралија и Канада.

Иселеничка делегација со митрополитот Кирил во Охрид / Delegation of Macedonian emigrants with Metropolitan Kiril in Ohrid

are responsible. In fact, our autocephalous Macedonian Orthodox Church of St. Clement is that *spiritus movens* which motivates, unites and inspires the Macedonian children in their everyday and overall living and creating that deserve respect for themselves and for future generations. It speaks for itself that such worthy deeds could be done only by well organized institutions having people that are exemplary to others, that are creative and strong, generous donors as are the members of the Macedonian Orthodox Church both here and in our mother country. People permeated with dignity and with sincere and honest love for Macedonia; people that have broad and pure evangelistic-Christian views and love for its own nation and all peoples.

The above mentioned productive accomplishments of our Holy Church are not bare statistical indicators. They should be, first of all, perceived and experienced as a river that incessantly continues to flow, but also as a rare planetary phenomenon and the morning star which shines in all its glow personified as the Macedonian Orthodox Church following the renewal of its autocephaly. Without that renewal we could not have got our churches in the diaspora and our God-loving people. And without all that, we could not have contributed to enriching the spiritual and cultural treasury of the countries, as well as to ennobling the peoples

among whom the Macedonians from all parts of Macedonia have made their new homes.

It is understood that our achievements could not have been so remarkable if we had not got support and great understanding of the democratic authorities of the U.S.A. and Canada. That is why our emigration pulsates nowadays on the North American continent with a life that earns all respect.

The overall positive accomplishments create new relations and new positive climate in the relations between the U.S.A. and Canada, on the one hand, and Macedonia, on the other hand, strengthening the bridges for a real and sincere friendship and all-inclusive cooperation, understanding and mutual respect.

I think that I am going to read both your thoughts and feelings if I say that the Macedonian Orthodox Church, through its exclusively positive activities on the soil of the U.S.A., blessed by God, has also contributed that this most powerful major power on the planet Earth has recognized our sovereign Macedonia under its constitutional name.

Therefore, on this occasion let us extend our lasting and immense gratitude to the friendly United States, headed by esteemed President George Bush, and let us hope that its example shall be followed also by Australia and Canada in the near future.

На промоција на книги во Скопје / At a presentation of books in Skopje

СВЕЧЕНИ ОСВЕТУВАЊА НА МАКЕДОНСКИ ХРАМОВИ ЦИРКУМ СВЕТОТ СО ЧИНОДЕЈСТВУВАЊА НА МИТРОПОЛИТОТ КИРИЛ

Мисијата на митрополитот Кирил како надлежен архијереј на Американско-канадско-австралиската епархија на МПЦ е драгоценост. Тој целосно се посвети на обединувањето на македонскиот народ во Австралија, САД и Канада, каде што живеат Македонци од сите делови на Македонија. За таа цел широко го отвори процесот за изградба на свети македонски православни храмови. Во нив ги отргна Македонците од канците на српскиот, бугарскиот и грчкиот шовинизам, чии средишта се токму српските, бугарските и грчките цркви. Митрополитот Кирил, заедно со голем број свештеници и со активистите од македонските асоцијации, ги врати Македонците „под топлото крило во дверите на автокефалната Македонска православна црква“.

Митрополитот Кирил поставил камен-темелници или осветил голем број македонски новоизградени свети храмови и други црковни објекти во Австралија, Канада и САД. Тој, речиси, секоја недела престојувал во нови средини, во нови градови, каде засекогаш ги поставил основите за духовно-црковна, национална, културна и секаква

друга независност на Македонците. Исто така, тој придонел за развојот на вредностите на националната самобитност на македонскиот народ во дијаспората. Со неговото доаѓање во новите средини, Македонците од сите делови на распарчена Македонија почнаа масовно да се организираат во единствени македонски православни цркви и црковни општини. Со тоа се зададе решителен удар на големосрпската, големогрчката и големобугарската антимакедонска пропаганда. Митрополитот Кирил стана синоним на единството на Македонците од сите делови на Македонија во Австралија, Канада и САД. Тој ги поставил црковните и националните темели на тие прекуокеански простори и ги поттикнал Македонците низ светот да се зближат. Со тоа тие постигнаа видни резултати на црковно и национално поле, афирмирајќи се себеси и македонската вистина во новите средини.

Во прилог се дадени сите цркви, црковни општини, манастири и други национални објекти во кои митрополитот Кирил чиноначалствувал и оставил нишан при нивните осветувања во Австралија, Канада и САД.

FORMAL CONSECRATIONS OF MACEDONIAN CHURCHES THROUGHOUT THE WORLD CONCELEBRATED BY METROPOLITAN KIRIL

The mission of Metropolitan Kiril who was in charge of the American - Canadian - Australian Diocese of the MOC is a precious one. He has devoted himself entirely to uniting the Macedonian people in Australia, the USA, and Canada, where Macedonians from every part of Macedonia live. For this purpose, he widely opened the process of building holy Macedonian Orthodox Churches. In them, he tore away the Macedonians from the grip of the Serbian, Bulgarian, and Greek chauvinism whose centers were precisely the Serbian, Bulgarian, and Greek churches. Metropolitan Kiril, along with his numerous clergy, and the activists of the Macedonian associations, brought the Macedonians back “under the auspices of the warm wing of the autocephalous Macedonian Orthodox Church.”

Metropolitan Kiril has laid foundation stones and consecrated numerous Macedonian newly-built churches and other church facilities in Australia, Canada, and the USA. He was in new places almost every week, in other cities, where he has placed eternal foundations for a spiritual, church, national, cultural, and every other kind of independence of

the Macedonians. In addition, he has contributed toward the development of the values of the national individuality of the Macedonians in the diaspora. With his arrival in the new milieu, the Macedonians from every part of partitioned Macedonia began organizing themselves on a massive scale into the Macedonian Orthodox churches and communities. This was a decisive blow against the pan-Serbian, pan-Greek, and pan-Bulgarian nationalisms and their anti-Macedonian propaganda. Metropolitan Kiril has become a synonym for the unity of the Macedonians from every part of Macedonia in Australia, Canada, and the USA. He has laid the church and national foundations overseas, and has encouraged the Macedonians throughout the world to come closer together. By doing so, they have achieved notable success in the church and national field, affirming themselves and the Macedonian truth in their new environments.

In continuation are given each and every church, church community, monastery, and other national facilities in Australia, Canada, and the USA at which Metropolitan Kiril has held services and left his mark by consecrating them.

На света служба во САД / Conducting a holy service in the USA

На света служба во САД / Conducting a holy service in the USA

Со поглаварот Стефан во Кратово / With His Beatitude Archbishop Stefan in Kratovo

На служба во Австралија / Holding a religious service in Australia

*Со градоначалниците на Ист Јорк, Тру Дејвидсон и на Скопје, Љупчо Ставрев
With the Mayors of East York, True Davidson and of Skopje, Ljupčo Stavrev*

Со интелектуалци во Македонија / With intellectuals in Macedonia

Дел од црквата Св. Ѓорѓија во Дељадровци / A part of St. George Church in Deljatrovci

АВСТРАЛИЈА

AUSTRALIA

Митрополитот Кирил / Metropolitan Kiril

Од посетата на Австралија / From the visitation to Australia

Средба со католички бискуп во Австралија / Meeting with a Catholic bishop in Australia

Меѓу Македонците во Мелбурн / Among Macedonians in Melbourne

На Првиот црковно-народен собир во Перт / At the First Convocation in Perth

Со Мери и Трпче Пеов / With Mery and Trpche Peov

Со поглаварот Доситеј во Перт / With His Beatitude Archbishop Dositej in Perth

АВСТРАЛИЈА - ЗЕМЈА ДАЛЕЧНА

Австралија е најмалиот континент кој се наоѓа зад екваторот, на јужниот дел на Земјината топка, меѓу Индискиот и Тихиот Океан, југоисточно од Азија. Таа како континент го зафаќа копното на Австралија и островот Тасманија, а по пространство е приближна колку Европската унија. Поголемиот дел е пустински, но со пространи зелени појаси крај бреговите, со услови за живеење од тропска до умерена клима.

Северните брегови на Terra Australis Incognita - Непознатата јужна земја - Австралија, како што средновековните географи го нарекле тоа копно, го откриле Португалците и Шпанците (Де Торез

околу 1588 година). Потоа, поопстојни истражувања почнале Холанѓаните во 1605/6 година, чиј морепловец Тасман, го заобиколил и дошол до островот Тасман, кој го добил името според него.

Во 1770 година, англискиот морепловец Џејмс Кук подобро ја испитал и ја прогласил Австралија за англиски посед. Во тоа време во неа живееле само неколку стотици илјади домородци, изолирани од цивилизацијата. Потоа во 1778 година во Австралија бил испратен првиот конвој од транспортери и трговски бродови со 717 затвореници под команда на капетанот Филип, со што започнала колонизацијата на таа нова земја.

Канбера / Canberra

AUSTRALIA – A DISTANT LAND

Australia is the smallest continent below the Equator, in the Southern Hemisphere, between the Indian and the Pacific Ocean, to the south-east of Asia. As a continent, it includes the mainland of Australia and the island of Tasmania, and has an area almost the size of the European Union. Most of its mainland is a desert land, but there are extensive green belts along the coastline, as well, while the living conditions range between tropical and moderate climate.

The northern coast of *Terra Australis Incognita* - Unknown Southern Land - Australia, as the geographers of the Middle Ages called this land, was disco-

vered by the Portuguese and the Spanish navigators (Luis Vaez de Torres, around 1588). Then, the Dutch began more thorough explorations in 1605/06 when their sailor, Tasman, went around and came to the Tasmanian Island, which was named after him.

In 1770, the English sailor James Cook explored Australia better and declared it an English property. At that time only several hundred thousands of Aborigines, isolated from the civilization, lived there. Later, in 1778, the first convoy of transporters and trading ships with 717 convicts on board was sent to Australia under the command of Captain Phillip, which marked the beginning of the colonization of this new land.

Црковна делегација во Австралија во 1978 година / A church delegation in Australia in 1978

Прва европеизирана земја била Порт Џексон, формирана во 1788 година од англиски затвореници, а кон крајот на XVIII и почетокот на XIX век се доселиле многу колонисти од Европа, особено од Англија. Во тоа време биле формирани самоуправни колонии како: Нов Јужен Велс во 1788 година, Тасманија 1825 година, Западна Австралија 1829 година, Јужна Австралија 1835-37 година, Викторија 1851 година, Квинсленд 1859 и Северната Територија во 1863/4 година. Почнувајќи од 1855 година, колониите стекнале толкава самостојност, што во секоја од нив постепено се формирала уставна влада со парламент и во 1901 година сите колонии го формирале Австралискиот Сојуз, освен Северната Територија, која се приклучила десет години подоцна, добивајќи статус на Британски Доминион.

Главен град на Австралија е Канбера и се наоѓа на територијата на федералната влада, кој како населба е формиран во 1913 година. Најголеми планини се Австралиските Алпи и Сините Планини, а реки има малку, од кои најголема е реката Мери со десната притока Дарлинг. Денес Австралија е една од најважните индустриски и економски сили и игра значајна улога во светот.

Австралиската нација е составена од многу етнички групи и претставува пример за многу народи и земји. Етничките групи со своето заедничко живеење го градат познатиот австралиски мултинационален мозаик на културите на народите и нациите што живеат на петтиот континент.

ПЕРТ - ЦРКОВНАТА ОПШТИНА СВ. НИКОЛА

Перт, главниот град на Западна Австралија, по Сиднеј и Мелбурн, е трет по големина економски и културен центар во Австралија. Многумина го вбројуваат во најубавите градови во светот и често го нарекуваат „бисер на Австралија“. Тој е милионска метропола на утоката на реката Сван и е распослан десетици километри по должината на Индискиот Океан. Таму традиционално се одгледува цвеќе и зеленило.

Перт е градот во кој неколку десетици илјади Македонци, особено од Беломорјето засекогаш свиле свои семејни гнезда. Првите доселеници од Македонија дошле во дваесеттите години од минатиот век. Таму, во „ветената земја“ го почнале својот нов живот како фармери, чистејќи ја шумата за да направат плодни површини, особено за градинарски култури. Меѓу најстарите дојденци од Македонија биле од Нерет, од Бапчор, од Туреје и други села од Костурско и Леринско, како и од селата под легендарната планина Вич, пристигнати таму уште пред 1925 година. Се смета дека Македонците први го донеле тутунот како култура во тој дел на Австралија. Тие останаа во новиот свет, но не ја заборавија родната земја. Незабораваат го изразуваат со организирано собирање, другарување, заедничко живеење, при што го зачувале националниот идентитет, традициите, верата, обичаите и културата од родниот крај.

Пред црквата Св. Никола во Перт / In front of the Church of St. Nikola in Perth

The first land inhabited by the Europeans was Port Jackson, founded in 1788 by the English convicts, while in the late 18th and early 19th century many colonists from Europe, particularly England, settled there. At that time, self-governing colonies were established such as: New South Wales in 1788; Tasmania, 1825; Western Australia, 1829; South Australia, 1835-37; Victoria, 1851; Queensland 1859; and the Northern Territory, 1863-4. Starting in 1855, the colonies became so independent that each one gradually formed a constitutional government with a parliament. In 1901, all the colonies, with the exception of the Northern Territory, formed the Australian Federation. The Northern Territory joined ten years later, and was granted the status of a British Dominion.

The capital city of Australia is Canberra, located on the territory of the Federal Government, and it was established as a settlement in 1913. The Australian Alps and the Blue Mountains are the greatest mountains in Australia. There are very few rivers, the biggest being the Murray River, with the Darling River as its right tributary. Today, Australia is one of the most important industrial and commercial powers, and plays a very significant role in the world.

The Australian nation consists of numerous ethnic groups and serves as an example for many nations and countries. By living together, the ethnic groups shape the well known Australian multinational mosaic of cultures of the peoples and nations that live on the fifth continent.

PERTH – ST. NIKOLA CHURCH COMMUNITY – (SV. NIKOLA)

Perth, the capital city of Western Australia, is the third largest commercial and cultural center in Australia, behind Sydney and Melbourne. Many regard it as one of the most beautiful cities in the world, and frequently refer to it as the “pearl of Australia”. It is a million-size metropolis, located at the mouth of the Swan River, and spans over tens of kilometers along the coastline of the Indian Ocean. Traditionally, flowers and greenery are cultivated here.

Perth is the city in which several tens of thousands of Macedonians, particularly from Aegean Macedonia, have founded their permanent homes. The first migrants from Macedonia arrived in the 1920's. Here, in the “promised land”, they began their new life as farmers, cutting the forests to obtain fertile land, particularly for gardening. Among the first migrants from Macedonia were those that came from Neret, Bapčor, Turije and other villages from the Kostur (Castoria) and Lerin (Florina) areas, as well as those from the villages beneath the legendary Vič Mountain, who had arrived even before 1925. It is believed that the Macedonians were the first who introduced tobacco growing in this part of Australia. They remained in the new world, but never forgot about their native country. They express what cannot be forgotten by their organized gatherings, socializing, and living together, and in

Прва канонска посета во Австралија во 1969 година / The first canonic visitation to Australia, 1969

Црковно-народниот живот, меѓутоа, почнал да се интензивира во 1967 година, кога во македонската средина во Перт дошол прота ставрофорот Методи Гогов, кој првпат отслужил богослужба на македонски јазик. Потоа, со формирањето на првата македонска православна општина Свети Никола, се постигнати извонредни резултати во македонската комуна.

Инаку, како резултат на силниот патриотски дух и приврзаноста кон родната земја - Македонија, уште во 1962 година Македонците од Перт покренале иницијатива за формирање македонска црковна општина. Потоа било купено местото на аголот од улиците Алберт и Кеили, со цел во почетокот да се изгради културен центар, а потоа црковна општина. Така, била донесена одлука истата зграда да биде наменета и за дом и за црква. За успехот на овој потфат се заслужни голем број македонски доселеници, од кои посебно место им припаѓа на: Мита Мијас, Трпче Пеов, Коста Капинков, Коста Ангелковски, Сем Кристи, Томе Миовски, Ване Цигулев, Ване Боршов и многу други донатори и патриоти.

Свеченото осветување на општинската црква Св. Никола е извршено на 6 април 1969 година од митрополитот Кирил и дебарско-кичевскиот архијереј, митрополитот Методиј во сослужение на свештениците Методи Гогов, Методи Лазаревски

и Ѓорѓи Кацарски, збогатена со присуство на голем број истакнати личности од австралискиот јавен живот и неколку илјади Македонци и нивни пријатели. Црквата го доби името Свети Никола и е втора македонска црква во Австралија. Меѓутоа, за митрополитот Кирил тоа беше прва посета на Австралија и прв осветен објект на Македонците. Затоа, често тој живо се сеќава за средбите, разговорите и успехот што го постигнал во таа средина.

КВИНБИЈАН - СВЕТИ ПРОРОК ИЛИЈА

Квинбијан е мало гратче во близината на главниот град на Австралија, во државата Нов Јужен Велс и е важен стопански и културен дел на Канбера. Во него се сместени и голем број хотелско-туристички објекти, од кои десетина се сопственост на Македонци. Во тоа вечно зеленило и убави климатски услови за одмор и рекреација, со успех работи МПЦ Свети Пророк Илија, во која доаѓаат неколку илјади Македонци кои живеат во Квинбијан и Канбера. Меѓу нив најбројни се македонските доселеници од егејскиот дел на Македонија, особено од селата Трсеје и Статица, Леринско. Има и многу доселеници од Дебарца, од Охридско, од Битолско, од Костурско и од други места ширум Македонија.

Св. Илија во Квинбијан / St. Ilija in Queanbeyan

doing this they nurtured their national identity, traditions, faith, customs, and culture of their native land.

However, the convocational life began intensifying in 1967 with the arrival of proto-presbyter stavrophore Metodi Gogov, who conducted the religious service in Macedonian for the first time. Later, with the establishment of the first Macedonian Orthodox community of St. Nikola, excellent results have been achieved in the Macedonian community.

Namely, as a result of their strong patriotic spirit and attachment to their native country - Macedonia, the Macedonians in Perth launched an initiative to establish a Macedonian community as early as in 1962. This was followed by the purchase of a land at the corner of Albert and Kelly Streets to first build a cultural center, and then to establish a church community. Therefore, they decided that the same building would be used both as a center and a church. Many Macedonian migrants deserve credit for this project, especially: Mita Mijas, Trpče Peov, Kosta Kapinkov, Kosta Angelovski, Sam Kristy, Tome Miovski, Vane Cigulev, Vane Boršov, and many other donors and patriots.

The formal consecration of the community Church of St. Nikola was performed on 6 April 1969 by Metropolitan Kiril and the Bishop of Debar and Kičevo, Metropolitan Metodij, in a joint service with the priests Metodi Gogov, Metodi Lazarevski, and

Gjorgji Kacarski. The service was enriched with the presence of numerous distinguished Australian public figures and several thousand Macedonians with their friends. The church was devoted to St. Nikola and is the second Macedonian church in Australia. Nevertheless, this was Metropolitan Kiril's first visitation to Australia and the first Macedonian facility consecrated abroad at all. Therefore, he often reminds vividly the meetings, talks, and successes he has achieved in this community.

QUEANBEYAN – ST. PROPHET ILIJA (SV. PROROK ILIJA)

Queanbeyan is a small town in New South Wales, near the Australian Capital, and is an important commercial and cultural part of Canberra. It has numerous hotels and catering facilities, of which a dozen belong to Macedonians. The Macedonian Orthodox Church of Saint Prophet Ilija functions successfully in this eternally green environment with a favourable climate for rest and recreation. Several hundreds Macedonians, who live in Queanbeyan and Canberra, go to this church. The majority of these are Macedonian migrants from the Aegean part of Macedonia, particularly from the villages of Trsje and Statica, in the Florina area. Many also

На богослужба во Австралија / Holding a holy service in Australia

Првите доселеници од Македонија пристигнале на тие простори уште во 1926 година. Меѓу нив припаѓа и доблесниот патриот и донатор Георги Нано, по потекло од селото Трсје, Леринско. Тој беше еден од основачите на оваа црковна општина, кого често го нарекуваа „душата на црквата“, и кој со својата активност во австралиското општество придонесе Македонците да бидат ценети и почитувани во Квинбијан.

Активностите кај македонските доселеници во Квинбијан и Канбера започнале уште во 1947 година кога е формиран разгранокот „Млад Гоче“ на Македонско-австралискиот народен сојуз (МАНС), каде имало членови кои учествувале и во Илинденското востание во 1903 година. Меѓу другите членови на македонската заедница, Коста Панов и Васил Атанасов биле активисти во собирањето материјални средства за изградбата на Болницата во Скопје.

За историјата на МПЦ Свети Пророк Илија и за македонските иселеници од Квинбијан и Канбера неодминлив е 20 април 1969 година, кога за прв пат во македонската средина се најде митрополитот Кирил. Тогаш е извршено осветувањето на храмот, чија зграда била подигната во 1872 година и, како споменик на културата била заштитена со австралиските закони. Тој априлски, пролетен австралиски ден беше ден што се претворил во

големо славје и неизмерна радост. Црквата беше осветена од митрополитот Кирил и дебарско-кичевскиот митрополит Методиј, во сослужение на свештениците Методи Гогов и Методи Лазаревски. На осветувањето присуствувале голем број иселеници, посетители, амбасадори, претставници на градот, на Католичката и Презвигеријанската црква, високи претставници на Министерството за емиграција на Австралија и др.

Во почетните години, придонесот за МПЦ Свети Пророк Илија, меѓу другите личности, е голем и на членовите и претседателите: Симо Таневски, Крсте и Доне Пазов, Трпо Нанов, Љубе Колевски, Јордан Галев, Илија Петроски, Славе Блажевски, Јордан Постоловски и многу други истакнати иселеници.

ЊУКАСТЛ - СВЕТА БОГОРОДИЦА

Њукастл е убав и питом град од околу половина на милион жители во државата Нов Јужен Велс, сместен на север од Сиднеј, на околу 250 километри. Градот се наоѓа на брегот на Тихиот Океан и, меѓу другото, е развиен индустриски центар.

Меѓу првите доселеници од Македонија кои таму пристигнале биле од Леринско и Битолско, а подоцна се доселуваат повеќе илјади доселеници од сите краишта на Македонија.

Св. Богородица во Њукастл / St. Mary in Newcastle

came from Debarca, from the regions of Ohrid, Bitola, and Castoria, as well as from other places throughout Macedonia.

The first migrants from Macedonia arrived here as early as 1926. Gjorgji Nano, from the village of Trsje, Florina, was among the virtuous patriots and donors. He was one of the founders of this community, and he was often referred to as “the soul of the church”. With his activities in the Australian society, he has contributed towards the Macedonians being appreciated and respected in Queanbeyan.

The activities of the Macedonian migrants in Queanbeyan and Canberra began as early as 1947 with the formation of the “Mlad Goče” branch of the Macedonian-Australian People’s Alliance (Makedonsko-avstraliski naroden sojuz – MANS). Some of its members had even taken part in the 1903 Ilinden Uprising. Kosta Panov and Vasil Atanasov are among other members of the Macedonian community who were active fund raisers for the construction of the central hospital in Skopje.

When speaking of the history of the Macedonian Orthodox Church community of Saint Prophet Ilija and of the Macedonian emigrants in Queanbeyan and Canberra, we cannot but mention 20 April 1969, when Metropolitan Kiril found himself among the Macedonian community for the first time. The church, built in 1872 and protected by the Australian

laws as a cultural monument, was then consecrated. That Australian spring day in April transformed itself into a day of great celebration and immense joy. The church was consecrated by Metropolitan Kiril and Metropolitan Metodij of Debar and Kičevo, in a joint service with priests Metodi Gogov and Metodi Lazarevski. The event was attended by numerous emigrants, guests, ambassadors, city officials, representatives of the Catholic and Presbyterian Churches, and high officials of the Australian Ministry of Emigration, among others.

In the early years, among those that contributed toward the Macedonian Orthodox Church community of Saint Prophet Ilija were its members and presidents, including: Simo Tanevski, Krste and Done Pazov, Trpo Nanov, Ljube Kolevski, Jordan Galev, Ilija Petroski, Slave Blaževski, Jordan Postolovski, and many other distinguished emigrants.

NEWCASTLE – THE CHURCH OF ST. MARY (SV. BOGORODICA)

Newcastle is a beautiful, tame city in New South Wales, with a population of approximately half a million. Located on the Pacific Ocean about 250 km to the north of Sydney, it is a highly developed industrial center, among other things.

Со Македонци во Австралија / With Macedonians in Australia

Следејќи го примерот на Македонците од Мелбурн и тие се организираа на црковно-национален план. Така, во истиот период, во 1960 година, за првпат во нивната средина пристигнал македонски владика, митрополитот Наум, кој во сослужение со свештениците Нестор Поповски и Ѓорѓи Ангеловски, ја отслужил првата богослужба на македонски јазик, што беше од големо значење за Македонците, за подигање на нивниот морал и национален дух. Подоцна беше формирана црковната општина, а во 1961 година беше купено место за изградба на црквата и дом и беше регистриран Статутот на Општината. Особен подем оваа заедница имаше со помирувањето на двете групации во 1967 година, кога и започнало собирањето на доброволни прилози за изградба на првиот македонски храм во нивната средина.

Останува ден за паметување 25 април 1969 година, кога во присуство на голем број иселеници и во сослужение на бројни македонски свештеници, митрополитот Кирил, го осветил местото каде требаше да се гради новиот храм Света Богородица. Притоа, големи заслуги има митрополитот Кирил за собирањето на голем број материјални прилози за црквата.

За прв свештеник беше именуван Владо Поповски, а по него Живко Поповски, кои заедно со голем број донатори, активисти и иселеници и со

својата доброволна работа придонесоа да се изгради овој вечен светилник на автокефалната Македонска православна црква во Њукасл. Притоа посебно место во почетокот и потоа, им припаѓа, меѓу другите на Петар Шабалев, Раде Ефтимовски, Никола Сазданов, Џон Фотев, Лале Дафов, Блаже Јовановски, Стево Георгиев, Панде Бабамовски, Ѓорѓи Манговски, Ристо Илков, Ристо Пандов и многу други.

Оттогаш, почна интензивната работа на изградбата на црквата Света Богородица, која беше осветена од митрополитот Кирил во 1971 година.

БУЛУНГОНГ - СВЕТИ ДИМИТРИЈА

Вулунгонг е еден од главните индустриски центри на државата Нов Јужен Велс, а располага со пространи пескливи плажи и живописни предели. Градот го заплискуваат водите на Тасманското Море, помешани со струењата на Тихиот Океан, што придонесува тие простори да бидат питоми и погодни за живеење. Тој е осумдесетина километри јужно од Сиднеј, а во негов состав влегуваат населбите: Порт Кембла, Грингила, Булај, Кајама и други, кои заедно припаѓаат на општината Илавара. Во Вулунгонг е изградена челичарницата, една од водечките во

На осветување на црква во Австралија / On a consecration of a church in Australia

Among the first migrants from Macedonia to arrive here in the 1920's were those from the region of Lerin and Bitola and they were followed later by several thousand emigrants from all parts of Macedonia.

Following the example of the Macedonians in Melbourne, they have organized themselves on a church-national level, too. In 1960, Macedonian Bishop, Metropolitan Naum, arrived in their community for the first time. He conducted the first religious service in Macedonian, in a joint service with priests Nestor Popovski and Gjorgji Angelovski. This was of great significance for the Macedonians, not only to boost their morale, but also their national spirit. Later, the church community was established, and in 1961 land was purchased for building a church and a center. The Community Statute was registered, too. This community has particularly flourished following the reconciliation of the two splinter groups in 1967, when they began fund raising for the construction of the first Macedonian church in their community.

The 25th of April, 1969 is a day that should be remembered. On this day, in the presence of numerous emigrants, and in a joint service with many Macedonian priests, Metropolitan Kiril consecrated the land on which the new Church of the Mother of God was to be built.

Vlado Popovski was appointed first priest, to be followed by Živko Popovski who, together with

numerous donors, activists, and emigrants, and their own voluntary work, contributed towards the construction of this eternal shrine of the autocephalous Macedonian Orthodox Church in Newcastle. Among those who deserve special credit, both in the beginning and afterwards, are: Petar Šabalev, Rade Eftimovski, Nikola Sazdanov, John Fotev, Lale Dafov, Blaže Jovanovski, Stevo Georgiev, Pande Babamovski, Gjorgji Mangovski, Risto Ilkov, Risto Pandov, and many others.

Since then, Intensive construction works on the church of the Mother of God had begun and it was consecrated in 1971 by Metropolitan Kiril.

WOLLONGONG – ST. DIMITRIJA (SV. DIMITRIJA)

Wollongong is one of the major industrial centers in New South Wales, with long sandy beaches and picturesque landscapes. The city is washed by the waters of the Tasman Sea mixed with the currents of the Pacific Ocean, which makes it a tame and pleasant place for living. Located at about 80km to the south of Sydney, it includes the suburbs of Port Kembla, Cringila, Bulli, Kiama, and others, all of which belong to the Illawarra municipality. One of the biggest steelworks in the world is in Wollongong, where many Macedonians used to work in

Св. Димитрија во Вулунгонг / St. Dimitrija in Wollongong

светот, каде особено порано беа вработени голем број Македонци. Нив ги има од сите делови на Македонија, но најбројни се од Битолско, Охридско, Преспанско и други места.

Активностите за формирање на црковна општина кај Македонците од тие простори започнале уште во 1967 година кога кај австралиските власти беше регистриран првиот Црковен одбор, кој успеал во наредните години да купи место за градба на црквата Свети Димитрија. Ова место беше осветено од митрополитите Методи и Кирил во мај 1969 година, а по две години, на 4 април 1971 година беше положен камен темелникот, за на 27 август 1972 година да биде извршено мало осветување на црквата.

За формирањето и изградбата на овој македонски дом што го носи името на свети Димитрија во почетните периоди, а и потоа, заслуги имаат голем број Македонци од сите генерации. Секако посебно место имаат претседателите: Димко Димитриевски, Спасе Ложенковски, Милан Катанковски, Трајан Трајановски, Миле Тасевски и други, потоа свештениците Љупчо Милошевски, Васил Сламков, Васко Димитриевски, Климе Цепароски, како и членовите Злате Таневски, Мијал Стефановски, Ангеле Ристиќ, Ангеле Брглевски, Димче Николовски, Сергие Секуловски, Најдо Пановски и многу други.

СИДНЕЈ - СВЕТИ КИРИЛ И МЕТОДИЈ

Сиднеј е најголемиот велеград и морско пристаниште во Австралија и еден од светските метрополи. Градот е формиран во 1788 година, како прва англиска населба на петтиот континент, а денес е најголемо извозно-увозно пристаниште на Австралија и главен град на Нов Јужен Велс.

Тој убав и привлечен велеград, по Мелбурн, е втор центар за Македонците во Австралија. Таму Македонците за првпат пристигнале во дваесетите години од минатиот век, а денес можат да се сретнат Македонци од сите делови и краишта на Македонија. Меѓутоа, најбројни се од Пелагоонија, особено од потпелистерските села, од Преспанско, Охридско, Леринско и други места.

Активностите за организирање на национален и културен живот на Македонците во Сиднеј почнале особено по Втората светска војна. Меѓу првите активисти биле Васил Христов, Џон Пизарков, Васил Бошков, Иљо Малков и други. Подоцна бил конституиран Управниот одбор за формирање на општината, во чиј состав влегле голем број истакнати македонски иселеници. Претседател бил познатиот сонародник Мик Велковски, кој заедно со останатите со големото

Св. Кирил и Методиј во Сиднеј / Sts. Cyril and Methodius in Sydney

the past. They have come from every part of Macedonia, but mostly from Bitola, Ohrid, Prespa, and other areas.

The activities for establishing a church community of Macedonians in this area began as early as 1967, when they registered the first Church Board with the Australian authorities that managed, in the years that followed, to purchase a plot for the construction of St. Dimitrija Church. The land was consecrated by Metropolitans Metodi and Kiril in May 1969. Two years later, on 4 April 1971, the foundation stone was laid. On 27 August 1972, a modest consecration ceremony was conducted.

A great number of the Macedonians of every generation, in the early stages and later, deserve credit for the establishment and construction of this Macedonian center that bears the name of St. Dimitrija. Understandably, special place is given to the presidents: Dimko Dimitrievski, Spase Ložekovski, Milan Katankovski, Trajan Trajanovski, Mile Tasevski, and others; then, the priests: Ljupčo Miloševski, Vasil Slamkov, Vasko Dimitrievski, Klime Džeparoski; and the members: Zlate Tanevski, Mijal Stefanovski, Angele Ristić, Angele Brglevski, Dimče Nikolovski, Sergie Sekulovski, and Najdo Panovski among others.

SYDNEY – STS. CYRIL AND METHODIUS (SV. KIRIL I METODIJ)

Sydney is the biggest city and harbor in Australia and one of the world's metropolises. Founded in 1788 as the first English settlement on the fifth continent, today it is the biggest import–export harbor in Australia, and the capital of New South Wales.

This beautiful and attractive metropolis is the second center of the Macedonians in Australia, after Melbourne. The first Macedonians arrived here in the 1920's, and today there are Macedonians from every part of Macedonia. However, the majority come from Pelagonija, especially from the villages beneath Mt. Pelister, as well as from Prespa, Ohrid, Florina, and other areas.

Activities for the organization of the national and cultural life of the Macedonians in Sydney began particularly after WWII. Among the first activists were Vasil Hristov, John Pizarkov, Vasil Boškov, and Iljo Malkov among others. Later, an Executive Board for the establishment of a community was set up consisting of many distinguished Macedonian emigrants. Its president was our well-known compatriot, Mik Velkovski who, together with others and their tremendous effort and endless work, helped to the development of quite a significant church life.

Митрополитот Кирил на богослужба во Австралија / Metropolitan Kiril on a holy service in Australia

залагање и непрестајна работа помогнале да се развие мошне значаен црковен живот.

Црквата Свети Кирил и Методиј е осветена на 22 јануари 1978 година. Чинот на свечениот освет го извршил митрополитот Кирил. Тој осветувањето го изврши во сослужение на бројни македонски свештеници од Австралија, а пред голем број верници, претставници на Светскиот сојуз на црквите, на Одделот за емиграции, како и македонски доселеници од Мелбурн, Њукасл, Квинбијан, Порт Кембла и Вулунгонг.

Новоадаптираната црква служеше како македонски храм шест години, но бидејќи беше мала по простор и не можеше да ги задоволи потребите на македонските верници, за поголемите културно-просветни барања, во 1976 година се пристапи кон изградба на нова во истото место. Темелите беа осветени, исто така, од митрополитот Кирил, а потоа се отпочна со акција за собирање средства за црквата. Црковната управа имаше одговорна должност, која на општо задоволство во целост ја исполни, собирајќи голем број средства за изградба на оваа катедрална македонска црква и прв храм во Сиднеј.

Изградбата на црквата Свети Кирил и Методиј беше завршена во 1977 година, кога на 16 октомври беше и свечено отворена. На овој значаен ден присуствуваа голем број македонски иселеници, а вратите на црквата на симболичен начин ги отвори премиерот на Нов Јужен Велс г.

Н. К. Вранс, додека осветувањето на црковниот храм го изврши поглаварот на МПЦ Неговото Блаженство архиепископот охридски и македонски г.г. Доситеј, во сослужение со надлежниот архијереј, митрополитот Кирил, заедно со голем број македонски свештеници од македонските црковни општини во Австралија и десетина илјади посетители. За прв претседател на Црковниот одбор, во таа пригода беше избран Драган Размовски, а прота Владо Поповски беше назначен за парохиски свештеник. Овој македонски катедрален храм е еден од најголемите во Австралија, а единствен надвор од Македонија којшто има два престола и два олтара.

МЕЛБУРН - СВЕТИ ПРОРОК ИЛИЈА

Мелбурн, главниот град на државата Викторија, е втор по големина економски, културен, политички и административен центар во Австралија, веднаш по неговиот вечен град - ривал, Сиднеј. Често Мелбурн го вбројуваат меѓу најзначајните центри на автомобилската индустрија, спортска мека и град-бисер од другата страна на екваторот. Градот е распространет по должината на реката Јара, која со своите безбројни меандри го прави атрактивен за работа и живеење.

Во тој конгломерат на народи, нации, етнички групи и домородно население живеат неколку

Св. Илија во Мелбурн / St. Ilija in Melbourne

The Church of Sts. Cyril and Methodius was consecrated on 22 January 1978. The formal consecration act was conducted by Metropolitan Kiril. He consecrated the church in a joint service with many Macedonian priests in Australia, in the presence of numerous believers, representatives of the World Church Association, the Emigration Department, and Macedonian emigrants from Melbourne, Newcastle, Queanbeyan, Port Kembla, and Wollongong.

The newly adapted church served as a Macedonian temple for six years but because it was too small and could not meet the needs of the Macedonian believers for somewhat more specific cultural and educational needs, they began constructing a new church at the same location in 1976. The foundations were consecrated by Metropolitan Kiril, too, and a fund raising campaign commenced. The church management board had a very responsible task, which they fulfilled to everybody's satisfaction, by raising huge funds for the construction of this Macedonian cathedral church, and the first temple in Sydney.

The construction of the Church of Sts. Cyril and Methodius was completed in 1977, and on 16 October of the same year it was officially opened. This important day was shared by many Macedonian emigrants, while the doors of the church were

symbolically opened by New South Wales Prime Minister, N.K. Wrenes. The church was consecrated by the Head of the MOC, His Beatitude Archbishop of Ohrid and Macedonia Dositej in a joint service with the Bishop in charge, Metropolitan Kiril, along with numerous Macedonian priests from the Macedonian church communities in Australia, and tens of thousands of guests. On that occasion, Dragan Razmovski was elected first President of the Church Board, while archpriest Vlado Popovski was appointed as a parochial priest. This Macedonian cathedral church is one of the biggest in Australia, and the only one outside of Macedonia that has two thrones and two altars.

MELBOURNE – ST. PROPHET ILIJA (SV. PROROK ILIJA)

Melbourne, the capital city of Victoria, is the second biggest commercial, cultural, political, and administrative center in Australia, immediately following its eternal city-rival, Sydney. Very often, Melbourne is considered one of the most significant centers of the automobile industry, a sports Mecca, and city-pearl across the Equator. The city spans along the Yarra River, which, with its numerous meanders, makes Melbourne an attractive city to work and live in.

Членови на црковната управа на Св. Ѓорѓи во Мелбурн / Members of the Church Board of St. George in Melbourne

десетици илјади Македонци од сите краишта на Македонија. Таму, во 1960 година е изградена првата македонска црковна општина надвор од Македонија - црквата Свети Ѓорѓи, а потоа се формирани уште десетина цркви.

Уште во 1971 година е формиран Иницијативен одбор за организирање на МПЦО Свети Пророк Илија. Во Одборот биле вклучени голем број истакнати доселеници од македонско потекло, особено од битолско-прилепскиот крај, меѓу кои: Илија Милошевски, Цветан Велјановски, Томе Дервишовски, Борис Трајков, Веле и Војо Божиновски, Перо Ѓорчевски, Коле Најдовски свештеникот Методи Лазаревски, а подоцна и свештениците Ѓорѓи Кацарски и Ефтим Бетински, како и многу други верници и патриоти кои вложија и труд и средства за да биде подигнат тој македонски храм. Црквата Св. Илија претставува убава архитектура, а иконите се дело на македонски мајстори и голем број од нив се подарок од македонските доселеници.

За кус период се собрале парични средства и во 1974 година е купена една методистичка црква, која беше оспособена за богослужби на православните Македонци. На 26 декември 1974 година е извршено таканаречено мало осветување. Меѓутоа, најзначајниот датум за црквата Свети Пророк Илија е, секако, 2 мај 1976 година, кога

надлежниот архијереј на Австралиско-македонската епархија, митрополитот Кирил, во сослужение на повеќе македонски свештеници, пред неколку илјади посетители и многу гости од австралиското општество и владата, ја освети црквата, Тоа беше ден за паметење, бидејќи со тоа почна со работа уште едно македонско светилиште на овој континент.

Како резултат на бројните црковно-национални активности се изгради Македонскиот центар во Саншајн, кој претставува место за собирање, другарување и рекреација.

МЕЛБУРН - СВЕТИ НИКОЛА

Мелбурн е австралиска и светска метропола и главен град на државата Викторија. Поради вонредната географска положба, на тие простори живеело бројно домородно население, а од 1835 година, градот е формиран како значајно место на државата Викторија. Таму се формирани повеќе македонски православни цркви и два манастира. Еден од тие македонски светилници е и МПЦО Св.Никола од Престон, кој е трет духовно-просветен дом на овие простори, подигнат со многу труд, љубов, пари и ангажман на група Македонци, меѓу кои посебно место имаат: Ѓорѓи Писевски, Борис Лозановски, Ѓорѓи Јанковски,

Старата црква Св. Никола во Мелбурн / The old Church of St. Nikola in Melbourne

Several thousand Macedonians from all parts of Macedonia live in this conglomerate of peoples, nations, ethnic groups, and native population. The first Macedonian community outside Macedonia - St. George Church was built there in 1960. A dozen other churches followed later.

As early as 1971 a steering committee for the organization of the St. Prophet Ilija Macedonian Orthodox church community was set up. This committee consisted of many distinguished emigrants of Macedonian origin, especially from the Bitola and Prilep areas, including: Ilija Miloševski, Cvetan Veljanovski, Tome Dervišovski, Boris Trajkov, Vele and Vojo Božinovski, Pero Gjočevski, Kole Najdovski, priest Metodi Lazarevski, and later, priests Gjorgji Kacarski and Eftim Betinski, as well as many other believers and patriots who invested a lot of effort and funds to build this Macedonian church. The Church of St. Prophet Ilija is the epitome of fine architecture, whose icons are the work of Macedonian masters, while many icons were gifts from the Macedonian migrants.

Funds were raised very quickly and in 1974 a Methodist Church was purchased, which was adapted for conducting religious services for the Orthodox Macedonians. On 26 December 1974, what is referred to as a 'small consecration' was conducted. However, the most significant date for the St. Prophet Ilija Church is of course 2 May 1976, when the

Bishop responsible for the Australian-Macedonian Diocese, Metropolitan Kiril, consecrated the church in a joint service with numerous Macedonian priests in the presence of several thousand visitors and many guests from the Australian society and government. This was a day to remember, for it meant beginning of the activity of another Macedonian temple on this continent.

As a result of the numerous church-national activities, the Macedonian center in Sunshine was built, which is a place for gathering, socializing, and recreation.

MELBOURNE – ST. NIKOLA CHURCH (SV. NIKOLA)

Melbourne is an Australian and world metropolis, and the capital city of the state of Victoria. Due to its exceptional geographic location, the area was inhabited by numerous native population, but since 1835, the city has developed into a significant place for the state of Victoria. Many Macedonian Orthodox churches and two monasteries were established here. One of these Macedonian shrines is the Macedonian Orthodox church community of St. Nikola in Preston. It is the third spiritual and educational center in this area, built with a lot of hard work, love, money, and effort of a group of Macedonians of

Фолклорниот ансамбл „Светлост“ / Folk dance ensemble Svetlost

Живко Стојановски, Пеце Степановски, Миле Панов, Драган Гаштевски и други кои и ја поведоа акцијата за изградба на црква. Со средствата подарени од членовите на Одборот и од другите иселеници, во 1976 година е купено поголемо куќно место во Престон.

На 5 февруари 1978 година е извршено осветувањето на храмот. Тој свечен чин го изврши поглаварот на МПЦ, Неговото Блаженство г.г. Доситеј во сослужение со надлежниот архијереј, митрополитот г. Кирил и голем број свештеници. Величествен беше тој собир кој долго се памти. Дојдоа да ја споделат радоста пет илјади верници, а во присуство на тогашниот лидер на Лабуристичката партија, г. Витлем и други претставници на австралиската влада и на општеството.

Активностите во црквата Свети Никола почнаа со силен жар. Така, во првите шест месеци од свеченото отворање на црквата беа крстени 75 новороденчиња и извршени 15 венчавки. Прв претседател беше истакнатиот иселеник, Ѓорѓи Писевски, а Јонче Петревски, кој подоцна беше еден од најактивните и повеќепати претседател, заедно со Миле Панов беше потпретседател. За прв парохиски свештеник беше назначен Радослав Атанасовски.

ПЕРТ - СВЕТИ НИКОЛА

Во Перт, главниот град на Западна Австралија, е концентрирано, речиси, три четвртини од населението на таа најголема сојузна држава. Перт не спаѓа во рамките на светските метропо-

ли, меѓутоа просторно покрива површина на која би се сместил Њујорк или Токио. Таму, на тие австралиски простори, каде што не постојат годишни времиња во европска смисла на зборот, заедно со другите етнички групи, нации и народи од цел свет, живеат неколку десетици илјади Македонци.

Црквата Свети Никола, е црковно-национална и верска асоцијација во Перт. Таа ја почна својата активност во текот на 1977 година, кога е купена зграда, за што се заслужни голем број активисти и донатори од македонско потекло. Уште во почетокот, во оваа црква се донесени светите реликвији од првобитниот храм, а потоа на 12 февруари 1978 година таа беше осветена. Свечениот чин го изврши поглаварот на МПЦ, архиепископот охридски и македонски, г.г. Доситеј, заедно со тогашниот американско-канадско-австралиски архијереј, митрополитот Кирил, во сослужение на поголем број македонски свештеници, неколку илјади Македонци, претставници на Англиканската, Католичката и Обединетата црква и голем број личности од јавниот, од културниот и од општествениот живот на Западна Австралија. Тоа за митрополитот Кирил беше второ осветување на храм, но овој пат во Северен Перт.

Македонскиот културен центар што е во состав на Обединетата македонска општина, пак, беше пуштен во 1989 година. Тогаш во оваа општина се одржа централната прослава во Перт, настан кој даде белег на активностите на македонските доселеници во Австралија.

Св. Никола во Перт / St. Nikola in Perth

which we especially need mention the following: Gjorgji Pisevski, Boris Lozanovski, Gjorgji Janakievski, Živko Stojanovski, Pece Stepanovski, Mile Panov, and Dragan Gaštevski among others who led the campaign for the construction of the church. In 1976, the funds donated by members of the Board and other emigrants were used to purchase a larger property in Preston.

On 8 February 1978, the church was consecrated. This formal event was conducted by the Head of the MOC, His Beatitude Archbishop Dositej of Ohrid and Macedonia, in a joint service with the Bishop in charge, Metropolitan Kiril, a large number of priests. It was a splendid occasion that will be remembered for long. Five thousand believers came to share the joy in the presence of the leader of the Labour Party, Mr. Whitlam, and other representatives of the Australian government and society.

The Church of St. Nikola began its activities with zeal. Thus, in the first six months of its official opening, 75 newborn babies were christened and 15 weddings were conducted. The distinguished migrant, Gjorgji Pisevski, was its first President, while Jonče Petrevski, who was later one of the most active presidents for several terms, was Vice President together with Mile Panov. Radoslav Atanasovski was appointed as the first community priest.

PERTH – ST. NIKOLA CHURCH (SVETI NIKOLA)

Perth, the capital city of Western Australia, accommodates almost three quarters of the population

of this federal state, the biggest one. Perth is not one of the world metropolises, but it does cover an area on which New York or Tokyo could easily fit. Here, in this part of Australia, where there are no seasons in the European sense of the word, several tens of thousands of Macedonians have settled here permanently along with the other ethnic groups, nations and peoples from all over the world.

St. Nikola Church is a church-national and religious institution in Perth. It began its activities in 1977 when a building was purchased thanks to the numerous activists and donors of Macedonian descent. At the very beginning, the holy relics from the original church were brought here and it was consecrated on 12 February 1978. This formal event was conducted by the Head of the MOC, His Beatitude Archbishop Dositej of Ohrid and Macedonia, along with Metropolitan Kiril, who was Metropolitan of the American-Canadian-Australian Diocese at the time, in a joint service with many Macedonian priests, several thousand Macedonians, representatives of the Anglican, Catholic, and United Church, as well as many public figures from the cultural and social life of Western Australia. This was Metropolitan Kiril's second consecration of a church but this time in Northern Perth.

The Macedonian Cultural Center which is a part of the United Macedonian community was opened in 1989. Then the main celebration in Perth was held in this community, an event that marked the activities of the Macedonian emigrants in Australia.

Митрополитот Кирил меѓу Македонци во Австралија / Metropolitan Kiril among Macedonians in Australia

ЏИЛОНГ - СВЕТИ ЈОВАН КРСТИТЕЛ

Џилонг е град којшто се наоѓа на осумдесетина километри југозападно од метрополата Мелбурн. Тој е еден од значајните индустриски центри и морско пристаниште на државата Викторија. Распространет по должината на Филиповиот Залив, се чини, како да се сокрил од струењата што доаѓаат од Тасманија и претставува пријатно место за живеење и работа, а во исто време и е центар на автомобилската индустрија.

Во градот се населиле многу македонски семејства претежно од битолскиот крај, а најмногу од селото Драгош, Битолско, а има семејства од селата Лажец, Велушина, Бистрица, Граешница, Жабјани, и други села под Пелистер, од Преспа и од други охридско-струшки села. Таму е регистрирана црковната општина Свети Јован Крстител, чија активност за собирање донации започна во 1977 година. Во тие акции учествуваа голем број Македонци, кои со свои средства помогнаа да се изгради црквата.

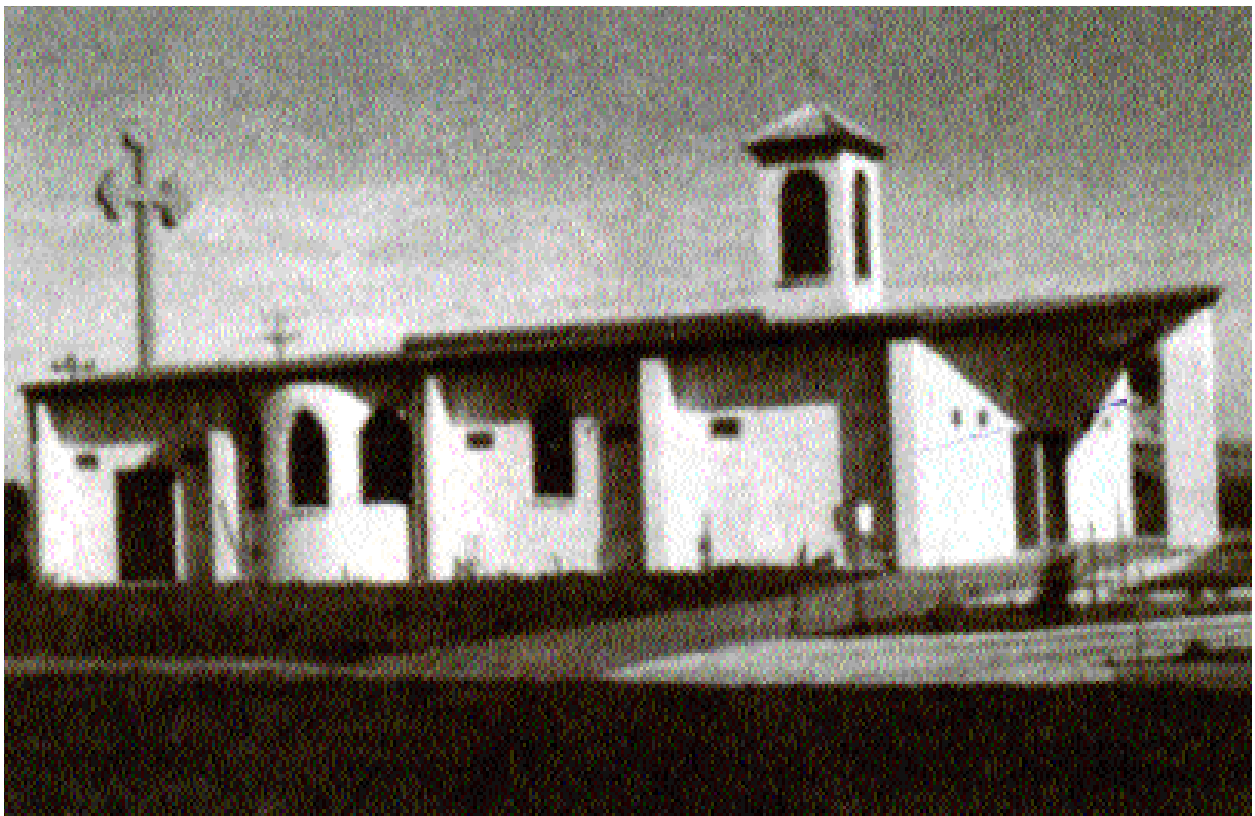
Меѓу првите и најзначајните активисти, донатори и општественици во оваа црковна општина е, секако, Јован (Џони) Ангеловски, првиот претседател и најголемиот донатор и основач на црквата, потоа, Цветко Илиевски и Миле Стојановски, кои беа прогласени за доживотни чле-

нови, а големи заслуги имаат и Томе Димовски, Илија Николовски, Димитар Ангеловски, Јосиф Пачовски, свештениците Ѓорѓи Кацарски и Чедомир Илиевски и многу други активисти кои вложија и средства и труд во тој значаен македонски храм, културно-просветен центар во Џилонг.

На 15 јануари 1978 година, надлежниот архијереј на Австралиската епархија, митрополитот Кирил во сослужение со неколку свештеници и бројни иселеници и претставници на австралиското општество, го положи и го освети камен-темелникот на новата црква Св. Јован Крстител. Тоа беше пресвртница во животот на македонските иселеници. Осветувањето од надлежниот архијереј Кирил беше настан за себе и траен спомен за Македонците. Беше отслужена првата богослужба во црквата, со што почна нов црковен живот и нова страница во летописот на македонската комуна во Џилонг.

СИДНЕЈ - СВЕТА ПЕТКА

Сиднеј го сметаат за еден од најубавите градови во Австралија и во светот, чии симболи се Мостот над заливот (Харбор Бриџ) и Оперската кука (Опера хаус), која што оддалеку потсетува на огромен лебед со раширени крилја, скаменет како стражар вечно над синиот Залив. Една од општините на тримилионскиот Сиднеј е Роќдел,

Св. Јован Крстител во Џилонг / St. John the Baptist in Geelong

GEELONG – ST. JOHN THE BAPTIST CHURCH (SV. JOVAN KRSTITEL)

Geelong is a city located at about 80km to the south-west of the metropolis of Melbourne. It is one of the more significant industrial centres and harbours of the state of Victoria. Extending along the Phillip Bay, it seems to have concealed itself from the currents that come from Tasmania, and is a pleasant place for living and working in, and at the same time being a center of the automobile industry.

Many Macedonian families have settled in this city, the majority of which came from the Bitola area, but most from the village of Dragoš near Bitola but there are also families from the villages of Lažec, Velušina, Bistrica, Graešnica, Žabjani, and other villages beneath Mount Pelister. Others came from Prespa, and other villages in the Ohrid and Struga areas. Here the St. John the Baptist Community was registered, whose activities for raising funds began in 1977. Many Macedonians contributed to these activities by donating funds for the building of the church.

Jovan (Johnny) Angelovski, the first President, and biggest donor and founder of the church, was among the first and most significant activists, donors, and socially active public figures in this community. He was followed by Cvetko Ilievski and Mile

Stojanovski, who were declared lifetime members. Also deserving great credit are: Tome Dimovski, Ilija Nikolovski, Dimitar Angelovski, Josif Pačovski, the priests Gjorgji Kacarski and Čedomir Ilievski, among many other activists who invested a lot of effort and funds in this significant Macedonian church and culturally educational center in Geelong.

On 15 January 1978, the Bishop in charge of the Australian Diocese, Metropolitan Kiril – assisted by several priests and in the presence of numerous emigrants and Australian officials– laid and consecrated the foundation stone of the new Church of St. John the Baptist. This was a turning point in the life of the Macedonian emigrants. Metropolitan Kiril's act of consecrating the church was a special event in itself, and one the Macedonians will always remember. The first service in the church was conducted, which marked the beginning of a new church life and a new page in the chronicle of the Macedonian community in Geelong.

SYDNEY - THE CHURCH OF ST. PETKA (SV. PETKA)

Sydney is considered to be one of the most beautiful cities in Australia and in the world whose symbols are the Harbour Bridge and the Opera House, which, from a distance, looks like a big swan

Св. Петка во Сиднеј / St. Petka in Sydney

која што е оддалечена дваесетина километри од центарот на метрополата и се наоѓа во близина на заливот Ботани, каде што во минатото се истоварил капетаног Џејмс Кук, поставувајќи ги темелите на денешна модерна Австралија.

Таму, во Рокдел, каде што се зборува англиски и македонски јазик, живеат неколку десетици илјади Македонци. Меѓу нив најбројни се од битолско-прилепскиот и охридско-преспанскиот, струшкиот и други региони. Често се вели дека селата Цапари и Ѓавато, Битолско, се преселиле во Сиднеј. Во Рокдел, збратимениот град со Битола, Македонците имаат поголеми можности да ја развиваат својата национална свест и да ја шират македонската култура, јазик, традиции...

Црковната активност започнала во 1977 година со посетата на делегација на Македонската православна црква предводена од поглаварот архиепископот г.г. Доситеј и митрополитот Кирил. Поголемиот број активисти на Одборот за изградба на црква беа членови на КУД „Илинден“. Меѓу нив посебно место им припаѓа на Паско Грбевски, кој беше прв претседател, Јоне Белчев, Перо Кикереков, Јонче Кокаловски, Кире Циревски, Митре и Лазо Дупешовски, свештеникот Александар Ивановски и многу други општественици и патриоти од македонската колонија во Сиднеј.

Со собраните средства од доброволни прилози Иницијативниот одбор со помош на сите Македонци од Рокдаел, купи една стара куќа, ја урна

и на нејзиното место за неполни три месеци во текот во мај 1977 година, се изгради МПЦО Св. Петка, заедно со потребните помошни простории. Веднаш потоа беше извршено осветување и изведена првата литургија на македонски мајчин јазик од архијерејскиот заменик прота Спасе Стефановски, а во импозантно присуство на повеќе илјади Македонци.

Меѓутоа, најсветол ден за оваа црковна општина ќе остане 19 февруари 1978 година. Големото осветување од страна на архиепископот охридски и македонски, г.г. Доситеј во сослужение на тогашниот австралиски митрополит Кирил и голем број македонски свештени лица. Чинот на осветувањето беше извршен во исклучително ретка атмосфера која ја создадоа над десетина илјади Македонци од Сиднеј и други места во Австралија.

МЕЛБУРН - МАНАСТИРОТ СВЕТИ КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ

Идејата за формирање црковни општини и за изградба цркви се роди во редовите на МАНС уште пред неговото формално распаѓање. Така, како резултат на силните национални чувства и свест кај Македонците во Мелбурн, во 1955 година се преземени почетните подготовки за формирање на првата македонска општина Свети Ѓорѓи во Мелбурн.

Манастирот Св. Климент Охридски во Мелбурн / The Monastery St. Clement of Ohrid in Melbourne

with its wings spread out, petrified as an everlasting stone guard over the blue Bay. One of the suburbs in the three-million city of Sydney is Rockdale which is about 20km from the center of the city, close to Botany Bay, where Captain James Cook first arrived in the past, thus laying the foundations to the modern-day Australia.

Several tens of thousands of Macedonians live here in Rockdale, where both English and Macedonian are spoken. The majority of them came from the areas of Bitola, Prilep, Ohrid, Prespa, Struga, and other places. It is often said that the villages of Capari and Gjavato, near Bitola, have moved to Sydney. In Rockdale, Bitola's twin city, the Macedonians have somewhat bigger opportunities to develop their national awareness, and to spread the Macedonian culture, language, and traditions.

The church activities began in 1977 with the visitation of the MOC delegation led by the Head of the MOC, His Beatitude Archbishop Dositej and Metropolitan Kiril. Most of the activists of the Board for construction of a church were members of the 'Ilinden' folk dance club. Among them we need to give special credit to: Pasko Grbevski, who was the first President, Jone Belčev, Pero Kikerekov, Jonče Korkalovski, Kire Cirevski, Mitre and Lazo Dupešovski, priest Aleksandar Ivanovski, and many other public figures and patriots from the Macedonian community in Sydney.

With the funds raised from donations and assistance from all the Macedonians in Rockdale, the Steering Committee purchased an old house which they pulled down. In its place in less than three months, in May 1977, they built the Macedonian Orthodox Church of St. Petka, and all other necessary facilities. Soon afterwards it was consecrated, and head-priest Spase Stefanovski, Bishop's assistant, conducted the first liturgy in Macedonian, in the impressive presence of several thousands of Macedonians.

Nevertheless, 19 February 1978 will remain the brightest day for this community. This was the day when the church was consecrated by Beatitude, Archbishop Dositej of Ohrid and Macedonia, in a joint service with Metropolitan Kiril in charge of the Australia Diocese at that time, and a numerous Macedonian clergy. It was consecrated in an exceptionally rare atmosphere created by more than ten thousand Macedonian migrants from Sydney and other places in Australia.

MELBOURNE – MONASTERY OF ST. CLEMENT OF OHRID (SV. KLIMENT OHRIDSKI)

The idea to establish church communities and build churches had emerged at MANS even before it was formally disbanded. Thus, as a result of the strong national feelings and awareness of the

Првата МПЦ во дијаспората - Св. Ѓорѓи во Мелбурн / The first MOC in the diaspora - St. George in Melbourne

Првиот јавен собир се одржал на 14 мај 1956 година, на кој беше решено да се формира македонска црковна општина и да се поведе акција за собирање средства за изградба на македонска црква. За прв претседател на Комисијата беше избран Васил Мојанов, а за секретар Петре Божанин. Потоа, како на филмска лента се спроведуваа безброј активности. Така, на Илинден 1958 година беше поставен камен-темелник на црквата Свети Ѓорѓи, по изградбата, односно адаптирањето на црковниот храм, на 7 август 1960 година е осветен. Чинот на осветувањето го изврши епископот злетовско-струмички владиката Наум, во сослужение со свештениците Нестор Поповски и Ѓорѓи Ангеловски, како и на свештеници на Сириската и Англиканската црква. На чинот на осветувањето присуствуваа голем број верници, гости и пријатели на Македонците. Со тоа се отвори нова, светла и значајна страница во историјата на МПЦ и на македонскиот народ во целина.

Во состав на првата црковна општина, со успех работи Културно-просветниот центар „Епинг“, каде денес се наоѓа новата црква Свети Ѓорѓи и Света Богородица. Темелите на овој центар ги удри митрополитот Кирил во 1981 година. Во него се вишнее споменикот на големиот македонски револуционер Гоце Делчев и претставува место за собирање на сите генерации од македонско потекло.

Посебно значење за општината има манастирот Свети Климент Охридски, што се наоѓа на осумдесетина километри од Мелбурн во месноста „Кинг Леик“ (Кралско Езеро). Овој прв македонски манастир во дијаспората е осветен на 29 јануари 1978 година од архиепископот на МПЦ г.г. Доситеј, заедно со митрополитот Кирил и повеќе македонски свештеници. Манастирот располага со голем простор покриен со бујна вегетација, кој служи за одржување пикници, панаѓури, селски слави и други активности во природа. Во овој македонски парк во декември 1983 година се одржаа „Деновите на македонската култура“. Оваа манифестација што се одржа под покровителство на Владата на државата Викторија и СР Македонија, а на која се собраа повеќе од дваесет илјади посетители, придонесе за мултикултурниот развој на Австралија.

АВСТРАЛИСКО - МАКЕДОНСКАТА ЕПАРХИЈА

Македонските православни црковни општини, цркви и манастири во Австралија се конституирани врз законска основа и се организирани како религиозни, национални, социјални, хуманитарни и културно-просветни институции. За реализирање на своите активности, црковните општини, пред сè,

имаат добиено широка поддршка од австралиската влада и од мајката - Светиклиментовата црква. Со формирањето на црковните општини во Австралија, во голема мера се придонесе да се подигне на повисоко рамниште и во извесна смисла да се определи националниот идентитет на Македонците што живеат вон границите на Македонија. Македонците во Австралија, без разлика од кој дел на Македонија потекнуваат и со какви патни исправи се дојдени во новите средини, преку МПЦО, добиваат документи што сведочат дека се Македонци, а со тоа стекнуваат право да избираат и да бидат избрани во црковно-општествените тела. Така, тие добиваат крштелници, венчаници и други документи кои се официјални и законски пред австралиската администрација.

Македонските православни општини и цркви што дејствуваат во Австралија и Нов Зеланд, имаат своја Епархија, која е значајно духовно и културно-просветно тело. Таа ги штити, ги организира и ги афирмира сите македонски црковно-патриотски интереси и потреби, овозможувајќи им на македонските доселеници од сите делови на Македонија да ја чувствуваат националната и црковната слобода. Епархијата обезбедува услови за сè поголема афирмација на целокупното културно наследство и современиот напредок на македонскиот народ. Тоа е потврдено и од австралиските власти, кои Македонците ги сметаат за одделен народ и претставува жив мост за пријателските односи меѓу Македонија и Австралија.

Австралиско-новозеландската-македонска епархија е формирана со одлука на Светиот архијерејски синод на МПЦ со цел да ги продлабочи врските и да ја јакне љубовта меѓу македонските доселеници во Австралија со татковината и со црквата. Во почетокот беше заедничка за САД, Канада и Австралија, како Американско-канадска и австралиска македонска православна епархија, кога во 1967 година за прв архијереј на заедничката епархија беше избран митрополитот Кирил. Од 1981 година наваму, за архијереј на Австралиската епархија се избрани митрополитите Тимотеј и Петар, а потпретседатели на Епархијата биле: Васил Мојанов, Ристо Алтин, Коста Радин, Ванчо Неделковски, Јовица Симоновски и други. Денес таа е насловена како Австралиско-новозеландска епархија.

Седиштето на оваа Епархија се наоѓа во Мелбурн, во државата Викторија, каде што постојано има архијерејски заменик.

Австралиско-новозеландско-македонската епархија, настојува да се одржат црковните и народните традиции, фолклорот, јазикот, минатото и сегашноста на македонскиот народ, што тој ги донел од нивната татковина Македонија во новата средина Австралија.

Macedonians in Melbourne, the first steps were taken in 1955 to establish the first Macedonian church community of St. George in Melbourne.

The first public gathering took place on 14 May 1956, at which it was decided to establish a Macedonian church community and to begin raising funds for building a Macedonian church. Vasil Mojanov was elected first President of the Committee, while Petre Božanin was its secretary. An endless number of activities began unrolling. On the day of Ilinden in 1958, they laid the foundation stone of the Church of St. George. After its construction and adaptation, the church was consecrated on 7 August 1960 by Bishop of Zletovo and Strumica, Metropolitan Naum, in a joint service with priests Nestor Popovski and Gjorgji Angelovski, and the clergy of the Syrian and Anglican Churches. The event was attended by many believers, guests, and friends of the Macedonians. In that way a new, bright, and significant page in the history of the MOC and the Macedonian people in general was turned.

The Epping Cultural and Educational Center successfully functions within the first church community, where the new Church of St. George and of St. Mother of God are located today. Metropolitan Kiril laid the foundations to this center in 1981. The monument to the great Macedonian revolutionary, Goce Delčev stands high here, and is a gathering place for all generations of Macedonian descent.

The Monastery of St. Clement of Ohrid, located beside King Lake, approximately 80km from Melbourne, is of special significance for the community. This first Macedonian monastery in the diaspora was consecrated on 29 January 1978 by the Head of MOC, His Beatitude Archbishop Dositej, along with Metropolitan Kiril and numerous Macedonian priests. The monastery has a large estate covered in dense vegetation, and is used for holding picnics, fairs, village patron saint celebrations, and other outdoor activities. The festival known as the 'Days of Macedonian Culture' was held in this Macedonian park in December 1983. This event, held under the patronage of the Government of the State of Victoria and the Socialist Republic of Macedonia, gathered more than twenty thousand visitors and contributed toward the multicultural development of Australia.

AUSTRALIAN - MACEDONIAN DIOCESE

The Macedonian Orthodox communities, churches, and monasteries in Australia are constituted upon legal grounds and are set up as religious, national, social, humanitarian, and culturally educational institutions. In order to conduct their activities, these communities have the full support of the

Australian Government above all, and of their mother-church, St. Clement's Church. The establishment of the communities in Australia largely contributed toward raising the level and, to a certain extent, determining the national identity of the Macedonians that live abroad. Regardless of which part of Macedonia they came from or the kind of their travel documents, the Macedonians in Australia can get documents issued by the Macedonian Orthodox church communities that are evidence that they are Macedonians. Furthermore, this gives them the right to elect and to be elected in the church-social bodies. Hence, they receive birth certificates, marriage certificates, and other documents that are official and legal before the Australian administration.

The Macedonian Orthodox communities and churches that are active in Australia and New Zealand have their own Diocese, which is a significant spiritual and cultural-educational body. It protects, organizes, and affirms the all Macedonian churches, spiritual and patriotic interests and needs, allowing Macedonian emigrants from every part of Macedonia to feel the national and church freedom. The Diocese provides conditions for increasing affirmation of the entire cultural heritage and of the current progress of the Macedonian people. This has been confirmed by the Australian authorities, too who regard Macedonians as a separate people, and a living bridge for the friendly relations between Macedonia and Australia.

The Australian-New Zealand-Macedonian Diocese was established in compliance with the decision of the Holy Bishops' Synod of the MOC with the aim of deepening the relations and strengthening the love of the Macedonian emigrants in Australia with their fatherland and with the church. At first, it was a joint Diocese for the USA, Canada and Australia, known as the American-Canadian-Australian-Macedonian Orthodox Diocese when, in 1967, Metropolitan Kiril was elected the first Bishop of this joint Diocese. Since 1981 onwards, Metropolitans Timotej and Petar have been elected Bishops of the Australian Diocese while vice presidents of the Diocese were: Vasil Mojanov, Risto Altin, Kosta Radin, Vančo Nedelkovski, and Jovica Simonovski, among others. Today, it is called the Australian-New Zealand Diocese.

The headquarters of this Diocese is in Melbourne, Victoria, where the Bishop's Vicar, i.e. a head priest always resides.

The Australian-New Zealand-Macedonian Diocese makes efforts to maintain the church and national traditions, folklore, language, past, and the present of the Macedonian people, which they brought with them from their fatherland Macedonia to Australia, their new setting.

Ангелот од црквата Св. Ѓорѓи од Курбиново / The Angel of St. George Church from Kurbinovo

КАНАДА

CANADA

Архиепископот Доситеј, првиот поглавар на МПЦ / Archbishop Dositej, the first Head of the MOC

Митрополитот Кирил – единствениот жив архијереј на Светиот синод од 1967 година
Metropolitan Kiril, the only one alive bishop of the 1967 Holy Synod

КАНАДА - ЗЕМЈА НА МУЛТИКУЛТУРА

Канада е држава во Северна Америка во која живеат, главно, жители од англиско и француско потекло, а има и над сто други националности, меѓу кои и над сто илјади од македонско потекло. Таа е составена од 10 покраини (провинции): Алберта, Британска Колумбија, Квебек, Манитоба, Нова Шкотска, Нов Бранзвик, Њуфаунленд, Онтарио, Островот Принц Едвард и Саскачеван, потоа од две самостојни територии Јукон и Северозападната Територија со Арктичкиот (францускиот) Архипелаг.

Службени јазици се англискиот и францускиот, а на сите народи им е дозволено да го зборуваат мајчиниот јазик, да имаат самостојни училишта на својот јазик, цркви, друштва... Главен град е Отава, со околу еден милион жители и се наоѓа во Онтарио, а важни и поголеми метрополи се: Монреал, Торонто, Ванкувер, Едмонтон, Хамилтон, Винипек, Квебек, Калгари, Виндзор и др. Во Канада владее континентална клима, на југ субарктичка и поларна на север. Најпознати реки се Сент Лоренц, Македзи и Нелсон, а од езерата: Горно, Хјурон, Ири, Онтарио, Винипек, Големо

Панорама на Торонто / A view on Toronto

CANADA - A LAND OF MULTICULTURE

Canada is a country in North America whose population is mainly of English and French descent, as well as more than a hundred other nationalities, including over a hundred thousands Macedonians. It consists of ten provinces: Alberta, British Columbia, Quebec, Manitoba, New Scotland, New Brunswick, Newfoundland, Ontario, Prince Edward Island, and Saskatchewan; and two independent territories: Yukon and the Northwest Territory with the Arctic (French) Archipelago. English and French are official languages, but each nationality is

allowed to speak their native tongue, and to have independent schools in their language, churches, and associations. Ottawa, the capital city, has a population of about one million and is located in Ontario, while bigger and important metropolises are: Montreal, Toronto, Vancouver, Edmonton, Hamilton, Winnipeg, Quebec, Calgary, Halifax, and Windsor among others. Canada has a continental climate, sub-arctic in the south and polar in the north. The best known rivers are the St. Lawrence, McKenzie, and Nelson rivers and the following lakes: the Upper, Huron, Erie, Ontario, Winnipeg,

Нијагарските водопади / Niagara Falls

Ропско и други, додека најпознати планини се Карпестите Планини што се протегаат на западниот дел на Канада.

Пред доаѓањето на Европејците, Канада била населена, главно, со Индијанци, Ирокези и со Ескимите. Се претпоставува дека во 11 век за прв пат дошле Норманите. Меѓутоа, се смета дека во 1497 година први се откриени источните брегови и полуостровот Лабрадор од Џовани Кобато, италијански морепловец во служба на Англија. Први доселеници од Европа биле Французите, кои во 1608 година го основале Квебек. Во 1627 година, Канада е под името „Нова Франција“.

Во текот на 17 век се доселуваат и англиски колонисти, кои, исто така, воде борби против Ирокезите и постапно освојувале простори и се проширувале кон Запад. Француско-англиската војна во Европа во 18 век се одразила и предизвикала судири и во Канада. Исто така, во текот на војните за шпанското наследство, Англичаните успеале да освојат еден нејзин дел и со Утрахтскиот мир во 1713 година им е признато правото на Акадија и краевите околу Хатсоновиот Залив. Во текот на седумгодишната војна, Англичаните ја освоиле цела Канада и таа им припадна по Парискиот договор во 1763 година. Во текот на 19 век, се врши големо населување и ширење на колонисти кон Запад, што во 1867 година

доведе до формирање на Канадската конфедерација со статус на доминион.

Денес Канада се смета за светски пример на мултикултурно општество. Таа е прва земја во светот која официјално го признава мултикултуралното шаренило.

ТОРОНТО - СВЕТИ КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ

Торонто е една од првите населби во Канада. Тој е основан во 1793 година под името Јорк, а во 1834 година го доби сегашното име. Денес е најголемиот индустриски, културен, политички, административен и спортски центар, како и бисер на Онтарио и метропола со големи перспективи. Првите македонски доселеници се една од најзначајните етнички групи во Торонто и играат важна улога во целокупното живеење. Нив ги има од сите краишта од Македонија, кои се тесно врзани особено со црквата Свети Климент Охридски и со организацијата „Обединети Македонци“. Иницијативата за формирањето се роди на четвртиот илинденски пикник што „Обединети Македонци“ го одржа во 1962 година.

На големиот собир, што на 7 август 1962 година се одржа во хотелот „Кинг Едвард“, се донесе

Св. Климент Охридски во Торонто / St. Clement of Ohrid in Toronto

and Great Slave Lake among others. The famous mountains are the Rocky Mountains, which stretch across the western part of Canada.

Prior to the arrival of the Europeans, Canada was inhabited mainly by Iroquois Indians and Eskimos. It is assumed that the Normans arrived in the 11th century for the first time. However, it is believed that Giovanni Caboto (John Cabot), an Italian sailor serving England, first discovered the east coasts and the Labrador Peninsula in 1497. The first settlers from Europe were the French who founded Quebec in 1608. In 1627, Canada was known by the name of "New France".

The English colonizers continued settling during the 17th century and they fought against the Iroquois, too and conquered territories gradually and expanded westward. The war between France and England in Europe in the course of the 18th century influenced and instigated clashes in Canada, too. In addition, during the wars over the Spanish Succession, the English managed to conquer a part of it and in compliance with the 1713 Peace of Utrecht they were acknowledged the right to Acadia and the territories surrounding Hudson Bay. During the seven-year-long war, the English conquered the entire territory of Canada which was granted to them by the 1763 Paris Peace Agreement. Throughout the 19th century, there was a lot of migration

and expansion of the colonizers towards the west, which led to the establishment of the Canadian Confederation in 1867 with the status of a Dominion.

Today, Canada serves as an example of a multicultural society. It was the first country in the world to acknowledge the multicultural diversity officially.

TORONTO – ST. CLEMENT OF OHRID (SV. KLIMENT OHRIDSKI)

Toronto was one of the first settlements in Canada. It was founded in 1793 under the name of York, and got its current name in 1834. Today, it is the biggest industrial, cultural, political, administrative, and sports center, as well as the 'pearl' of Ontario, and a metropolis with great prospects. The first Macedonian settlers have been among the most significant ethnic groups in Toronto and they play an important role in general. They came from every part of Macedonia, and they are very closely connected, especially with the Church of St. Clement of Ohrid and with the organization "United Macedonians". The initiative to establish this church was launched at the Fourth Ilinden picnic which the "United Macedonians" held in 1962.

The decision to build the Church of St. Clement of Ohrid was reached at the large gathering that

На богослужба во Св. Климент Охридски во Торонто / At a service at St. Clement of Ohrid in Toronto

одлука за изградбата на црквата Свети Климент Охридски. На свеченоста, покрај неколкуте стотини македонски иселеници присуствуваа и тогашниот злетовско-струмички епископ, митрополитот Наум и свештеникот Кирил Стојановски, парохиски свештеник. Тие беа првите македонски црковно-национални мисионери во најголемата македонска колонија, кои на 12 август 1962 година за првпат извршија богослужба на македонски јазик и прво крштевање. Тоа беше настан што остана во сеќавање и е запишан со големи букви во историјата на оваа црковна општина.

Значаен датум за МПЦ Свети Климент Охридски, исто така, е 12 декември 1962 година, кога општината беше регистрирана пред канадските власти и чиј документ беше испраќан до бројни иселеници. Тоа беше направено со цел да се подигне моралот и вербата кај Македонците, кои не по своја вина дотогаш своите црковни потреби ги задоволуваа во немакедонски верски објекти, од кои поголемиот број беа изградени со средства и дарувања на Македонците.

Се чини еден од најзначајните датуми во историјата на ова црква е 5 април 1964 година, кога во присуство на неколку стотини македонски доселеници од сите делови на Македонија, претставници на канадската власт, претставници на средствата за јавно информирање, пријатели на Македонците, беше поставен камен-

темелникот на црквата. Една година подоцна, архиепископот охридски и скопски и прв митрополит македонски - Доситеј, во сослужение на злетовско-струмичкиот епископ Наум, архиѓаколот Кирил Поповски (митрополитот Кирил), и свештениците Нестор Поповски и Атанас Попов изврши осветувањето на храмот.

Голем придонес во организирањето на животот во црковната општина, покрај големиот број истакнати иселеници, се и претседателите: Спиро Сандерс. Коста Ендрос, Џим Џуглов, Џорџ Лукрас, Филип Ангелковски, Симе Гацовски, Тели Мариовче, Крис Димов, д-р Александар Георгиевски, Васил Пандовски, Џан Гивенс, Никола Каранфиловски, Томе Танасковски, Алек Петличков, д-р Драги Денковски, Никола Стојановски до сегашниот претседател Александар Поповски како и свештениците Кирил Стојановски, Атанас Попов, Ахил Теохарев, Бранко Пачемски, Драги Костадиновски, Илија Димитровски, Илче Миовски, Илија Донеv, Јован и Трајко Босеовски и многу други истакнати активисти од оваа општина.

Особена улога во севкупното работење на црквата имаат Женската секција, фолклорната група "Македонка", Црковниот хор, Литературното друштво "Григор Прличев", Пензионерското друштво и другите секции. Митрополитот Кирил е почитувана личност и чест гостин за голем број прослави и други активности во оваа црква.

Дел од македонските свештеници во дијаспората / A part of the Macedonian priests in the diaspora

took place at the King Edward Hotel on 7 August 1962. In addition to the several hundred Macedonian migrants, this event was also attended by Metropolitan Naum, the then-Bishop of Zletovo and Strumica at the time, and Kiril Stojanovski, a parochial priest. They were the first Macedonian church-national missionaries in the largest Macedonian colony who, on 12 August 1962, conducted the first service in Macedonian and the first ceremony of christening. It was a memorable event, noted with capital letters in the history of this church community.

Another significant date for the Macedonian Orthodox Church of St. Clement of Ohrid is 12 December 1962, as well, when the church community was registered with the Canadian authorities and when this document was sent out to numerous emigrants. The aim of this act was to boost the morale and faith of the Macedonians because, until then and contrary to their own wishes, they had to satisfy their religious needs at religious facilities that were not Macedonian, yet, many of which had been built with funds and donations from the Macedonians.

It seems that 5 April 1964 is one of the most significant dates in the history of this church when its foundation stone was laid in the presence of several hundred Macedonian migrants from all parts of Macedonia, Canadian government officials, public media representatives, and friends of the Macedo-

nians. One year later, the church was consecrated by the Archbishop Dositej of Ohrid and Skopje and the first Macedonian Metropolitan, in a joint service with Bishop Naum of Zletovo and Strumica, Archdeacon Kiril Popovski (Metropolitan Kiril), and priests Nestor Popovski and Atanas Popov.

In addition to many distinguished emigrants, the following presidents have made a tremendous contribution to the coordination of the activities of the community: Spiro Sanders, Kosta Endros, Jim Juglov, George Lukras, Filip Angelkovski, Sime Gadžovski, Telly Mariovcе, Kris Dimov, Dr. Aleksandar Georgievski, Vasil Pandovski, Jan Givens, Nikola Karanfilovski, Tome Tanaskovski, Alek Petličkov, Dr. Dragi Denkovski, Nikola Stojanovski, to the current president Aleksandar Popovski, as well the following priests: Kiril Stojanovski, Atanas Popov, Ahil Teoharev, Branko Pačemski, Dragi Kostadinovski, Ilija Dimitrovski, Ilče Miovski, Ilija Donev, Jovan and Trajko Boseovski, and many other distinguished activists from this community.

The Ladies' auxiliary, folklore group "Makedonka", the Church choir, Literature association "Grigor Prličev", Association of pensioners, and other sections play a special role in overall work of the church. Metropolitan Kiril is a respected person and often appears as a guest at a number of celebrations and other activities in this church.

Архиепископот Стефан, митрополитот Кирил и архимандритот Никодим Царкњас во Канада
Archbishop Stefan, Metropolitan Kiril and Archimandrite Nikodim Carknjac in Canada

ХАМИЛТОН - СВЕТИ НАУМ ОХРИДСКИ

Во Хамилтон, градот што е сместен на југозападната страна на езерото Онтарио и кој се вбројува меѓу водечките центри на железната индустрија во Канада, со успех работи МПЦО Свети Наум Охридски-Чудотворец. Во овој развиен индустриски град што се наоѓа на крстопатот меѓу Торонто и Нијагара, Македонците почнале да се доселуваат уште во дваесеттите години од минатиот век. Првите доселеници биле претежно од Леринско, од Битолско, од Костурско и од Преспанско, меѓу кои беа: Пандо Христов, Крис Јанев, Никола Гулис, Крис Анастасов, Спиро Карфил, Лазо Василев и др.

Бидејќи на северниот дел на езерото Онтарио, во Торонто, веќе постоеше црквата Свети Климент Охридски, што потсетуваше на Охридското Езеро и на самиот Охрид, по иницијатива на митрополитот Кирил беше одлучено црквата во Хамилтон да го носи името на Наум Охридски, другиот голем просветител, лекар, чудотворец и современик на Климент Охридски. Како и во Торонто, и во Хамилтон, иницијатор за формирањето на македонската црковна општина беше националната организација „Обединети Македонци“ - гранка Хамилтон, чиј прв претседа-

тел и организатор на голем број културно-просветни манифестации, каде што се негуваа македонските национални обичаи и традиции, беше Симе (Сем) Клашов, во соработка со видни македонски доселеници, меѓу кои, Петре Василев, Ахил Јанев, Михајло Николовски - Мајорчето, Коста Романовски, Трпе Сариевски до последниот Јордан Гичевски и свештеникот Дане Илиевски. Во 1969 година митрополитот Кирил даде благослов за купување на баптистичка црква и отслужи богослужба на македонски јазик.

За прв претседател на одборот и на Црковната управа беше избран Спиро Карфил, истакнат иселеник и бизнисмен по потекло од селото Раби, Долна Преспа, кој на 24 февруари 1970 година, заедно со другите членови на Управата, успеаја овој духовен и културен центар да го регистрираат кај канадските власти.

На 9 мај 1971 година, во присуство на голем број македонски иселеници од Хамилтон, Торонто, Бафало, Лакавана, Нијагара, Рочестер и од други места, на свечен начин беше осветена МПЦО Св. Наум Охридски. Чинот на осветувањето го изврши дебарско-кичевскиот митрополит Методиј во сослужение со свештениците Нестор Поповски, Борис Поповски, Атанас Поповски и ѓаконот Александар Цандовски. Потоа почна силен подем на активности, на чело со Женската и другите секции.

Св. Никола во Виндзор / St. Nikola in Windsor

HAMILTON – ST. NAUM OF OHRID (SV. NAUM OHRIDSKI)

Hamilton, the city to the south-west of Lake Ontario, is one of the leading iron industry centers in Canada, and the place where the successful Macedonian Orthodox church community of St. Naum the Miracle-worker of Ohrid is located. The Macedonians began settling in this highly developed industrial city on the crossroads between Toronto and Niagara, as early as the 1920's. The earliest settlers came mainly from the areas of Lerin, Bitola, Kostur, and Prespa, such as: Pando Hristov, Kris Janev, Nikola Gulis, Kris Anastasov, Spiro Karfil, and Lazo Vasilev among others.

Since on the northern side of Lake Ontario, in Toronto, there was the Church of St. Clement of Ohrid which was reminding of Lake Ohrid and the city of Ohrid itself, upon the initiative of Metropolitan Kiril it was decided that the new church in Hamilton be named after St. Naum of Ohrid, the other great educator, doctor, miracle worker, and a contemporary to St. Clement of Ohrid. In Hamilton, as in Toronto, the initiative to establish a Macedonian church community was launched by the Hamilton branch of the national organization "United Macedonians", whose first president and organizer of

many cultural-educational events that nurtured the Macedonian national customs and traditions was Sime (Sam) Klašov in cooperation with other distinguished Macedonian emigrants including: Petre Vasilev, Ahil Janev, Mihajlo Nikolovski –Majorčeto, Kosta Romanovski, Trpe Sarievski, to the current president Jordan Gičevski, and the priest Dane Ilievski. In 1969, Metropolitan Kiril gave his blessing for buying a Baptist church, and he performed the first service in Macedonian.

Spiro Karfil, a distinguished emigrant and businessman from the village of Rabi, Dolna Prespa, was elected the first President of the Board of this church community who, on 24 February 1970, together with other members of the Board, managed to register this spiritual and cultural center with the Canadian authorities.

On 9 May 1971, the Macedonian Orthodox Church of St. Naum of Ohrid was officially consecrated in the presence of numerous Macedonian emigrants from Hamilton, Toronto, Buffalo, Lackawanna, Niagara, Rochester, and other places. It was consecrated by the Metropolitan Metodij of Debar and Kičevo, in a joint service with the priests Nestor Popovski, Boris Popovski, and Atanas Popovski, and Deacon Aleksandar Candovski. Then, intensive activities headed by the Ladies' auxiliary and other sections commenced.

Св. Наум Охридски во Хамилтон / The Church of St. Naum of Ohrid in Hamilton

ВИНДЗОР - СВЕТИ НИКОЛА

Виндзор е еден од позначајните економски, административни, културни и стопански центри на провинцијата Онтарио. Градот е основан во 1834 година. Во него главна стопанска гранка е автомобилската индустрија. Виндзор е универзитетски град и претставува важен железнички јазол што ја поврзува Канада со САД.

Во Виндзор, најјужниот град на провинцијата Онтарио и на Канада, кого заради убавите и пространи паркови и цветни градини, често го нарекуваат „град на цвеќето“, е изградена Македонската православна црква Св. Никола. Со овој привлечен и убав град, лоциран од левата страна на реката Детроит што ги поврзува езерата Ири и Хјурон се сврзани бројни стории на Македонија. Токму поради тоа што е наспроти светската метропола на автомобили - Детроит, од секогаш бил магнет за македонските доселеници.

Македонците во Виндзор се едни од првите кои се организирале на национално-културно поле на североамериканскиот континент и кои формирале една од најхомогените македонски иселенички колонии. Најпрво се започна со младинска организација и со фудбалски клуб, а потоа во 1969 година се јави иницијатива за формирање црковната општина Свети Никола. Како основа за почетните активности беше отслужувањето на првата богослужба на македонски мајчин јазик, што во Виндзор и Детроит ја изврши митрополитот Кирил, во 1970 година.

Во 1979 година е завршена изградбата на црквата Свети Никола, а на 12 август истата година митрополитот Кирил во сослужение со бројни свештеници од Канада и САД, а во присуство на голем број македонски иселеници од Виндзор и од Детроит ја освети изградената црковна зграда, која претставуваше гордост на Македонците во него. Новоизградената црква е осветена на 9 мај 1982 година од митрополитот Кирил.

Меѓутоа, на 4 мај 1980 година, под непознати околности во стихиен пожар, црквата изгоре. По една година црковната зграда беше обновена со помош на канадската влада и добротворноста на Македонците од Виндзор и Детроит.

Македонската православна црковна општина Св. Никола е вистински центар и собиралиште на Македонците, во кој голем труд и време вложиле поранешните претседатели Спиро и Марк Бранов, Ник Џорџ, Стенли Димов, Томе Дамчевски, Ѓорче Котевски, до последниот претседател Љупчо Анчески и голем број други истакнати доселеници од македонско потекло и парохиските свештеници Дане Илиевски, Митко Поповски, Александар Мустеников и др.

Покрај наведените цркви кои ги осветил митрополитот Кирил, додека бил надлежен архијереј на Американско-канадско-македонската православна епархија, заедно со другите надлежни архијереи на Епархијата учествувал на осветување или вршел богослужби и во други цркви во Канада. Така, поглаварот на МПЦ архиепископот Михаил и митрополитот Кирил одржаа прва богослужба во МПЦ Св. Мала Богородица во Кембриџ, Онтарио на 21 септември 1994 година. Тогаш тие се сретнаа со поголема група доселеници од македонско потекло од Кембриџ и околните места. Оваа средба остави силен впечаток кај присутните и ги поттикна да преземат бројни активности на духовен, културен и национален план.

Камен-темелникот за црквата Св. Недела во Пикеринг го поставија поглаварот на МПЦ архиепископот Стефан заедно со митрополитот Кирил и архимандритот Никодим Царкњас на 17 септември 2000 година. По две години, на 8 септември 2002 година, храмот е осветен од нив и во него се вршат сите обреди за Македонците од тој дел на Канада. Потоа, митрополитот Кирил заедно со архиепископот Стефан ги поставија темелите на Св. Илија во Мисисага на 7 септември 2002 година, а извршија и осветување на храмот во 2006 година.

WINDSOR - ST. NIKOLA (SV. NIKOLA)

Windsor is one of the most significant economic, administrative, cultural, and commercial centers of the province of Ontario. The city was founded in 1834. The automobile industry is its main commercial branch. Windsor is a university city, and an important railroad junction that links Canada to the USA.

In Windsor, the southernmost city of the province of Ontario and of Canada, which, due to its large and beautiful parks and flower gardens, is often referred to as "the city of flowers", the Macedonian Orthodox Church of St. Nikola was built. Many life stories of the Macedonians are linked to this beautiful and attractive city, located on the left bank of the Detroit River, which connects Lake Erie and Lake Huron. Just because Windsor is located opposite the automobile metropolis – Detroit, it has always been a magnet for the Macedonian emigrants.

The Macedonians in Windsor were among the first Macedonians on the North American continent who organize themselves on a national and cultural level, and who established one of the most homogenous Macedonian emigrant communities. First, they set up a youth organization and a football club, and in 1969 there was an initiative to establish the

church community of St. Nikola. The first religious service in the mother Macedonian tongue which Metropolitan Kiril conducted in Windsor and Detroit, in 1970, served as a basis for its initial activities.

In 1979, the construction of St. Nikola Church was completed, while on 12 August of the same year Metropolitan Kiril, in a joint service with many priests from Canada and the USA and in the presence of numerous Macedonian migrants from Windsor and Detroit, consecrated the newly-built church building which is pride and joy for the Macedonians in Windsor.

But, on 4 May 1980, the church burnt down in a destructive fire under unknown circumstances. A year later, it was restored with the support of the Canadian Government and the charity of the Macedonians from Windsor and Detroit. On 9 May 1982 the new church was consecrated by Metropolitan Kiril.

The Macedonian Orthodox church community of St. Nikola is a true center and gathering place of the Macedonians in which a lot of people invested much of their time and efforts, among whom were the former Presidents Spiro and Mark Branov, Nik George, Stenli Dimov, Tome Damčevski, Gjorče Kotevski, to the current president Ljupčo Ančeski, and many other distinguished emigrants of Macedonian descent, as well as the community priests, Dane Ilievski, Mitko Popovski, and Aleksandar Mustenikov, among others.

In addition to the above mentioned churches which Metropolitan Kiril consecrated while he was in charge of the American-Canadian-Macedonian Orthodox Diocese, he also consecrated or performed services in other churches in Canada together with other metropolitans in charge of this Diocese. Thus, the Head of the MOC, His Beatitude Archbishop Mihail and Metropolitan Kiril performed the first service in Macedonian in the Church of St. Mary in Cambridge, Ontario, on 21 July 1994. On that occasion, they had a meeting with a larger group of emigrants of Macedonian descent from Cambridge and its surroundings. This meeting left a deep impressions on those present and encouraged them to undertake numerous activities on a spiritual, cultural, and national level.

The foundation stone of the Church of Holy Week (Sveta Nedela) in Pickering was laid by the head of the MOC, Archbishop Stefan together with Metropolitan Kiril and Archimandrite Nikodim Carknjas on 17 September 2000. Two years later, on 8 September 2002, they consecrated this church where all religious rituals are now performed for the Macedonians in this part of Canada. Soon afterward, Metropolitan Kiril together with Archbishop Stefan laid the foundation stone of St. Ilija Church in Mississauga, on 7 September 2002, while in 2006 they consecrated it.

Милениумскиот крст на Водно во Скопје / The Millennial Cross on the Vodno Hill, Skopje

СОЕДИНЕНІТЕ
АМЕРИКАНСКИ ДРЖАВИ

THE UNITED STATES OF AMERICA

Митрополитот Кирил на богослужба

Metropolitan Kiril holding a religious service

САД – ВЕЧЕНАТА ЗЕМЈА

Соединетите Американски Држави (САД) се сојузна република во Северна Америка, сместена меѓу Атлантскиот и Тихиот Океан, меѓу Канада и Мексико, составена од 50 сојузни држави и еден сојузен округ. Заедно со Алјаска и Хаваите, таа е една од најголемите во светот, во која живеат околу 300 милиони жители. Најголем број Американци се доселени од Европа, првенствено од Велика Британија и од Ирска, потоа од Германија, Италија, Русија (од Октомвриската револуција), од Полска, Норвешка, Шведска, Македонија,

потоа има бројно афро-американско население, Индијанци, Јапонци, Кинези и други народи.

Главен град е Вашингтон, кој се наоѓа во Сојузниот округ Колумбија и заедно со предградијата има над три милиони жители. Други важни метрополи се: Њујорк, Чикаго, Лос Ангелес, Филаделфија, Детроит, Бостон, Балтимор, Кливланд, Сан Франциско и други. Релјефот на САД е многу разновиден: континенталниот дел се дели на неколку големи географски области, различни по простор и природни богатства. Таму владее од континентална, суптропска, приморска,

Поглаварот Стефан со митрополитите Кирил и Методи / Archbishop Stefan with Metropolitans Kiril and Metodi

THE USA – THE PROMISED LAND

The United States of America is a federal republic on the continent of North America, stretching between the Atlantic and Pacific Ocean, between Canada and Mexico, consisting of 48 contiguous states and the non-contiguous states Alaska and Hawaii, as well as one federal district. With its population of about 300 million, the USA is one of the largest countries in the world. The majority of today Americans originate from the emigrants from Europe who reached the American continent – mostly from Great Britain and Ireland, followed by

the immigrants from Germany, Italy, Russia (upon the October Revolution), from Poland, Norway, Sweden, and Macedonia, then a large Afro-American population, Indians, Japanese, Chinese, and other nationalities.

Its capital is Washington, in the District of Columbia, which together with its suburbs has the population of over three million. Other important metropolises are: New York, Chicago, Los Angeles, Philadelphia, Detroit, Boston, Baltimore, Cleveland, San Francisco, and others. The landscape of the USA varies largely. The continental part consists of

Белата кука во Вашингтон / The White House in Washington

Средба во САД / Meeting in the USA

Митрополитот Кирил во Детроит / Metropolitan Kiril in Detroit

Митрополитот Кирил / Metropolitan Kiril

континентално-планинска и арктичка, до умерено топла океанска клима. САД располага со големо богатство на планини, езера и реки. Најпознати езера се: Горно Езеро, Хјурон, Мичиген, Ири и Онтарио, а од реките Мисисипи, Мисури, Рио Гранде, Колорадо и други.

Најстари познати жители на денешната територија на САД се Ескимите и Индијанците. Се претпоставува дека од Европејците на северноамериканскиот континент први дошле Норманите пред илјада години. Кристифор Колумбо ја откри Северна Америка во 1492 година, а во почетокот на 16 век почнаа да доаѓаат и првите европски колонии од: Англија, Франција, Холандија, Шведска, Шпанија, кои, за да освојат простори, воделе војна со Индијанците. Прва англиска колонија е Вирџинија, формирана во 1584 година, потоа Масачусетс во 1620 година, а во 1614 година е формирана Нова Холандија, со главниот град Нов Амстердам, кој во 1664 година се преименува во Њујорк.

САД имаат бурна и богата историја од своето формирање до денес. Така, покрај борбите со Индијанците, во 1775 година почнаа првите судири меѓу американските доброволни одреди и англиската војска, со што, всушност, почна борбата на северноамериканскиот континент за независност. Во 1783 година, со мирот во Версај,

Англија ја призна независноста на САД, со што настанаа крупни промени не само во САД, туку и во целиот свет. САД ги потресе Граѓанската војна од 1861 до 1865, потоа светската економска криза 1929-35, Втората светска војна, особено војната со Јапонија и употребата на атомското оружје над Хирошима и Нагасаки до Виетнам и денешната криза во Ирак.

САД е една од водечките сили во тешка и лесна, прехранбена, земјоделска, автомобилска индустрија, политичка и воена светска мапа.

ГЕРИ - СВЕТИ ПЕТАР И СВЕТИ ПАВЛЕ

Во Гери, градот што и припаѓа на државата Индијана и кој е сместен на педесеттина километри од метрополата Чикаго во државата Илиноис, е изградена македонската православна црква Свети Петар и Свети Павле. Овој град со над стотина илјади жители претежно Црнци е познат по тешката индустрија што почна да се развива уште со неговото формирање во 1906 година. Тој е еден од најголемите центри на челик во светот, каде Македонците започнале да се населуваат уште со неговото формирање. Нив ги има од егејскиот дел на Македонија од Охридско, Битолско, Преспанско и други места.

Со Македонци во САД / With Macedonians in the USA

several large geographical regions that differ in size and natural resources. Predominant climates include a continental, subtropical, coastal, continental-mountainous, and subarctic to mildly warm oceanic climate. The USA has an abundance of mountains, lakes, and rivers. The famous lakes are Lake Superior, Lake Huron, Lake Michigan, Lake Erie, and Lake Ontario, while the most significant rivers are the Mississippi River, Missouri River, Río Grande River, Colorado River, and many others.

The earliest known settlers of what is presently the USA were the Eskimos and Native Americans. It is believed that the Normans were the first of the Europeans who reached the North American continent a thousand years ago. Christopher Columbus discovered North America in 1492, and the earliest European colonies began arriving early in the 16th century from England, France, the Netherlands, Sweden, and Spain who, in order to conquer land, waged wars against the Native Americans. The first English colony was Virginia, founded in 1584, then Massachusetts in 1620, while New Holland was founded in 1614 with New Amsterdam as its capital city whose name was changed to New York in 1664.

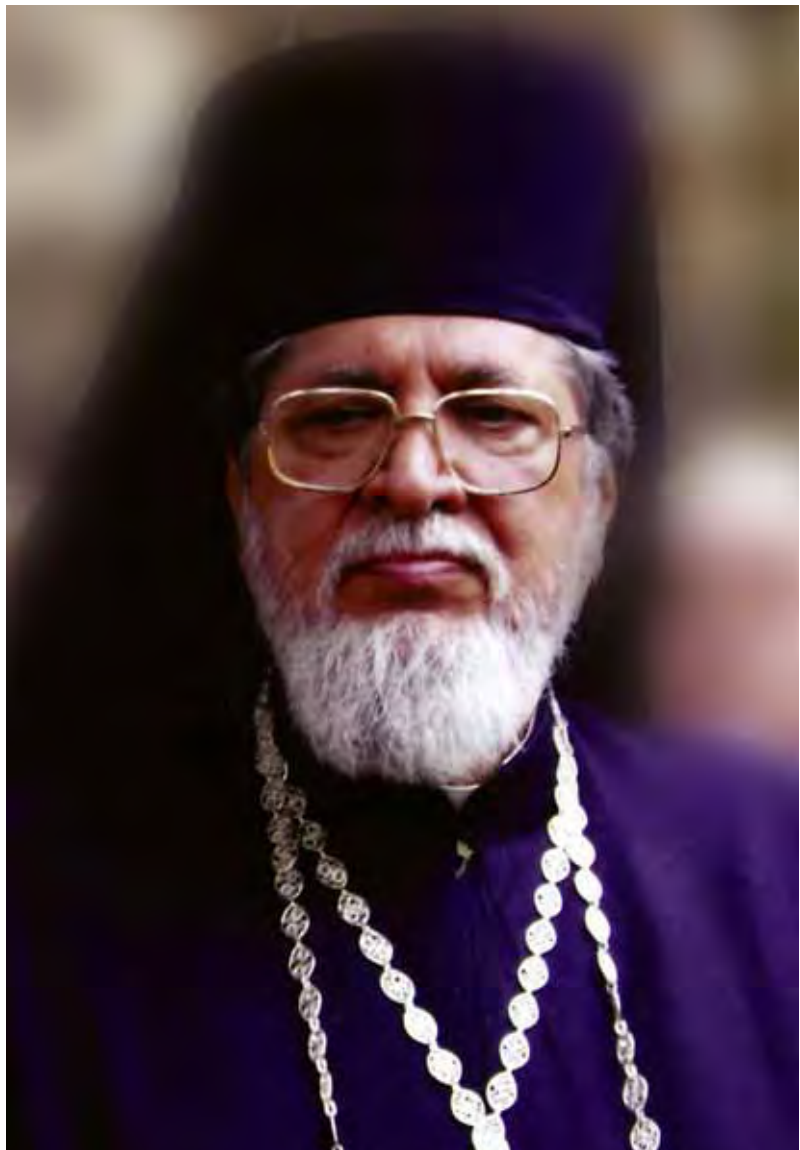
The USA has always had an abundant and turbulent history from its foundation to the present day. In addition to the battles against the Native Americans, the first conflicts between the American voluntary detachments and the English army began in 1775, which in fact marked the beginning of the struggle of the North American continent for independence. In 1783, England acknowledged the independence of the USA by the Versailles peace agreement that brought great changes not only in the USA but throughout the world. The USA was shaken by the Civil War from 1861 to 1865; the 1929-1935 world economic crisis during; the WWII, especially the war against Japan and the use of atomic weapons over Hiroshima and Nagasaki; the war in Vietnam, and by the today's crisis in Iraq.

The USA is one of the leading powers in the heavy and light industries, in food production, and agriculture. It is also one of the biggest political and military forces in the world.

GARY – THE CHURCH OF ST. PETER AND ST. PAUL (SV. PETAR I PAVLE)

Gary, in which the Macedonian Orthodox Church of St. Peter and St. Paul was build, is a city that belongs to the State of Indiana, located at a distance of approximately 50 km from the metropolis of Chicago, State of Illinois. With its population of over a hundred thousands, mostly Afro-Americans, this city is known for its heavy industry that began developing as soon as it was founded in 1906. It is one of the largest steel centers in the world, where the Macedonians started coming as early as it was founded, mostly from the Aegean part of Macedonia, from Ohrid, Bitola, Prespa, and other places.

The Macedonians in Gary began organizing themselves in the period between the two World Wars, mainly through their membership in the

Митрополитот Кирил / Metropolitan Kiril

Македонците во Гери започнале да се организираат меѓу двете светски војни, членувајќи особено во Македонско-американскиот народен сојуз (МАНС). Меѓу нив биле иселениците: Благој Попов, Атанас и Васил Близнаков, Методи Метлев и други. Потоа во септември 1960 година, Петре Глигоровиќ, Владимир Гаштевиќ и Петре Ристиќ, кои во САД заминале кога Македонија беше дел на кралска Југославија, станаа иницијатори за акцијата за изградба на македонска црква.

Иницијативата за изградба на црква под името Свети Петар и Свети Павле беше со радост поздравена и прифатена од голем број македонски доселеници на тие простори. Таа беше прва црква на Македонците во САД под јурисдикција на Македонската православна црква. Иницијативата за формирање на црква беше поттикната во септември 1960 година. Во 1961 година црковната општина беше регистрирана од Македонската православна црква во Скопје кога е побарано да биде испратен свештеник. Свештеникот Борис Поповски за првпат за православните доселеници отслужи богослужба на македонски мајчин јазик во една Сиријска православна црква. Зградата на црквата беше адаптирана во православен храм, а потоа на 14 октомври 1962 година е поставен камен-темелникот на идниот македонски храм кој е прв македонски објект на северноамериканскиот континент.

Во 1967 година оваа црква во Гери беше седиште на митрополитот Кирил.

Црквата Свети Петар и Свети Павле е осветена на 14 јули 1963 година од архиепископот на МПЦ г.г. Доситеј во сослужение со свештениците Климе Малевски, Кирил Стојановски и Спиро Танасковски.

Голем придонес за развојот на духовно-националниот живот во оваа црква имаат голем број Македонци, Меѓу нив како претседатели треба да се потенцираат: Благоја Крстевски, Стево Герѓиевски, Благоја Јовановски, Милан Шикановски, Борис Илиевски, Манојло Трајков, до последниот претседател Борис Веловски и свештеникот Томе Стаматов, потоа Женската, Спортската и Младинската секција.

КОЛУМБОС - УСПЕНИЕ НА СВЕТА БОГОРОДИЦА

Колумбос е главен град на државата Охајо од 1810 година, кој како милионски град претставува административен, трговски, културен и политички центар. Според бројот на населението е трет (по Кливланд и Толедо), а по површина најголем во државата. Таму живеат претежно Македонци од Битолско, Леринско, Преспанско

Св. Богородица во Колумбос / St. Mary in Columbus

Macedonian-American People's Union (MANS). Among them were the following emigrants: Blagoj Popov, Atanas and Vasil Bliznakov, Metodi Metlev, and others. Later, in September 1960, Petre Gligorović, Vladimir Gašević, and Petre Ristić, who had come to the USA when Macedonia was still a part of the Kingdom of Yugoslavia, initiated a campaign to build a Macedonian church.

The initiative to build a church to be named after St. Peter and St. Paul was gladly accepted and warmly welcomed by many Macedonian emigrants in this area. It is the first church of the Macedonians in the USA that was under the jurisdiction of the MOC. The initiative for building a church was boosted in 1960. In 1961, this church community was registered by the Macedonian Orthodox Church in Skopje when they requested that a priest be sent from Macedonia. Priest Boris Popovski performed, for the first time, a service in the mother tongue, in Macedonian, at a Syrian Orthodox Church. The building of this church was adapted to an Orthodox church and soon afterward, on 14 October 1962, the foundation stone was laid of this church which was to become the first Macedonian building on the North American continent. In 1967, this church in Gary was the seat of Metropolitan Kiril.

The Church of St. Peter and St. Paul was consecrated on 14 July 1963 by the Head of the

MOC, Archbishop Dositej, in a joint service with the priest Klime Malevski, Kiril Stojanovski, and Spiro Tanaskovski.

A great number of Macedonians have contributed significantly to the development of the spiritual and national life of this church. Among them we need to emphasize the following presidents: Blagoja Krstevski, Stevo Gjeorgievski, Blagoja Jovanovski, Milan Šikanovski, Boris Ilievski, Manojlo Trajkov, to the current president Boris Velovski, and the priest Tome Stamatov, as well as the Ladies' auxiliary, sports and youth sections.

COLUMBUS – ASSUMPTION OF ST. MARY (USPENIE NA SVETA BOGORODICA)

Columbus is the capital of the State of Ohio since 1810. With its population of almost one million it is an administrative, trade, cultural, and political center. Although it is the largest city in the state, it is on the third place according to its population (after Cleveland and Toledo). Most of the Macedonians who live here came from the areas of Bitola, Florina, Prespa, among others, and there are distinguished businessmen among them who play an important role in the social life.

Успение на Св. Богородица, фреска / The Assumption of St. Mary, fresco

и други краеве, меѓу кои има истакнати бизнисмени, кои играат значајна улога во општествениот живот.

Македонците во Колумбос се обединети во македонската православна црква Света Богородица, која е значајна и почетна установа за целокупното црковно живеење на Македонците на тие простори. Еден од почетните иницијатори за формирањето и прв претседател на Успение на Света Богородица беше познатиот иселеник од Гуменџа, во Егејска Македонија, Андон (Тони) Стојчев. Својата неизмерна љубов кон Македонија ја преточи низ Македонската православна црква. Тој, заедно со бројни и напредни иселеници од постарата генерација, меѓу кои посебно место им припаѓа на: Вело Божин, Ѓорѓи Тошев, Ангел Чалис, Лазо Белчов, Џорџ Неделковиќ, Симо Ристов и други имаат големо значење. Тие, покрај дејствувањето на силната пропаганда од машинеријата на соседните држави кон Македонија, се организираа во Одбор за изградба на македонска православна црква, која ќе биде под закрила на Црквата во Македонија.

Еден од значајните датуми што е запишан во историјата на македонската колонија, а и воопшто во историјата на иселеништвото во САД и Канада, е 30 декември 1958 година. Тогаш, за прв пат на американскиот континент се одржа света

богослужба на мајчин македонски јазик, што ја отслужи свештеникот Стефан Белчевски. Овој значаен чин и патриотско дело беше извршен во салата „Александар Македонски“. Потоа се разви широка активност и акција за собирање материјални средства. Во 1961 година, малубројните семејства го купија местото, каде 1964 година се поставени и осветени темелите, а потоа започна изградбата на црковниот храм Успение на Пресвета Богородица. Потписници за црквата беа Методи Пашовиќ, Вело Божин и Петар Кривов.

По изградбата на храмот на 9 мај 1965 година тој беше осветен од архиепископот охридски и македонски, поглаварот на МПЦ г.г. Доситеј, во сослужение со злетовско-струмичкиот епископ Наум, ѓаконот Кирил Поповски (митрополитот Кирил), свештениците Нестор Поповски и Стефан Белчевски, а пред неколку стотици верници, како и пријатели и претставници на американското општество.

За изградбата на овој храм и воопшто за успехот на црковно-национално поле во македонската колонија во Колумбос се заслужни голем број активисти, меѓутоа посебно место имаат претседателите: Андон Стојчев, Џим и Трајан Миленковиќ, Методија Пашовиќ, Гоце Лабудовски, Васко Целевски, Ристо и Гоце Ѓорѓиевски, Бранислав Манев, до последниот Јосиф Христовски,

Македонски свештеници од САД и Канада / Macedonian priests from the USA and Canada

The Macedonians in Columbus are united in the Macedonian Orthodox Church of the Holy Mother, which is a significant leading institution for the overall church living of the Macedonians in this area. One of the first initiators for the establishment of the Church of St. Mary and its first president was Andon (Tony) Stojčev, well-known emigrant from Gumendža, Aegean Macedonia. He transformed his immense love for Macedonia into the Macedonian Orthodox Church. He played a very important role together with many progressive emigrants from older generation including Velo Božin, Gjorgji Tošev, Angel Čalis, Lazo Belčov, George Nedelković, and Simo Ristov among others. Despite the strong propaganda stemming from the 'machinery' of the neighboring countries against Macedonia, they set up a Board for building a Macedonian Orthodox church that was to be placed under the wing of the Church of Macedonia.

One of the most significant dates noted in the history of this Macedonian community, and generally in the history of the Macedonian emigrants in the USA and Canada, is 30 December 1958. It was on this day when a religious service in Macedonian was performed for the first time on the American continent by priest Stefan Belčevski. This important event and patriotic deed took place in the "Aleksandar Makedonski" Hall. This was followed

by a large-scale fund raising activity and campaign. In 1961, the Macedonian families, a few in number, purchased a land where the foundation stones were laid and consecrated in 1964. Soon afterwards, the building of the Church of Assumption of the Holy Mother of God began. Metodi Pašović, Velo Božin, and Petar Kristov were signatories for the church.

When the church was finished, it was consecrated on 9 May 1965 by the Head of MOC, His Beatitude, Archbishop Dositej of Ohrid and Macedonia, in a joint service with Metropolitan Naum of Zletovo and Strumica, deacon Kiril Popovski (Metropolitan Kiril), and priests Nestor Popovski and Stefan Belčevski in the presence of hundreds of believers, friends, and representatives of the American society.

Many activists deserve credit for the construction of this church and the success on a church-national level of the Macedonian community in Columbus.

However, special place is reserved for the presidents: Andon Stojčev, Jim and Trajan Milenković, Metodija Pašović, Goce Labudovski, Vasko Celevski, Risto and Goce Gjorgjievski, Branislav Manev, to the current president Josif Hristovski, as well as priest Duško Georgievski, Ladies' auxiliary and the Sunday's school. Namely, the old church was burnt down in 2006. The new temple, which is dedicated to the Holy Mother of God and is located in

На Соборот во Кливленд / On the Convocation in Cleveland

како и свештеникот Душко Георгиевски, Женската секција и Неделното училиште. Инаку, старата црква беше опожарена во 2006 година. Новиот храм, пак, посветен на Света Богородица, кој исто така, се наоѓа во Колумбос, беше осветен од архиепископот Стефан и митрополитите Кирил и Методи на 22 октомври 2006 година.

Црквата Успение на Пресвета Богородица повеќе пати била домаќин на македонските црковни народни собири, а на собирот во 1985 година, тогашниот градоначалник на Колумбос го прогласил американско-канадскиот архијереј, митрополитот Кирил за почесен граѓанин на градот.

СИРАКЈУЗ - СВЕТИ ВЕЛИКОМАЧЕНИК ЃОРЃИ

Сиракјуз е град и пристаниште на каналот Ири, што се наоѓа на северозападната страна на државата Њујорк, железнички јазол, индустриски центар за моторни возила, за прецизна механика, за хемиска, порцеланска, графичка и друга индустрија. Во него е изградена третата македонска православна црква која го носи името на свети Великоmachеник Ѓорѓи. Овој северноамерикански град е формиран во 1825 година и во него се наоѓа Централната метеоролошка станица на САД. Таму живеат неколку илјади Македонци од Битолско, особено од селото Велушина, од

Преспанско, Леринско и други места. Еден од иницијаторите за изградба на ова македонско-патриотско дело беше познатиот и доблесен иселеник од Велушина Марко Јанкуловски, а значајна мисија има првиот претседател Јован Манговски и првите свештеници Илија Канински и Бранко Пачемски.

Македонците во Сиракјуз се, исто така, градителите на црквата Света Богородица. Меѓутоа, по сила на околностите, кога таа црква требаше да се најде во крилото на Македонската православна црква, беше одземена и дадена во туѓа управа, со што Македонците ја напуштија црквата, која потоа се расформира и се продаде.

Немајќи друг излез, македонски семејства во Сиракјуз, во август 1963 година се одвоија и организираа собирање на средства. Потоа, во април 1965 година во Сиракјуз пристигна висока црковна делегација предводена од поглаварот на МПЦ архиепископот охридски и македонски г.г. Доситеј, во сослужение на злетовско-струмичкиот епископ Наум, Кирил Поповски (митрополитот Кирил) и повеќе свештеници во просториите на црквата отслужи света литургија на македонски јазик. Подоцна, по преуредувањето на црквата во православна, на 21 јули 1968 година е извршено осветување од страна на надлежниот архијереј, митрополитот Кирил, во сослужение на свештениците Климе Малевски и Илија Канински, а во присуство на голем број Македонци.

Св Ѓорѓи во Сиракјуз / St. George in Syracuse

Columbus, too, was consecrated on 22 October 2006 by Archbishop Stefan and Metropolitans Kiril and Metodi.

The Church of the Assumption of the Mother of God hosted the Macedonian convocations on a number of occasions, but at 1985 Convocation the then Mayor of Columbus declared Metropolitan Kiril, in charge of the American-Canadian Diocese an honorable citizen of this city.

SYRACUSE – THE CHURCH OF ST. GEORGE THE MARTYR (SV. VELIKOMAČENIK GJORGJI)

Syracuse is a city and a harbor on Erie Channel, located in the north-western part of the state of New York. It is a railroad junction, an industrial center for motor vehicles, for precision mechanics, chemical, porcelain, graphic industries, and others. The third Macedonian Orthodox church named after St. George the Martyr was built in this city. This North American city was founded in 1825 and the USA Central Meteorological Station is headquartered here. Several thousands of Macedonians live here that mostly came from the area of Bitola, particularly the

village of Velušina, from Prespa, Florina, and other places. One of those who initiated the construction of this Macedonian patriotic structure was the well-known and virtuous emigrant from Velušina, Marko Jankulovski, while the first president Jovan Mangovski and the first priests, Ilija Kaninski and Branko Pačemski had significant missions, too.

The Macedonians in Syracuse also built the Church of St. Mary. However, due to certain circumstances, when the church was about to find itself under the wing of the MOC, it was taken away and given to a foreign jurisdiction. Therefore, the Macedonians left the church, which was later disbanded and sold.

Having no other choice, in August 1963, some Macedonian families from Syracuse got together and arranged to raise funds. In April 1965, a high church delegation arrived in Syracuse led by the Head of MOC, His Beatitude, Archbishop Dositej of Ohrid and Macedonia, who conducted the first holy liturgy in Macedonian in a joint service with Bishop Naum of Zletovo and Strumica, Kiril Popovski (Metropolitan Kiril) and many priests, at the premises of the church. Soon afterward, when the church was adapted into an Orthodox church, on 21 July 1968 it was consecrated Metropolitan Kiril in a joint service with priests Klime Malevski and Ilija Kaninski, in the presence of a large number of Macedonians.

Во манастирот Св. „Ѓорѓи“ во Њу Џерси / At the Monastery of St. George in New Jersey

Во 1978 година Македонците од Сиракјуз купија ново црковно место, на кое на 21 август 1979 година е поставен крст за изградба на нова црква, а на 16 август 1978 година е положен камен-темелникот. На тоа место е изградена сегашната црква Свети Маченик Ѓорѓи, која претставува значаен прилог во семејството македонски православни цркви во САД.

Во октомври 1984 година е завршена изградбата на новата зграда на МПЦ Св. Ѓорѓи во Сиракјуз, а една година подоцна црквата ја освети надлежниот архијереј, митрополитот Кирил во сослужение на бројни свештеници и во присуство на македонски иселеници.

Меѓу активистите во црковните активности големи заслуги имаат голем број Македонци, меѓу кои посебно место им припаѓа на претседателите: Ристо Божиновски, Крсте Димовски, Ѓорѓи Димовски, Вангел Манговски, Ристо Размовски, до последниот Тоде Рибаровски, како и свештениците Бранко Пачемски, Лазо Стефанов, Бранко Постоловски, Женската и другите секции.

РОЧЕСТЕР - СВЕТИ ДИМИТРИЈА

Во Рочестер, градот на јоргованите, како што често го нарекуваат овој убав, привлечен и значаен центар, со успех работи македонската

православна црковна општина Св. Димитрија. Оваа милионска метропола што е сместена на северозападната страна, на брегот на езерото Онтарио, е еден од центрите на лесната индустрија во САД и значајно пристаниште во државата Њујорк. Таму, првите Македонци стигнале меѓу двете светски војни. Нив ги има од Битолско, Леринско, Преспанско, Охридско и други места. Се чини најбројни се буковчани, затоа често се вели дека Буково, Битолско е во Рочестер.

Македонските иселеници во Рочестер почнаа помасовно да се организираат при крајот на 1966 година, кога и го формираа „Македонско-американскиот клуб“, во кој членуваа нашинци од сите делови на Македонија. Подоцна, презедоа акција за формирање на црковна општина. Во таа акција учествуваа голем број Македонци, меѓутоа, посебно место им припаѓа на Јован и Ана Галовски од Смилево и на Нове Илиевски од Дихово-Битолско, како и првиот свештеник Ристо Ристовски и на претседателите Александар Огњановски, Миле Цицковски, Пандо Кабровски и други.

За црквата Св. Димитрија важен ден е 11 мај 1969 година, кога општината, една од првите на тие простори, е регистрирана пред американските власти на државата Њујорк. По пет години, на 14 мај 1974 година е поставен и осветен камен-темелникот на монументалниот македонски

Св. Димитрија во Рочестер / St. Dimitrij in Rochester

In 1978, the Macedonians of Syracuse purchased a new church lot on which a cross was erected on 21 August 1979, while on 16 August 1978 the foundation stone was laid. Today the Church of St. George the Martyr stands on this site and is an important contribution to the family of Macedonian Orthodox Churches in the USA.

In October 1984, the construction of the new building of the Macedonian Orthodox Church of St. George in Syracuse was completed, while a year later Metropolitan Kiril consecrated the church in a joint service with numerous priests, and in the presence of Macedonian emigrants.

Among the activists related to the church activities many Macedonians deserve great credit, but special place is reserved to the presidents: Risto Božinovski, Krste Dimovski, Gjorgji Dimovski, Vangel Mangovski, Risto Razmovski, to the current president Tode Ribarovski, as well as the priests Branko Pačemski, Lazo Stefanov, Branko Postolovski, Ladies' auxiliary and other sections.

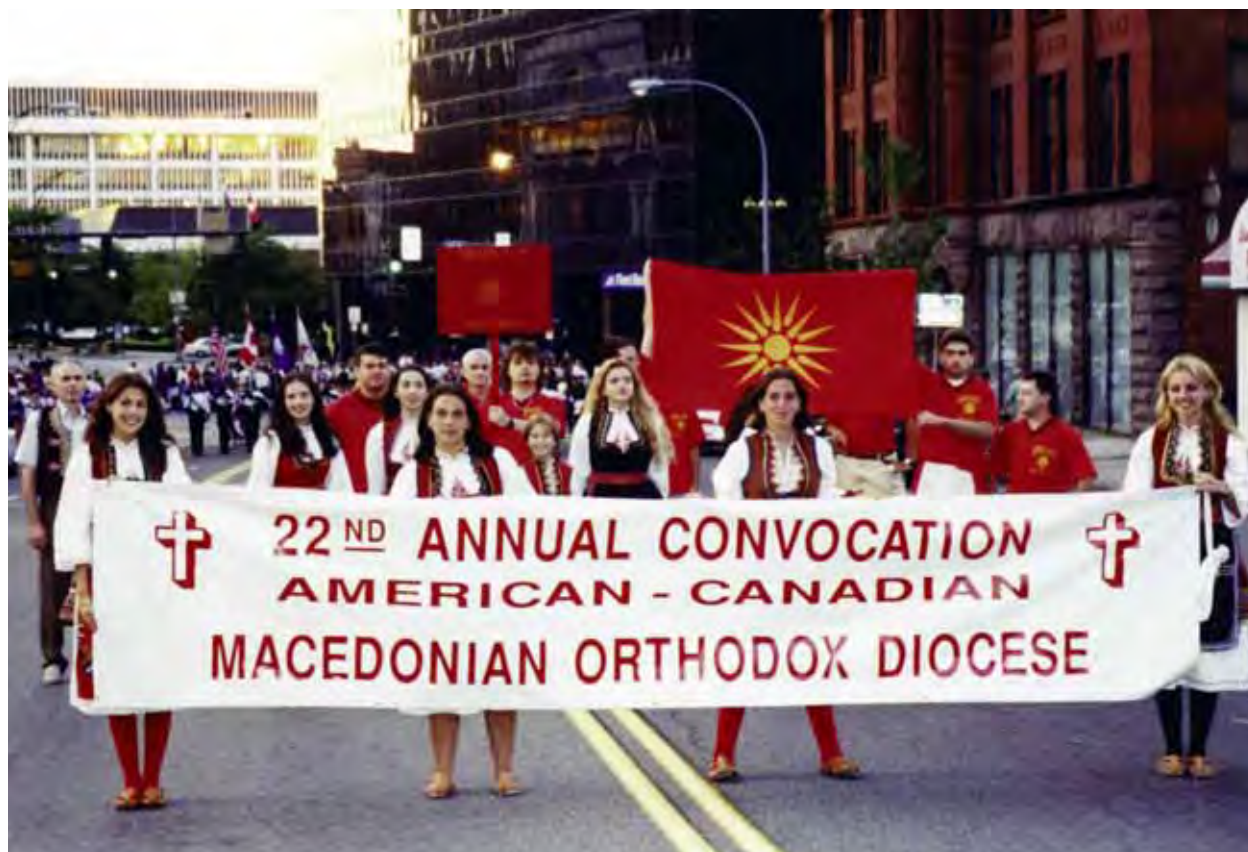
ROCHESTER – ST. DIMITRIJA (SV. DIMITRIJA)

Rochester, a city of the lilac, as is often called this beautiful, attractive, and significant center, is the

home of the successful Macedonian Orthodox church community of St. Dimitrija. This metropolis, located on the north-western coast of Lake Ontario, is one of the US light industry centers, and a significant port in the state of New York. The earliest Macedonians arrived here between the two World Wars. They came from Bitola, Florina, Prespa, Ohrid, and other areas. It seems that most numbered were from the village of Bukovo, near Bitola, and so it is often said that 'Bukovo is in Rochester'.

The Macedonian emigrants in Rochester began organizing themselves, on a large-scale, at the end of 1966 when they established the Macedonian –American Club, whose members came from every part of Macedonia. Later, they started a campaign to establish a church community. Many Macedonians participated in this campaign, of which particular credit needs to be given to Jovan and Ana Galovski from Smilevo, Nove Ilievski from Dihovo, near Bitola, to Risto Ristovski, the first priest, and to the Presidents Aleksandar Ognjanovski, Mile Cikovski, and Pando Kabrovski, among others.

The 11th of May 1969 is a significant day for the Church of St. Dimitrija because it was on this day that this church community, one of the first in this area, was registered with the American authorities in the state of New York. Five years later, on 14 May

Македонци од Рочестер / Macedonians from Rochester

православен духовен и културно-просветен дом. Пет години подоцна центарот е даден во употреба. На 19 август 1978 година во присуство на бројни иселеници, гости и претставници од американското општество е извршено осветување од страна на епархискиот архијереј митрополитот Кирил, во сослужение на македонски парохиски свештеници од САД и од Канада. Набргу потоа е изграден парохиски дом, а е доградена мала црквичка Света Недела којашто е лоцирана на западната страна од храмот.

Во црквата со успех работат Македонскиот радиочас, Фолклорната група, Фудбалскиот клуб, Неделното училиште, Женската и други секции.

ДЕТРОИТ - МПЦ РАЃАЊЕ НА СВЕТА БОГОРОДИЦА

Детроит е велеград и пристаниште на излезот на реката Детроит во државата Мичиген. По големина е петти град во САД и претставува светско средиште на автомобилското производство. Него го формирале Французите, а во состав на САД е од 1796 година. Детроит е, исто така, еден од центрите на афро-американското население, а претставува и значаен културен и спортски центар.

Уште во 19 век во Детроит почнале да се доселуваат Македонци од сите краишта на Македонија, а според некои податоци нив повеќе ги има, десетици илјади, и тоа од Прилепско, од Леринско, од Охридско, од Гостиварско, но најбројни се од Тетовско, од Преспанско и од Битолско. Велат дека Вратница - Тетовско и Љубојно - Преспанско небаре се преселиле во Детроит. Во овој повеќемилионски град, особено во Стерлинг Хаитц, Македонците отвориле многу фирми, ресторани, агенции, фабрички погони.

Таму има неколку македонски радиочасови, а има и македонска телевизиска програма, како и фолклорни групи и спортски клубови. Затоа обично се вели дека Македонците во Детроит се чувствуваат како дома, бидејќи целосно ги зачувале обичаите и традициите, како во „стариот крај“ - во Македонија. Активностите за организирано опфаќање на Македонците во Детроит и од околните места почнаа уште пред Втората светска војна со формирањето на МАНС. Меѓутоа, како резултат на големосрпската и големобугарската пропаганда, вистинско македонско црковно живеење за Македонците почна дури во седумдесетите години од минатиот век. Имено во 1974 година се формира Иницијативен одбор за организација на македонска православна црква под јурисдикција на МПЦ, што значеше еден нов општествен живот.

Св. Богородица во Детроит / St. Mary in Detroit

1974, the foundation stone of this monumental Macedonian spiritual, cultural, and educational center was laid and consecrated. Five years later, the center was opened. On 19 August 1978, Metropolitan Kiril, in charge of the Diocese, consecrated the church in a joint service with Macedonian parochial priests from the USA and Canada, and in the presence of numerous migrants, guests, and American officials. Soon afterward, they built a community center and a small Church of Holy Week, located to the west of the main church.

Within this church, the Macedonian radio-hour, folk dance group, soccer club, Sunday school, Ladies' auxiliary and other sections are very successful.

DETROIT

– THE BIRTH OF ST. MARY (SV. BOGORODICA)

Detroit is a huge city and harbor at the mouth of the Detroit River in the state of Michigan. It is the fifth largest city in the USA, and a world center for production of automobiles. It was founded by the French, and it has been a part of the USA since 1796. In addition, Detroit is one of the centers of the Afro-American population, and is a significant cultural and sports center.

As early as the 19th century, Macedonians from all parts of Macedonia began migrating to Detroit. According to some data, now there are more than ten thousands Macedonians from the areas of Prilep, Lerin, Ohrid, Gostivar, but the most numbered are those from Tetovo, Prespa, and Bitola. They say that the village of Vratnica, near Tetovo, and the village of Ljubojno, near Prespa, 'have moved to Detroit'.

The Macedonians there have opened many companies, restaurants, agencies, and factories in this metropolis, especially in Sterling Heights. They have several radio shows, and a Macedonian television program, as well as folk dance groups, and sports clubs. Thus, it is often said that the Macedonians in Detroit feel at home because they have fully retained their customs and traditions that are same as in their "old place" – Macedonia. The activities for the organized activity of the Macedonians in Detroit and its vicinity began even before WWII, when the MANS was established. However, as a result of the Serbian and Bulgarian nationalistic propaganda, the real Macedonian church living for the Macedonians here began in the 1970's. More precisely, in 1974 a Steering Committee was set up to establish a Macedonian Orthodox Church under the jurisdiction of the MOC, which meant a new kind of social life.

Meѓy Maкедонци во Детроит / Among Macedonians in Detroit

Иницијативата за формирање и изградба на своја македонска црква меѓу Македонците од Детроит постоеше уште од поодамна. Меѓутоа, таа желба се исполни дури кога на 14 јануари 1975 година се конституира Иницијативен одбор за формирање на МПЦ Раѓање на Пресвета Богородица во Ворен - Детроит. Првата архијерејска литургија во оваа колонија ја отслужи надлежниот архијереј, митрополитот Кирил, во сослужение на повардарскиот митрополит Михаил во една римокатоличка црква во август 1975 година, а потоа беше организиран пикник на кој присуствуваа повеќе илјади иселеници.

Како резултат на бројните активности, собраните средства и силната желба на Македонците да имаат свој македонски духовен и културно-просветен дом, во периодот кога се одбележуваа 75-години од Илинденското востание, на 13 август 1978 година, митрополитот Кирил, во сослужение на прота Ецо Јовановски, а пред многубројни посетители го изврши осветувањето на местото, а на 24 декември 1978 години беше купена зградата во Ворен и осветена на 20 јули 1980 година. Осветувањето го изврши митрополитот Кирил.

За купувањето и за првите активности во МПЦ Св. Богородица се заслужни голем број иселеници, меѓутоа, посебно место им припаѓа на почес-

ниот претседател Крис Ник, познат донатор и фабрикант, по потекло од с. Болно, Преспанско, на првиот претседател Владо Пашариковски, потоа на претседателите: Миле Топаловски, Сане Тодоровски, Мишко Васовски, до последниот претседател Светле Стамевски, како и на свештениците Благоја Ацески и Драги Трпески, Женската секција, Фолкорната група и другите секции.

Денес стариот објект на црквата е продаден а изградена е нова црква која претставува соборен храм и најголем објект на МПЦ во САД. До храмот се изградени големи сали и други простории што претставуваат убав македонски архитектонски комплекс. Местото беше осветено на 25 септември 1995 година, а на 21 септември 1998 година е поставен камен-темелникот. Новиот објект на Св. Богородица, поточно салата е осветена од архиепископот Стефан и митрополитот Кирил на 21 септември 2000 година. По две години новиот храм беше осветен од архиепископот Стефан и митрополитот Кирил на 21 септември 2002 година.

Црквата Раѓање на Света Богородица е една од најзначајните македонски духовни и културно-просветни центри во САД. Таа е собиралиште на голем број Македонци од Детроит и од околината и организатор на бројни активности, меѓу кои и на црковно-народните собири.

Во црквата Св. Богородица во Детроит / In the Church of St. Mary in Detroit

In fact, the Macedonians in Detroit had supported the initiative to establish and build their own Macedonian Orthodox Church even earlier. However, their wish came true on 14 January 1975, when a Steering Committee was set up to establish the Macedonian Orthodox Church of St. Mary's Birth (Ragjanje na Presveta Bogorodica) in Warren, Detroit. The first liturgy in this community was performed by the bishop in charge, Metropolitan Kiril, in a joint service with Metropolitan Mihail of Povardarie, at a Roman Catholic Church in August 1975, and this event was followed by a picnic attended by thousands of Macedonian immigrants.

As a result of the numerous activities, the funds raised, and the strong will of the Macedonians to have their own Macedonian spiritual, cultural, and educational center, on 13 August 1978, during the celebration of the 75th Anniversary of the Ilinden Uprising, Metropolitan Kiril, in a joint service with head-priest Eco Jovanovski, consecrated the land, in the presence of many visitors, while on 24 December 1978 a building was bought in Warren which was consecrated on 20 July 1980 by Metropolitan Kiril.

A great number of immigrants deserve credit for the purchasing and initial activities of the Church of the Holy Mother, nevertheless, the following need to be underlined: the honorary President Kris Nik, well

known donor and a factory owner, who came from the village of Bolno, near Prespa; the first President Vlado Pašarikovski; then the presidents: Mile Topalovski, Sane Todorovski, Miško Vasovski, to the current president Svetle Stamevski, as well as the priests Blagoja Aceski and Dragi Trpeski, Ladies' auxiliary, folk dance group and other sessions.

The old building of the church was sold, and a new church was built which is a cathedral church and the biggest building of the MOC in the USA now. Large halls and other facilities were built next to the church building, which all represent a wonderful Macedonian architectural complex. This place was consecrated on 25 September 1995, while the foundation stone was laid on 21 September 1998. The new building of Church of the Holy Mother, or more precisely the hall, was consecrated on 21 September 2000 by Archbishop Stefan and Metropolitan Kiril. Two years later the new temple was consecrated, on 21 September 2002, by Archbishop Stefan and Metropolitan Kiril.

The Church of the Birth of the Holy Mother is one of the most significant Macedonian spiritual, cultural, and educational centers in the USA. It is a gathering place for many Macedonians from Detroit and its vicinity, and a coordinator of numerous activities, including also the Convocations.

Митрополитот Кирил на служба / Metropolitan Kiril holds a religious service

ПАСАИК (СИДЕР ГРОУП) - СВЕТИ КИРИЛ И МЕТОДИЈ

Македонската православна црковна општина Свети Кирил и Методиј од Пасаик во државата Њу Џерси е една од позначајните македонски духовни центри на северноамериканскиот континент. Идејата за изградба на овој македонски дом била дамнешна. Меѓутоа, организирањето на Македонците на црковен план почна во 1972 година.

За купување на зградата на првиот објект на црквата се заслужни поголема група Македонци, меѓу кои посебно место му припаѓа на Ѓорѓи Танов, по потекло од Ресен. Тој е и најзначајниот донатор за оваа црква и за првиот македонски манастир во странство Св. Ѓорѓи. Исто така, голем придонес имаат и другите 21 членови на управата избрана од Собранието. Нејзин прв претседател беше Богдан Симоновски, Ѓорѓи Танов беше почесен претседател, а големи заслуги, покрај другите, имаат и претседателите Панде Димитровски, Науме Наумовски, Наум Трајковски и др.

Еден од светлите датуми на овој значаен македонски центар е 15 март 1973 година, кога е извршено регистрирањето на црквата кај американските власти во Њу Џерси. На 27 мај истата година, надлежниот архијереј митрополитот Ки-

рил, во една руска православна црква ја отслужи првата света литургија на македонски јазик, на која присуствуваа неколку стотини Македонци од повеќе американски држави. Потоа, со одлука на членовите и Управата беше купен друг објект во Пасаик, кој беше преуреден и адаптиран за потребите на македонските верници. МПЦО Св. Кирил и Методиј, на 24 ноември 1974 година, официјално е осветена од митрополитот Кирил, во сослужение на Методи Гогов, тогашниот повардарски митрополит Михаил, потоа од протаставрофор Борис Поповски и тогашниот парохиски свештеник Јован Босеовски, а во присуство на неколку илјади Македонци.

Како продолжување на традициите на изгорената православна македонска црква Свети Кирил и Методиј во Пасаик, Македонците од Њу Џерси во 1993 година решија да градат нова црква. Таму, во 1994 година купено е место од десетина хектари заедно со времена сала на кое е изградена македонска православна црква, исто така, во стилот на Св. Богородица во Калиште, односно по планот на црквата Св. Никола во Кентон, Охајо, но со зголемени димензии. На 7 август 1993 година беше осветен камен-темелникот од митрополитот Михаил. На оваа свеченост меѓу другите присуствуваа и тогашниот претседател на Република Македонија г. Киро Глигоров и првиот македонски амбасадор во САД.

КУД „Гоце Делчев“ од Њу Џерси / “Goce Del~ev” Folk Dance Group, New Jersey

PASSAIC (CEDER GROVE) – STS. CYRIL AND METHODIUS (SV. KIRIL I METODIJ)

The Macedonian Orthodox church community of Sts. Cyril and Methodius in Passaic, in the state of New Jersey, is one of the most significant Macedonian spiritual centers on the North American continent. The idea to build this Macedonian center was very old. However, the organization of the Macedonians on church level started in 1972.

A somewhat large group of Macedonians deserve credit for the purchase of the first church building, but Gjorgji Tanov from Resen has a special role. In addition, he is the biggest donor to this church and to the first Macedonian monastery abroad, i.e. to St. George Monastery. The other 21 members of the Board which was elected by the Assembly have contributed much, too. Its first president was Bogdan Simonovski, while Gjorgji Tanov was an honorary President. The following presidents also deserve credit: Pande Dimitrovski, Naume Naumovski, and Naum Trajkovski, among others.

One of the brightest dates of this significant Macedonian center is 15 March 1973, when the church was registered with the American authorities

in New Jersey. On 27 May of the same year, Metropolitan Kiril conducted the first holy liturgy in Macedonian at a Russian Orthodox Church, which was attended by hundreds of Macedonians from several states of the USA. Soon, the Church Board and its members decided to purchase another building in Passaic, which was redecorated and adapted to serve the needs of the Macedonian believers. Metropolitan Kiril officially consecrated the Macedonian Orthodox Church of Sts. Cyril and Methodius on 24 November 1974, in a joint service with Metodi Gogov, the then-Metropolitan Mihail of Povardarie, along with the proto-priest stavrophore Boris Popovski, and the then priest Jovan Boseovski, in the presence of several thousands Macedonians.

As a continuation of the traditions of the Church the Macedonian Orthodox Church St. Cyril and Methodius in Passaic, the Macedonians in New Jersey decided to build a new church in 1993. In 1994, they purchased about ten hectares of land along with a temporary hall. Here they built a Macedonian Orthodox church in the style of the Church of St. Mary in Kalište, and following the design of St. Nikola Church in Canton, Ohio, respectively but of somewhat larger dimensions. On 7 August 1993, Metropolitan Mihail consecrated its foundation stone. Mr. Kiro Gligorov, the then President of the Republic of Macedonia, and the first

Св. Кирил и Методиј во Сидер Гроув / Sts. Cyril and Methodius in Ceder Grove

За изградбата на оваа црква се заслужни голем број активисти од почетокот до сегашниот претседател Никола Милевски, свештеникот Слободан Петковски, потоа бројни активисти, Женската секција, Фолклорното друштво и другите секции.

БАФАЛО - СВЕТИ КИРИЛ И МЕТОДИЈ

Бафало, милионската метропола, е лоциран во непосредна близина на Нијагарските Водопади и претставува еден од значајните центри во државата Њујорк. Тој е големо пристаниште на езерото Ири и на Каналот што ги поврзува езерата Ири и Онтарио. Во него е развиена автомобилската индустрија, има железарница, а е и голем културен и спортски центар на тој дел на САД.

Македонците почнале да се доселуваат во Бафало во почетокот на минатиот век, а најмногу дошле по Втората светска војна, кога и започнале првите заеднички активности. Нив ги има претежно од Преспа, Леринско, Битолско и други места од Македонија.

Иницијативата за градење македонска православна црква во Лакавана и Бафало се јави уште во 1968 година од група напредни Македонци. Потоа, на 11 мај 1969 година, црквата под име Свети Кирил и Методиј беше регистрирана

од властите на државата Њујорк. По подолги подготовки и собирање доброволни прилози, на 24 мај 1975 година, на патрониот празник на црквата, свештениците Михаил Теохарев и Глигор Лапевски извршија осветување и положија камен-темелник за изградба на помошни простории. Потоа, митрополитот Кирил, на 7 септември 1975 година ја освети салата. Се работеше подолго време за да се изгради храмот. И кога храмот беше готов, на 13 септември 1981 година, на свечен начин беш осветена црквата Свети Кирил и Методиј, во која започна нов духовен и културен живот. Чинот на осветувањето го изврши митрополитот Кирил во сослужение со поголем број македонски свештеници, а во присуство на неколку илјади верници од САД и Канада. Осветувањето на храмот остана во сеќавање на многумина, но и на митрополитот Кирил.

За постигнувањата во оваа општина се заслужни голем број Македонци, кои вложиле и средства и време. Меѓутоа, посебно место им припаѓа на претседателите: Живко Поповски, Владо Царовски, Цветко Фотевски, до последниот Миле Нечовски, на голем број активисти меѓу кои Љубин Нечовски, Живко Андреевски, Ѓорѓи Михајлидис и многу други, на Женската и другите секции, кои сите заедно го збогатија црковниот, националниот и културниот живот на Македонците во Бафало и Лакавана.

Св. Кирил и Методиј во Бафало / Sts. Cyril and Methodius in Buffalo

Macedonian Ambassador to the USA attended this ceremony, among others.

A great number of activists deserve credit for the construction of this church, starting from the first presidents up to the current president Nikola Milevski, priest Slobodan Petkovski, a great number of activists, Ladies' auxiliary, folklore group and other sections, too.

BUFFALO – STS. CYRIL AND METHODIUS (SV. KIRIL I METODIJ)

The large city of Buffalo, located in the immediate vicinity to Niagara Falls, is one of the most important centers in the state of New York. It is a large port on Lake Erie and the channel that links Lake Erie and Ontario. It has a highly developed automobile industry and iron works, and is one of the biggest cultural and sports centers in this part of the USA.

The Macedonians started settling in Buffalo at the beginning of the last century, but most of them came after WWII, when they began their initial joint activities. They mostly came from the regions of Prespa, Lerin, Bitola, and other places of Macedonia.

An initiative to build a Macedonian Orthodox church in Lackawanna and Buffalo was launched by a group of progressive Macedonians way back in 1968. Later, on 11 May 1969, the Church of Sts.

Cyril and Methodius was registered by the New York State authorities. After long preparations and active fund raising campaign, priests Mihail Teoharev and Gligor Lapevski consecrated the church and laid the foundation stone for construction of the adjacent facilities on 24 May 1975, the day of the Patron Saints of the Church. On 7 September 1975, Metropolitan Kiril consecrated the church hall. It took a long time to build the church. And when it was finished, the Church of Sts. Cyril and Methodius was formally consecrated on 13 September 1981, marking a new way of spiritual and cultural living. The consecration ceremony was performed by Metropolitan Kiril in a joint service with numerous Macedonian priests, and in the presence of several thousands of believers from the USA and Canada. The consecrating of this church was an event that many have remembered, particularly Metropolitan Kiril.

Many Macedonians, who invested much of their funds and time, deserve credit for the accomplishments of this community. Nevertheless, special credit goes to the presidents: Živko Popovski, Vlado Carovski, Cvetko Fotevski, to the current president Mile Nečovski, then to a great number of activists such as Ljubin Nečovski, Živko Andreevski, George Mihajlidis and others, as well as the Ladies' auxiliary and other sections, all of whom have enriched the church, national, and cultural life of the Macedonians in Buffalo and Lackawanna.

Со членови на Св. Кирил и Методиј во Бафало / With members of Sts. Cyril and Methodius in Buffalo

ЧИКАГО - СВЕТИ КИРИЛ И МЕТОДИЈ

Во Чикаго, една од најголемите светски метрополи и најзначаен индустриски, трговски, политички, културен и спортски центар на државата Илиноис и пошироко, живеат илјадници македонски семејства од сите краишта на Македонија, но најбројни се од Преспанско, од Битолско, од Охридско, од Прилепско, од Скопско и од други места.

Иницијатива за покренување акција за собирање средства за изградба на македонски духовно-културен дом што ќе служи на интересите на македонските доселеници од сите делови на Македонија беше покрената на 21 мај 1976 година. Притоа беше одлучено црквата да го носи името на Свети Кирил и Методиј, со што општината беше примена како дел од МПЦ со писмо на Светиот архијерејски синод на МПЦ. Потоа управата купи една зграда на една Лутеранска црква, којашто беше преуредена и приспособена за вршење православни богослужби. Една година подоцна за време на велигденските празници, свештеникот Борис Поповски изврши мало осветување, а на 3 август 1981 година црквата е осветена од надлежниот архијереј, митрополитот Кирил во сослужение на поголем број македонски свештеници и пред неколку стотици македонски иселеници и претставници од градските власти.

Со зголемувањето на колонијата, Управата

купи место од неколку хектари во Бервин, предградие на југозападната страна на Чикаго, каде што е изградена новата црква и дом. Местото е купено во 1985 година, на кое на 16 јуни истата година се одржа првиот македонски пикник. Тоа е убаво македонско катче и претставува зелена оаза заградена со високи дрвја што местото го прават пријатен простор за одмор и рекреација. За тоа се погрижиле сите членови на црквата, а особено претседателите, меѓу кои Трајан Илиевски, Стојан Чкламовски, Трифун Саљамовски, Трајан Таневски, Борис Ничов, до последниот претседател Илче Мушаревски, како и свештениците Борис Поповски, Стојан Стојанов, Томислав Петковски, Тони Јошевски и Рубинчо Ацески, Женската секција, Фолклорната група и други секции.

Меѓу големиот број донатори на овој македонски дом, посебно место му припаѓа на војводата Коста Македонски, истакнат иселеник и патриот од пиринскиот дел на Македонија. Тој, заедно со поголем број патриоти помогна на 24 јули 1988 година да се постават темелите на новиот храм.

Новата црква Св. Кирил и Методиј беше осветена на 30 август 1992 година од митрополитот Кирил, а во сослужение на голем број свештеници. Благодарение на митрополитот Кирил, членовите на црквата собраа големи парични средства, со што осветувањето се направи голем ден за Македонците од тој дел на САД и остана во трајно сеќавање кај сите кои присуствуваа на таа голема свеченост.

Св. Кирил и Методиј во Чикаго / Sts. Cyril and Methodius in Chicago

CHICAGO – THE CHURCH OF STS. CYRIL AND METHODIUS (SV. KIRIL I METODIJ)

Thousands of Macedonian families live in Chicago, one of the largest cities in the world and a most significant industrial, trade, political, cultural, and sports center in the state of Illinois and beyond. They came from all parts of Macedonia, but mostly from the areas of Prespa, Bitola, Ohrid, Prilep, Skopje, and other places.

An initiative was launched, on 21 May 1976, to begin a fund raising campaign for building a Macedonian spiritual and cultural center that would serve the interests of the Macedonian emigrants from all parts of Macedonia. It was decided that the church would bear the name of Sts. Cyril and Methodius, and as a result the church community was accepted as a part of the MOC by a letter of the Holy Bishops' Synod of the MOC. Soon, the Church Board purchased a building of a Lutheran Church, which was renovated and adapted for performing Orthodox services. One year later, during the Easter holidays, priest Boris Popovski conducted a small consecration ceremony, while on 3 August 1981, the church was consecrated by Metropolitan Kiril in a joint service with numerous Macedonian priests, and in the presence of hundreds of Macedonian emigrants and representatives of the city authorities.

As the community increased, the Church Board purchased several hectares of land in Berwyn,

south-western suburb of Chicago, where a new church and a center were built. The land was purchased in 1985, and the first Macedonian picnic was held on it on 16 June of the same year. It is a beautiful Macedonian piece of land, like a green oasis surrounded with tall trees that make the area a pleasant place for rest and recreation. Every church member deserves credit for this, but most of all the presidents, including: Trajan Ilievski, Stojan Čklamovski, Trifun Saljamovski, Trajan Tanevski, Boris Ničov, to the current president Ilče Mušarevski, as well as the priests Boris Popovski, Stojan Stojanov, Tomislav Petkovski, Tony Joševski, and Rubinčo Aceski, Ladies' auxiliary, folk dance group and other sections.

Among those numerous donors to this Macedonian center, voyvoda Kosta Makedonski, distinguished emigrant and patriot from the Pirin part of Macedonia, deserves a special recognition. He, together with a great number of patriots, supported the laying of the foundations of the new church, which took place on 24 July 1988.

The new Church of Sts. Cyril and Methodius was consecrated on 30 August 1992 by Metropolitan Kiril in a joint service with many other priests. Thanks to Metropolitan Kiril, the members of this church raised a large sum of funds and made this occasion a memorable event for the Macedonians in this part of the USA, and for everyone who attended this magnificent ceremony.

Млади македонски фолклористи / Young Macedonian folklorists

СИНСИНАТИ - ПРОРОК ИЛИЈА

Во еден од најстарите универзитетски градови на САД - Синсинати, кој што се протега по должината на реката Охајо, сместен на самата југозападна граница на државата Охајо, е регистрирана македонската православна црковна општина Св. Пророк Илија, единствениот македонски духовен и културен дом во тој убав и богат дел на САД. Таму, во милионската метропола се доселиле македонски семејства од сите краишта на Македонија.

Македонската колонија во Синсинати е една од помалите во семејството македонски заедници. Меѓутоа, кај тие македонски доселеници тлеат патриотските чувства, македонскиот дух, православната вера и силната љубов кон МПЦ и кон дедовската земја - Македонија. Во почетните години одреден број Македонци од Синсинати црквуваа во црквата Света Богородица во Колумбос, но подоцна се роди идејата да имаат своја црква.

Македонците од Синсинати засекогаш го паметат 27 февруари 1977 година кога е формиран Иницијативниот одбор за организирање на МПЦО Свети Пророк Илија. Со собраниот поголем износ пари, во 1978 година е купено местото од неколку хектари на кое има сала што се

користи и како црква. Истата година со одлука на Светиот архијерејски синод на МПЦ оваа црква е примена во крилото на Мајката црква, а во мај 1980 година е положен камен-темелник за изградба на црковна сала. На 26 август 1982 година, кога беше завршена и пуштена во употреба, тогашниот, архијереј на Американско-канадската епархија, митрополитот Кирил, во сослужение на протаѓаконот Јовица Симоновски ја отслужи првата богослужба на македонски јазик во Синсинати, што претставуваше посебно доживување за Македонците од тој град.

Денес е изградена нова црква која целосно беше завршена во 1996 година и беше осветена од архиепископот охридски македонски г.г. Михаил. Црквата е градена во неколку архитектонски стилови и е висока 16 метри, што е една од највисоките православни цркви во САД. Таа е градена со амфитеатарски стил и може да собере околу 500 лица.

Меѓу Македонците во Синсинати особена активност пројавувале, меѓу другите, Видан Стојановски, Кире Карапаша, Митре Лазаревски, Блаже Талевски, Пандо Стојановски, Методија Ангеловски, Благој Тодоровски, Корун Павловски и други истакнати иселеници од кои многумина биле и претседатели на Црковната управа, како и Женската и другите секции.

Св. Илија во Синсинати / St. Ilija in Cincinnati

CINCINNATI – ST. PROPHET ILIJA (SV. PROROK ILIJA)

In one of the oldest university cities in the USA - Cincinnati, which stretches alongside the Ohio River, on the very south-western border of the state of Ohio, the Macedonian Orthodox church community of St. Prophet Ilija was registered, which is the only Macedonian spiritual and cultural center in this beautiful and rich part of the USA. Here, in this large city, Macedonian families from all parts of Macedonia have settled.

The Macedonian community in Cincinnati is one of the smaller ones within the family of Macedonian communities. Nevertheless, these Macedonian emigrants nurture patriotic feelings, Macedonian spirit, Orthodox faith, and the strong love for the MOC and for their fatherland – Macedonia. In the initial years, some Macedonians from Cincinnati used to go to St. Mary Church in Columbus, but later decided to have their own church.

The Macedonians in Cincinnati will always remember 27 February 1977, when a Steering Committee was set up to establish the Macedonian Orthodox church community of St. Prophet Ilija. A several-hectare piece of land was bought in 1978 with the money they raised. There is hall on that

land which is also used as a church. The same year, in compliance with the decision of the Holy Bishops' Synod of the MOC, this church was taken under the wing of its Mother church, while in May 1980, the foundation stone was laid for building a new church hall. On 26 August 1982, when the hall was finished and opened, the then-Bishop of the American-Canadian Diocese, Metropolitan Kiril, conducted the first service in Macedonian in Cincinnati, in a joint service with protodeacon Jovica Simonovski, which was a special experience for the Macedonians in this city.

A new church was completely built and it was consecrated by His Beatitude, Archbishop Mihail of Ohrid and Macedonia in 1996. The church was built in several architectural styles, and is 16 meters tall, being in that way one of the tallest Orthodox churches in the USA. It was built in an amphitheatric style and therefore can seat about 500 people.

Among the Macedonians in Cincinnati, the following were particularly active: Vidan Stojanovski, Kire Karapaša, Mitre Lazarevski, Blaže Talevski, Pando Stojanovski, Metodija Angelovski, Blagoj Todorovski, Korun Pavlovski, and other distinguished emigrants, many of whom were presidents of the Church Board. The Ladies' auxiliary and other sections should be also mentioned.

Митрополитот Кирил на богослужба во САД / Metropolitan Kiril holding a holy service in the USA

ЛОРЕИН - СВЕТИ КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ

Лореин се наоѓа на езерото Ири, има неколку стотици илјади жители и развиена индустрија за железо и челик, машини, текстил и бродоградба. Градот е основан во 1807 година. Меѓу 55-те националности од целиот свет што живеат и работат во градот Лореин во државата Охајо, видно место зазема македонската етничка група. Таму е подигнат светилник за македонските генерации - МПЦ Св. Климент Охридски. Овој македонски дом е собиралиште и свет храм за Македонците од Лореин, Кливеланд, Илирија Емерст и други места. Таму се населиле Македонци, главно, од егејскиот дел на Македонија, од Преспанско, Битолско и Охридско.

Во минатото Македонците од овој дел на Охајо црквувале во Свети Кирил и Методиј, која претежно била изградена со средства и даренија на Македонците, а е под јурисдикција на Бугарската православна црква. Затоа, Македонците се организираа да градат своја македонска црква под јурисдикција на МПЦ. Така, првата литургија на македонски јазик во оваа колонија ја отслужи свештеникот Борис Арсовски во Украинската црква во август 1978 година. Потоа, се отпочна со собирање средства и е купено местото во Еиван на кое е изградена црквата Свети Климент Охридски.

На 14 август 1983 година, во присуство на повеќе од илјада присутни, надлежниот архијереј, митрополитот Кирил ја освети и ја даде во употреба новата сала. По една година им дојде прв македонски свештеник, прота Бошко Кипровски, чија улога е непроценлива во духовното живеење и зближувањето на Македонците.

На 11 август 1985 година митрополитот Кирил во сослужение на пет свештени лица, пред голем број верници, и во присуство на градоначалниците на градовите Лореин и Шефилд Леик, ги освети темелите на новата црква. Потоа на 17 јули 1986 година, е завршена изградбата на новата црква и е извршено мало осветување. На денот на осветувањето е извршена и првата служба во црквата, а тоа е венчавката на Дејвид Крис Талев со Весна Илија Георгиева. Новиот храм беше изграден и на 16 септември 1996 година беше осветен од поглаварот г.г. Михаил.

Особени заслуги за духовниот развој во оваа општина имаат бројни Македонци од САД и од Канада, потоа донаторот Никола Богоевич, Ристо Мановски и Кире Стефов, како и голем број други дарители, кои помогнаа во изградбата на оваа македонска општина, во која се одвиваат голем број активности, не само на црковно, туку и на културно-просветно поле.

Митрополитот Кирил повеќе пати богослужел и водел кампања за собирање парични средства во црквата Св. Климент Охридски.

Св. Климент Охридски во Лореин / St. Clement of Ohrid in Lorain

LORAIN **– ST. CLEMENT OF OHRID** **(SV. KLIMENT OHRIDSKI)**

Loraine is located alongside Lake Erie and has a population of several hundred thousands, and a highly developed iron and steel, mechanical, textile, and ship building industry. The city was founded in 1807. The Macedonian ethnic group has an important place among the 55 nationalities from all over the world that live and work in the city of Loraine, Ohio. A shrine to the Macedonian generations – the Macedonian Orthodox Church of St. Clement of Ohrid – was built here. This Macedonian center is a gathering place and a holy shrine to the Macedonians of Loraine, Cleveland, Elyria, Amherst, and other places that came there mainly from the Aegean part of Macedonia and the areas of Prespa, Bitola, and Ohrid.

In the past, the Macedonians from this part of Ohio used to go the Church of Sts. Cyril and Methodius, which was mainly built from the funds and donations of the Macedonians, but was under the jurisdiction of the Bulgarian Orthodox Church. Therefore, the Macedonians organized themselves and decided to build their own Macedonian church under the jurisdiction of the MOC. Thus, in this colony, the first liturgy in Macedonian was performed by priest Boris Arsovski, at a Ukrainian Church in August 1978. After that, they began raising funds and they purchased the land in Avon on which the new Church of St. Clement of Ohrid was built.

On 14 August 1983, Metropolitan Kiril consecrated and opened the new hall in the presence of several thousands guests. One year later, they got their first Macedonian priest, head-priest Boško Kiproviski, whose role in the spiritual life of the Macedonians and their getting together is immense.

On 11 August 1985, Metropolitan Kiril consecrated the foundations of the new church in a joint service with five priests, in the presence of numerous believers and of the mayors of Loraine and Sheffield Lake. Soon afterward, on 17 July 1986, the construction work of the new church was finished, and a small consecrating ceremony was conducted. On the day when this church was consecrated, the first service was also conducted and it was the wedding of David Kris Talev and Vesna Ilija Georgieva. On 16 September 1996, this new church was consecrated by the Head of the MOC, His Beatitude Archbishop Mihail.

Special credit for the spiritual development of this community goes to many Macedonians in the USA and Canada, to the donors Nikola Bogoevič, Risto Manovski, and Kire Stefov, as well as many others who supported the development of this Macedonian community in which numerous activities take place, not only in the church, but also in the cultural and educational level.

Metropolitan Kiril has conducted many services at the Church of St. Clement of Ohrid, and has led many fund raising campaigns.

На Соборот во Кливланд / At the Convocation in Cleveland

КЕНТОН - СВЕТИ НИКОЛА

Во градовите Акрон, Кентон и Маслон, кои како да се нанижале во една линија и во непосредна близина еден до друг, сместени во богатиот северен дел на државата Охајо, постои една од најстарите македонски колонии во САД, организирана во МПЦО Свети Никола.

Кентон е град на 25-от претседател на САД, Вилијам Мак-Кинли, чиј споменик високо се издига во паркот. Во живописниот дел покриен со зеленило на патот кон Маслон се вишнее убав и значаен македонски центар и собиралиште за сите Македонци од овие три града и од околните места. Тие притиснати од туѓите пропаганди, особено од бугарската, одлучно се решија да формираат своја македонска православна црковна општина во лицето на црквата Св. Никола. Така, тие активисти, поведени од желбата за слободно изразување и демократско живеење, ја формираа оваа црковна општина.

Во анализите на црквата е запишано дека на 10 јуни 1977 година е денот на формирањето, а на 14 август истата година беше донесена одлука да се гради Македонска православна црква. Како резултат на тоа на 19 октомври 1977 година, со акт на Светиот синод на МПЦ, оваа општина е примена во крилото на светата Климентова црква.

Еден од најсветлите датуми за Македонците од тој дел на Охајо е 25 август 1979 година кога е купено местото за изградба на црквата Свети Никола. Потоа, на 14 август 1981 година над-

лежниот архијереј митрополитот Кирил положи камен-темелник за изградба на црковната сала, која со доброволна работа, средства и безброј подарени работни денови на голем број Македонци, меѓу кои посебно место им припаѓа на Крсте Гаговски и Марјан Кочовски, за кус период беше и завршена. На 21 декември 1985 година, на денот на Св. Никола, во присуство на повеќе стотици македонски иселеници и гости на свечен начин салата беше пуштена во употреба.

Во летописот на Македонците од овој дел во САД забележана е и 1979 година, кога на купеното место од 9 хектари е осветен и поставен крст за изградба на црква и културно-просветен центар и првпат е извршена богослужба на мајчин македонски јазик од митрополитот Кирил.

Потоа, на 16 август 1981 година митрополитот Кирил го положи камен-темелникот за изградба на црковната сала. На 21 декември 1985 година на свечен начин салата беше предадена во употреба. На тоа свето македонско место во Охајо, каде што е изградена сала за 500 луѓе се одржуваат пикници и други манифестации, а до неа е црквата Св. Никола, чиј камен-темелник беше осветен на 17 септември 1989 година од архиепископот г.г. Гаврил. Осветувањето на црквата е извршено на 13 септември 1998 година од митрополитот Кирил. Новата зграда на црквата е копије на архитектурата на црквата Св. Богородица во Калиште - Струшко. Покрај иконите во неа има живописен изрезбан иконостас изработен во Охрид, кој претставува единствен пример од таков вид на северноамериканскиот континент.

Св. Никола во Кентон / St. Nikola in Canton

CANTON – ST. NIKOLA (SV. NIKOLA)

One of the oldest Macedonian community in the USA was organized within the Macedonian Orthodox Church community of St. Nikola, located in the rich northern part of the state of Ohio, where the cities of Akron, Canton, and Massillon appear as a string of beads lined up in a row.

Canton is the home town of the 25th president of the USA, William McKinley, whose monument stands high in the park. A beautiful and important Macedonian center and a gathering place for all the Macedonians of these three cities and their vicinities stands proudly in the picturesque green area on the way to Massillon. Pressed by foreign propagandas, especially the Bulgarian one, they decided to establish their own Macedonian Orthodox church community personified as St. Nikola Church. Hence, these activists led by the desire for free expression and democratic life established this church community.

In the annals of this Church, the 10th of June 1977 is recorded as the day when the church community was established, while on 14 August of the same year a decision was adopted to build a Macedonian Orthodox church. As a result, this community was taken under the wing of St. Clement's Holy Church on 19 October 1977, by an Act of the Holy Bishops' Synod of the MOC.

One of the brightest dates for the Macedonians in this part of Ohio is 25 August 1979, when a land

was purchased for building St. Nikola Church. Later, on 14 August 1981, Metropolitan Kiril laid the foundation stone for the construction of the church hall which was finished within a very short period thanks to the voluntary work, funds, and numberless days of hard work of many Macedonians, especially Krste Gagovski and Marjan Kočovski. On 21 December 1985, on the day of St. Nikola, the hall was formally opened in the presence of hundreds of Macedonian emigrants and guests.

In the history of the Macedonians in this part of the USA, 1979 is another important year when the land of nine hectares was purchased and a consecrated cross was erected marking the building process of the church and cultural-educational center, when Metropolitan Kiril conducted the first service in Macedonian.

Later, on 16 August 1981, Metropolitan Kiril laid the foundation stone for building the church hall. On 21 December 1985 the hall was officially opened. Picnics and other events take place on this holy Macedonian piece of land in Ohio, where a hall for 500 people was built and next to it is St. Nikola Church, whose foundation stone was consecrated on 17 September 1989 by His Beatitude, Archbishop Gavril. Metropolitan Kiril consecrated the church on 13 September 1998. The new church building is a copy of the architecture of St. Mary Church in Kalište, Struga. In addition to the icons, it also has a picturesque iconostasis carved in wood made in Ohrid, which is unique and one of its kind on the North American continent.

Македонски свештеници од САД и Канада / Macedonian priests from the USA and Canada

ЛОС АНЏЕЛЕС - УСПЕНИЕ НА СВЕТА БОГОРОДИЦА

Често се вели дека Македонија климатски наликува на Калифорнија според топлите и суви лета и не е чудо што голем број Македонци одбале да живеат и да работат во тој привлечен и убав дел на светот. Таму живеат неколку стотици македонски семејства, меѓу кои има голем број деловни луѓе, лекари фабриканти, инженери... од кои не е мал бројот што целосно се интегрирале во тамошното општество.

Првите иселеници на тие простори биле од егејскиот дел на Македонија, како и од Тетовско, од Гостиварско и од Битолско, а подоцна и од Преспа, од Прилепско, од Скопско и од други места на поделена Македонија. Се смета дека меѓу нив се најбројни од битолско-преспанскиот и тетовско-гостиварскиот крај.

Првите позабележителни активности кај македонските иселеници во Калифорнија почнаа со формирањето на Македонско-американското друштво на 2 мај 1965 година. Подоцна, во 1978 година, група македонски патриоти и верници успеаја да се организираат во црковна општина под името Света Богородица, која на 9 јануари 1980 година беше регистрирана пред надлежните

органи на Калифорнија.

За Македонците од Калифорнија незаборав е 9 јануари 1983 година кога прота Борис Арсовски, чија улога и придонес беше од непроценлива вредност за општината, првпат отслужи богослужба на мајчин македонски јазик. Со неговото доаѓање, црквата падна под канонска и духовна јурисдикција на МПЦ со примен и одобрен Правилник од Светиот архијерејски синод. Потоа, на 26 август 1984 година надлежниот архијереј, митрополитот Кирил ја отслужи првата света архијерејска богослужба во тој македонски дом. Исто така, вечерта се организира свечен банкет, на кој на група млади ентузијастички од Олимпискиот комитет, митрополитот Кирил им подели споменици за нивното учество при отворањето на Олимписките игри „Лос Анџелес - 84“.

Со доброволна активност на бројни иселеници е изграден олтарот и направена е ограда околу црковната зграда. Како круна на активностите, на 25 август 1985 година, од митрополитот Кирил во сослужение на Јовица Симоновски и парохискиот свештеник Борис Арсовски е осветен црковниот храм. Оваа црква беше домаќин на 32-от црковно-народен собор во 2006 година, на кој митрополитот Кирил заедно со поглаварот Стефан одржа богослужбан и беа собрани повеќе парични средства.

Со Македонци во САД / With Macedonians in the USA

LOS ANGELES – ASSUMPTION OF ST. MARY (SV. BOGORODICA)

It is often said that in regard to climate Macedonia resembles California considering its hot and dry summers and therefore it is no wonder that many Macedonians have chosen to live and work in this beautiful and attractive part of the world. Several hundreds Macedonian families live here, among whom there are numerous businessmen, doctors, factory owners, engineers, etc., and many of them have fully integrated in this society.

The earliest emigrants in this area came from the Aegean part of Macedonia, as well as from the areas of Tetovo, Gostivar, and Bitola, and later from Prespa, Prilep, Skopje, too and other parts of the partitioned Macedonia. It is believed that the greatest part came from the areas of Bitola-Prespa and Tetovo-Gostivar.

The first more remarkable activities among the Macedonian emigrants in California began with the establishment of the Macedonian-American Association on 2 May 1965. Later, in 1978, a group of Macedonian patriots and believers managed to organize themselves into a church community named Saint Mother of God, which was registered

with the Californian authorities on 9 January 1980.

An unforgettable day for the Macedonians in California was 9 January 1983, the day when the head-priest Boris Arsovski, whose role and contribution were of immense value to the community, performed the first service in the mother Macedonian tongue. With his arrival, the church fell under canonical and spiritual jurisdiction of the MOC and its book of regulations was adopted and approved by the Holy Bishops' Synod of the MOC. Later, on 26 August 1984, Metropolitan Kiril conducted the first holy service at this Macedonian center. The same evening, there was a banquet at which Metropolitan Kiril awarded a group of young enthusiasts from the Olympic Committee with certificates for their participation in the opening of the 1984 Los Angeles Olympic Games.

Many immigrants worked voluntarily very hard to build the altar and a fence around the church compound. As a crown to their activities, on 25 August 1985, Metropolitan Kiril consecrated the church in a joint service with Jovica Simonovski and the parochial priest Boris Arsovski. This church was a host of the 32nd Church Convocation in 2006, when Metropolitan Kiril, together with His Beatitude Archbishop Stefan, had a service when a lot of money was raised.

Св. Богородица во Лос Анџелес / St. Mary in Los Angeles

РАНДОЛФ - МАНАСТИРОТ СВЕТИ ЃОРЃИ

Македонците кои живеат и работат во САД, главно, се организирани преку македонските православни црковни општини, во кои, покрај духовното живеење, ги задоволуваат и своите културно-просветни потреби. Во тие македонски светилишта, го јакнат патриотскиот дух, го чуваат мајчиниот македонски јазик, богатиот фолклор, песните и своите традиции. Еден од таквите значајни македонски центри е манастирот Св. Ѓорѓи во Рандолф, во државата Њу Џерси. Тој, всушност, претставува собиралиште и средиште за македонските иселеници од Пасаик, Гарфилд, Патерсон, Клифтон, од Њујорк и од други места.

Идејата за изградба на првиот македонски манастир во САД и во Канада, којшто е посветен на големиот маченик св. Ѓорѓи, датира од 1977 година, кога првпат ја иницираше познатиот македонски иселеник од Преспа, доблесниот патриот и донатор Ѓорѓи Танов. Овој вреден, благороден, и хуман Преспанец не е само иницијатор, туку и донатор на местото од неколку хектари и на поголемиот дел од средствата за манастирската зграда. На тоа место, на 10 септември 1978 година митрополитот Кирил го постави

камен-темелникот за манастирот.

Олтарот на манастирот е збогатен со повеќе икони донесени од Македонија, а подарени од бројни иселеници. Меѓу позначајните донатори заслужува да се одбележат резбата и некои икони подарок од иселеникот Борис Бошковски од Битола, потоа дарот на Ана и Рој Виша, композицијата „Благовештение“, а со помош на семејствата Гулабови, Марковски, Стефановски и многу други се купени другите икони. Посебно место меѓу бројните помагачи и основоположници на манастирот им припаѓа на тогашниот претседател на МПЦО Св. Кирил и Методиј Наумче Наумовски, потпретседател Благоја Андреевски, како и на Спиро Малинајдовски, Ѓорѓи Ристевски и многу други.

За манастирот Св. Ѓорѓи со светли бројки и букви е запишан 16 септември 1984 година, кога е завршена изградбата и е извршен освет на овој македонски духовен и културно-просветен дом на Македонците. На тој ден се овековечија неколкугодишните напори и саможртви на македонските верници од Пасаик и од другите места. Тој претставува круна на сите напори, радости и ден кога надлежниот архијереј на Американско-канадската епархија митрополитот Кирил во сослужение со парохискиот свештеник, прота Крсте Поповски, како и со свештениците: Илија

Пред манастирот Св. Ѓорѓи во Рандолф / In front of the Monastery of St. George in Randolph

RANDOLPH – ST. GEORGE MONASTERY (MANASTIR SVETI GJORGJI)

The Macedonians who live and work in the USA mainly organize themselves through the Macedonian Orthodox church communities in which, in addition to their spiritual living, they also meet their cultural and educational needs. At these Macedonian shrines, they enhance their patriotic spirit and nurture their mother tongue, Macedonian, their rich folklore, songs, and their traditions. One of these important Macedonian centers is St. George Monastery in Randolph, New Jersey. This, in fact, is a gathering and meeting place for the Macedonian emigrants living in Passaic, Garfield, Paterson, Clifton, New York, and other places.

The idea to build the first Macedonian monastery in the USA and Canada devoted to St. George the Martyr, dates back to 1977, when it was first initiated by the well known Macedonian emigrant from Prespa, the virtuous patriot and donor, Gjorgji Tanov. This hard working, noble, and humane person from Prespa not only initiated the idea, but also donated several hectares of land and most of the funds for the monastery building. On that land, on 10 September 1978, Metropolitan Kiril laid the foundation stone for the monastery.

The monastery altar is adorned with many icons brought from Macedonia and given as gifts by many emigrants. Among more significant donations we need to mention the wood carving and several icons that were a gift from the emigrant Boris Boškovski from Bitola, then the gift from Ana and Roy Viša, "The Annunciation" composition, while other icons were purchased with the support from the Gulabov, Markovski, and Stefanovski families. Among the numerous helpers and founders of the monastery, special credit needs to be given to Naumče Naumovski, then-president of the Sts. Cyril and Methodius Macedonian Orthodox church community, to Vice President Blagoja Andreevski, as well as to Spiro Malinajdovski and Gjorgji Ristevski, among others.

For St. George Monastery, 16 September 1984 will be noted in bright letters and numbers, for it was the day when the construction was finished and when this Macedonian spiritual, cultural, and educational center of the Macedonians was consecrated. The years-long efforts and self-sacrifice of the Macedonian believers in Passaic and other places had now become immortal. It was the crown to all of their efforts and joys. It was the day when Metropolitan Kiril in charge of the American-Canadian Diocese start out in a religious procession around the monastery in a joint service with the community head-priest Krste Popovski, and following priests:

Со Ѓорѓи Танов, ктитор на манастирот Св. Ѓорѓи / With George Tanov, founder of the Monastery of St. George

Димитревски, Душко Ѓорѓиевски, Ристо Ристевски, Трајко Босеовски и Александар Цандовски, тргнаа на литијна поворка околу манастирот заедно со многубројните верници. Тоа беше голема гордост, радост и доживување за македонските иселеници и овековечување на уште еден македонски дом во САД.

Митрополитот Кирил богослужел во сите македонски православни цркви во САД,. Покрај горенаведените, тој служел и во: Св. Никола во Тотова, Св. Петка во Чикаго, Св. Климент Охридски во Њујорк, Св. Ѓорѓи Кратовски во Детроит и други. Треба да се истакне дека при поставувањето на камен-темелниците или осветувањата на црквите од верниците се собираат големи суми пари. Притоа најголема заслуга во ваквите акции има митрополитот Кирил, кој со својот авторитет, по пат на наддавање за иконите, фреските и други црковни предмети успеал да се реализираат големи донации.

ОФИЦИЈАЛИЗИРАЊЕ НА АМЕРИКАНСКО-КАНАДСКАТА МАКЕДОНСКА ЕПАРХИЈА

Една од одредбите на Црковно-народниот собор што се одржа во Охрид на 17 јули 1967 година,

кога беше обновена Македонската православна црква во лицето на Охридската архиепископија, беше и одлуката на Светиот архијерејски синод да се формира Американско-канадско-австралиска епархија. Чин на незаборавен ден запишан во историјата на Македонската православна црква е и 10 август 1969 година, или две лета откако беше назначен г. Кирил за митрополит во Охрид, тогаш пред олтарот во светите македонски порти во Св. Климент во Торонто, митрополитот Методија го изврши востолувањето-интронизацијата на Неговото Високопреосвештенство митрополитот Американско-канадско-австралиски г. Кирил.

По дванаесет години, Американско-канадската македонска православна епархија беше официјално регистрирана пред американските власти на државата Њујорк. Тој чин претставува историски момент за македонските иселеници и еден од најзначајните настани во животот и дејноста на МПЦ на западната хемисфера. Всушност, регистрирањето на Епархијата значи уште едно признавање и озаконовување на ова високо управно тело на МПЦО во САД и во Канада, што од друга страна, има силен одраз во натамошната афирмација на македонското име и духовните вредности на македонските доселеници во новите средини. Со законското регистрирање, Епархијата доби рамноправен

Управата на Св. Климент Охридски во Торонто / The Board of St. Clement of Ohrid in Toronto

Ilija Dimitrievski, Duško Gjorgjievski, Risto Ristevski, Trajko Boseovski, and Aleksandar Candovski, together with numerous believers. This special experience was a moment of pride and joy for many Macedonian emigrants, and the immortalisation of yet another Macedonian center in the USA.

Metropolitan Kiril has conducted services in all Macedonian Orthodox churches in the USA and Canada. In addition to the above mentioned churches, he has also performed services at: St. Nikola Church in Totowa, St. Petka Church in Chicago, the Church of St. Clement of Ohrid in New York, the Church of St. George Kratovski in Detroit, and others. It should be mentioned that on the occasion of laying the foundation stone or consecration of churches, usually a large sum of money was donated, owing mainly to the Metropolitan Kiril who, with his authority, has managed to gather generous donations by introducing bidding for icons, frescoes and other church items.

OFFICIAL REGISTRATION OF THE AMERICAN-CANADIAN-MACEDONIAN DIOCESE

One of the provision of the Convocation held in Ohrid on 17 July 1967 – when the autocephalous state of the Ohrid Archbishopric was restored

personified as the Macedonian Orthodox Church – was a decision of the Holy Bishops' Synod to establish an American-Canadian-Australian Diocese. An unforgettable day written in the history of the MOC was 10 August 1969, or two years after Kiril was appointed Bishop in Ohrid, when Metropolitan Metodi enthroned him as the Most Reverend Metropolitan of the American-Canadian-Australian Diocese, in front of the altar of the holy Macedonian gates of the St. Clement Church in Toronto.

Twelve years later, the American-Canadian-Macedonian Diocese was officially registered with the American authorities in New York State. This was a historical moment for the Macedonian emigrants, and one of the most significant events in the activity of the MOC in the Western Hemisphere. In fact, the registration of the Diocese is yet another acknowledgement and legalization of this high managing body of the Macedonian Orthodox Church Community in the USA and Canada that, on the other hand, has a strong effect on the affirmation of the Macedonian name and spiritual values of the Macedonian emigrants in their new setting. By the legal registration, the Diocese got an equal treatment with the other dioceses that are active in this part of the country.

It was 12 September 1981, another bright date for the Macedonians in the USA and Canada, when Metropolitan Kiril signed the documents, in the

Митрополитите Методи и Кирил во Торонто / Metropolitans Metodi and Kiril in Toronto

третман со другите епархии што дејствуваат на тие американски простори.

Беше тоа 12 септември 1981 година. Светол датум за Македонците од САД и од Канада, кога во МПЦО Св. Димитриј во Рочестер, во државата Њујорк, митрополитот Кирил ги потпиша документите и го означи законското регистрирање на Епархијата во присуство на тогашниот претседател на општината во Рочестер Борис Илиевски, на Цане Огненовски и други, како и на свештениците лица Борис Поповски, Ахил Теохарев, Јован Босеовски и Ристо Ристовски, како и во присуство на адвокатот Андони Мајкрос, осведочен пријател на Македонците од Рочестер.

Имено, по одржувањето на молитвата во храмот Св. Димитриј, во хотелот Американа, каде што се наоѓаше канцеларијата на адвокатот Мајкрос и каде што беа официјализирани сите документи, со потписите на архијерејот Кирил и архијерејскиот заменик протаставрофор Борис Поповски, првпат надвор од границите на Македонија се озакони и се призна македонската епархија.

КОСТОЛИЧУКАЊЕТО НА МИТРОПОЛИТОТ КИРИЛ НА АМЕРИКАНСКО-КАНАДСКО- АВСТРАЛИСКАТА ЕПАРХИЈА КО ТОРОНТО

Десетици илјади припадници и поклонители на МПЦ - Светиклиментовата црква што живеат во Канада и Америка дефинитивно го добија својот духовен архипастир. Под неговата мудрост и многузначајна, најширока дејност за релативно кусо време на северноамериканскиот континент македонските вредни иселеници со самопрегорен труд подигнаа десетици православни македонски храмови.

Според одлуката на Синодот на МПЦ, за прв архијереј на Епархијата беше избран тогашниот викарен епископ тивериополски, г. Кирил, кој на 10 август 1969 година беше интронизиран како нејзин надлежен епархиски архијереј.

Чинот на интронизацијата беше извршен во најголемата македонска иселеничка колонија и црковно-културен центар на Македонците од сите делови на Македонија - Торонто, во Св. Климент Охридски од страна на тогашниот дебарско-кичевски митрополит Методиј, во сослужение на свештените лица: Атанас Поповски, Спиро Танасковски, Илија Канински, Бошко Кипровски, Борис Поповски и Александар Цановски, а во присуство на голем број Македонци од сите македонски колонии по цела Канада, САД и

Австралија, голем број гости и официјални личности на македонските организации и асоцијации и претставници на канадската влада и општество.

На тој ден река од народ се слеваше од многу места и градови, нешто слично како неколку дена пред тоа на Илинденскиот пикник. Некои дојдоа дури и два дена порано за да обезбедат место за многу значајниот настан.

Светата архијерејска литургија, во сослужение на сите свештеници од македонските црковни општини во САД и во Канада, од страна на Дебарско-кичевскиот архијереј митрополитот г. Методиј и митрополитот Кирил, беше отслужена на најсвечен начин, по што во името на Светиот архијерејски синод на МПЦ, митрополитот г. Методиј го воведо во архијерејскиот трон надлежниот епархиски архијереј Кирил.

Веднаш по интронизацијата митрополитот Кирил одржа мошне инспиративна, многу топла беседа и заблагодарувајќи се на довербата и задачата што му е доверена, меѓу другото, рече:

„Овој ден е ден на радост и на торжество, но, како и секоја друга радост, и оваа нашата денес, задолжува и обврзува. И јас вашиот архипастир, и свештениците во мојата пространа епархија и вие сите, мили духовни браќа и сестри во Господа, треба да бидеме свесни за големите и тешки задачи што се поставуваат пред нас.

Одговорноста и потешкотиите, со кои ќе се среќаваме, се дотолку поголеми што македонските црковни општини кои ја сочинуваат нашата богомдарована епархија, ги разделуваат големи океански пространства. Сеедно, никогаш нема да ја изгубам верата и надежта во Бога, дека со вашата искрена поддршка и помошта уште на други наши повеќе од 1.000.000 браќа и сестри Македонци и Македонки кои живеат во Соединетите Американски Држави, Канада и во Австралија, а и тие се составен дел на оваа наша Епархија, ќе можеме да успееме уште со позасилено темпо во остварување на сè поголеми успеси, како на нашето културно-просветно-национално поле, така и на нашето црковно-патриотско поле. Не ја губам надежта дека со сигурност ќе можеме да одиме во целосна афирмација на нашето справедливо црковно и национално свето дело“, беа зборовите што, меѓу другото, им ги упати на верниците новиот надлежен владика г. Кирил.

По интронизацијата во големата сала на Св. Климент Охридски беше приреден свечен банкет, на кој, покрај четиристотините Македонци, присуствуваа и многу други видни личности, како црковни, така и државни, од градот Торонто и од провинцијата Онтарио. Меѓу нив имаше два члена на Парламентот, претставници

St. Dimitrij Macedonian Orthodox church community in Rochester, marking in that way the legal registration of the Diocese, in the presence of Boris Ilievski, the then-president of the community, Cane Ogrenovski and others, as well as in the presence of the priests Boris Popovski, Ahil Teoharov, Jovan Boseovski, Risto Ristovski and Andoni Majkros, an attorney and proven friend of the Macedonians in Rochester.

More precisely, after performing a prayer at St. Dimitrij Church in the Americana Hotel, where the office of attorney Majkros was located and where all documents were officially registered, a Macedonian Diocese was legalized and recognized for the first time ever outside of Macedonia by the signatures of Metropolitan Kiril and of proto-presbyter stavrophore Boris Popovski.

ORDINATION OF METROPOLITAN KIRIL FOR THE AMERICAN- CANADIAN-AUSTRALIAN DIOCESE, IN TORONTO

Tens of thousands of members and followers of St. Clement Church who live in Canada and the USA, definitely found their spiritual pastor. Under his wise leadership and very important and hard work, the diligent Macedonian emigrants on the North American continent have built a dozen of Macedonian Orthodox churches in a relatively short period through their hard work and self-sacrifice.

In compliance with the decision of the Synod of the MOC, Kiril, who was Bishop's Vicar of Tiveriopol at the time, was enthroned the first Metropolitan of this Diocese on 10 August 1969.

The ceremony of enthronement was performed at the Church of St. Clement of Ohrid in Toronto – the largest Macedonian community and church-cultural center of the Macedonians from all parts of Macedonia, by the then-Metropolitan of Debar and Kičevo Metodij, in a joint service with members of the clergy: Atanas Popovski, Spiro Tanaskovski, Ilija Kaninski, Boško Kiprovski, Boris Popovski, and Aleksandar Candovski, in the presence of a large number of Macedonians from all Macedonian communities in Canada, the USA, and Australia, numerous guests and officials from the Macedonian organizations and associations, as well as representatives of the Canadian government and society.

On this day, a 'river of people' flowed from many cities and places, just the same as it was a few days earlier for the Ilinden Picnic. Some of them had arrived even two days earlier to find place for this very important event.

The Holy Bishop's liturgy, which was performed in a joint service with entire clergy of the Macedonian communities in the USA and Canada, and which was concelebrated by Metropolitan Metodij of Debar and Kičevo and by Bishop Kiril, was most formal. Then, in the name of the Holy Bishops' Synod of the MOC, Metropolitan Metodij seated the appointed Bishop on the metropolitan's throne.

Upon his enthronement, Metropolitan Kiril held an inspiring and warm speech. Thanking everyone for the faith and task entrusted upon him, he said:

"This is a day of joy and challenge. Nevertheless, like every other joy, our joy today also obligates us. All of us – me as your pastor, and the clergy in my large Diocese, and all of you, my dear spiritual brothers and sisters, need to be aware of the tough and serious assignments that lie ahead of us.

The responsibility and difficulties we will encounter will be even greater for the Macedonian communities that consist our God-given Diocese, are separated by vast oceanic waters. Nevertheless, I will never lose faith and hope in God that, with your sincere support and the support of our more than one million Macedonian brothers and sisters and of the Macedonians living in the United States of America, Canada and in Australia, which are also constituent parts of our Diocese, we will manage, with an even faster pace, to continue making even greater achievements both in our cultural-educational national field, and in our church-patriotic field. I do not lose my faith that we will certainly go towards full affirmation of our rightful church and national holy deed." These were the words with which Metropolitan addressed the believers.

Upon the enthronement, an official banquet in the large hall of the Church of St. Clement of Ohrid was organized the same evening. In addition to 400 Macedonians, there were also numerous dignitaries from the church and the government, both from Toronto and from the Province of Ontario. Among them there were two Members of Parliament, representatives of the Anglican and Catholic Church, delegation from the Matica na iselenicite od Makedonija, from the communities of Canada and the USA, the Mayor of Toronto, the first president of the Church of St. Clement of Ohrid in Toronto, Spiro Sanders, the then president Prof. Jim Juglov; and of course many other persons whose company only elevated the celebration.

Welcoming speeches followed that sent strong messages, many promises and assurances that with the Metropolitan Kiril new victories would be achieved in a more courageous and decisive way. These words of encouragement and motivation were met with great approval by those present in

на Англиканската и на Католичката црква делегација од Матицата на иселениците од Македонија, од македонските црковни општини од Канада и САД, градоначалникот на Торонто, првиот претседател на МПЦ Свети Климент Охридски во Торонто Спиро Сандерс и тогашниот претседател проф. Џим Џуглов и, се разбира, уште многу други личности со кои заедно беше уште повозвишено тоа славје.

Следеа поздравни говори, силни пораки, многу ветувања и верувања дека со новиот надлежен архијереј митрополитот Кирил уште похрабро и порешително ќе се оди во нови победи. Ваквите зборови на охрабрување и поттик, наидоа на силно одобрување од страна на сите присутни во големата сала. Радоста беше голема, веселбата исто така, постигнувањата и успехите - секако најголеми предизвици. Тоа беше уште еден силен мотив успешно и мудро да се работи и да се придонесува за доброто на својот народ, за доброто на сите заедно.

ПРВО ЕПАРХИСКО СОБРАНИЕ НА СЕВЕРНОАМЕРИКАНСКИОТ КОНТИНЕНТ

Македонската православна црква Свети Климент Охридски во сите изминати децении повеќе пати беше домаќин на големи, масовни и на значајни настани коишто оставија силен печат, а некои од нив беа вистински пионерски зафати, кои испишаа ново значајно поглавје во животот на македонскиот етникум во Канада.

Така, на 4 октомври 1969 година, со учество на претставници од сите црковни општини во САД и Канада и гости, се формира Првото епархиско собрание, како врвно тело на прекуокеанската Американско-канадско-австралиско-македонска епархија. Ова значајно собрание го раководеше митрополитот г. Кирил. Поздравувајќи ги присутните тој рече дека одлуката за конституирање на Епархиско собрание е извонредно значајна и отвора нова страница во заедничкиот духовен живот на сите верници надвор од Македонија.

Митрополитот Кирил на Илинденскиот пикник во 1976 година / Metropolitan Kiril on the 1976 Ilinden picnic

the large hall. The joy was immense, as was the celebration, and of course the achievements and successes – but the challenges were certainly the greatest. This was yet another strong motive to work more successfully and wisely, and to contribute to the good of one's people, and to the good of them all.

THE FIRST CONVOCATION ON THE NORTH AMERICAN CONTINENT

The Macedonian Orthodox Church of St. Clement of Ohrid has, during past decades, been a host of large, impressive, and significant events on many occasions that have left deep traces, while some of them were true pioneer endeavors that marked a new and important chapter in the life of the Macedonian ethnic group in Canada.

Thus, on 4 October 1969, with the participation of the representatives of all church communities in the USA and Canada, as well as many guests, the Convocation was established as a supreme body of

the Atlantic American-Canadian-Australian-Macedonian Diocese across the Atlantic. Metropolitan Kiril presided over this significant assembly. Greeting those present, he said that the decision on establishing the Convocation was exceptionally significant and that it opened a new page in the mutual spiritual living of all believers outside of Macedonia.

Then, many participants expressed their views about emigrants and their mutual organization, regardless of the great distances, about their connections with the Macedonian Mother Church, such as: John Črvenkov (Toronto), head-priest Ilija Kaninski, Bil Klečov (Toronto), head-priest Spiro Tanaskovski (Garry), head-priest Boris Popovski, Spiro Karfil (Hamilton), Jovan Galovski (Rochester), head-priest Boško Kiproviski (Lorraine), Tely Marioviče (Toronto), Naum Naumovski (New Jersey), Michael Talin (Toronto), Spiro Sanders (Toronto), Jovan Ilevski (Rochester), Gjorgji Angelovski (Toronto), and Trajan Milenković (Columbus).

Following the very interesting proposals, given suggestions, and fruitful discussion, the Convocation elected an Executive Board and a Church-Judicial Council, and this event ended with a prayer

Потоа, со свои видувања за емиграцијата и за нејзиното заедничко организирање, независно што тоа се големи далечини, за поврзувањето со мајката Македонска православна црква зборуваа: Џон Чрвенков (Торонто), прота Илија Канински, Бил Клецов (Торонто), прота Спиро Танасковски, (Гери), прота Борис Поповски, Спиро Карфил (Хамилтон), Јован Галовски (Рочестер), прота Бошко Кипровски (Лореин), Тели Мариовче (Торонто), Наум Наумовски (Њу Џерси), Мајкл Талин (Торонто), Спиро Сандерс (Торонто), Јован Илиевски (Рочестер), Ѓорѓи Ангелевски (Торонто), Трајан Миленковиќ (Колумбос) и др.

По многу интересните предлози, дадените сугестии и по мошне богатата дискусија, Епархиското собрание избра Управен одбор и Епархиски црковно-судски совет, а заврши со благодарствен молебен, при што делегатите положија заклетва пред митрополитот Кирил.

Животот течеше натаму. Во македонската црква постојано доаѓаа луѓе за да ги следат литургиите, доаѓаа за свадби, за венчавки, за крштевки, за парастоси. Се прославуваа нови години, националните македонски празници, а им се оддаваше почит на великаните од македонската историја. Воедно, народот беше заедно на божикните и на велигденските денови, како и на разните други православни празници.

Македонската црковна општина сè повеќе стануваше најдрагото катче за Македонците од Торонто и пошироко, кои доаѓаат заедно да се дружат, да си дадат оддишка на своето срце, да се сретнат со гости од татковината или да се помолат на Бога за здравје и живот.

НАЦИОНАЛНАТА ОРГАНИЗАЦИЈА ОБЕДИНЕТИ МАКЕДОНЦИ

До педесеттите години македонските доселеници во Канада беа организирани во селски друштва, односно околски, кои развивале социјална и културна дејност во рамките на своето членство. Во тоа време постоеја организации кои ги собирале Македонците и беа под влијание на бугарската и на грчката пропаганда.

Особено по Втората светска војна во Канада и во САД се појавија сили кои сериозно почнаа да размислуваат за македонско организирање на чисто национални позиции. Тие истовремено го поставија и прашањето за зачувување на македонскиот национален идентитет и македонското национално обединување на македонското иселеништво. Во тој период група Македонци ја презеде иницијативата за создавање на македонска национална и патриотска организација.

Членови на „Обединети Македонци“
Members of the “United Macedonians”

Првиот потфат, во таа смисла, беше организирањето на пикникот во 1958 година, кој за организаторите беше неочекувано успешен.

Илинденскиот пикник се претвори во традиционален и секоја година се одржува во првата недела во август. Пикникот во националниот живот на Македонците во Торонто и пошироко има посебно значење. Тој претставува симбол на македонското иселеничко единство.

По успешниот пикник во 1958 година организациониот комитет реши со писмо да им се обрати на Македонците, и да ја образложи нужноста од основање на македонска национална организација, која ќе ги застапува интересите на целото македонско иселеништво во Северна Америка.

Потоа, на 28 април 1959 година се одржала општомакедонска конференција во хотелот „Кинг Едвард“. Тука бил прифатен уставот на организацијата и било донесено решение да се формира организацијата „Обединети Македонци“.

Од самиот почеток на основањето, организацијата „Обединети Македонци“, активно пристапи кон решавање на ред важни проблеми и барања од посебно национално значење за македонското иселеништво во Канада. Една од најважните задачи и потреби на македонските

Амблемот на „Обединети Македонци“
The emblem of the “United Macedonians”

of gratitude whereas the delegates took an oath before Metropolitan Kiril.

Life went on, and people kept on going to the Macedonian church to attend liturgies, weddings, christenings, and requiems. They celebrated New Year's Eves, Macedonian national holidays, and paid tribute to the heroes of the Macedonian history. At the same time, the people came together for Christmas and Easter, and various other Orthodox holidays.

The Macedonian church community gradually turned into the a cozy nook for the Macedonians in Toronto and beyond who came to socialize, to let go of their troubles, to meet guests from their fatherland, and to pray to God for good health and a long life.

THE NATIONAL ORGANIZATION “UNITED MACEDONIANS”

Till the 1950's, the Macedonian emigrants in Canada organized themselves within rural and regional communities, respectively that developed social and cultural activities among their members. At that time, there were organizations under the influence of the Bulgarian and Greek propaganda that gathered the Macedonians.

Especially after the Second World War, some factors appeared in Canada and in the USA that seriously started considering organizing the Macedonians on a clearly national basis. At the same time, they raised the issue regarding the preservation of the Macedonian national identity and Macedonian national unification of the Macedonian immigrants. In that period a group of Macedonians undertook the initiative to establish a Macedonian national and patriotic organization. In this context, the first undertaking was the organization of 1958 picnic which, for the organizers, was unexpectedly successful.

The Ilinden picnic became traditional and it is organized every year on the first Sunday of August. This picnic is of special significance for the national life of the Macedonians from Toronto and beyond. It symbolizes the unity of all Macedonian emigrants.

Upon the successful picnic in 1958, the Organizational Committee decided to address the Macedonians with a letter, and to explain why it was necessary to establish a Macedonian national organization which would support the interests of all Macedonian emigrants in North America.

Hence, on 28 April 1959, a pan-Macedonian conference was held at the King Edward Hotel. The constitution of the organization was adopted there and a decision was reached to establish the Organization of the “United Macedonians”.

From the very moment of its establishment, the organization “United Macedonians” had an active

approach towards solving a number of important issues and demands of special national significance for the Macedonian emigrants in Canada. One of the most important tasks and needs for the Macedonian emigrants was construction of a number of Macedonian Orthodox churches with the aim of satisfying the religious, cultural, and national needs of all Macedonians in general.

The “United Macedonians” undertook a wide range of cultural and educational activities. In fact, this organization was registered as a Macedonian national, cultural and educational organization. Within these activities, it appears as an organizer of numerous important cultural manifestations for the Macedonian emigrants in Toronto.

The “United Macedonians”, during its existence, has managed to unite the Macedonians on both a national and a spiritual level. It has developed numerous activities in the life of the emigrants and managed to get rid of the influences of foreign propaganda. It has grown into a strong nucleus for uniting the Macedonian emigrants from all parts of Macedonia.

On 16 November 1968 the “United Macedonians” began activities for establishing their own branches in Hamilton and Windsor in Canada, as well as in Detroit and Columbus in the USA. These activities continued at the meetings in Detroit on 7 June 1969 and in Hamilton on 17 May 1970. Hence, after expanding the activities of the organization as a national organization of the “United Macedonians for North America” (Obedineti Makedonci za Severna Amerika), a Convention was held in Toronto on 4-6 September 1970, when a Resolution was adopted.

The “United Macedonians” organized numerous manifestations in front of the Greek, Bulgarian and former Yugoslav consular offices, demanding protection of the national rights of the Macedonians in these countries. In addition, this organization was one of the organizers of the manifestation in front of the United Nations Headquarters, as well as in front of the Parliament of the province of Ontario in Toronto, demanding recognition of the Republic of Macedonia. Furthermore, in September 1991, it organized a referendum for sovereign and independent Macedonia, and fund raising activities as well for supporting Macedonia, especially Pirin Macedonia and Mala Prespa.

Until the establishment of “The Miladinov Brothers” (Brakja Miladinovci) literary group, the “United Macedonians” had also been the organizer of the manifestation “Days of the Macedonian Literature and Literacy” (Denovi na makedonskata kultura i pismenost), which was held in May and was dedicated to the work of the Macedonian and pan-Slavic first educators, Sts. Cyril and Methodius. This

доселеници беше изградбата на македонски православни цркви со цел да ги задоволи верските, културните и воопшто националните потреби на Македонците.

Организацијата „Обединети Македонци“ развива и широка културно-просветна дејност. Всушност таа била регистрирана како македонска национална културно-просветна организација. Во рамките на таквата дејност таа се јавува како организатор на повеќе важни манифестации во културното живеење на македонското иселеништво во Торонто.

Организацијата „Обединети Македонци“ во своето постоење успева да ги обедини Македонците и национално и духовно. Таа развива силна дејност во животот на иселеништвото за да ги отстрани влијанијата на туѓите пропаганди. Таа се претвора во силно јадро на обединување на македонските доселеници од сите делови на Македонија.

Организацијата „Обединети Македонци“ на 16 ноември 1968 година покренала активности за формирање свои ограноци во Хамилтон, Виндзор, во Канада, како и Детроит и Колумбос во САД. Таквите активности продолжиле на состаноците во Детроит на 7 јуни 1969 година и во Хамилтон на 17 мај 1970 година. Така, по проширувањето на активностите на асоцијацијата како национална организација „Обединети Македонци за Северна Америка“, во Торонто, од 4 до 6 септември 1970 година, беше одржана Конвенција на која беше донесена Резолуција.

Организацијата „Обединети Македонци“ била организатор на повеќе манифестации пред конзуларните претставништва на Грција, Бугарија и на поранешна Југославија, за заштита на националните права на Македонците во овие земји. Исто така, таа се јави како еден од организаторите на манифестацијата пред Обединетите нации за признавање на Република Македонија, како и пред Парламентот на провинцијата Онтарио во Торонто. Потоа, во 1991 година во септември го организираше Референдумот за суверена и самостојна Македонија, организираше доброволни акции за собирање средства за помош на Македонија, пред сè за Пиринска Македонија и Мала Преспа.

До создавањето на литературното друштво „Браќа Миладиновци“, „Обединетите Македонци“ биле организатори на „Деновите на македонската култура и писменост“ што се одржувале во мај, а се посветени на делото на македонските и на сèсловенските првоучители светите Кирил и Методиј. Оваа културна манифестација беше организирана со цел на канадската културна јавност да ѝ се приближи културата на македонскиот народ.

Организацијата „Обединети Македонци“ е организатор и на „Гоцевите денови“, посветени на македонскиот деец Гоце Делчев. За првпат беа организирани како „Гоцева комитска вечер“ во 1972 година. Во текот на изминатите години интересот за овие денови е сè поголем. Инаку, во 1999 година беше одбележано 40-годишното постоење на организацијата „Обединети Македонци“. На таа пригода митрополитот Кирил беше специјален гостин при што имаше инспиративен говор.

Во февруари 1979 година на годишното членско собрание беше донесено решение да се подигне споменик на паднатите борци за Македонија. И покрај некои недоразбирања, споменикот беше поставен пред црквата Св. Климент Охридски, а на 26 јануари 1980 година беше извршено неговото свечено откривање. Овој паметник членови на „Обединети Македонци“ секоја година го посетуваат во чест на Илинден, првата сабота во месецот во 12 часот. Така, од 1980 година до денес на секој празник Илинден, 11 Октомври, Гоцевиот ден, Деновите на културата и за други празници, Македонците полагаат венци на овој паметник. Вообичаено е и свештениците да одржат панихида за паднатите борци во сите години за Македонија.

Во рамките на организацијата „Обединети Македонци“ до скоро работеа две македонски училишта: за изучување на македонскиот јазик и писмо и училиштето за изучување на македонскиот фолклор и култура. Училиштето за јазик и писмо веќе не работи, а училиштето за фолклор и култура прерасна во КУД „Гоце Делчев“.

Друштвото „Гоце Делчев“ беше основано во 1986 година и е една од најактивните формирани групи во Канада. Тоа беше учесник речиси на сите мултикултурни приредби во Торонто; учествувало на прославите на Денот на независноста на Канада - 1 јули; настапувало на разни паради и студентски игри; често гостувало меѓу Македонците во Кичинер и Хамилтон; настапувало за време на Караванот на нациите и на таканаречените ЧИН свечености, како и на други собири и манифестации. Во 1988 година учествуваше на Илинденските денови во Битола.

Исто така, во рамките на организацијата „Обединети Македонци“ постоел и фудбалскиот клуб „Солун“, кој настапувал во македонско-канадската лига. Организацијата е сопственик на земјиште под име „Македонски парк“.

Инаку, митрополитот Кирил бил чест и драг гостин на организацијата „Обединети Македонци“. Бил покануван на сите прослави и манифестации, со чие присуство се збогатувале содржините на оваа македонска национална организација.

cultural manifestation was organized in order to bring the culture of the Macedonian people closer to the Canadian cultural public.

The “United Macedonians” organization was also an organizer of the “Goce’s Days” (Gocevi denovi) dedicated to the Macedonian revolutionary and a cultural worker, Goce Delčev. For the first time this manifestation was organized under the name “Goce’s Komitadji Evening” (Goceva komitska večer) in 1972. The interest for this manifestation has constantly increased in the recent years. Namely, in 1999, the “United Macedonians” celebrated its 40th Anniversary. On that occasion, Metropolitan Kiril was a special guest and he delivered an inspirational speech.

In February 1979, during the annual assembly of the members, they decided to erect a monument to the fallen soldiers for Macedonia. Despite certain misunderstandings, the monument was erected in

front of the Church of St. Clement of Ohrid, and it was formally unveiled on 26 January 1980. The members of "Obedineti Makedonci" visit this monument every year, on the first Saturday of August, at 12 o'clock exactly, in honor of Ilinden. Thus, since 1980 the Macedonians always lay wreaths on this memorial on each Ilinden, 11 October, "Gocevi denovi", "Denovi na kulturata" and other holidays. It is also customary for the priests to hold a religious sermon for all soldiers that had fallen for Macedonia in the course of each year.

Within the “United Macedonians”, until recently, there were two schools, one for studying Macedonian language and literature, and the other for studying Macedonian folklore and culture. The school for Macedonian language and literature no longer exists, while the school for folklore and culture grew into the “Goce Delčev” cultural and performing society, (KUD “Goce Delčev”).

The "Goce Delčev" folk dance group was established in 1986 and is one of the most active groups in Canada. It participated in almost all multicultural manifestations in Toronto; it participated in the Canadian Independence Day celebrations - on 1 July, as well as in various parades and students' dances; they were frequent guests to the Macedonians in Kitchener and Hamilton; it participated in the caravan of the nations and the so-called CHIN manifestations, as well as in many other gatherings and manifestations. In 1988 it participated in the "Ilindenski denovi" in Bitola.

In addition, the “Solun” soccer club used to function within the “United Macedonians” that participated in the Macedonian-Canadian league. This organization owns a property known as the “Macedonian park” (“Makedonski park”).

As an explanation, Metropolitan Kiril has often been dear guest to the "United Macedonians". He was invited on all celebrations and manifestations, and his presence enriched the contents of this Macedonian national organization.

На пречекот на митрополитот Кирил во Торонто / The welcoming ceremony for Metropolitan Kiril in Toronto

Фолклорната група „Млада Македонка“ / The folklore group “Mlada Makedonka”

Митрополитот Кирил / Metropolitan Kiril

ВАТИКАНСКИ ХОРИЗОНТИ

Екуменизмот во благородието Кирилово е почувствуван дури и во Ватикан. Таму, овој македонски архијереј, како митрополит американско-канадско-австралиски, односно како официјален претставник на МПЦ, заедно со митрополитот преспанско-битолски г. Климент, по повод смртта на кардиналот Беа, за првпат престојуваше во 1968 година. Притоа, се востановени првите значајни контакти со Светата столица и со голем број институции на Католичката црква. Митрополитот Кирил во 1969 година ја предводеше првата

црковна делегација на поклонение пред моштите и гробот на свети Кирил во базиликата Свети Климент Римски, а по повод празникот на солунските браќа - свети Кирил и свети Методиј.

Во таа пригода, митрополитот Кирил побарал од тогашниот поглавар на Католичката црква, папата Павле Шести, високата делегација на МПЦ да го посетат Секретаријатот за единство на христијаните во Ватикан. Барањето беше задоволено. Таму беше предаден елаборат за обновата на автокефалноста и беше разговарано за состојбите и прогласувањето на автокефалноста

Ватикан / The Vatican

THE VATICAN HORIZONS

The ecumenicalism in Kiril's nobility was felt even in the Vatican. This Macedonian Bishop, being a Metropolitan of the Diocese of America, Canada, and Australia, and official representative of the MOC respectively, visited the Vatican in 1968 for the first time, on the occasion of the demise of cardinal Bea, together with Metropolitan Kliment of Prespa and Bitola. Then, the first significant contacts with the Holy See and with many institutions of the Catholic Church were established. In 1969, Metropolitan Kiril headed the first church delegation

to pay homage to the relics and to the tomb of St. Cyril, at the Basilica of St. Clement of Rome, on the occasion of the Day of the Thessalonica Brothers, St. Cyril and St. Methodius.

On this occasion, Metropolitan Kiril asked Pope Paul VI, the then Head of the Catholic Church, if the high delegation of the MOC could visit the Vatican Secretariat for the Unity of the Christians. His request was granted. There, the detailed report for the renewal of the autocephaly was presented, and the conditions and declaration of the autocephaly of the Macedonian Orthodox Church were discussed.

Делегација на МПЦ во Ватикан / Delegation of MOC in the Vatican

на Македонската православна црква. Двајцата македонски архијереи, г. Климент и г. Кирил, укажаа дека во Македонија не е формирана нова црква, туку дека е возобновена стародревната автокефална Охридска архиепископија, која, практично, постои уште од времето на свети Климент Охридски. Оваа Црква никогаш не била канонски укината, туку нејзиното дејствување било запрено во 1767 година со Ферман (Ираде) на иноверна власт, олицетворена во султанот на Отоманската Империја, Мустафа Трети.

Митрополитот Кирил предводел делегации во света мисија во Рим повеќе години. Како духовен брат на овие посети му бил протојерејот - ставрофор Методи Гогов (архиепископот Михаил). Во Ватикан и тоа го знаеја и токму таму овој факт го прокоментираа како Божја промисла за своевидна реинкарнација на светите солунски браќа и тоа повторно во света мисија. А и обичните луѓе, верниците, не случајно толкупати митрополитот Кирил и прота Методи ги поистоветувале со светите солунски браќа.

Од многуте посети на Ватикан, секако ќе остане забележана посетата по повод „30 години автокефалност на Македонската православна црква“ во 1997 година. Тогаш делегацијата ја предводеше поглаварот на МПЦ г.г. Михаил (поранешен прота Методи Гогов), заедно со митрополитот Кирил и авторот на овие редови како потпретседател на Републичката комисија за односи со верските заедници во РМ. На средбата ѝ се даде посебно значење и време од страна на папата Јован II и неговите соработници, а доби голем публицитет и во средствата за јавно информирање.

На оваа средба се случи речиси идентично како порано кога митрополитот Кирил бил во Светата столица. Имено, Кирил ја прашал неговата светост папата Јован II на кој јазик да се зборува. Тогаш, папата Јован Павле Втори, како стар познаник на Кирил му одговорил: *„Јас на полски, вие ме разбирате, а вие на македонски, на јазикот на светите браќа Кирил и Методи“*. Настанала пријатна атмосфера кога папата Јован II одговорил дека тој разбира македонски, бидејќи македонскиот е близок на полскиот јазик и дека пријателите најдобро се разбираат на своите јазици.

Во таа угодна прилика, на картата што беше на масата, папата Јован II започна да покажува и раскажува дека апостол Павле за првпат стапнал на стариот континент. Тогаш тој извика: *„Во Македонија, во библиската земја, мои драги Македонци“*. Вака, се обрати со овие зборови кон нас, Неговата светост на приемот во Ватикан.

Митрополитот Кирил уште многупати престојувал во Светата столица на поклонение и честување пред гробот на свети Кирил Солунски. Така, во 1999 година, Ватикан го потврди Кири-

ловото мирољубие за екуменизам. Тогаш Полошко-кумановската епархија, која во својот состав има најекуменски мешан состав на верниците беше домаќин на значајната манифестација „Факелот на мирот“. Своевидниот екуменски спектакл се случи во легендарниот Лешочки манастир, каде што митрополитот Кирил ја пречека високата делегација на Светата столица, удостојувајќи ја со највисоки епархиски почести. Притоа, обраќајќи им се на гостите од Ватикан и присутните верници и гости на молебен во манастирската црква Свети Атанасиј, митрополитот г. Кирил во својата свечена беседа истакна *„...преку “Факелот на мирот“ нѝ се пренесуваат вечните животносни Божји пораки - на стариот европски континент да зацари толку потребниот мир меѓу народите. Врските на нашата Света црква со вечниот град Рим се многу длабоки и древни. Божја волја беше свети Кирил својата душа да ја предаде на Бога во Рим. Таму прекина да ја ора заедничката длабока евангелиска бразда со својот брат свети Методиј. Во наше време, пак, Божја волја била ние, следбениците од неговиот род и пород, да продолжиме да ја ораме таа бразда“*.

Делегација на МПЦ кај папата Јован Павле II

The two Macedonian Metropolitans, Kliment and Kiril, pointed out that a new church in Macedonia was not established, but that the ancient autocephalous Archbishopric of Ohrid was restored that practically has existed since the time of St. Clement of Ohrid. This church has never been abolished canonically, but its activities were suspended in 1767 by an irade of a heterodox government, personified as Mustafa III, Sultan of the Ottoman Empire.

Metropolitan Kiril headed delegations on a holy mission to Rome for many years. Proto-presbyter stavrophore Metodi Gogov (Archbishop Mihail) accompanied him during these visits as his spiritual brother. At the Vatican they knew this, too, and this fact was commented on as a God's vision of a specific reincarnation of the holy brothers of Thessalonica, and once again on a holy mission. And it was no coincidence that the ordinary people, the believers, have identified Metropolitan Kiril and proto-presbyter stavrophore Metodi with the holy brothers of Thessalonica for many times, too.

Of all these visits to the Vatican, one that will remain noted is certainly the visit on the occasion of the 30th anniversary of the autocephaly of the

Macedonian Orthodox Church, in 1997. On that occasion, this delegation was headed by the Head of the MOC, His Beatitude Archbishop Mihail (former proto-presbyter stavrophore Metodi Gogov), along with Metropolitan Kiril and the author of this text in the capacity of Vice President of the National Commission for Relations with the Religious Communities in the Republic of Macedonia. Pope John II and his associates dedicated much of their time and paid special attention to this visit which got great publicity in the media.

On this occasion it happened identically as before when Metropolitan Kiril had visited the Holy See. Namely, he asked His Holiness, Pope John II, in what language they would communicate. His Holiness, Pope John II, being an old acquaintance with Metropolitan Kiril said: *"I will spoke in Polish, you understand me, and you in Macedonian, in the language of the holy brothers Cyril and Methodius."* A pleasant atmosphere developed when Pope John II replied that he understood Macedonian since that language is similar to Polish, and that friends understand each other best when speaking in their own languages.

On this pleasant occasion, Pope John II began the conversation pointing to the map that was on the table, saying that Apostle Paul made his first step on the old continent... and he spoke aloud: *"In Macedonia, in a Biblical land, my dear Macedonians."* His Holiness addressed us with these same words at the Vatican reception given later.

Metropolitan Kiril visited the Holy See on many other occasions, too, to pay a homage and tribute to Saint Cyril of Thessalonica. Hence, in 1999, the Vatican confirmed Kiril's love for ecumenism. At that time, the Diocese of Polog and Kumanovo, which has had the most ecumenically mixed composition of believers, hosted the significant event, "The Torch of Peace". A special ecumenical event took place at the legendary Lešok Monastery, where Metropolitan Kiril welcomed the high delegation of the Holy See, honoring them with the highest diocesan honors. Addressing the guests from the Vatican, and the present believers and guests to the holy service held at the monastery Church of St. Atansij, Metropolitan Kiril underlined in his formal sermon: *"...through the 'Torch of Peace' we are handed down the eternal life-bearing messages from God – that peace, so much needed among nations, is to rule on the old European continent. The links of our Holy Church with the eternal city of Rome are very deep and ancient. It was God's will that St. Cyril passed away in Rome giving his soul to God there. There, he stopped plowing the joint and deep evangelical furrow with his brother St. Methodius. However, in our time it is God's will that we, the followers of his descendents and offspring, are to continue plowing that furrow."*

Delegation of MOC with the Pope Jovan Paul II

По повод 30-от јубилеј на МПЦ во Ватикан / On the occasion of the 30th anniversary of MOC in the Vatican

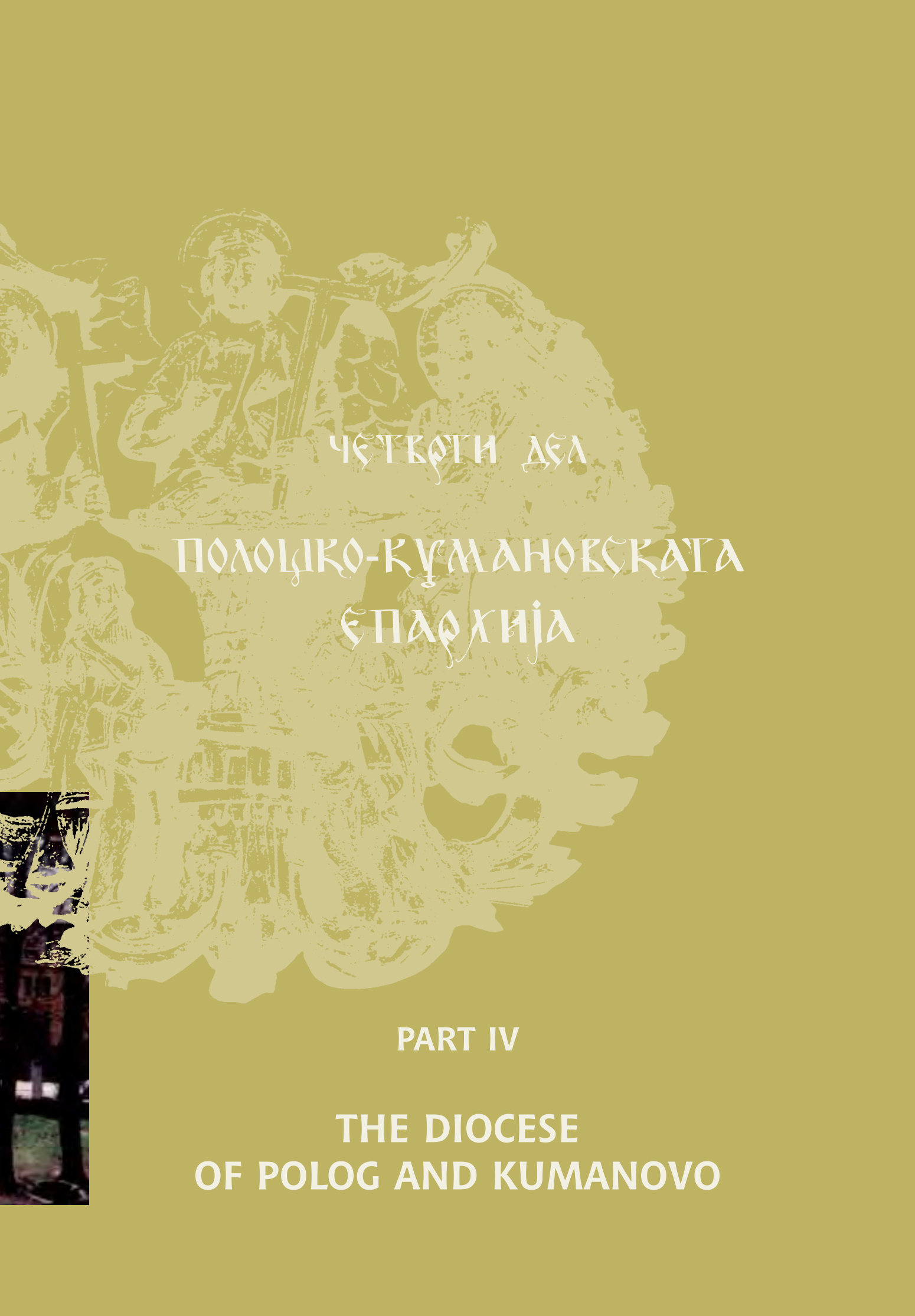

ЧЕТВРТИ ДЕЛ

ПОЛОЦКО-КУМАНОВСКАТА
ЕПАРХИЈА

PART IV

THE DIOCESE
OF POLOG AND KUMANOVO

Св. Богородица, икона / The icon of St Mary

Митрополитот Кирил / Metropolitan Kiril

Митрополитот Кирил со секретарот Вичко Гочевски / Metropolitan Kiril with his secretary Vi-ko Go-evski

ЕПАРХИЈА ПОЛОШКО - КУМАНОВСКА
МАКЕДОНСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА

40-ГОДИНИ ТВОРЕШТВО И РАСТЕЖ НА НАШАТА
ВОЗОБНОВЕНА ОХРИДСКА АРХИЕПИСКОПИЈА КАКО
АВТОКЕФАЛНА МАКЕДОНСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА И
40 ГОДИНИ АРХИПАСТИРСТВУВАЊЕ НА СВОЈОТ
БЛАГОЧЕСТИВ НАРОД И НА СВОЈАТА СВЕТА ЦРКВА
1967 - 2007

Христос се роди!

СО БОЖЈА ПОМОШ ДА ЖИВЕЕМЕ СО НАШИОТ И ЗА НАШИОТ
БЛАГОРОДЕН НАРОД ЗА И ТОЈ ДА ЖИВЕЕ СО НАС И ЗА НАС!

ПРОНИКНАТИ СО ЕВАНГЕЛИСКА ЛЌУБОВ И ИСКРЕНА МЕЃУСЕБНА
ДОВЕРБА, ЗАЕДНИЧКИ ДА СОЗДАВАМЕ ТРАЈНИ ДЕЛА ЗА
ЦЕЛОСНО ПРЕУСПЕВАЊЕ НА НАШАТА ТАТКОВИНА И НА
НАШАТА СВЕТА ЦРКВА, И ЗА ВЕЧЕН ОПСТОЈ НА МАКЕДОНСКИОТ
РОД ВО НАШАТА РОДНА БИБЛИСКА ТАТКОВИНА МАКЕДОНИЈА
И ПО СИТЕ МЕРИДИЈАНИ ОД ЗЕМЈИНАТА ТОПКА.

ГОЛЕМИТЕ СВЕТИ ДЕЛА, ЗА СВОЈОТ НАРОД, ТАТКОВИНАТА И
СВЕТАТА МАЈКА ЦРКВА, ГИ СОЗДАВА САМО ГОЛЕМИ И ДОБЛЕСНИ СИНОВИ
И КЕРКИ, ПРОНИКНАТИ СО ИСКРЕНО, ЧЕСНО И СЕОДДАЈНО
МАКЕДОНОЛЌУБЈЕ.

НЕКА НИ Е ЧЕСТИТ И ВЕКОВИТ ЈУБИЛЕЈОТ И НЕКА НИ Е ОД
БОГА БЛАГОСЛОВЕНО НОВОТО 2007 ЛЕТО!

СО МОЛИТВЕН БОЖЈИ БЛАГОСЛОВ,

ПОЛОШКО - КУМАНОВСКИ

На прославата за Св.Јоаким Осоровски / At the celebration of St. Joakim Osogovski

На празникот Св. Ѓорѓи Кратовски во Кратово / On the day dedicated to St. George Kratovski, Kratovo

На служба во Тетово / Holding a service in Tetovo

Со архиепископот Михаил / With Archbishop Mihail

Митрополитот Кирил на венчавањето на Самоил и Радојка, син на почитуваното семејство на Мане Јаковлевски
Mitropolit Kiril at a wedding ceremony of Samoil and Radojka, son of the respected family of Mane Jakovlevski

Митрополитот Кирил со медицински персонал / Metropolit Kiril with a medical staff

*Со производители на житни култури и пекари од Македонија и од други земји
With agricultural crop producers and bakers from Macedonia and other countries*

Митрополитот Кирил во дворот на Лешок / Metropolitan Kiril in the church yard in Lešok

НЕГОВАТА ДУХОВНО-НАЦИОНАЛНА И ЦРКОВНА МИСИЈА ВО ТАТКОВИНАТА

Полошко-кумановската епархија е формирана во 1971 година од Светиот архијерејски синод на МПЦ. Одлуката била потврдена и од Црковно-народниот собор на МПЦ, одржан три години подоцна во манастирот Света Богородица во Калишта, Струшко. На овој собор биле извршени промени и дополнувања на Уставот на МПЦ, а како прв надлежен архијереј на оваа Епархија е именуван митрополитот Кирил. Една и пол деценија тој администрирал со Американско-канадско-австралиската епархија, а од 1986 година, па сè до денес митрополитот Кирил е надлежен архијереј на Полошко-кумановската епархија.

Првата средба со верниците на оваа Епархија ја оствари на 28 август 1971 година во Тетово, на големите празници Успение на Пресвета Богородица во Лешочкиот манастир, а втората, наредниот ден во манастирот Св. Јоаким Осоговски. Така, митрополитот Кирил ги постави цврстите темели на својата Епархија и почна да ги собира и организира верниците во нивните парохии, за нивната редовна богослужба, а паралелно со тоа и за ревитализација на црковните објекти. Со оглед на неговите обврски како надлежен архијереј на Американско-канадско-австралиската епархија и неговото често отсуство од земјата, администрирањето со Полошко-кумановска епархија ќе го издигне до степен на максимална одговорност на секој поединец од свештеничкиот и свештеномонашкиот ред, но важна беше и посветеноста и придонесот на членството во епархиските и црковните одбори.

Од самото формирање во неа беспрекорно функционираат сите органи и тела на Епархијата која се состои од пет архијерејски намесништва: Тетовското, Гостиварското, Кумановското, Кратовското и Кривопаланечкото. Неколку години Велешката епархија била во состав на Полошко-кумановската. Епархијата обединува преку 150.000

Митрополитот Кирил со своите авангардни свештеници

HIS SPIRITUAL–NATIONAL AND CHURCH MISSION IN THE FATHERLAND

Metropolitan Kiril with his avant-garde priests

The Diocese of Polog and Kumanovo was established in 1971 by the Holy Bishop's Synod of the MOC. The decision was also confirmed by the MOC Convocation held three years later in the Monastery of St. Mary (Sveta Bogorodica) in Kališta, the Struga region. Certain changes and amendments to the MOC Constitution were made at this assembly, and Metropolitan Kiril was appointed the first Bishop in charge of this Diocese. For a decade-and-a-half he was administering the American–Canadian–Australian Diocese, but from 1986 onwards, Metropolitan Kiril has been in charge for the Diocese of Polog-Kumanovo.

He had the first meeting with the believers of this Diocese on 28 August 1971, during the great festivities on the occasion on the Assumption of St. Mary (Uspenie na Presveta Bogorodica), at the Lešok Monastery in Tetovo, while the second meeting took place the following day at the Monastery of St. Joakim Osogovski. In that way, Metropolitan Kiril laid the strong foundation stones of his Diocese and began gathering and organizing the believers in their church communities to attend the regular religious services, and at the same time to revitalize the church facilities. Taking into consideration his duties as Metropolitan of the American–Canadian–Australian Diocese and his frequent absences from the country, the administering of the Diocese of Polog and Kumanovo was raised to a level of maximum responsibility of each and every of the clergy and of the cleric-monastic order, but the devotion and contribution of the members of the diocesan and church boards were equally significant.

Since the very establishment of this Diocese, all of its organs and bodies have functioned perfectly. It consists of five church districts: the regions of Tetovo, Gostivar, Kumanovo, Kratovo, and Kriva Palanka. The Veles church district was in the structure

верници. Преку петте архијерејски намесници и преку црковните и манастирските одбори, се координираат работите на црковно - духовен и финансиско-материјален план.

Во Полошко-кумановската епархија има 218 цркви, 36 манастири, 54 параклиси и култни места на кои се поставени 194 крстови, покрај кои, секоја година се собираат, по разни поводи, голем број православни верници. Во Тетовското архијерејско намесништво има 72 цркви, 10 манастири, шест параклиси и еден крст. Во Гостиварското архијерејско намесништво се подигнати 45 цркви, 6 манастири, 20 параклиси и четири крстови. Во Кумановското намесништво има 74 цркви, 12 манастири, 12 параклиси и 120 крстови. Во Кратовското архијерејско намесништво се евидентирани

12 цркви, три манастири, 9 параклиси и 19 крстови, а во архијерејското намесништво Крива Паланка има 13 цркви, два манастира, 7 параклиси и 50 крстови. По повод 2000-годишнината од христијанството во оваа Епархија се изградени околу десет милениумски крстови. Во Епархијата постојано се ангажирани 38 активни и неколку пензионирани свештеници.

Под раководството на митрополитот Кирил, во изминатите години, во Епархијата се изградени 26 цркви, 11 манастири, а обновени се 69 православни храмови. Освен тоа, изградени се објекти за крштивка и за задушница. Во голем број цркви и манастири извршени се целосни санациони и реставраторски работи и тие се заштитени од руинирање и пропаѓање. Во сите овие зафати се

Митрополитот Кирил со Душан Петрески најголем иницијатор за манастирот Св. Никола во Маврово
Metropolitan Kiril with Dušan Petreski, most ardent initiator of the Monastery of St. Nikola in Mavrovo

Св. Никола во Маврово / St. Nikola in Mavrovo

Соборниот храм Св. Богородица во Гостивар / The cathedral Church of St. Mary in Gostivar

of the Diocese of Polog and Kumanovo for several years. This Diocese unites more than 150,000 believers. The affairs on the church-spiritual and on the financial-material level are coordinated through the five Diocesan assistants and through the church and monastery boards.

In the Diocese of Polog and Kumanovo there are 218 churches, 36 monasteries, 54 small chapels, and cultic places where 194 crosses have been erected, around which a large number of Orthodox believers gather every year on various occasions. In the Tetovo church district there are 72 churches, 10 monasteries, 6 small chapels, and 1 cross. In the Gostivar church district there are 45 churches, 6 monasteries, 20 small chapels and four crosses. In the Kumanovo church district there are 74 churches, 12 monasteries, 12 small chapels, and 120 crosses. In the Kratovo church district there are 12 churches, three monasteries, 9 small chapels, and

19 crosses, while in the Kriva Palanka church district there are 13 churches, two monasteries, 7 small chapels, and 50 crosses. On the occasion of 2000th Anniversary of Christianity, about ten millennium crosses were built in this Diocese. There are thirty-eight priests engaged on a full-time basis and several retired priests who are always working in the Diocese.

Under the leadership of Metropolitan Kiril 26 churches and 11 monasteries were built, while 69 orthodox churches were reconstructed within the Diocese in the recent years. In addition, facilities for christenings and for services for prayer for the dead were also built. Many churches and monasteries were rebuilt and restored, and they are protected from ruination and falling down. More than € 10 million were invested in all of these projects. Under the leadership of Metropolitan Kiril and upon his own initiative the Monastery of St. Naum of Ohrid

Св. Злата Мегленска во Дељадровци
St. Zlata Meglenska in Deljadrovci

Св. Петка и св. Недела во Дељадровци
St. Petka and St. Nedela in Deljadrovci

инвестирани повеќе од десет милиони евра. Под водството на митрополитот Кирил и на негова лична иницијатива, на Шар Планина е изграден манастирот Свети Наум Охридски. За жал, во август 2001 година, Лешочкиот манастир беше оштетен, чија обнова со огромен напор на митрополитот Кирил, на МПЦ, како и други институции од Република Македонија и од други земји, тој е повторно обновен. Инаку, штетите врз низа црковни објекти во Полошко-кумановската епар-

хија, се огромни. Оскрнавени и опожарени беа околу 30 цркви и манастири. Покрај Свети Атанасиј кај Лешок, страдаше и манастирот Света Богородица кај с. Матејче, Кумановско.

Сепак, нема сила која може да го уништи мозаикот на највредните цркви и манастири во оваа Епархија, меѓу кои со своето историско и уметничко значење, се издвојуваат многу од нив вброени во непроценливата културна македонска ризница.

Во дворот во Лешок

METROPOLITAN KIRIL

(Sveti Naum Ohridski) was built on Mt. Šar. Unfortunately, in August 2001, the Lešok Monastery was damaged, but it was restored due to the tremendous efforts of Metropolitan Kiril, the MOC, the Agency for Reconstruction and others institutions of the Republic of Macedonia and from other countries. Yet, several church facilities in the Diocese of Polog and Kumanovo were severely damaged. About 30 churches and monasteries were desecrated and burnt to the ground. In

addition to the Monastery of St. Atanasij (Sveti Atanasij) near Lešok, the Monastery of St. Mary (Sveta Bogorodica) near the village of Matejče in the Kumanovo area, was also damaged.

Nevertheless, there is no force that could destroy the mosaic of the most valuable churches and monasteries in this Diocese, among which many of them, due to their historical and artistic value, belong to the priceless cultural Macedonian treasury.

In the church yard in Lešok

СТРУКТУРА НА ПОЛОШКО-КУМАНОВСКАТА ЕПАРХИЈА

ЛЕШОЧКИОТ МАНАСТИР

На 8 км североисточно од Тетово, во подножјето на Шар Планина, се наоѓа селото Лешок со манастирот Св. Атанасиј. Непосредно од северозападната страна се издига величествената Шар Планина која, со својата убавина во сите годишни времиња, дава импозантна слика. Највисоките делови во пролет се под бела снежна покривка која како огледало ги одбива зраците на пролетното сонце.

Асфалтниот пат кој поминува низ селото Лешок кон планинските села Брезно и Варвара во минатото по коритото на реката одел за Призрен. Во крајниот северозападен дел од селото, дел од патот се одделува и води кон манастирот. Манастирот е заграден со висок сид, а на влезот има манастирска врата која е невообичаена. Изработена е од железо и е поставена во шеесеттите години, со крст на покривот. Внатре големиот манастирски двор е покриен со свежа зелена трева, а во него се испреплетуваат стари

Разрушената црква Св. Атанасиј во Лешок / The ruined Church of St. Athanasij in Lešok

THE STRUCTURE OF THE DIOCESE OF POLOG AND KUMANOVO

THE LEŠOK MONASTERY

The village of Lešok, as well as its Monastery of St. Atansij, is located eight kilometers to the north-east of Tetovo, in the foothills of the Mt. Šar. Next to the northwest side of the village, the glorious Mt. Šar is rising high in the sky that, by its beauty during each season, gives an impressive image. In spring, its highest parts are under a white snow blanket which reflects the sunrays as a mirror,

The asphalt road which nowadays runs through the village of Lešok and leads to the mountain

villages of Brezno and Varvara, used to lead to Prizren, in the past, along the near river bed. At the far northwest part of the village, there is a fork in the road and one branch leads to the Monastery. There is a high wall put up around the Monastery, while the door at its entrance is very remarkable. It was made of iron and was put up in the 60's with a cross on top. Inside, the monastery large yard is covered in fresh green grass, and several new and old buildings twine together there, depending on the time when they were built.

Обновената црква св. Атанасиј во Лешок / The renovated Church of St. Atanasij, Lešok

и нови зданија, зависно од времето во кое се градени.

Во централното место од дворот со својата убавина доминира манастирската црква Св. Атанасиј, обиколена со зеленило на манастирскиот двор. На источната страна од црквата се наоѓа новоподигнатото вечно почивалиште на македонскиот просветител, преродбеник, деец и обновител на Манастирот, игуменот Кирил Пејчиновиќ. На 20-30 м јужно од гробот на игуменот Кирил, се наоѓа старата црква Св. Богородица од XIV век, покриена со стари засводени ќерамиди. Југозападно од црквата Св. Атанасиј се наоѓа манастирскиот конак со приземје, два ката, скали и влезна врата во средината.

Во продолжение на конакот кон запад се наоѓа архаичниот колосален кош исплетен од прачки

кој зборува за економскиот живот на манастирот во минатото. Под истиот покрив е направена летна трпезарија која дава извонреден амбиент. Наспроти црквата се издига ридот со остатоци од средновековниот град Лешчек или Leaskum-cosu кој, со својата близина, го попречува погледот на дел од шарпланинските сртови со разни форми. Северозападно од црквата, во дворот, се подигнати статични сцени за изведба на фолклорни програми и за друг вид настапи и застаклена манастирска летна трпезарија за свадби и за крштемки.

Гледајќи панорамски фотографии на манастирскиот комплекс од пред Втората светска војна може да се заклучи дека сегашниот манастирски комплекс е целосно изменет. Вака ревитализираниот манастир привлекува внимание и

Авангардното свештенство од Тетово и Гостивар

The monastery Church of St. Atansij, surrounded by the greenery of the Monastery, dominates in the central part of the yard by its beauty. At the eastern side of the Church there is a newly built eternal resting place of prior Kiril Pejčinović, Macedonian enlightener, reorganizer, activist, and reformer of the Monastery. Twenty-thirty meters from the tomb of prior Kiril, there is the old Church of St. Mary from the XIV century, covered with vaulted old roof tiles. In the southwest of the Church of St. Atanasij there is a monastery inn that has a ground floor, two floors, stairs and an entry door in the middle.

Further down the inn, to the west, there is an archaic colossal corn basket woven of reeds which speaks of the Monastery's economic life in the past. A summer dining room is built under the same roof and it creates a pleasant ambience. The hill, at the

opposite side of the church, which embraces the remnants from the middle-age city of Leshcek or Leaskumcosu, is rising high across the Church, but since it is too close to the Church, it hides from the view a part of the Mt. Šar's crests of various forms. Northwest to the Church, four static stages have been set up in the yard for performances of folk dance programs and similar, and glazed summer dining room was build which is used for weddings and ceremonies of baptism.

From the panoramic pictures of the monastery complex dated before WWII it could be concluded that the present-day monastery complex is completely different. Being revitalized in this manner, this Monastery attracts attention and it is being more and more visited by both believers and dignitaries from Macedonia and from other countries.

Avant-garde priests from Tetovo and Gostivar

Во дворот во Лешок / In the church yard in Lešok

Во дворот во Лешок / In the church yard in Lešok

Митрополитот Кирил со Владимир и правнуката Моника Бахчовановски
Metropolitan Kiril with Vladimir and Monika Bahčovanovski his grandniece

сè повеќе е посетуван како од верници така и од видни личности од животот на македонската држава и од странство. Доказ за тоа се и книгите на впечатоци во кои не се крие восхитот од Лешочкиот манастир, но и искрените желби на апелите да се обнови и да се зачува тоа богатство за идните поколенија. Христијаните во него ги обновуваат древните обичаи.

Посебно значење имаат масовните посети на учениците и на просветните работници од државата и на нашите деца од дијаспората. При нивните посети се организираат часови под отворено небо за сè што е поврзано со манастирот и со игуменот Кирил Пејчиновиќ.

Од 1971 година па до денес, традиционално, секоја година кон крајот на август, Манастирот го посетуваат учесниците на Меѓународната средба на преведувачите што се одржува во Тетово. Посетата се состои од запознавање на светските преведувачи со ликот и делата на игуменот Кирил Пејчиновиќ во спомен-собата и со поклонување на гробот на овој голем македонски просветител.

На 17 мај 1997 година во овој резиденцијален манастир на митрополитот Кирил се одржа централната прослава на триесетгодишнината од обновувањето на автокефалноста на древната Охридска архиепископија. На овој мошне значаен

црковен и народен собор присуствуваа голем број црковни великодостојници на чело со поглаварот на Македонската православна црква, архиепископот охридски и македонски г.г. Михаил, голем број гости од целокупниот живот на Република Македонија, гости од странство и многубројни верници.

Свеченото поздравно слово и свечената беседа на овој собор ги одржа Неговото високопреосвештенство митрополитот г. Кирил.

Инаку, изградбата на новата црква Св. Атанасиј започнала во 1924 година. Со прекини, црквата се градела 10 години, а изградбата завршила во 1934 година.

По повод 120 години од смртта на игуменот Кирил Пејчиновиќ, во 1967 беше подготвена и отворена за посетителите спомен-соба за игуменот. Во неа се презентирани делата од игуменот Кирил „Огледало“, „Утјешение грјешним“ и др.

Освен духовната и просветната дејност на манастирот, тој има и своја економија од која многу зависело неговото опстојување и создавање на неговите христијански и културни вредности.

Економската моќ на манастирот била значајна и за населението кое гравитирало кон него. Честопати, во тешките времиња, дел од населението се потпираше на помошта од Манастирот, особено најсиромашните, хендикепираните и болните.

Новоизградената црква Св. Прохор Пчински во Стрезовце / The newly built Church of St. Prohor Pchinski, Strezovce

The guest books bear witness to their delight of this Monastery, but also to the sincere appeals for its renovation and perseverance of its richness for future generations. The Christians follow the age-old customs at this Monastery.

The group visits of pupils and educators from Macedonia and our children from the diaspora assume particular importance. During their visits, outdoor classes are organized about everything related to this Monastery and to prior Kiril Pejčinović.

Since 1971 onwards, the participants in the International Meeting of Translators, held in Tetovo, traditionally visit this Monastery at the end of August each year. On that occasion, translators/interpreters from all over the world are informed about the personality and literary works of prior Kiril Pejčinović, in his commemorative room. In addition, they bow before the tomb of this great Macedonian educator.

On 17 May 1997 a central celebration of the 30th Anniversary of the renewal of the autocephaly of the ancient Ohrid Archbishopric was held at this residential Monastery of Metropolitan Kiril. That church and national celebration was attended by a huge number of church dignitaries led by the Head of the Macedonian Orthodox Church, His Beatitude Archbishop Mihail of Ohrid and Macedonia, as well as a great number of officials from the Republic of Macedonia, guests from abroad and numerous believers.

The Most Reverend Metropolitan Kiril delivered both formal sermon and a welcoming address.

As an explanation, the construction of the new Church of St. Atanasij began in 1924 and, with several interruptions, it was completely finished in 1934.

On the occasion of 120 years of the demise of prior Kiril Pejčinović, in 1967, a commemorative room for this prior was prearranged and opened, in which his literary works such as *Ogledalo*, *Utješenie grješnim* and others are displayed.

In addition to its spiritual and educational activity, this Monastery has pursued its economic activities, since its survival and creation of its Christian and cultural values depended on those activities to great extent.

The economic power of the Monastery was also important for the dwellers that gravitated towards it. Very often, in times of severe hardships, a part of the population, especially the poor, handicapped and sick relied on its aid.

The old monastery Church of St. Mary, on the other hand, is located in the southeast part of the monastery yard and it is one of the oldest buildings preserved in Polog. In regard to the iconography and fine art qualitative accomplishments achieved in Macedonia in the course of the 17th century, the paintings of this Church are considered, in literature, to be of exceptional importance, especially the cycle of scenes of Akatist Bogorodičin.

Митрополитот Кирил во Велешката епархија во 1973 год. / Metropolitan Kiril in the Diocese of Veles, 1973

Старата манастирска црква Св. Богородица, пак, се наоѓа во југоисточниот дел од манастирскиот двор и претставува еден од најстарите зачувани објекти во Полог. Живописот во оваа црква во литературата се смета дека е од вонредно значење, особено циклусот со сцени од акатистот Богородичин, во однос на иконографијата и на ликовните квалитетни дострели настанати во XVII век во Македонија.

НОВИОТ МАНАСТИРСКИ КОМПЛЕКС НА ПОПОКА ШАПКА

На пат за Попова Шапка е неизбежно да се посети црквата Св. Кирил и Методиј во Тетово, еден од најубавите храмови не само во полошкиот крај, туку и пошироко во Република Македонија. За оваа црква нема пишани документи од постариот период. Градена е на ново место во поновиот период, поточно во виорот на славниот Илинден и Крушевската епопеја, во 1903 година, што му дава уште поголемо значење како на едно свето христијанско светилиште.

Се смета дека колку црквата е висока, толку е и длабока за да не биде подложна на лизгање, а темелите биле полевани со олово. При градбата употребуван е камен бигор, кој од целото месно население, на самарчиња на грб е носен од Тетовското кале. За таа цел било изградено кори-

то кое се протегало сè до денешната црква Свети Димитриј во Тетово, каде постоела даскалница, т.е. работилница. Тука мајсторите го обработувале каменот и потоа тој бил носен за градба. Секој камен бил посебно обработуван и носел свој број, за да биде поставен на определено место при градбата.

Црквата се градела долго време од доброволни прилози на дарежливи христијани од Тетово и околината. Градбата била завршена во 1918 година, а осветена е на 12 јуни 1925 година на ден Петровден од тогашниот патријарх Варнава.

Црквата Св. Кирил и Методиј е трикорабна базилика и крстообразна, со купола. Фрескоживописот е изработен од познатиот зограф Данило Несторовски во 1924 година. Таа година починал и ктиторот на овој свет храм, прота Михаил Мартиновски кој е погребан во црковниот двор каде и денес постои неговото вечно почивалиште.

Во меѓувреме извршени се низа санации и изградба на нови помошни простории. Во реновирањето на црквата учествувале голем број дарители и претпријатија од Тетово, како и повеќе граѓани - верници од градот и неговата околина, но, секако најголем придонес за сето ова одржување, поправки, реставрации, доградби и градби, пред сè, има надлежниот епархиски архијереј Неговото високопреосвештенство митрополитот полошко-кумановски Кирил. Влог има и поранешниот архијерејски намесник прота Благоја Ацески, кој денес е на мисионерска работа

Соборниот храм св. Кирил и Методиј во Тетово / The cathedral Church Sts. Cyril and Methodius in Tetovo

THE NEW MONASTERY COMPLEX ON MT. POPOVA ŠAPKA

On the way to Popova Šapka it is unavoidable not to visit the Church Sts. Cyril and Methodius in Tetovo, one of the most beautiful churches, not only in the Polog area but in the Republic of Macedonia as well. There are no written documents on this church dated back in distant past. It was built on a new location in more recent times, more precisely, in the midst of the whirlwind of the glorious saga of the 1903 Ilinden and Kruševo, which gives it an even greater significance as a holy Christian shrine.

It is believed that the church is as deeply built as it is tall, so that it would not be susceptible to land slides, so that even lead was poured over its foundations. Limestone was used as a building material that the entire local population carried on their backs, on packsaddles, from the Tetovo fortress. For this purpose they built a trough that stretched all the way to the present-day Church of St. Dimitrij in Tetovo, where there was a schoolroom and workshop respectively. The builders first processed the stone there, from where it was then taken to be used in the process of building. Each piece of stone was processed separately and had its own number in order to be placed on a certain place during the process of building.

The church was built for quite a long time with the donations of generous Christians from Tetovo and

its surroundings. The building was finished in 1918, and was consecrated on 12 June 1925, on St. Peter's Day (Petrovden) by the then Patriarch Varnava.

The Church of Sts. Cyril and Methodius is a cross-shaped, three-nave basilica with a cupola. The frescoes were worked out in 1924 by Danilo Nestorovski, well known icon-painter. The same year, head-priest Mihail Martinovski, founder of this holy shrine, passed away and he was buried in the church yard, where his eternal resting place still remains.

In the meantime, lots of rebuilding works were done, and new auxiliary facilities were built. Numerous sponsors and companies from Tetovo, as well as many residents and believers from the city and its surroundings participated in the renovation of the church, but the greatest contribution to the maintenance, repairing works, restoration, and up-building was made by the Most Reverend Metropolitan Kiril of Kumanovo and Polog. Others who also contributed include the former Bishop's district representative, archpriest Blagoja Aceski, who is doing a missionary work in Detroit, the USA, at present, and the then caretaker Siniša Isaeski. At present, protopresbyter stavrophore Mirko Stankovski, Bishop's district representative, and head-priest Predrag Isaeski, the then supervising priest, the members of the church Board, and many other virtuous people take care of the church.

A gallery of icons and church trappings was established in 1989 as a part of the church, which is

Новиот манастир Св. Наум Охридски на Попова Шапка / The new Monastery St. Naum of Ohrid on Popova Šapka

во Детроит, САД, и тогашниот домаќин Синиша Исаеки. Денес грижата околу одржувањето на црквата ја водат архијерејскиот намесник протојереј - ставрофор Мирко Станковски и старешината на црквата протојереј Предраг Исаеки, членовите на црковното настојателство и многу други благочестиви помагатели.

Во состав на црквата во 1989 година е формирана Галерија на икони и богослужбени утвари од голема вредност за историјата и за постоењето на Македонска православна црква. Галеријата е четврта во Република Македонија по бројноста на изложените експонати. За да бидат вредните икони подобро заштитени, а истовремено и достапни до пошироката јавност, пред верниците и љубителите на уметноста, со заеднички напори на Музејот на тетовскиот крај, Македонската православна црква, Тетовското архијерејско намесништво, е овозможено сето ова. Галеријата содржи повеќе од 130 икони, поголем број печатени богослужбени книги од XVIII и XIX век и други богослужбени утвари, престолни крстови и ковчежиња со свети мошти од повеќе светители како и други предмети поврзани со светата богослужба.

По повод 100 годишнината од изградбата на овој храм (1903-2003 год.) епархискиот архијереј митрополитот Кирил донесе одлука овој свет

црковно-историски чин да биде достоинствено одбележан на 8 декември 2003 година, на празникот посветен во чест на св. Климент Охридски - Чудотворец.

Во рамките на програмата за одбележување на 25-годишнината од возобновувањето на автокефалноста на Македонската православна црква, која се реализира во текот на 1992 година, како и двете децении од конституирањето на Полошко-кумановската епархија, на Попова Шапка се одржа свеченост посветена на името и делото на еден од македонските светци свети Наум Охридски - Чудотворец. Имено, во присуство на министрите од тогашната македонска влада, Илија Андонов Ченто, Ѓорѓи Наумов и Мартин Треневски, заменикот-претседател на Републичката комисија за односи со верските заедници (авторот на оваа монографија), тогашниот началник на Генералштабот на АРМ, генерал-потполковникот Митре Арсовски и неговиот заменик генералот Боце Перевски, голем број верници, претставници на културни, научни и други институции од Републиката и општините од Епархијата, беше положен и осветен камен-темелник на новиот манастирски комплекс што ќе го носи името на свети Наум Охридски, со што беше збогатен празникот на овој наш светител.

На 6-те Полошко-иселенички средби „Одри 2007“ / At the VIth Immigrant Gatherings “Odri 2007”, in Polog

of great value for the history and existence of the Macedonian Orthodox Church. This gallery is on the forth place in Macedonia according to the number its displays. These valuable icons and trappings are well protected and, at the same time, are made accessible to the wider public, believers, and art admirers due to the efforts made by the Tetovo museum, Macedonian Orthodox Church, and Tetovo church district. The gallery contains more than 130 icons, a great number of printed religious books from the 18th and 19th century, other church trappings, throne crosses and chests with sacred relics of many saints, and other items related to holding holy services.

On the occasion of the 100th anniversary of the building of this church (1903 – 2003), Metropolitan Kiril made a decision that this holy, religious and historical event be marked on 8 December 2003, the holiday devoted to St. Clement the Miracle-worker of Ohrid.

Within to the program to mark the 25th anniversary of the renewal of the autocephaly of the Macedonian Orthodox Church, and two decades of the constitution of the Diocese of Polog and Kumanovo, held in 1992, a celebration was held which was dedicated to the name and work of one of the Macedonia's saints, St. Naum the Miracle-worker of Ohrid. More precisely, the foundation

stone to this new monastery complex that was to bear the name of St. Naum of Ohrid, was laid in the presence of the ministers of the Macedonian government at the time: Ilija Andonov Čento, Gjorgi Naumov, Martin Trenevski, the author of this book in the capacity of the Vice President of the National Commission for Relations with the Religious Communities, general lieutenant colonel Mitre Arsovski, the then chief of staff of the Macedonian Army, his deputy general Boce Perevski, and numerous believers, representatives of the cultural, scientific, and other institutions from the country and from the Diocesan church communities, enriching by their presence the celebration.

After the completion of the solemn ceremony of laying the foundation stone, which was performed by Metropolitan Kiril of Polog and Kumanovo, and Ilija Andonov Čento, Minister at the Macedonian Government, those present and the entire Macedonian people were addressed by Metropolitan Kiril with a warm oration, pointing out that the event had an exceptional historical meaning. What is more, this event gained even greater importance because it took place in the time when both the Macedonian sovereign and independent state and the autocephalous Macedonian Orthodox Church were experiencing a growing affirmation throughout the world among the devotees of justice and truth, even

На прослава во Кратово / At a celebration in Kratovo

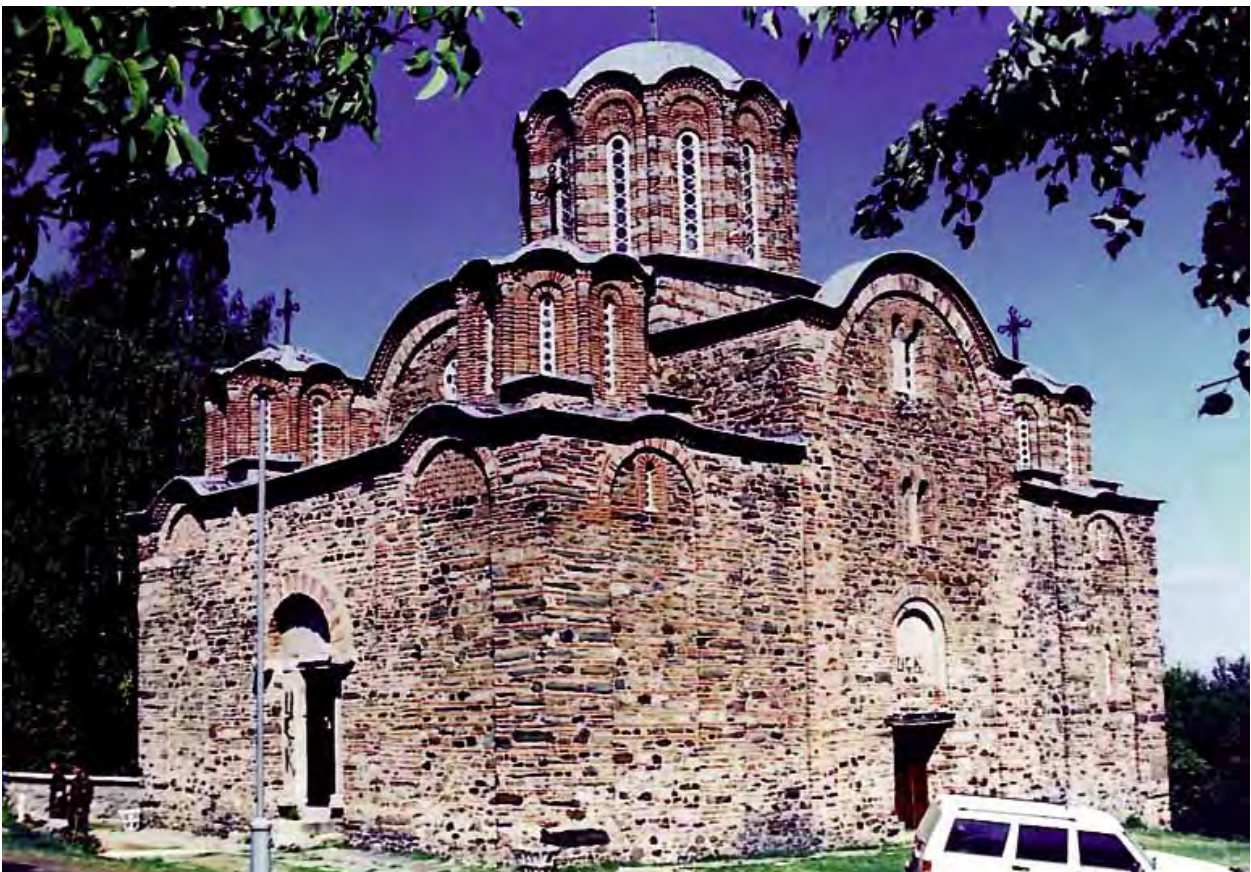

По свечениот чин, положувањето на темелникот што го извршија надлежниот архијереј на Полошко-кумановската епархија митрополитот Кирил и министерот во македонската влада Илија Андонов Ченто, македонскиот архијереј тогаш им се обрати на присутните и на целиот македонски народ со топла беседа, во која настанот го нарече дека има исклучително историско значење. Дотолку повеќе што тој се случува во времето кога македонската суверена и независна држава и автокефалната Македонска православна црква во светот, доживуваа сè поголема афирмација кај поклониците на правдата и вистината, иако со тоа тешко го прифаќаат некои таканаречени носители на европската демократија, предводени од големогрчкиот шовинизам.

Во своето обраќање митрополитот Кирил, меѓу другото, рече: „Ова манастирско светилиште кое е поставено на надморска височина од околу две илјади метра, ќе претставува господов браник на татковската Македонија, духовно леčiliште за сите оние кои ќе се собираат на молитва, кои во него ќе бараат милост божја, ќе црпат мудрост и сили за големи животни постигања и радости. Инаку, според информациите од Црквата ова светилиште се гради на највисока кота во Источната христијанска црква.

Во рамките на свеченоста беше организирана црковно-народна трпеза на која архијерејската беседа беше сконцентрирана на фактот дека ништо нема подостоинствено, почесно и повозвишено од тоа еден народ да живее во слога, разбирање и мир во својата слободна, суверена и демократска земја, во која создава трајни и достоинствени дела за своите поколенија. Тоа е одлика на македонскиот народ, кој опстојува со векови на овие немирни балкански простори. Длабоко веруваме дека сите ќе ја согледаат вистината за Македонија во сета нејзина светлина и големина. Сите досегашни отпори против нас придонесоа светот да се запознае со Македонија и со нашето културно богатство и трајните цивилизациски вредности. Веруваме во конечното меѓународно признавање на Македонија од страна на целиот свет, зашто она што е родено, што е создадено од Бога е предодредено да живее и да опстојува“ - рече митрополитот Кирил.

На беседата на владиката Кирил одговори министерот во тогашната македонска влада Илија Андонов Ченто кој, меѓу другото, истакна дека се наоѓаме во период во кој мора да дојде до меѓународно признавање на Република Македонија, но, за жал, само на еден дел од нејзината територија. Тој, исто така, изрази жалење што во текот на изминатите 45 години

Св. Богородица во Матејче / St. Mary in Matej-e

though this was hard to be accepted by many so-called bearers of the European democracy, led by the nationalistic Greek chauvinism.

In his address, Metropolitan Kiril, among other things, said the following: *“This monastery church, located at around two thousand metres above sea level, will be God’s rampart to our fatherland Macedonia, a spiritual healing place for all those who will gather to pray, those who will seek grace of God inside this monastery, those who will draw wisdom and strength from it for great achievements and joy in life. Furthermore, according to the information from the Church, this church is built at the highest point above sea level within the Eastern Christian Church.*

As a part of this celebration, a church-people’s feast was organized at which the Metropolitan’s address was focused on the fact that nothing is more dignified, honorable, and sublime than the people living in harmony, understanding, and peace in their own free, sovereign, and democratic country, in which they can create permanent and credible works for their future generations. This is a characteristic of the Macedonian people who have survived in this turbulent Balkan region for centuries. We deeply believe that everyone will see the truth about Macedonia in all of its greatness and brightness. Any resistance against us thus far has contributed towards the world being acquainted with Macedonia and our

cultural heritage and permanent civilization values. We believe in final international recognition of Macedonia by entire world, because what has been born, what has been created by God is predestined to live and to survive”, said Metropolitan Kiril.

In his reply to Metropolitan Kiril’s address, Ilija Andonov Čento, minister of the then Macedonian Government, pointed out, among other things, that we were in the midst of a period in which Macedonia had to be recognized on an international level, but unfortunately, it would be a recognition of only one part of its territory. He also expressed regret that in the past 45 years we did not build churches and monasteries, and that we did not elevate the Macedonian Orthodox Church to the honorable heights it deserved.

This celebration was enriched with the spiritual concert held by the Menada Young Women’s choir from Tetovo.

From that time onwards, traditional celebrations are held every year on 3 July, on the patron day of St. Naum of Ohrid. Thousands of believers from all parts of Macedonian and the diaspora come to Popova Šapka. The emigrants from Tetovo region who live in the USA are donors to the Monastery St. Naum of Ohrid, among others.

Polog and the western part of Macedonia are well-known for the great number of churches and

Соборниот храм Св. Никола во Куманово / The cathedral Church of St. Nikola in Kumanovo

не се градеа цркви и манастири и не ја воздигнуваа Македонската православна црква на достоинствените висини што ги заслужува.

Свеченоста беше збогатена со духовниот концерт на Градскиот младински женски хор „Менада“ од Тетово.

Оттогаш до денешни дни секоја година на 3 јули, на денот на патронот св. Наум Охридски, се одржуваат традиционални прослави. На Попова Шапка доаѓаат илјадници верници од сите делови на Македонија и од дијаспората. Меѓу другите донатори за манастирот Св. Наум Охридски се иселениците од тетовскиот крај кои живеат во САД.

Полог и западниот дел од Македонија е познат по бројните цркви и манастири изградени во минатото и сега. Во Полошко-кумановската епархија, во која митрополитот Кирил е надлежен архијереј, заедно со свештениците, дарителите, настојателите и другите верници се поправени, реновирани и обновени старите цркви, а се изградени нови објекти. Меѓу другите, треба да се спомене црквата Св. Богородица во Гостивар, новоизградената црква Св. Никола во Маврово и други, кои придонеле македонскиот народ да опстои на тие простори.

ОД СКОПЈЕ ДО Св. ЈОАКИМ ОСОГОВСКИ

Патувајќи од Скопје до Крива Паланка, односно до Св. Јоаким Осоговски, на автопатот Велес-Куманово во Дељадровци се наоѓа манастирот Св. Ѓорѓи. Тој се вишнее на ридот и е забележителен од сите страни. Со помош на голем број донатори, а на чело со митрополитот Кирил, заедно со свештениците, манастирот е целосно реновиран и претставува прекрасен духовно-црковен храм, место за прослави, одмор и рекреација. Манастирот е резиденцијален во Полошко-кумановската епархија, каде митрополитот Кирил често престојува и има посебен однос кон тој простор на Македонската православна црква. Всушност Дељадровци е првата Македонска православна ларва, каде во непосредна близина на Манастирот се изградени уште неколку цркви и параклиси. Тоа го прави овој простор уште подостапен и позначаен за секој верник, намерник и патник.

На спротивната страна од Дељадровци под Скопска Црна Гора, над селото Матејче, Кумановско, до денешни дни високо издигнат е манастирот Успение на Св. Богородица, кој, и покрај тоа што бил и разурнуван и оштетуван и сквернавен, сепак тој постои.

Митрополитот Кирил со Хорот „Менада“ и д-р Ивица Зориќ / Mitroplitan Kiril with the „Menada“ Chorus and Dr Ivica Zorić

monasteries built in the past and in our time. Old churches in the Diocese of Polog and Kumanovo have been repaired, renovated and restored, while new ones are being built by the support of Metropolitan Kiril, in charge of the Diocese, together with other priests, sponsors, custodians and other believers. In addition, it should be mentioned that the Church of St. Mary in Gostivar, the newly built Church of St. Nikola in Mavrovo, as well as other churches have contributed to the survival of the Macedonian people in these regions.

FROM SKOPJE TO ST. JOAKIM OSOGOVSKI

Travelling from Skopje to Kriva Palanka and to St. Joakim Osogovski respectively along the Veles-Kumanovo highway, one can go to the Monastery of St. Gjorgji in Deljatrovci. It is rising high on a hill and therefore could be seen from all sides. By the assistance of numerous donors headed by Metropolitan Kiril together with his priests, this Monastery was completely renovated and now it is a wonderful religious-spiritual holy place, place for holding celebrations, for recreation, and taking a rest. This monastery, within the Diocese of Polog and Kumanovo, is a residence of Metropolitan Kiril where he often stays and where he cherishes special feelings for

this place within the Macedonian Orthodox Church. In fact, Deljatrovci is the first 'larva' of the Macedonian Orthodox Church in whose vicinity another churches and very small churches were built. All this makes this place even more accessible and significant for any believer, unexpected guest and traveller.

On the opposite side of Deljatrovci under the Mountain of Skopska Crna Gora, above the village of Matejče near Kumanovo, the Monastery of the Assumption of Virgin Mary (Uspenie na Sv. Bogorodica) has survived, and still stands high, despite of the fact that it has been destroyed, damaged, and desecrated many times.

The building of this monastery church began at the time of Czar Dušan, at an old cultic location where the Church of St. Mary of Crna Gora (Sveta Bogorodica – Crnogorska) used to be. After the death of Czar Dušan, his wife Elena and his son Uroš enabled that the church be completed, and its fresco painted.

For many long years, the church was abandoned and unprotected, its domes uncovered and destroyed. The first renovation–restoration was carried out in 1934, while complete conservation and restoration of its architecture and of the icon paintings were carried out in the course of the '70s and '80s.

Unfortunately, during the 2001 war, this Macedonian Orthodox church was desecrated. Almost all

Св. Јоаким Осоговски / St. Joakim Osogovski

Изградбата на оваа манастирска црква почнала во времето на царот Душан на старо култно место каде што порано постоела црквата Света Богородица - Црногорска. По смртта на царот Душан, изградбата на црквата овозможила да се доврши и да се живописаат неговата жена Елена и синот Урош.

Долги години црквата била напуштена и незаштитена, со откриени и урнати кубинџа. Првата обнова - реставрација била извршена во 1934 година, додека целосна конзервација и реставрација на архитектурата и фрескоживописот се изведени во седумдесеттите и осумдесеттите години на минатиот век.

За жал, во војната во 2001 година Македонската православна црква беше осквернавена. Во неа се урнати речиси сите спомени на минатото што предизвика голем револт и негодување кај македонската и кај светската јавност. Всушност, се настојува црквата да се реновира, особено со странски донации. Меѓутоа, лузните ќе останат по сè изгледа засекогаш.

Во 1851 година, покрај другите поголеми урбани средини како Скопје, Велес, Кратово, Штип, и Куманово, ја добива својата голема соборна црква. Таа е посветена на св. Никола и е уште еден духовен бисер во Полошко-кумановската епархија на митрополитот Кирил.

По својата просторна концепција спаѓа во групата на карактеристични трикорабни базилики кои Дамјанов ги гради секогаш кога не е во можност да реализира куполна градба. Така, освен манастирот Св. Јоаким Осоговски, сите дотогашни градби се со иста или слична просторно-волуменска дефиниција. Дури потоа овој објект, а почнувајќи со осоговската црква (инаку двете се завршени во иста година), Дамјанов градел главно куполни храмови.

Основата на црквата Св. Никола е оформена од еден нагласено издолжен правоаголен простор, поделен на три кораби со помош на два реда од по седум столба. Употребата на толкав број столбови во еден ред (исто како и во Велешката и Новоселската црква) ја потенцира нејзината базиликалност. Централниот кораб е речиси двојно поширок од страничните и забележливо повисок, што се манифестира и на петтата фасада со базиликално надвишен покрив. Во внатрешноста, централниот кораб е нагласен и со начинот на покривање со четири слепи калоти, за разлика од страничните кораби, каде што покривањето е само со полуцилиндричен свод. Речиси, во поткуполниот простор, се добива можност за доживување на внатрешноста на храмот од божествена перспектива. Чувството на возвишеност тука е неодминливо.

Митрополитот Кирил во Полошко-кумановската епархија / Metropolitan Kiril in the Diocese of Polog and Kumanovo

memories of the past were destroyed, which caused strong aversion and protest by both the Macedonian and world public. In fact, efforts are made to renovate the church, especially with donations from abroad. However, the scars seem to be permanent.

In 1851, in addition to other larger urban centers such as Skopje, Veles, Kratovo, and Štip, Kumanovo got its large cathedral church, too. It is dedicated to St. Nikola, and is another spiritual pearl in the Metropolitan Kiril's Diocese of Polog and Kumanovo.

According to its spatial plan, it belongs to the group of characteristically three-nave basilicas that Damjanov usually builds every time he is not able to build cupolaed churches. Hence, with the exception of the Monastery of St. Joakim Osogovski, all of the buildings up until then were identical or similar in regard to their space and volume. It was following the completion of this building and starting with the Osogovo Church (both were finished in the same year), when Damjanov mainly began building churches with cupolas.

The foundation of St. Nikola Church was formed on a very long rectangular space, divided into three naves by two rows of seven pillars each. The use of so many pillars in one row (similar to the churches in Veles and Novo Selo) emphasizes its basilican style. The central nave is almost twice as wide as those on the sides and remarkably taller, manifested

also on the fifth facade with a tall basilican roof. Inside, the central nave also stands out because it is covered with four spheres, unlike the side naves which are covered with a semi-cylindrical arch only. Almost underneath the cupola the church interior from a divine perspective can be experienced. Here, the feeling of the sublime cannot be avoided.

In addition, the Karpino Monastery (Karpinski Manastir), devoted to the Revelation of St. Mary, is a lonely building in the beautiful mountain regions of Žegligovo, in the vicinity of the village of Orah near Kumanovo, to the left of the Kumanovo–Kriva Palanka road.

The Karpino Monastery is considered to be one of the oldest Christian temples in the area of Kumanovo and Kriva Palanka. According to a legend, it was built in 1100 and there was an inscription above the church entrance, which was later destroyed and which read that the monastery was built late in the 14th century.

For the first time the Karpino Monastery was mentioned in 1592, when the Karpino Gospel was written. In a communication dated 592 about this Gospel the following was written: *"This gospel was written at the Karpino Monastery, at the church of the Presentation of the Virgin Mary in the year of our Lord of 1592..."*.

In the past, the Karpino Monastery was very rich and more than 300 monks used to live in it. Its

Архиепископот Стефан и митрополитот Кирил / Archbishop Stefan and Metropolitan Kiril

Исто така, Карпинскиот манастир посветен на Св. Воведение Богородично е осамен објект во прекрасните планински предели - Жеглилово во близина на селото Орах, Кумановско, лево од патот Куманово - Крива Паланка.

Карпинскиот манастир се смета дека е еден од најстарите христијански храмови во кумановско-кривопаланечкиот крај, подигнат во 1100 година според едно предание, а имало и натпис над влезот во црквата, подоцна уништен, во кој пишувало дека манастирот бил подигнат кон крајот на XIV век.

Првпат Карпинскиот манастир се споменува во 1592 година, кога било напишано Карпинското евангелие. Во една преписка од 1592 година за напишаното евангелие се вели: „*Се напиша ова евангелие во манастирот Карпински, во храм Воведение на Пресвета Богородица во лето 1592*“....

Во дамнешните времиња Карпинскиот манастир бил многу богат и во него живееле повеќе од 300 монаси. Во неговата историја е забележан Карпинскиот триод, кој денес се наоѓа во Софиската народна библиотека. Во белешките на Карпинскиот триод пишува: „*Да се знае кога дојде еромонах Стефан во Карпино манастир во лето 1745... писах аз ерен Стојко от Нагоричане*“. И уште еден запис на триодот од друга рака: „*Да се знае братие мои во таја светаја книга кој пеал*

-папа Димитриа от Дебарска каза от село Врбен...?

Исто така, во еден молитвеник на Карпинскиот манастир во 1806 година е запишано: „*Во лето 1806 тогаш доите от Меденџију Реџеп Бјулјуг - паша у манастир Карпино и седе три месеца ... тоа лето се обраха пушке и тогаи доиде во Карпино манастир Кирил иеромонаха*“. Еден друг запис врз сидот од црквата пишува: „*Во годината 1812 дојде игуменот од Марковиот манастир Кирил иеромонах во Карпино*“.

На еден запис на сидот од црквата на Карпинскиот манастир од 1789 година пишува дека во споменатата година во манастирот престојувал поп Атанас од Кратово.

Во 1848 година во манастирот се чувале 22 пергамента - ракописи, а во 1880 е забележано дека книжниот фонд изнесува 60 ракописи. Во 1902 година еден требник од 16 век се наоѓал во Куманово. Оттука станува јасно дека Карпинскиот манастир бил значаен средновековен книжевен центар во Македонија.

На дваесетина километри од Куманово, на патот кон Св. Јоаким Осоговски, во селото Старо Нагоричане се наоѓа црквата Св. Ѓорѓи. Таа е градена во два периода. Оригиналната црква била изградена во XI век, според изворите, по налог на византискиот император Диоген IV, а од

Св. Ѓорѓи во Старо Нагоричане / St. George in Staro Nagorichane

history contains a note of the Karpino liturgical book for Lent that is currently kept at the Sofia National Library. The note of the Karpino liturgical book for Lent say: *"It should be known that when monk Stefan came to the Krapino Monastery in the year of our Lord of 1745 ...I wrote about... Stojko ot Nagoričane."* Another note of the liturgical book for Lent written by another hand reads: *"It should be known, my brother, in this holy book, who sang-papa Dimitria of Debarsko region said that the village of Vrben...?"*

In addition, a prayer book of the Karpino Monastery from 1806 reads: *"In the year of our Lord of 1806, the pasha Redžep Bjuljug of Medendziu – came to the Karpino Monastery and stayed for three months ... in that year, guns were collected and then Kiril the monk came to the Karpino Monastery."* Another note written on the wall of the church reads: *"In the year of 1812 monk Kiril, prior from the Markov Monastery, came to Karpino."*

One note dated 1789 written on the wall of the church at the Karpino Monastery, reads that priest Atanas from Kratovo stayed in monastery that year.

In 1848, 22 parchments - manuscripts were kept at the monastery, and there are records that in 1880 there were 60 manuscripts. In 1902, there was a 16th century ritual book in Kumanovo. Consequently, it is obvious that the Karpino Monastery was an important medieval literary center in Macedonia.

On about twenty kilometres from Kumanovo, on the way to St. Joakim Osogovski, in the village of Staro Nagoričane there is the Church of St. Georgi. This church was built during two periods. The original church was built in the 11th century, according to the sources, on the order of Byzantine emperor Diogenes IV, as a sign of gratitude towards St. Prohor of Pčinje (Sv. Prohor Pčinjski). What remained of this basilica is a portion of the northern wall, about 6-10 meters high, with several fragments of the frescoes. From an architectural point of view, it is a construction that consists of three naves in the shape of an inscribed cross, with a large central cupola and four smaller domes. The lower parts of the church wall were made of stone blocks,

whereas the traditional combination of alternating rows of stone and brick was applied for the upper parts.

In 1313, Serbian ruler King Milutin ordered that the church be rebuilt. Brick and cement with ceramic decorations were used. The church represents an inscribed cross with five cupolas, and a narthex separated by columns. According to an inscription on the interior, the fresco painting was completed in 1317-1318. The renowned medieval painters, Mihajlo and Evtihij, left their signatures in the church, just as they did in St. Mary Perivleptos (Sveta Bogorodica Perivleptos) in Ohrid and in St. Nikite (Sv. Nikite) near Skopje.

Ларва - Манастирот Св. Ѓорѓија во Дељадровци
The "Larvae", the Monastery of St. George in Deljadrovci

благодарност кон св. Прохор Пчињски. Од оваа базилика има зачувано само дел од северниот сид во височина од 6 до 10 м, со неколку фрагменти од фреските. Во поглед на архитектурата, тоа е трикорабна градба во форма на впишан крст, со голема централна купола и со четири помали кубиња. Во долните партии црквата е градена од блокови камен, додека во горните делови е применета традиционалната комбинација од наизменични редови камен и тула.

Во 1313 година српскиот владетел, крал Милутин, наредил црквата да се изгради повторно. Биле употребени цемент и тула со керамички декорации. Црквата претставува впишан крст со пет куполи и нартекс издвоен со столбови. Според натписот во внатрешноста, фрескоживописот бил завршен во 1317-1318 година. Прочуените средновековни зографи Михајло и Евтихиј ги оставиле своите потписи во црквата, како што направиле и во Св. Богородица Перивлепта во Охрид и во Св. Никита во Скопско.

Големиот број композиции се поделени во неколку зони. На северниот сид се портретите на крал Милутин и на кралицата Симонида. Исто така, тука се и портретите на св. Јоаким Осоговски и на св. Прохор Пчињски. За разлика од другите средновековни цркви, црквата Свети Ѓорѓи во Старо Нагоричане има изсидан иконо-

стас, со столбови и со архитрав, а главните икони, св. Богородица Пелагонитиса и Свети Ѓорѓи се изведени во фрескоживопис. Сидното сликарство во оваа црква е еден од најдобрите примери на палеологовскиот стил на византиската уметност во Македонија.

Крива Паланка е надалеку позната по манастирот св. Јоаким Осоговски. На падините од Осоговските Планини, недалеку од Крива Паланка се наоѓа добро зачуваниот и вонредно изградениот манастир, посветен на македонскиот пустиножител св. Јоаким Осоговски.

Денешниот манастирски комплекс го сочинуваат двете манастирски цркви: помалата со остатоци од XIV век, големата - соборна од XIX век, старите реставрирани конаци, понови станбени згради, стопански со амбари и сл., како и неколку други помошни згради за потребите на манастирските луѓе.

Уште во XI век кога живеел св. Јоаким Осоговски на местото на денешните цркви, постоел манастир, но, од него нема сочувани никакви остатоци. Манастирот е познат во литературата, а и во народното предание, како манастир Сарандопор, според месноста каде што е подигнат.

Манастирот го основал Јоаким монахот, ученик на Иван Рилски кој живеел во XI / XII век.

Во житието на Јоаким Осоговски се вели дека

Св. Ѓорѓи во Куманово / St. George in Kumanovo

The numerous compositions are divided into several zones. In the northern wall there are the portraits of King Milutin and Queen Simonida, along with the portraits of St. Joakim of Osogovo and St. Prohor of Pčinje. Unlike other medieval churches, the Church of St. George in Staro Nagoričane has an iconostasis built up with pillars and architrave, while the main icons, St. Mary Palagonitisa and St. George, are fresco-painted. The wall painting of this church is one of the best examples of the Palaeographical style of the Byzantine art in Macedonia.

Kriva Palanka is a well known town for St. Joakim Osogovski Monastery. This well maintained and exceptionally well built monastery devoted to the Macedonian recluse St. Joakim Osogovski, is located at the foot of the Mt. Osogovo, not far from Kriva Palanka.

The present-day monastery complex consists of two monastery churches: the smaller one with the remnants from the 14th century, and the big one - a cathedral church from the 19th century, of the old restored inns, more recent apartment buildings, commercial buildings with barns, and several other auxiliary buildings for the needs of those who live in the monastery.

As early as the 11th century, when St. Joakim of Osogovo used to live there, there was a monastery on the place of the present-day churches, of which

nothing has remained. In literature and in the folk legends, this monastery is referred to as Sarandopor Monastery, after the locality in which it was built.

The monastery was founded by monk Joakim, a disciple of Ivan Rilski who lived in the 11-12th century.

The hagiography of Joakim of Osogovo states that during the time of the Byzantine emperor Manojlo Komnen (1143-1180), a certain priest Teofan from Ovče Pole founded this monastery after entering the monastic order and being its first prior, he built a new church, too devoted to St. Joakim of Osogovo and after the death of Joakim he buried his relics there.

The historical sources mention the monastery for the first time when Bulgarian Czar Kalojan (1196-1207) visited the monastery, while the Karlovac Chronicle reads that around 1305, King Milutin built a church devoted to St. Joakim, but it could, as well, only be a kind of its renovation. It is also believed that K. Dejanović – Dragaš restored the monastery church. The monastery is mentioned in 1330 prior the battle at Velbužd between the Bulgarian Czar Manojlo Šišman and the Serbian King Stefan Dečanski took place. One century later, when Turkish sultan Mehmed II left Velbužd on his way to conquer Bosnia, he visited St. Joakim Monastery. In 1474, due to the poor economic situation, his monks went to Dubrovnik to ask for help from what

Св. Троица во Скачковце / The Church of Holy Trinity in Skačkovce

во времето на византискиот император Манојло Комнен (1143-1180), некој свештеник Теофан од Овче Поле, откако се замонашил, го основал овој манастир и како прв негов игумен, изградил црква посветена на св. Јоаким Осоговски и по смртта на Јоакима ги погребал неговите мошти.

Во историските извори за првпат се споменува манастирот кога бугарскиот цар Калојан (1196-1207) го посетил манастирот, а во Карловачкиот летопис стои дека околу 1305 година, кралот Милутин изградил црква посветена на св. Јоаким, но може да биде и само нејзина обнова. Исто така, се смета дека манастирската црква ја обновил К. Дејановиќ - Драгаш.

Манастирот се споменува и во 1330 година пред битката кај Велбужд помеѓу бугарскиот цар Манојло Шишман и српскиот крал Стефан Дејански. Еден век подоцна, турскиот султан Мехмед II кога го напуштил Велбужд на пат за освојување на Босна го посетил манастирот св. Јоаким.

Во 1474 година поради слабата економска состојба неговите монаси отпатувале за Дубровник да бараат помош од тогаш богатата Дубровничка Република при што добиле 20 златни перпери.

Манастирските браќа со својот игумен Гервасиј и кустендилскиот митрополит Висарион во

1585 година - кога манастирот го погодил земјотрес заминале за Москва да побараат материјална помош за негова обнова.

Меѓутоа, во 1690 година Турците го разориле манастирот и скоро во целиот XVIII век тој бил испустен. Почнал да се обновува и да оживува дури кон средината на XIX век. Во 1847 година почнала изградбата на големата соборна црква посветена на св. Јоаким Осоговски, а по иницијатива на Хаџи Стефан Бегликчијата како главен ктитор од Крива Паланка. Изградбата на манастирската црква почнала во 1847, а била завршена во 1851 година, осветена и посветена на св. Јоаким Осоговски. Во изградбата на црквата учествувале еснафите од Крива Паланка, а исто така, и луѓето од околните села.

Црквата има огромни димензии, со 12 куполи и отворени тремови на западната и јужната страна и спаѓа меѓу најимпозантните соборни цркви во Македонија, изградени за време на Преродбата во првите децении на 19 век.

Во манастирскиот двор се наоѓа и мала црквичка посветена на св. Богородица, изградена во XIV век со остатоци од фрески, а обновена некаде во XVI-XVII век, подоцна и во XIX век, а во најново време е извршена и целосна конзервација и реставрација.

Манастирскиот комплекс св. Јоаким Осоговски,

Митрополитот Кирил во својот кабинет / Metropolitan Kiril at his office

was then the wealthy Republic of Dubrovnik, from which they got 20 golden perpers.

The monastery brothers, along with their prior Gevrasij and Metropolitan Visarion from Kjustendil, went to Moscow to ask for funds for its restoration in 1585, when the monastery was hit by an earthquake.

However, in 1690 the Ottomans destroyed the monastery and it remained deserted almost throughout the entire 18th century. Its restoration and revival began towards the mid 19th century. In 1847, the construction of a large cathedral church devoted to St. Joakim of Osogovo began at the initiative of Hadži Stefan Beglikčijata from Kriva Palanka as a main founder from Kriva Palanka. The building of the monastery church began in 1847, and in 1851 it was completed, consecrated, and devoted to St. Joakim of Osogovo. The guilds from Kriva Palanka and the dwellers of the nearby villages all participated in the building of the church.

The church is a huge structure having 12 cupolas and open porches on the western and southern side, and it is one of the most impressive cathedral churches in Macedonia built in the Renaissance during the first decades of the 19th century.

Inside the monastery yard there is a small church devoted to St. Mary, built during the 14th century with remnants of frescoes, and it was first renovated sometime during the 16-17th century and then again in the 19th century, while not so long time ago it was fully conserved and restored.

Starting from the 12th century onwards, the monastery complex of St. Joakim of Osogovo has been an essential shrine of his cult, regardless of the religious and political circumstances that this area has lived through.

CONSECRATED CHURCHES IN DEBREŠE, NIČPUR, TRNOVO, TABANOVCE...

The following text is about consecration of some of the characteristic new churches. Thus, on 3 May 1997, upon the occasion of the 30th Anniversary of the restoration of the full autocephaly of the ancient and renowned Archbishopric personified today as St. Clement's Macedonian Orthodox Church, the newly built Church of St. George in the village of Debreše was evangelized, i.e. consecrated, and on 15 May the Church of St. Atanasij in the village of Ničpur, near Gostivar, was re-consecrated.

The ceremonies of consecration and of re-consecration were conducted by the bishop in charge of the

*Митрополитот Кирил го испроси Божиот благослов над младенците Мимоза и Владимир
Metropolitan Kiril has asked for God's blessing on the newlyweds Mimoza and Vladimir*

почнувајќи од XII век, бил основно светилиште на неговиот култ, независно од црковните и политичките услови низ кои минувал овој крај.

ОСВЕТЕНИ ЦРКВИ ВО ДЕБРЕШЕ, НИЧПУР, ТРНОВО, ТАБАНОВЦЕ,

Следниот текст се однесува на осветувањето на некои покарактеристични нови цркви. Така, по повод 30-годишнината од возобновувањето на целосната автокефалност на древната и славна Архиепископија во лицето на денешната Свети-климентова Македонска православна црква на 3 мај 1997 година беше евангелисана, односно осветена, новоизградената црква Свети Ѓорѓија во селото Дебреше, а на 15 мај 1997 година беше реосветена црквата Свети Атанасиј во село Ничпур, Гостиварско.

Чинот на осветувањето, односно реосветувањето, го изврши надлежниот архијереј на Полошко-кумановската епархија г. Кирил во сослужение со повеќе свештенослужители.

Во потшарпланинското село Дебреше, на чинот на осветувањето присуствуваа околу пет илјади жители од ова и околните села, гости од Гостивар, Тетово, Скопје и од други градови на нашата држава.

Новиот црковен храм Свети Ѓорѓија почна да се гради во 1994 година на темелите на стара црква, која била изградена и осветена во далечната 1624 година. Во изминатите над три и пол века неколкупати била уривана. Вредно е тоа што иконите и иконостасот е сочуван и е вграден во новиот црковен храм.

Во својата беседа господинот Кирил, меѓу другото, истакна дека со осветувањето на црквата Свети Ѓорѓи во село Дебреше, беше поставен уште еден драгоцен камен на сенародниот и црковен македонски православен гердан.

Според зборовите на Благоја Ефремовски, претседателот на Црковниот одбор, со помош на ничпурци кои живеат во повеќе балкански и европски земји, и со донации на неколку претпријатија, се успеа да се изврши целосна реконструкција. Инаку, црквата Свети Атанасиј изградена е во 1792 година од ктиторите Милош, Зафир и Данил од село Ничпур, а во 1965 и 1966 година беше обновен овој вреден црковен храм.

Во мај 2005 година, во село Трново, Кривопапанечко, беше прославен петвековниот јубилеј на црквата Свети Никола, а и на обновата на една од најстарите цркви во овој крај. Полошко-кумановскиот митрополит Кирил, кој чиноначалствуваше со црковните свечености истакна, дека и покрај сите крстни распнувања на кои македонскиот народ бил и сè уште е изложен од

страна на некои соседи, со гордост и достоинство ги одбележуваме значајните јубилеи, каков што е и овој на црквата Свети Никола во Трново.

Овој храм кој бил целосно руиниран, е обновен со донација од 16.000 долари од Светската банка, во рамките на проектот „Развој на општините преку културата“. Во обновата учествуваа и голем број бизнисмени од Крива Паланка, Скопје и други градови од Македонија.

На свеченоста беше промовирана и монографијата за црквата, а се одржа и општонароден собир.

На 22 април, 1991 година во селото Табановце, Кумановско надлежниот епархиски архијереј во сослужение на голем број свештеници и ѓакони од Кумановската епархија, намесништвото од целата негова благодародавна епархија од Кумановско, како и во присуство на повеќе од 3.000 верници од околните места, митрополитот Кирил изврши осветување на новоизградената црква Света Петка.

Овој црковен храм е изграден на истото место, каде што пред војната се наоѓаше со истото име, но кој, за жал не ги издржа налетите на бомбардирањето и беше урнат речиси до темел.

Црквата св. Петка е изградена за рекордно кус рок, помалку од една година. Таа претставува еден величествен сакрален објект, и просторно е двојно поголем од оној што беше урнат за време на војната.

Новоизградениот продажно-сервисен центар на Форд и Ми-Да
The newly-built automobile showroom and repairing center
of Ford and Mi-Da Motors

Diocese of Polog and Kumanovo, Metropolitan Kiril, in a joint service with many members of the clergy.

In the village of Debreše, which lies at the foot of Mt. Šar, around five thousand dwellers from this village and the nearby villages, and guests from Gostivar, Tetovo, Skopje, and from other cities of our country attended this ceremony of consecration.

The construction of the new Church of St. George began in 1994 over the foundations of the old church, which had been built and consecrated in the distant year of 1624. Over the past three and a half centuries it had been destroyed for several times. What is positive is that the icons and iconostasis were preserved and incorporated into the new church.

In his address, Metropolitan Kiril pointed out, among other things, that with the consecration of St. George Church in the village of Debreše yet another precious stone was strung in the national and religious Macedonian Orthodox necklace.

According to the words of Blagoja Efremovski, president of the church Board, they managed to reconstruct the church completely due to the help of Ničpur natives who live in many Balkan and European countries, and the help of several companies. Namely, St. Atanasij Church was built in 1792 by the founders Miloš, Zafir, and Danil from the village of Ničpur, while this precious church was restored in 1965 and in 1966.

In May 2005, the five-century jubilee of St. Nikola Church was celebrated in the village of Trnovo, near

Kriva Palanka, as well as the restoration of one of the oldest churches in this area. Metropolitan Kiril of Polog and Kumanovo, who performed the ceremony of the church rituals, emphasized that despite all crucifixions to which the Macedonian people have been and are still subjected to by certain neighbors, it is with pride and dignity that we mark significant jubilees, such as this jubilee of St. Nikola Church in Trnovo.

This church, which had been completely ruined, was renovated by the donation of US\$16,000 from the World Bank as a part of the project "Municipal Development through Culture". Many businessmen from Kriva Palanka, Skopje, and other Macedonian cities contributed to the renovation.

On this occasion, a monograph of the church was launched, and a pan-national gathering was held.

On 22 April, Metropolitan Kiril, consecrated the newly built Church of St. Petka in the village of Tabanovce, near Kumanovo, in a joint service with numerous priests and deacons from the Diocese of Kumanovo in the presence of more than 3,000 believers from the vicinity.

This church was built on the same place where, before the war, there was a church under the same name, which, unfortunately, did not withstand the bursts of bombs and was destroyed to the ground. The Church of St. Petka was built in record time, less than a year. It is a magnificent sacral structure, and twice as big as the church that was destroyed during the war.

*Положување на камен-темелник на продажно-сервисниот центар на Форд и Ми-Да Моторс
The ceremony of laying the foundation stone of the automobile showroom and repairing center of Ford and Mi-Da Motors*

ОСВЕТЕНИ ЦРКВИ ОД МИТРОПОЛИТОТ КИРИЛ ВО ПОЛОШКО-КУМАНОВСКАТА ЕПАРХИЈА (1971-2005 ГОД.)

1. Црква „Св. ВМЧ Ѓорѓи Победоносец“ с. Блаце осветена 1971 година.
2. Црква „Св. Атанасиј“ с. Требош осветена 1976 година.
3. Црква „Св. Кузман и Дамјан“ с. Једоарце е осветена на 25 септември 1977 година.
4. Црква „Св. Арханѓел Михаил“ с. Јегуновце осветена на 29 октомври 1978 година.
5. Црква „Св. Никола“ с. Копанце осветена 1978 година.
6. Црква „Св. Петка“ с. Варвара осветена 1980 година.
7. Црква „Св. Атанасиј“ с. Ратае осветена 1980 година.
8. Манастирска црква „Св. Троица“ с. Блаце осветена 1983 година.
9. Црква „Св. Атанасиј“ с. Долно Седларце осветена 1985 година.
10. Црква „Св. Теодор Тирон“ с. Јанчиште осветена 1985 година.
11. Црква „Св. ВМЧ Димитриј“ с. Милетино осветена 1987 година.
12. Црква „Св. Недела“ с. Теново осветена 1989 година.
13. Возобновената црква „Св. Атанасиј“ с. Џепчиште е осветен камен-темелник 1991 година, истата сè уште не е осветена.
14. Црква „Св. Атанасиј“ с. Фалише осветена на 15 септември 1980 година.
15. 03 јули 1992 година е извршен чинот полагање камен-темелник на манастирската црква „Св. Наум Чудотворец“ на Попова Шапка.
16. 03 јули 1993 година е извршен чинот на мало осветување на манастирската црква „Св. Наум Охридски“ на Попова Шапка од страна на митрополитот полошко-кумановски г. Кирил. А воедно е поставен камен-темелник за изградба на конаците и камбанаријата.
17. Во с. Отуње извршено е мало осветување на празникот на „Сите Македонски Светители“ на 04 октомври 1994 година.
18. Манастир „Св. Богородица“ с. Џепчиште е осветен на 05 септември 1995 година.
19. Црква „Св. Никола“ с. Слатина осветена на 04 јуни 1995 година.
20. Манастирска црква „Св. Илија“ с. Луковица осветена на 02 август 1996 година.
21. Црква „Св. Спас“ с. Рогачево осветена на 04 август 1996 година.
22. Црква „Св. Константин и Јелена“ с. Блаце осветена на 31 мај 1998 година.
23. Црква „Св. Петка“ с. Стенче осветена на 05 мај 2000 година.
24. Црква „Св. Архангел и Михаил“ с. Брвеница осветена на 04 октомври 2003 година.
25. Црква „Св. Јован Крстител“ с. Беловиште осветена на 07 јули 2005 година.
26. Црква „Св. Атанасиј“ с. Сараќино осветена на 26 јули 2005 година.
27. Црква „Св. Петка и Св. Недела“ - Тетово.
28. Манастирска црква „Св. Ѓорѓи“ с. Волковија.
29. Црква „Св. Архангел Михаил“ с. Подбреѓе.
30. Црква „Св. Димитриј“ с. Теарце.
31. Манастирска црква „Св. Константин и Јелена“ с. Вратница.
32. Црква „Св. Ѓорѓи“ с. Јегуновце.
33. Црква „Св. Атанасиј“ с. Џепчиште.
34. Црква „Св. Илија“ с. Брезно.
35. Локалитетот „Св. Ѓорѓи“ с. Туденце, во него Заводот изврши конверзација на темелите и подготовка за понатамошна градба.

CHURCHES CONSECRATED BY METROPOLITAN KIRIL IN THE DIOCESE OF POLOG AND KUMANOVO (1971-2005)

1. Church of St. George the Victorious Martyr (Sv. VM[^] Gjorgji Pobedonosec), village of Blace, consecrated 1971.
2. Church of St. Atanasij (Sv. Atanasij), village of Trebo{, consecrated 1976.
3. Church of St. Kuzman and Damian (Sv. Kuzman i Damjan), village of Jedoarce, consecrated on 25 September 1977.
4. Church of St. Archangel Michael (Sv. Arhangel Mihail), village of Jegunovce, consecrated on 29 October 1978.
5. Church of St. Nikola (Sv. Nikola), village of Kopance, consecrated in 1978.
6. Church of St. Petka (Sv. Petka), village of Varvara, consecrated in 1980.
7. Church of St. Atanasij (Sv. Atanasij), village of Ratae, consecrated in 1980.
8. Monastery Church of St. Holy Trinity (Sv. Troica), village of Blace, consecrated in 1983.
9. Church of St. Atanasij (Sv. Atanasij), village of Dolno Sedlarce, consecrated in 1985.
10. Church of St. Teodor Tiron, village of Jan~i{te, consecrated in 1985.
11. Church of St. Martyr Dimitrij (Sv. VM[^] Dimitrij), village of Miletino, consecrated in 1987.
12. Church of St. Nedela, village of Tenovo, consecrated in 1989.
13. Restored Church of St. Atanasij (Sv. Atanasij), village of D`ep~i{te, foundation stone was consecrated in 1991; the church has not been consecrated, yet.
14. Church of St. Atanasij (Sv. Atanasij), village of Fali{e, consecrated on 15 September 1991.
15. On 3 July 1992, the foundation stone of the Monastery Church of St. Naum of Ohrid, the Miracle Worker (Sv. Naum Ohridski - ^udotvorec) was laid on Popova [apka.
16. On 3 July 1993, Metropolitan Kiril of Polog and Kumanovo conducted a small sanctification ceremony for the Monastery Church of St. Naum of Ohrid (Sv. Naum Ohridski) on Popova [apka. At the same time, the foundation stone was laid for the construction of the inn and the bell tower.
17. On 4 October 1994, a small sanctification ceremony was conducted on the day of the „All Macedonian Saints“ in the village of Otunje.
18. The St. Mary (Sv. Bogorodica) Monastery in the village of D`ep~i{te was consecrated on 5 September 1995.
19. Church of St. Nikola (Sv. Nikola), village of Slatina, consecrated on 4 June 1995.
20. Monastery Church of St. Ilija (Sv. Ilija), village of Lukovica, consecrated on 2 August 1996 on St. Ilija's Day.
21. Church of St. Saviour (Sv. Spas), village of Roga~evo, consecrated on 4 August 1996.
22. Church of St. Constantine and Elena (Sv. Konstantin i Elena), village of Blace, consecrated on 31 May 1998.
23. Church of St. Petka (Sv. Petka), village of Sten~e, consecrated on 5 May 2000.
24. Church of St. Archangel Michael (Sv. Arhangel Mihail), village of Brvenica, consecrated on 4 October 2003.
25. Church of St. John the Baptist (Sv. Jovan Krstitel), village of Belovi{te, consecrated on 7 July 2005.
26. Church of St. Atanasij (Sv. Atanasij), village of Sara~ino, consecrated on 26 July 2005.
27. Church of St. Petka and St. Nedela (Sv. Petka i Sv. Nedela) in Tetovo.
28. Monastery Church of St. George (Sv. Gjorgji) in the village of Volkovija.
29. Church of St. Archangel and Michael (Sv. Arhangel Mihail) in the village of Podbregje.
30. Church of St. Dimitrij (Sv. Dimitrij) in the village of Tearce.
31. Monastery Church of St. Constantine and Elena (Sv. Konstantin i Elena) in the village of Vratnica.
32. Church of St. George (Sv. Gjorgji) in the village of Jegunovce.
33. Church of St. Atanasij (Sv. Atanasij) in the village of D`ep~i{te.
34. Church of St. Ilija (Sv. Ilija) in the village of Brezno.
35. The St. George (Sv. Gjorgji) locality in the village of Tudence in which the Institute for the protection of monuments/national heritage carried out part of the conservation of the foundations and preparations for construction.

ХУМАНИТАРНАТА ОРГАНИЗАЦИЈА МИЛОСРДИЕ

Хуманитарната организација „Милосрдие“ е милосрдна религиозно-христијанска асоцијалција чија главна цел е иницирање и имплементирање милосрдна активност и ширење на христијанската евангелска љубов меѓу луѓето, со регистрирно седиште во Скопје, главниот град на Република Македонија. „Милосрдие“ е основана во 1995 година и дејствува во рамките на Македонската православна црква.

Регистрираното седиште на хуманитарната организација „Милосрдие“ се наоѓа во просториите

на Македонската архиепископија која се наоѓа на булевар „Партизански одреди“, бр. 12, Скопје.

Претседател на хуманитарната организација „Милосрдие“ е митрополитот полошко-кумановски Кирил.

Хуманитарната организација „Милосрдие“ е јавно правно лице кое дејствува во црквата и секуларното подрачје. Тоа е организирано на централно и на локално ниво и има свои органи и тела. Таа има своја епархија и други регионални единици на територијата на Република Македонија, како и во епархиите на Македонската

Митрополитот Кирил со донатори на „Милосрдие“ од Германија / Metropolitan Kiril with some donors to the "Charity" from Germany

HUMANITARIAN ORGANIZATION “CHARITY”

The “Charity” Humanitarian Organization is a charitable religious Christian association whose main purpose is to initiate and implement organized charitable activity and disseminate the Christian evangelic love among people, with registered seat in Skopje, the capital city of the Republic of Macedonia. The “Charity” was founded in 1995, and it operates within the Macedonian Orthodox Church.

Metropolitan Kiril of Polog and Kumanovo is the Chairman of the Humanitarian Organization “Charity”.

The registered seat of the “Charity” humanitarian organization is within the premises of the Archbishopric of the MOC, with its address at 12 Partizanski Odredi Blvd., Skopje.

The “Charity” humanitarian organization is a public legal person acting in the church and secular area. It is organized on central and local level and has its organs and bodies. It has its own regional units on the territory of the Republic of Macedonia, as well as in the eparchies of the Macedonian Orthodox Church in the diaspora – the USA, Canada, Australia and in several countries in Europe.

Поглаварот Стефан со г. Хајнц Ринас / His Beatitude Archbishop Stefan with Mr. Hainz Rinas

Со раководството за реконструкција на Лешочкиот манастир / With the management for reconstruction of the Ležok Monastery

православна црква во дијаспората - САД, Канада, Австралија и неколку земји во Европа.

Хуманитарната организација „Милосрдие“ ги спроведува следниве активности:

- Им помага на старите и на болните;
- Им помага на сиромашните;
- Им помага на сирачињата и децата без родители;
- Им помага на инвалидите, напуштените и бездомниците;
- Помага во случај на страдање и неволја; поблиску до јавноста и обучува хуманитарни работници.

Менаџментот на организацијата на активностите на хуманитарната организација „Милосрдие“ се извршува централно во рамките на Македонската православна црква, додека активностите се спроведуваат локално во согласност со бројот на епархии-те на Македонската православна црква.

Хуманитарната организација „Милосрдие“ има десет регионални единици со регистрирани канцеларии главно во епархиските центри во Куманово, Тетово, Струмица, Битола, Штип, Охрид.

Хуманитарната организација „Милосрдие“ ја има ориентирано својата активност кон отворање на црковно-народни кујни каде им се дава топол оброк на најсиромашните во земјата. Вакви кујни има во две цркви во Скопје, со тенденција нивниот број да се зголеми, а да се отворат нови во регионалните центри.

Св. Тројца во Куманово / St. Trinity in Kumanovo

Митрополитот Кирил со членови на „Милосрдие“ / Metropolitan Kiril with members of “Charity”

Св. Спас во Романовце / St. Spas in Romanovce

The “Charity” humanitarian organization carries out the following activities:

- Helps the old and the sick;
- Helps the poor;
- Helps orphans and children without parents;
- Helps the disabled, abandoned and homeless persons;
- Helps in case of sufferings and distresses;
- Brings the humanitarian activity closer to the public, and trains humanitarian workers.

The management of the organization of the activities of the “Charity” humanitarian organization is performed centrally within the Macedonia Orthodox Church, while the activities are carried out locally in accordance with the number of eparchies of the Macedonian Orthodox Church.

The “Charity” humanitarian organization has ten regional units with registered offices mainly in the eparchy centers such as Kumanovo, Tetovo, Strumica, Bitola, Štip, Veles, Ohrid.

The “Charity” humanitarian organization has oriented its social activity towards opening church-soup kitchens where hot meal is served to the poorest people in the country. Such kitchens exist in two churches in Skopje, with a tendency to increase their number and new ones to be opened within the regional centers.

ПЕТИ ДЕЛ

МИТРОПОЛИТОУ КИРИЛ
НИЈ СТРАНИЦИТЕ
НА МЕДИУМИТЕ

PART V

METROPOLITAN KIRIL
THROUGH THE PAGES OF THE MEDIA

Митрополитот Кирил со панагија и митра, подароци од рускиот поглавар Алексеј и романскиот поглавар Јустинијан
Metropolitan Kiril with panagia and miter, presents from the Russian Patriarch Aleksey and Romanian Patriarch Justinian

Митрополитите Горазд, Кирил и Агатангел / Metropolitans Gorazd, Kiril and Agatangel

METROPOLITAN KIRIL

Митрополитите Кирил и Агатангел со проф. д-р Цане Мојаноски / Metropolitans Kiril and Agatanghel with Prof. Dr. Cane Mojanoski

Митрополитот Кирил во ординацијата на проф. д-р Ана Миновска / Metropolitan Kiril in the at the office of Prof. Ana Minovska, M.D.

БЕЗ МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА НЕМА ОПСТОЈ НА НАРОДОТ И НА ДРЖАБАТА

Интервјуто е објавено во списанието „Македонско сонце“, бр. 666/667 од 4 мај 2007 година по повод велигденските празници, а го направи Кокан Стојчев. Во него, меѓу другото, се вели:

Најстариот архијереј по хиротонија во составот на Македонскиот православен епископат и единствен жив потписник на историската Одлука на Светиот ахијерејски синод на Македонската православна црква, потврдена на Црковно-народниот собор во 1967 година во Охрид, за возобновување на целосна духовна и канонска автокефалност на истата Охридска архиепископија, во лицето на

денешната Светиклиментова црква МПЦ. Неговото високопреосвештенство, митрополитот полошко-кумановски, г. Кирил (Никола Поповски) е роден на 23.07.1934 година во Царев Двор, Преспанско. Основно образование завршува во родното место, а богословија во Призрен. Потекнува од патријархално православно семејство чии предци дале дури 32 свештеника. Во очи на празникот Благовештение, на 6. 4.1963 година, е замонашен во манастирот

Митрополитот Кирил со претседателот Киро Глигоров во Кратово / Metropolitan Kiril with President Kiro Gligorov in Kratovo

MACEDONIAN PEOPLE AND STATE CANNOT EXIST WITHOUT THE MACEDONIAN ORTHODOX CHURCH

This interview was published in the “Makedonsko sonce”, No. 666/667 dated 4 May 2007, on the occasion of the Easter Holidays. It was conducted by Kokan Stojčev:

The oldest enthroned Bishop within the Macedonian Orthodox Church and the only living signer of the historical Decision on the renewal of the full spiritual and canonical autocephaly of the same Ohrid Archbishopric, personified today as the Macedonian Orthodox Church of St. Clement, adopted by the Holy Bishops' Synod of the Macedonian Orthodox Church and approved at the Ohrid 1967 Convocation, is the most Reverend

Metropolitan Kiril (Nikola Popovski) of Polog and Kumanovo. Metropolitan Kiril was born in Carev Dvor, in the region of Prespa, on 23 July 1934. He completed his elementary education there, and then he studied theology in Prizren. He comes from a patriarchal orthodox family whose ancestors had given even 32 priests. In the eve of the feast of the Annunciation, on 6 April 1963, he was admitted to the monastic order at the Monastery of the Birth of St. Mary in Kičevo, while he was ordained to the

Митрополитот Кирил со македонски политичари / Metropolitan Kiril with Macedonian politicians

„Раѓањето на Пресвета Богородица“, Кичево, а на празникот Блаженоупокоениот архиепископ и возобновител на Охридската архиепископија во лицето на МПЦ, г.г. Доситеј, бил ракоположен за ероѓакон. Шест месеци потоа бил унапреден во архиѓакон. Во 1965 година, заедно со Неговото блаженство патува за САД И Канада, каде на празникот Цветници, со поглаварот Доситеј ја осветуваат првата македонска црква во Торонто, Канада. Исто така, при оваа посета, на празникот на Томина недела ја осветуваат втората македонска црква „Успение на Пресвета Богородица“, во градот Колумбос, САД. По враќањето од патувањето, митрополитот Кирил заминува за Москва, во Московската духовна академија во Загорск. По завршувањето на првиот степен на студиите е повикан да се врати во земјата за да исполни повозвишени црковно-духовни интереси за својот народ и татковината, за својата мајка - МПЦ. Подоцна студиите ги завршува на Теолошкиот факултет во Скопје. На 5.7.1967 година Светиот синод го избира за викарен епископ на МПЦ, со титулар Тивериополски. Како член на Синодот учествува во подготовките на опширниот елаборат за историските настани во Охрид, каде на 17 и 18 јули 1967 година во црквата „Св. Климент

Перивлептос“, Синодот едногласно ја донесува историската Одлука за целосно возобновување на автокефалноста на древната и славна Охридската архиепископија, олицетворена во денешната автокефална Македонска православна црква. Оваа Одлука е потврдена од највисокото законодавно тело - Архиепископскиот црковно-народен собор. Одлуката ја потпишале: архиепископот Доситеј, митрополитите Климент, Наум, Методиј и Кирил, тогаш најмлад член на Синодот.

Кокан Стојчев: Оваа година по многу нешта ќе биде судбоносна, бидејќи сегашните услови се слични на притисоците кои врз нашата Света црква ги правеле душманите на македонскиот народ и на разни начини се обидуваа да го спречат возобнувањето на Охридската архиепископија во лицето на МПЦ. За тоа сведочат вашите четиридецениски ангажмани!

МИТРОПОЛИТ КИРИЛ: Летото 2007 Господово, во кое со Божја милост и помош тукушто заодевме, е од особено значење за верните македонски чеда, без разлика каде и да живеат во светот. Сите годинишени празнични чествувања ќе бидат збогатени со значајни содржини и торжествено одбележување на 40-годишното

Митрополитот Кирил со премиерот Никола Груевски / Metropolitan Kiril with Prime Minister Nikola Gruevski

rank of erogjakon by His Beatitude, Archbishop Dositej of blessed memory, who was renovator of the Ohrid Archbishopric personified as the Macedonian Orthodox Church. Six months later he was promoted to the rank of archdeacon. In 1965, together with His Beatitude, Archbishop Dositej, he traveled to the U.S.A. and Canada where, together with the Head of the Macedonian Orthodox Church, he consecrated the first Macedonian church in Toronto, Canada, on Palm Sunday. In addition, during this visitation, they consecrated the second Macedonian church of the Assumption of St. Mary (Uspenie na Presveta Bogorodica) in the city of Columbus, Ohio, the USA, on Sunday following the Easter. Upon his return, Metropolitan Kiril went to Moscow to study at the Moscow Spiritual Academy in Zagorsk. After finishing the first degree, he was called back to return to his motherland in order to pursue more sublime church-spiritual interests for his people and homeland, and for his mother – the Macedonian Orthodox Church. Soon afterwards, he finished his studies at the Theological Faculty in Skopje. On 5 July 1967 the Holy Bishops' Synod of the Macedonian Orthodox Church elected him Bishop's Vicar of Tiveriopol. As a member of the Synod, he participated in the preparation of the voluminous report on the historical events in Ohrid

where, on 17 and 18 July 1967, in the church of Sveti Kliment Perivleptos, the Synod unanimously adopted the historical Decision on full renewal of the autocephaly of the ancient and glorious Ohrid Archbishopric personified as the autocephalous Macedonian Orthodox Church today. That Decision was formally approved by the highest legislative body – Bishops' Convocation. This Decision was ratified by His Beatitude Archbishop Dositej and by the following Metropolitans: Kliment, Naum, Metodij and Kiril who, at that time, was the youngest member of the Synod.

Kokan Stojev (KS): *This year is going to be a crucial one for many things because the present conditions are similar to the pressures that the foes to the Macedonian people have exerted against our Holy Church and made attempts, by all possible means, to prevent the renewal of the Ohrid Archbishopric personified as the Macedonian Orthodox Church today. Your four-decade long engagements bear witness to that!*

METROPOLITAN KIRIL: The 2007 year of our Lord, which, by the grace of God, has just begun, is of vital importance for the faithful Macedonian children no matter where they live. Any anniversaries and celebrations in the course of this

For Bishop Kiril, With Respect and Friendship

*Ambassador Lawrence R. Butler
July 4th, 2004*

Митрополитот Кирил со амбасадорот на САД во РМ г. Батлер
Metropolit Kiril with H.E. Mr. Butler, the US Ambassador to the Republic of Macedonia

творештво и растеж на нашата возобновена древна Охридска архиепископија како автокефална Македонска православна црква.

На 17 и 18 јули 1967 год., во нашиот древен Ерусалим, во Охрид, ја поправивме големата историска неправда од 1767 год. кога неканонски беше укината нашата Охридска архиепископија. Со историската одлука на Светиот архијерејски синод, потврдена на Црковно-народниот собор, ја вративме духовната слобода на нашиот народ и правото на полно слободно црковно и духовно живеење и творење во татковината и во дијаспората. Со тој чин му ги вративме честа, достоинството и гордоста на нашиот род, на татковината и на нашата Света црква која има апостолско преемство.

Во нашето големо црковно-духовно и културно-просветно сенародно дело се вградувале голем број творци, охристовени молитвеници, светители, маченици, кои Господ ги признал и ги потврдил за свети и достоини. Тие охристовени свети мажи кои чекореле по македонската библиска земја му припаѓале на македонскиот народ кој, за жал, од некои сè уште е негиран, а неговата Црква оспорувана. Нивниот број е голем, а плејадата македонски просветители и учители нам и на светот му дарувале бесмртни епохали дела. Но, и покрај тоа, сè уште некои соседи негаторски се однесуваат кон сè што е македонско: и црква, и нација, и држава. Нашата Света црква беше укината со отоманско ираде, донесена одлука од иноверна власт, која по каноните на Светата Христова црква не е валидна. Знаевме и бевме свесни дека црковно-духовната борба која ја поведовме ќе биде многу тешка и макотрпна, но мора да биде победоносна. Всушност, немавме друга алтернатива. Слободата никој на никого не му ја дава на послушавник, таа треба со големи саможртви да се спечали. И наместо да преовладеат евангелската љубов и трезвениот разум кај некои великодостојници од соседните цркви и да се стави крај на вештачки наметнатиот исклучително политички проблем кон нашата црква, кон нашиот сенароден и црковен организам, се упатуваат на уште пожестоки и поотровни стрели. Цел им беше, но и натаму им останува, да ги отворат незалекуваните рани на македонското сенародно ткиво и повторно духовно да не подјармат. Во овој четиридецениски период што сè не сторивме за да се најде заедничко решение кое би било во интерес на светото православие. Но, ништо не помогна. Зошто? Кај некои наши соседи не постои желба, нема подготвеност, а нема ниту трошка христијанска евангелска љубов дека ние постоиме, живееме и твориме

на овие балкански простори и секаде каде не има како христољубив македонски народ, како суверена македонска држава и како жива автокефална Црква. Да му благодариме на Бога што успеавме да ги ослободиме нашите, од други затрупани, вековни корени. На секој план се видни плодовите од нашето слободно црковно живеење. Изградени се и обновени стотици цркви и манастири во татковината и во дијаспората. Ги отворивме нашите две просветни институции, Средното богословско училиште и Богословскиот факултет каде се школуваат македонските пастири и архипастири. Ја издадовме и неколку пати ја преиздадовме Библијата на македонски јазик, како и многу други богословски книги. За потребите на нашата Света црква три пати осветивме Свето миро. Почнавме со 3 епархии и 3 архијереји, а сега имаме 10 епархии и 11 архипастири, двојно повеќе авангардни македонски пастири и голем број монаси и монахињи кои мисионерствуваат на сите континенти. Што е најважно, го имаме нашиот благороден верен народ кој бескрајно си ја сака и почитува мајката Црква како своја родена мајка. Во преграатите на новоизградените величествени повеќе од 80 цркви, манастири и културно-просветни центри и школи во дијаспората, чија капитализирана вредност се цени на повеќе стотици милиони долари, се црквуваат над 1.000.000 верни и одани чеда на мајката Светиклиментова црква.

Осврнувајќи се на дејноста и на творештвото на нашата Света црква на северноамериканскиот континент, со особено задоволство и неизмерна архипастирска благодарност сакам да нагласам дека Организацијата „Обединети Македонци“ одигра грандиозна улога за нашето иселеништво, особено во Канада. Формирана во шестата деценија од минатиот век, во своите долгорочни програмски и стратешки цели, знаеше што сака. Голем број ентузијастички, доблесни македонски синови и ќерки, проникнати од чесно македонољубие, ги поставија камен-темелниците за организирање на нашиот народ, освен на културно-просветен, и на патриотски и црковен план. Ним им ја должиме изградбата и на првата македонска црква во Канада, катедралата „Свети Климент Охридски“, Торонто, осветена на празникот Цветници во 1965 година. Тие високо го издигнаа аловото македонско знаме на ова прво изградено македонско светилиште и го повикаа македонскиот народ на силно национално и црковно-духовно единство. Како резултат на нивните возвишени патриотски и црковни заложби, набрзо почна да се организира црковно-духовниот живот и во градовите Виндзор и

year are going to be enriched with significant contents and with magnificent marking of the 40 year-long creative working and growth of our ancient Ohrid Archbishopric renewed as the autocephalous Macedonian Orthodox Church.

On 17 and on 18 July 1967, in our ancient Jerusalem, i.e. in Ohrid, we corrected the great historical injustice done in 1767 when our Ohrid Archbishopric was abolished contrary to the canon law. With the historical Decision adopted by the Holy Bishops' Synod and approved by our Bishops' Assembly, we restored the spiritual freedom of our people and the right to a full and free religious and spiritual living and creative working in our fatherland and in the diaspora. By that act, we reinstated the honor, dignity and pride of our people, of our motherland and of our Holy Church which has got an apostolic succession.

A great number of creative workers, Christianized prayer book writers, saints, and martyrs, that God recognized and acknowledged to be holy and praiseworthy, have been included in our huge church-spiritual and cultural-educational pan-national deed. Those Christianised holy men, who were walking on the Macedonian biblical land, belonged to the Macedonian people that, unfortunately, have been still denied, while their Church has still been disputed. Their number is great, and a pleiad of Macedonian educators and teachers have given brilliant immortal works both to us and to the world. In spite of that, some of our neighbors deny everything that is Macedonian: the church, nation, and the state. Our Holy Church was abolished with the Sultan's Irade adopted by an authority of a different faith than ours which, according to the canons of the holy Church of Christ, is not valid. We knew and we were aware that the church-spiritual fight we had started would be hard and tough, but we also knew that it had to be a victorious one. In fact, we had no other alternative. Freedom is not served on a tray. Freedom should be earned by great self-sacrifices. And instead of common sense and evangelical love to prevail among some dignitaries from the neighboring churches and instead of putting an end to the problem, which was artificially imposed on our Church and which was purely political, even bitterer and more poisonous arrows are shot on our pan-national and church organism. Their goal was and still is to open wounds, still not healed, to the Macedonian pan-national tissue and to spiritually enslave us again. During this four-decade long period we have done everything we could to find a mutual solution that would be of interest to the holy orthodoxy. But, all that was in vain. Why? Because some of our neighbors do not have any desire, any readiness, not even a crumb

of Christian evangelic love to accept the fact that we exist, live and that we are successful in this Balkan area and everywhere where we live as a Christ-loving Macedonian people, as a sovereign Macedonian state, and as a living autocephalous Church. Let us thank God that we were able to successfully dig up our century-old roots that had been covered by others. The fruits of our free religious life are visible on any level. Hundreds of churches and monasteries have been built and renovated in our homeland and in the diaspora. We have opened our two educational institutions, the Theological High School and the Theology Faculty, where the Macedonian pastors and archpriests study. We have published and re-published the Bible in the Macedonian language several times, as well as many other theological books. For the needs of our Holy Church, we have consecrated holy chrism three times. We have started with three dioceses and three bishops, while now we have ten dioceses and eleven bishops, twice as much avant-garde Macedonian pastors and a great number of monks and nuns that carry out missionary work on all continents. What is most important is that we have our noble, faithful people who endlessly love and respect their mother Church as their own mother. In the embrace of the newly built marvelous churches, more than 80 in number, of the monasteries and cultural-educational centers and schools in the diaspora, whose capital value is estimated to be several hundred millions of American dollars, more than one million wholeheartedly devoted children of their mother, St. Clement's Church, are being church-ed.

Turning our attention to the activity and creative work of our Holy Church on the North American continent I would like to underline, with special satisfaction and immense gratitude, that the organization "United Macedonians" has played a grandiose role for our expatriates, especially for those in Canada. It was established in the sixties, but with its long term program and strategic goals that Organization knew what it wanted. A great number of enthusiasts, trustworthy Macedonian sons and daughters, imbued with honest love for Macedonia, have laid the foundation stones for the organized life of our people not only on cultural-educational level, but also on patriotic and religious one. We owe a debt of gratitude to them precisely for the construction of the first Macedonian church in Canada, the cathedral Church of St. Clement of Ohrid, in Toronto, which was consecrated on the day of the Palm Sunday in 1965. They hoisted the Macedonian red flag, which was flying atop that first-built Macedonian holy place, and they called the Macedonian people to a strong national and church-spiritual unity. As a result of their exalted

Хамилтон, каде во полн блесок сега се вишнеат македонските цркви „Свети Никола“ и „Свети Наум Охридски“.

К.С.: Во последно време т.н. заеднички настап на СПЦ и ГПЦ е префрлен на меѓународно поле, се лобира за признавање на т.н. „Јованова црква“?

МИТРОПОЛИТ КИРИЛ: Нивниот однос не е ниту човечки, ниту христијански, а уште помалку евангелски.

Со ваквите непримерни однесувања тие практично сакаат само едно, да не нема како македонски народ, како македонска држава и како МПЦ. Сакаат да не разнебитат и да не откопачат од нашите многувековни македонски простори на Балканот. Тоа и ден-денес уште пожестокото го прават здружени Српската и Грчката црква, кои продолжуваат со целта за да не одродат и обезименат.

Зарем треба уште да се залажуваме и да се надеваме на нивните добри намери? Нивната стратегија е долгорочна и валкана. Последниве години целосно во служба им се ставени одроди, предавници и арамии на чело со Зоран Вранишковски, кој се покажа како најголем „лажов“ и арамија во историјата на нашата

Света црква. Српската црква во договор со Грчката црква знаеја дека ако ние го загубиме името и автокефалниот статус на нашата Света црква, со тоа ги губиме македонскиот идентитет и суверена Македонија.

К.С.: Тоа значи дека ќе се зголеми притисокот и врз црковните великодостојници на МПЦ?

МИТРОПОЛИТ КИРИЛ: Не само овие одроди и предавници, туку и сите други кои ќе посегнат по достоинството, името и автокефалниот статус на нашата Света црква, нема да ги одмине проклетство кои ги снајде неколкуте предавнички гркофилски фамилии на Охридската архиепископија од 1767 год., проклетство изречено од последниот архиепископ Арсениј II, а е запишано од македонскиот преродбеник Глигор Прличев:

*„Ах послушај мили Боже
Хаир никогаш да нема
Стамче беј и Бујар Лигдо Нејко Челеби.
Милостиви Бог послуша
патришка горешта клетва.
Семе нивно, слава нивна
погуби со шум
и сега во куќи нивни*

Митрополитот Кирил со македонските судии и други личности / Metropolitan Kiril with Macedonian judges and other dignitaries

patriotic and church-related commitments, soon the church-spiritual life began to be organized also in the cities of Windsor and Hamilton, where today the Macedonian Churches of St. Nikola and of St. Naum of Ohrid rise high in their splendors.

KS: *Lately, the so called joint activity of the Serbian Orthodox Church and the Greek Orthodox Church has been transferred on international level. They lobby for the recognition of the so called 'Church of Jovan'!?*

METROPOLITAN KIRIL: Their behavior is neither human nor Christian, and even less evangelic.

By such an improper and inappropriate behavior they want only one thing – that we vanish as a Macedonian nation, as a Macedonian state, and as a Macedonian Orthodox Church. They want to ruin us and to uproot us from our century-old Macedonian regions on the Balkans. Today, the Serbian Church and the Greek Church, in alliance with each other, are doing all that even more severely, and they keep on pursuing the goal to alienate us and to deprive us of our name.

Should we still deceive ourselves and hope for their good intentions? Their strategy is a long-term and dirty one. Schismatics, traitors and thieves headed by Zoran Vraniškovski, who has proved to

be the greatest liar and thief in the history of our Holy Church, have placed themselves in their service in recent years. The Serbian Church, in agreement with the Greek Church, knows that if we loose our name and autocephalous status of our Holy Church, then we will also loose the Macedonian identity and sovereign Macedonia.

KS: *Does it mean that the pressure on the dignitaries of the Macedonian Orthodox Church shall be increased as well?*

METROPOLITAN KIRIL: Not only these renegades and traitors, but also any other that will lay their hands on the dignity, name and autocephalous status of our Holy Church, shall not be spared from the curse of the 1767 Ohrid Archbishopric that befell several traitorous Greek-philic families, the curse uttered by Arsenij II, the last Archbishop, and written down by Gligor Prličev, leader of the Macedonian revival:

*"Ah, listen to me, my dear God,
Let Stamče bey and Bujar Ligdo Nejko Čelebi
Be never happy."*

*The gracious God had listened
to that heartburning curse.
And their offspring and their glory
Disappeared without noise;*

Митрополитот Кирил со политичари и дипломати / Metropolitan Kiril with politicians and diplomats

*ткае пајак пајажина
и на пусти срехи нихни
хухат хутове”.*

Станува збор за неколку гркофилски семејства од Струшко кои ја предадоа нашата Света црква, а чии фамилии денес целосно се сотрени. Во судбинските моменти во кои живееме како македонска држава, народ и Црква, битно е да се потенцира дека притисоците многу се позачестени со цел Македонија да не се најде во евроатлантската интеграција, бидејќи со тоа засекогаш ќе им пропаднат нивните повеќе-вековни територијални аспирации. Но, бидејќи правдата и вистината се на наша страна, да се надеваме дека набрзо Господ ќе ни помогне да се најдеме на заедничка софра во НАТО и во ЕУ и со тоа засекогаш ќе бидеме ослободени од тешкото бреме кое со векови насилно ни било наметнато од некои соседи и кое сме морале трпеливо да го носиме, та сега еднаш засекогаш да го отфрлиме. Да резимираме, нивната стратегија е јасна, се удира врз Црквата со цел да се разнебити РМ и да се обезимени нашиот народ.

Без народ нема држава. Без држава нема опстој на народ. Без народ и држава нема опстој на автокефална црква. Без црква нема опстој на народ и на држава од причини што не може да

се доживее полнотата на слободата, државо-творна, национална, културно-просветна и духовна. Македонскиот богољубив народ и држава го претставуваат нашиот македонски организам, нашето тело. Македонската црква е нашата македонска душа.

К.С.: *Овие определби се наши вековни стремежи. Македонскиот народ, неговата култура, писменоста се создадени пред сите балкански народи и цивилизации!?*

МИТРОПОЛИТ КИРИЛ: Со векови биб-лииска Македонија е поробувана и парчосувана, а над богољубивиот христијански македонски народ е вршен терор и геноцид до истребување од некои соседни држави, за жал, со помош и на некои од црквите со кои и денес војуваме. И денес некои не ни ја признаваат Црквата, други државата, трети народот, а и светото крстено име-македонско. На вистината треба да ѝ погледнеме в очи. Од Македонија и од МПЦ нема повеќе што да се черечи и што друго да се одземе. Ако тоа го дозволиме, Македонија и МПЦ ќе бидат обезличени. Имаме ли излез?

Ние сме библиска земја и библски народ, а сме црква со апостолско преемство (преземање). Воздигнати и возвеличани сме од Бога на највисок

Митрополитот Кирил со семејството на Душан Петрески / Metropolitan Kiril with the family of Dušan Petreski

*Spiders are, therefore, spinning their
vast webs across their houses,
while owls are now hooting
under their deserted eaves.*

This song is about several Greek-philic families in the region of Struga that had betrayed our Holy Church, but whose descendants were completely destroyed. At this crucial moment of time in which we live as a Macedonian state, people and as a Church, it is essentially to underline that the goal of such pressures, which are becoming more and more frequent, is to prevent Macedonia from becoming a part of the Euro-Atlantic integration, because if Macedonia becomes a part of the Euro-Atlantic integration then their century-long territorial aspirations will be forever ruined. But, since the justice and truth are on our side, let us hope that God shall help us soon be sitting at the joint table of NATO and EU, and that in that way we shall be forever relieved from the heavy burden, which was imposed on us by some of our neighbors, and which we have been forced to patiently bear, and be able to remove that burden once and for all. To summarize, their strategy is clear - they attack our Church in order to disintegrate the Republic of Macedonia, and deprive our people of our name.

Without people, there can be no state. Without state, the people cannot exist. Without both people and a state, an autocephalous church cannot exist. Without a church, the people and their state cannot exist because the fullness of freedom, be it nationhood-related, national, cultural-educational or spiritual, cannot be experienced. Both the Macedonian God-loving people and the state represent our Macedonian organism, our body. The Macedonian Church is our Macedonian soul.

KS: *These objectives are our century-long commitments. Macedonian people, their culture and literacy had been created before all Balkan peoples and civilizations!*

METROPOLITAN KIRIL: The biblical Macedonia was enslaved and partitioned for centuries, while the Macedonian God-loving Christian people lived in terror and genocide almost to their extermination brought and done by some neighboring countries that, unfortunately, were also assisted by the churches with which we are still waging wars. Even today, our Church is not recognized by some people; others do not recognize our state; third ones recognize neither our people nor our Macedonian name, which is holy and Christian. We should face the truth. Macedonia and the

*Митрополитот Кирил со Андреа Јосифовски со неговото благородно семејство, голем дарител на Полошко-кумановската Епархија
Metropolitan Kiril with Andrea Josifovski with his noble family, great donor to the Diocese of Polog and Kumanovo*

пиедестал со тоа што сме внедрени во книгата на вечноста, во книгата на мудроста над мудростите, во Светото писмо - во Библијата (каде се спомнуваме повеќе од триесет пати). Тој дар и таа чест и слава која ни се дарувани од Бога никој не може да ни ги одземе ако тоа ние не му го дадеме. Никој не може да биде посилен од Бога. Господ и историската правда и вистина се на наша страна. Она што е од Бога создадено да живее, ќе живее и ќе опстојува сè додека векот векува и светот светува. Мораме да се надминеме себеси и да се трудиме преку светоста на нашата мајка Црква да ја зачуваме вечноста и на татковината и на нашиот страдален македонски народ.

К.С.: Годинава македонските верници, свештеници, монасите и архијереите на МПЦ слават два исклучително важни датума кои ја одбележуваат опстојбата на Црквата - 40 години од возобнувањето и 240 години од укинувањето на Охридската архиепископија. Дали можете да ни го доловите тој трновит пат?

МИТРОПОЛИТ КИРИЛ: Без обнова на автокефалноста на нашата Света црква во 1967 год. не ќе можевме да зборуваме за вакви импресивни резултати. Денес сите ние сме живо

тело и душа на МПЦ, сите ние еднородените по дух и крв Македонци, каде и да сме по светот. Затоа во чествувањето на сите наши годинашни празнични светодени особено ќе треба да го нагласиме 40-годишниот јубилеј на нашата автокефална Светиклиментова црква, а ќе се потсетиме и на трагичниот настан од пред 240 години. Со тоа ќе се поучиме како македонскиот народ, МПЦ и нашата татковина ќе можат да живеат во радост, среќа и благосостојба. Нашите предчественици го поклонуваат највредното, своите животи за духовна и за национална слобода, па затоа ние треба да бидеме исполнети со љубов и искреност за да ја зачуваме нашата слобода. Слободата и суверенитетот на Македонија, како и автокефалниот статус на МПЦ нека ни бидат наша света и заветна обврска. Слободата, државотворна и црковна, многу тешко се спечалува, а уште потешко се зачувува. Да градиме, да не разградуваме, да не ја нагрдуваме, туку да ја разубавуваме Македонија, бидејќи треба да ја зачуваме таква каква што од Бога ни е дарувана, раскошна со сите убавини. Затоа, ниту еден досегашен акт во разговорите со СПЦ не може да биде повалиден за нас како Црква, од одлуките на МПЦ од 1958 год. и одлуката на Архијерејскиот

Митрополитот Кирил на полагање камен-теменик на браната Св. Петка - Козјак
Metropolitan Kiril at the ceremony of laying the foundation stone of St. Petka Dam - Kozjak

Macedonian Orthodox Church do not have any quarters to be cut up any longer, and there is nothing else to be taken away. If we allow that to happen, then Macedonia and the Macedonian Orthodox Church will be depersonalised. Do we have a way out?

We are a biblical country and biblical people, and our Church has got an apostolic succession. We were praised and placed on the highest pedestal by God, by being cradled in the bosom of the book of eternity, in the book of wisdom over wisdom, in the Holy Scripture – the Bible (where our name is mentioned for more than thirty times). That gift and that honor and fame given to us by God could not be taken by anyone if we don't let them to. No one can be stronger than God. God and the historical justice and truth are on our side. Whatever God has created to live, it will live and exist forever. We have to surpass ourselves and make efforts, through the holiness of our mother Church, to preserve the eternity both of our homeland and of our Macedonian people that have suffered so much.

KS: *This year the Macedonian believers, priests, monks and archpriests of the Macedonian Orthodox Churches are going to celebrate two exceptionally important dates related to the existence of our*

Church – 40 years of its renewal, and 240 years of the abolishment of the Ohrid Archbishopric. Could you illustrate that thorny path?

METROPOLITAN KIRIL: Without renewing the autocephaly of our Holy Church in 1967 we could not have talked about such impressive results. Today, we are a living body and soul of the Macedonian Orthodox Church, all of us who are homogeneous by spirit and blood, no matter where in the world we live. Therefore, from all those holy days we should underline the celebration of the 40th anniversary of our autocephalous Church of St. Clement, commemorating at the same time however the tragic event that happened 240 years ago. In that way, we are going to learn how the Macedonian people, Macedonian Orthodox Church and our homeland can live in happiness, in comfort and in a state of prosperity. Our ancestors had given what was most precious to them, their lives, for our spiritual and national freedom, and therefore we should be filled with love and truthfulness in order to preserve our freedom. Let freedom and sovereignty of Macedonia, as well as the autocephalous status of the Macedonian Orthodox Church, be our holy and testamentary obligation. Freedom, be it of the state or of the church, is hard to be earned and it is even harder to be preserved.

Митрополит Кирил со истакнати македонски бизнисмени / Metropolitan Kiril with distinguished Macedonian businessmen

сабор на СПЦ од 1959 год., како и одлуките и резолуциите од највисоките органи и тела на МПЦ, вклучувајќи ја и историската одлука од 1967 год. за целосна обнова на автокефалноста на Охридската архиепископија во лицето на МПЦ.

Имаме наша суверена македонска држава од чија највисока власт и од највисокото законотворно тело на Собранието имаме целосна поддршка за автокефалниот статус на МПЦ, кој е потврден во неколку донесени резолуции. Во тој контекст, имаме парче слободно македонско небо; македонска армија и полиција. Ги имаме нашите народни авангардни пастири, нашето монаштво, нашите еснафи, нашите многуборјни древни цркви и манастири, вечни жаришта и чувари, колку на црковно-духовниот толку и на македонскиот национален идентитет. Побитно, имаме и наши свети и светители кои: „Господ ги признал и ги канонизирал, додека грешниот човечки фактор не ја признава Црквата во чии граници тие живееле”.

К.С.: *Расколникот притаено создава пријатели во странство. Што уште може да се очекува?*

МИТРОПОЛИТ КИРИЛ: Душманите и натаму нема да престанат да татнат со нивните искривоколчени историски невинности. Тие газат по светоста на каноните. Тие се заробеници на својот хегемонизам, а нас клеветнички не обвинуваат дека сме хегемонисти. Знаеме како и на кој начин при создавањето на Кралството на СХС на СПЦ ѝ биле подарени денешните наши епархии.

Српската црква платила 1.500.000 француски златници за да ги добие епархиите на Охридската архиепископија. Од што и зошто ние да се срамиме? Ако не ја обновевме древната и славна Охридска архиепископија во 1958 год. во самостојна и во 1967 год. во автокефална, денес олицетворени во нашата жива и делотворна Светиклиментова МПЦ, не ќе можевме да ги имаме сите горенаведени скапи придобивки. Затоа моравме да ја извршиме нашата света задача и да ја отстраниме големата историска неправда која им беше нанесена на нашиот народ и на Светата црква. Во спротивно, и натаму ќе талкавме по светот како заплашени и задивени пилиња без квачка.

Ќе треба ли и натаму да веруваме и да дозволиме лисиците да може да ги чуваат пилињата, а волците јагнињата? Не! Туѓинец пастир стадо не чува! Тој го уништува и го разграбува. Затоа мораме да одговориме на прашањето, што нам ни е потребно за да опстоиме како авто-

кефална црква? Архипастири, пастири, свештеностнонаштво, народ, верници, светилишта, цркви и манастири, црковно-културно просветни центри, највисоки научни и просветни институции, слободна земја и суверена држава. Ги имаме сите спечалени брилијантни камења нанижани на бесмртниот сенароден Светиклиментов гердан кои не прават да бидеме уште погорди и почесни верници и сеоддајни wholeheartedly devoted чеда на нашата мила и напатена татковина Македонија.

К.С.: *Сепак, СПЦ си ги брани ставовите со канонските правила?*

МИТРОПОЛИТ КИРИЛ: СПЦ измислува свои канони. Се знае кои се каноните и што тие пропишуваат за една црква да се стекне со автокефален статус. Пред сè, треба да знаеме дека не станува збор за прв пат прогласување автокефалност на нашата Црква (таа опстојуваше како автокефална Охридска архиепископија до 1767 год.). Бевме должни да го обновиме нејзиниот автокефален статус. Како Свет синод се трудевме во ништо, и тогаш и денес, да не отстапиме од каноните на Источната православна црква. Значи, сè што е сторено при обновата на нашата Света црква, во 1968 год. и во 1967 год., е направено во согласност со светите канони. Во историјата на создавањето на источно православните цркви, државниот суверенитет на еден народ бил целосен предуслов за црковна автокефалија, на независна суверена држава ѝ припаѓа автокефална црква. На пример, при доделувањето на автокефалијата на Полската православна црква во 1925 год. патријархот Константин IV во Томосот напишал: „Раководејќи се од наредбите на Светите канони кои определуваат - црковната организација мора да се приспособува на политичките и на друштвените форми (IV Вселенски собор 17. правило и VI Вселенски собор, 38. правило)”.

Ќе повторам - во 1959 год. добивме самостојност од СПЦ. Што сега бараат? Бараа и продолжуваат да бараат да биде какои порано, да се вратиме во положба од пред 1941 год. Сакам да нагласам дека СПЦ нема право да се меша во дијазата на нашата Света црква, а уште повеќе да се заканува или некогаш да го развластува од редовите на МПЦ. Таквите одлуки се ништовни. Со СПЦ сите есапи ги порамнивме во 1958 год., особено во 1967 год. Затоа мораме да констатираме дека сите нејзини активности кон нас биле со цел да се дискредитира нашата Света црква, а не да се најде заедничко разбирање за надминување на наметнатиот политички проблем. Инаку, како би ја разбрале пораката

Let us build, and let us not knock Macedonia down; let us make it more beautiful, and let us not make it ugly, since we have to keep it safe in such a state it was given to us by God – abounding with all its beauties. Therefore, not a single act from the discussions thus far with the Serbian Orthodox Church cannot be more valid for us, as a Church, than the 1958 Decision adopted by the Macedonian Orthodox Church, and the 1959 Decision of the Bishops' Council of the Serbian Orthodox Church, as well as the decisions and resolutions of the highest bodies and authorities of the Macedonian Orthodox Church, including also the historical 1967 Decision on full renewal of the autocephaly of the Ohrid Archbishopric personified as the Macedonian Orthodox Church.

We have got our Macedonian sovereign state whose highest authority and highest legislative body of the Assembly give their full support to the autocephalous status of the Macedonian Orthodox Church that has been confirmed in several resolutions adopted thus far. In this context, we have got a piece of free Macedonian sky; Macedonian army and police. We have got our people's avant-garde pastors, our monasticism, our guilds, our numerous ancient churches and monasteries that are eternal focal points and guardians equally of the church-spiritual identity and of the Macedonian national identity. More important, we have our holy saints, and our holy men and righteous people that "God has recognized and canonized, while the sinful human factor does not recognize the Church within whose borders they lived".

KS: *The schismatic is secretly making friends abroad. What else could be expected?*

METROPOLITAN KIRIL: Our enemies will not stop booming like thunder with their distorted historical untruths. They tread on the holiness of the canon laws. They are prisoners of their own hegemonism, but they blame us calumniously for striving for hegemony. We know how and in what way the Serbian Orthodox Church (SOC) was given our current dioceses when the Kingdom of the Slovenes, Croats and Serbs was established.

The Serbian Church paid 1,500,000 French gold coins to get the eparchies of the Ohrid Archbishopric. Why and of whom should we be ashamed? If we had not renewed our ancient and glorious Ohrid Archbishopric and made it independent in 1958, and if we had not made it autocephalous in 1967 that is personified today as our living and efficient Macedonian Orthodox Church of St. Clement, we could not have enjoyed the all precious accomplishments mentioned above. That is why we had to accomplish our holy task and to

remove the great historical injustice done against our people and against our Holy Church. Otherwise, we could have still run around the world like frightened and headless chickens without their setting hen-mother.

Should we still continue to have trust and allow foxes to take care of chickens, and wolves to take care of lambs? No! A foreign shepherd does not take care of your flock of sheep! He kills and robs them. That is why we have to answer the question – what do we need in order to survive and exist as an autocephalous church? Archpastors, pastors, the clergy, monks and nuns, people, believers, holy places, churches and monasteries, church-cultural and educational centers, the highest scientific and educational institutions, free country and a sovereign state. We have got all precious stones strung on the immortal pan-national St. Clement's necklace that make us more proud and more honest believers and wholeheartedly devoted children to our dear and tormented homeland – Macedonia.

KS: *Yet, the SOC defends its positions making use of the canonical rules!?*

METROPOLITAN KIRIL: The SOC is inventing its own canons. The canon laws are known and it is also known what they prescribe for a church to get an autocephalous status. First, we should know that it is not about the first proclamation of the autocephaly of our Church (it had existed as an autocephalous Ohrid Archbishopric until 1767). It was our duty to renew its autocephalous status. As a Holy Synod, we made efforts then, and we are also making efforts now, not to deviate from the canons of the Eastern Orthodox Church at all. It means that everything we did in regard to the renewal of our Holy Church in 1968 and in 1967 was done in compliance with the holy canons. In the history of the establishment of the eastern orthodox churches, the national sovereignty of any people was essential prerequisite for a church autocephaly; an autocephaly church belongs to an independent sovereign state. For example, when Patriarch Konstantin IV gave autocephaly to the Polish Orthodox Church in 1925 he wrote down in the "Tomos", "I was guided by the provisions of the Holy canons which set forth that any church organization should adapt to the political and social forms (IV Ecumenical Council, 17 rule and VI Ecumenical Council, 38 rule)".

I am going to repeat – in 1959 we got autonomy from the SOC. What do they want now? They wanted and still want that it should be like it used to be in the past, they want to restore the situation as it was before 1941. I would like to underline that the SOC does not have the right to interfere in the diocese of our Holy Church, and even less to threaten

на епископот Атанасије Јевтиќ: „Кога ќе сретнам барем еден Македонец на Камениот мост во Скопје, тогаш ќе дадеме црква во Македонија“. Да не наседнуваме на какви било провокации и да не дозволиме шпионите, предавниците, одродите и арамиите да ни ја разјадуваат нашата Света црква. Пред сè, мораме да веруваме во нашата семакедонска правда и вистина, во нашиот богољубив народ бидејќи ако живееме со Бога и со нашата вера и народ, тогаш и најзакоравените непријатели ќе мораат да ја прифатат нашата вистина и да ја признаат МПЦ, која успешно плодотвори 5 децении. Мораме да потенцираме дека имало и други цркви кои чекале подолг период и од нас и биле признати и успеале да се потврди нивната автокефалност.

Верувам дека нашиот народ и во татковината и во дијаспората дека нашата вистина, нашето чувство, нашиот инстинкт, да не речам нашиот „фанатизам“, нашата истрајност за вековит опстој отсекогаш била многу силна, така што македонскиот дух и непокор не може никој да ги скрши. За нашите дејанија отчет ќе даваме пред единствениот праведен Судија - нашиот Спасител Господ Исус Христос, главата на Светата црква.

Господ нека не умудрува и води по патот на спасението за наше целосно помирување, обединување, почитување и искрена доверба.

Господ на мирот и на љубовта да биде со сите нас, сега и секогаш и низ сите времиња и вечности. Во најголем торжествен сјај да го дочекаме празникот над празниците - светото Христово Воскресение-Велигден. Грижата за македонските стабилни семејства и примерна младина се наш темел за сеопшт просперитет на татковината и на нашата Света црква.

Велигденскиот Божји благослов нека биде со сите нас за заедно со целата небесна хиерархија да воскликнеме: Христос воскресна од мртвите, со смртта смртта ја победи и на тие што беа во гробовите живот им дарува! ”.

Пеејќи да му е слава во висините на Бога, на земјата мир и меѓу сите луѓе добра волја.

**ХРИСТОС ВОСКРЕСНА,
НА ВИСТИНА ВОСКРЕСНА!**

Митрополитот Кирил со истакнати личности во Лешок / Metropolitan Kiril with distinguished persons in Leŕok

or to strip of power anyone within the system of the MOC. Such decisions are null and void. We settled all accounts with the SOC in 1958, and especially in 1967. Therefore, we have to conclude that all its activities have been aimed at discrediting our Holy Church, not at finding mutual understanding to overcome the imposed problem which is political. Otherwise, how are we to understand the message of Bishop Atansije Jevtić, “When I meet at least one Macedonian on the Stone Bridge in Skopje, then we shall give Macedonia a church”. Let us not be taken in by any provocations and let us forbid spies, traitors, schismatics and thieves erode our Holy Church. First of all, we must believe in our pan-Macedonian justice and truth, in our God-loving people, because if we live with God and with our faith and people, then even the most inveterate enemies shall have to accept our truth and recognize our MOC, which has been successfully active for five decades. We have to underline that there were other churches that had to wait longer than we do, but were finally recognized and that they managed to confirm their autocephaly.

I do believe that our people, in our homeland and in the diaspora as well, that our truth, our feeling, our instinct, not to say our ‘fanaticism’, our persistence and strength of mind for a century-long existence

have always been very strong, so that the Macedonian soul and insubordination cannot be broken by anyone. We are going to make our confession only to the righteous Judge that is one of a kind – to our Savior Jesus Christ, Head of the Holy Church.

May God wise us up and lead us on the path of salvation for our full reconciliation, unity, respect and sincere faith.

May God of peace and love be here with all of us, now and forever, at all times and for all eternity. Let us welcome the Feast of Feasts and the Holiest Day of all holy days - the holy Resurrection of Christ – the Easter holiday most splendidly. The care for Macedonian stable families and exemplary youth is our foundation for an all-inclusive prosperity of our homeland and of our Holy Church.

May the Easter blessing of God be with all of us and let us say very loudly, together with all heavenly hierarchy, ‘Jesus Christ has risen from the dead, he has conquered death ‘by death’, and he has given life to those in their graves!’

Let us sing, ‘Glory to God in the highest, peace on earth, goodwill among men’.

**CHRIST IS RISEN,
HE IS RISEN INDEED!**

Митрополитот Кирил со генерали од Македонската армија / Metropolitan Kiril with generals of the Macedonian Army

Митрополитот Кирил со Љубосав Иванов-Синго, ктитор на Св. Тројца во с. Трновац
Metropolitan Kiril with Ljubosav Ivanov-Dzingo, founder of the Church of Holy Trinity in the village of Trnovac

Митрополитот Кирил со Мирче Китановски / Metropolitan Kiril with Mir-e Kitanovski

Митрополитот Кирил со Страшо Милковски, директор на АДГ Гранит и донатор на Епархијата, обновител со вработените на црквата Св. Богородица во Дељадровци
Metropolitan Kiril with Stražo Milkovski, president and manager of ADG Granit, renovator, with the employees, of the Church of St. Mary in Deljadrovci

Митрополитот Кирил со истакнати личности во Св. Јоаким Осоговски
Metropolitan Kiril with distinguished persons in St. Joakim Osogovski

Г. КИРИЛ

Снимка: Андреј Гиневски

НА БАЛКАНОТ ЃА

6 АКТУЕЛ 11 мај 2001

ИНТЕРВЈУ

Животот не може да се идеализира, но тоа не значи дека со течението на времето луѓето не се доизградуваат. Не сме ангели да не грешиме, но не сме ни ѓаволи ако згрешиме да не се поправаме

Марина Домазетовска

● Сведоци сме на потресно време за нашата држава. Тероризмот секојдневно се заканува, а сведоци сме на потресни мигови за многу македонски семејства и на загубени млади животи во одбрана на територијалниот интегритет на Македонија...

- Очигледно, на Балканот ѓаволот сè уште не мирува. Некои мрачни сили почнаа да го разградуваат сето она што, со скапи жртви и самоодречувања, сите заедно со децении го градевме. Над цивилизацииските придобивки се надвиснува злобата на тероризмот, криминалот и албанскиот неонацизам, со сета негова безбожност и жестина. Како покосена трева, подмолно и со сета дивотија, која не е својствена ниту за животинскиот свет, паѓаат покосени цветови на македонската младост, наши невини синови. А зошто? Само затоа што си ја бранат земјата, го бранат мирот и поредокот, ги бранат огништата на сите граѓани на Македонија, имотот, сигурноста и чекорешето по поблагодетна утвршина. И, за жал, засега успеваат на најподмолен начин да проектираат војна, која толку многу ја посакуваат само заради обезбедување слобода за шверцот и трговијата со дрога, со оружје и со луѓе-робови. Очигледно, за нив нема ништо свето. Со сите свои активности, овие луѓе-нелуѓе Македонија ја враќаат пред Гоцевото време, заборавајќи дека е веќе распарчена на четири дела и дека повеќе нема

што да се касапи; дека останува само ова парче македонска земја на кое, ако сакаме иднина, сите мораме да ги вложиме својот труд, својата чесност и својата граѓанска лојалност кон државата. Зашто, без сите тие вредности, ситоната ќе не понесе во неврат! Ние Македонците, следејќи ги Гоцевите идеали и разбирајќи го светот како поле за културен натпревар меѓу народите, никогаш не ги затворивме вратите на нашата земја. Изградивме чувство за соживот со сите оние кои со љубов и меѓусебна

јалниот интегритет и безбедноста на граѓаните на Македонија предизвикаа гнев кај голем дел од македонските граѓани. Непријателите почнаа во Битола...

- Сатанизмот на терористите веќе однесе цел венец млади македонски цветови и предвреме невини ги положи во гробови, наместо да му се радуваат на животот и на своите рожби. Оваа рана непроболна го вознемири духот на сите граѓани на Македонија, па некои не издржаа и посег-

маните, мораме многу трезвено и умно да се однесуваме. Мајката Црква апелира да се престане со уривање на она што е градено со децении. Со гледувајќи ја опасноста, апелираме до одговорните фактори во државата да се потрудат со сите лидери на политичките партии да седнат на заедничка маса и со ладни глави да најдат најсоодветно решение за надминување на пеколните искушенија и решавање на проблемите и воспоставување на безбедносен мир во земјата.

● Вие бевте најмладите архиепископи кој ја потпиша Одлуката за возобновувањето на автокефалноста на Охридската архиепископија. За тој настан изјавивте: „Со таквиот чекор всушност требаше да ги браниме и одбраниме честа, гордоста и достоинството на нашиот благороден и христољубив македонски народ, на неговата татковина Македонија“...

- Божја премисла беше возобновувањето на стародревната Охридска архиепископија да се изврши токму по 200 години од нејзиното насилно и неканонско укинување. Корените на нашата света црква ги наоѓаме во апостолското време од нашето многулетно и многуилјадно опстојување на просторот на нашата библиска македонска земја, како библски народ, повеќекратно оплодотворени во средновековието, кога нејзиното достоинство беше издигнато на највисокиот патријаршки пиедестал. Со чинот на возобновувањето на автокефалнос-

● **Такакви сме Македонци ако не смогнеме сили да преовлада трезвениот разум, ако не се надминеме себеси, ако не сметаме дека приоритетни интереси на секој од нас треба да ни бидат возвишените вредности - државата, нацијата и црквата, пред личните, и да почнеме искрено, нелицемерно и предано да живееме и да твориме за Македонија и за доброто на нашиот народ**

почит сакаа да живеат со нас, без разлика на етничкото потекло или религиозната припадност. И кога веќе верувавме дека сме интегрирано општество, почна да рти некакво раздробување однадвор, во името на некакви национални или религиозни права на ова или она малцинство, почна да се поткопува довербата меѓу нашите луѓе, само за да се создаваат идеални услови за криминалот, шверцот и неморалот - декадентности на кои со сета своја сила на располагање им се ставија тероризмот и некои наводни патерналисти на малцинствата.

● **Жртвите кои паднаа во одбрана на територи-**

наа по имотот на некои граѓани со што, за жал, им се прави невидена услуга на терористите. Сега, болката и раната по загубените синови се многу длабоки, скршените срца крвават од непробол. Секоја војна е сурова. Граѓанската е најбрутална. Мораме да смогнеме сили да преовладее трезвениот разум, да се надминеме себеси во името на зачувувањето на достоинството и гордоста на Македонија и на македонскиот народ. Злото кое терористичките банди го сега мора да биде пресечено во корен. Друга алтернатива нема. Со цел да ја сочуваме Македонија од распаѓање, за да не им се исполнат желбите на душ-

В ОЛОТ НЕ МИРУВА

КИРИЛ

та светата мајка, Македонската православна црква, се воздигна како наследничка и продолжителка на евангелската мисија на древната Охридска архиепископија. Со тој чекор за нас е најважно што не допуштиме да продолжи неканонскиот прекин на светото дело на македонските рапоапостоли и други светци од редовите на македонскиот народ, затоа што Црквата македонска има апостолски корени. Таа никогаш не била укинатата со акт базиран врз светите канони и врз правилата на вселенските собори. МПЦ никогаш не ги прекршила, а македонскиот народ секогаш бил три во очите на другите токму поради нашата внедреност и овековеченост во Светото писмо, во Книгата на вечността, односно поради исклучително богатата духовно-црковна, национална, културно-просветна и друга историја. Со споменатата одлука ја одбранивме и гордоста на нашите македонски чеда - изгнетувани низ столетијата, не жалејќи ги своите животи во борбата за духовната, црковната, националната и државотворната слобода на македонскиот народ и на Македонија.

● **Низ историјата, реалност се промените на повеќе црковни јурисдикции - грчката, бугарската, српската...** Соседните држави своите цркви ги употребиле за освојување на Македонија и за асимилација на македонскиот народ.

- По неканонското укинување на славната Охридска архиепископија во 1767 година, од страна на иноверната отоманска власт (рековме неканонско, зашто таква одлука

не може да има валидност пред каноните на нашата христијанска црква), грчката, српската и бугарската црква ќе се нафрлат врз Македонија, како три крвожедни волчници. Македонците ќе бидат растргнувани - де на едната, де на другата, де на третата страна, само некој побескрупулозно да успее да ги погрчи, побутарчи или да ги посрби. Само за да бидат истребени како Македонци! Православието, за жал, во тие времиња како да станало главно средство за извршување асимилаторски задачи во Македонија и како такво да сее раздор и омраза.

● **Од позиција на Вашето искуство во обновувањето на Охридската архиепископија во МПЦ и нејзиното живеење, колку е случајно СПЦ со години да го држи прашањето на „признавањето“ на МПЦ отворено, за во последно време да ѝ се придружат и грчката и бугарската православна црква? Еве, се слуша дека и Цариградската патријаршија се залага за прифаќање на името Охридска архиепископија наместо МПЦ...**

● **Не се ретки примерите Албанци со исламска вероисповед да посетуваат древни манастирски посетилишта, да ја бараат, наоѓаат и добиваат божјата милост**

- Некои од српските архиепископи трошат премногу енергија за да не опкружат и да не обвинуваат. Нема потреба од тоа, бидејќи немаат факти за поткрепа на својата антимакедонска црковна пропаганда. Нивната цел е сосем јасна. По секоја цена сакаат да ја ликвидираат автокефалноста на МПЦ. Но, попусти им се таквите заложби. Наспроти тоа, не ќе најдете свештеник, монах или архиепископ македонски кој се скарал со својот духовен брат од друга црква. Дури, негуваме многу блиски пријателски односи. Во името на таквата блискост, непосредно по завршувањето на Вториот црковно-народен собор во Охрид, на кој беше возобновена Охридската архиепископија во самостојна Македонска православна црква, во седиштето на СПЦ во Белград го испративме опширниот елаборат - проект на кој работеше цел тим од најеминентни стручњаци по црковно-

канонско право и историчари, за канонската оправданост на овој наш потег. Во 1959 година највисокото законодавно црковно-духовно управно тело, Архиепископскиот собор на СПЦ, донесе одлука во која стои дека епархиите Скопска, Охридско-битолска и Злетовско-струмичка на Црковно-народниот собор, одржан од 4 до 6 октомври 1958 година во Охрид - нагласувам - се издвоиле во самостојна МПЦ, која се управува

според Уставот донесен на тој Собор. А, во точка 6 од истата одлука на АС на СПЦ се вели, цитирам: „Со оваа одлука престануваат да важат прописите и Уставот на СПЦ за епархиите и за архиепископите во НРМ“. И кога јас, заедно со владика Наум и прота Нестор Поповски ја посетивме Романската православна црква, на чие чело беше сега блажено упокоениот патријарх Јустинијан, тој не прими официјално во Патријаршијата. Кога објаснивме дека нема друг современ македонски речник, ниту пак друг соодветен термин во македонскиот литературен јазик за превод на зборот автокефална црква од зборот самостојна, Неговата светост, патријархот Јустинијан одговори: „Морам искрено да ви речам, иако можеби ќе ми се налути мојот брат, патријархот српски Герман, но не треба повеќе да се игра. Вие практично сте добиле канонски отпуст за слобода“.

МОЕТО ИСКУСТВО

● Кога бев замонашен во 1964 година, потоа извесно време живеам во резиденцијата на покојниот Архиепископ Доситеј. Моите родители и моите блиски браќа, сестри и снани не знаеја дека ќе се замонашам. Кога слушнаа, дојдоа десетина души во резиденцијата, за да се уверат во гласините. Кога се појавив во мантија, една од моите сестри и две од снаите паднаа во несвест. Не сакаа да поверуваат дека јас сум се замонашил. За кратко време ја примија реалноста на она што претставува возвишен интерес на МПЦ. Монашкиот крст е многу тежок, но нема повозвишено за да се носи со достоинство, во името на Бога, за престој на својата света Црква и за чистотата и убавината на нашето православие.

ден, самостоен, автокефален живот во нашата Црква во Македонија". Меѓутоа, оледнаш од СПЦ почнаа да дуваат поинакви ветрови. Не само што Неговата светост, патријархот српски Герман не го стори тоа што го вети, односно да се претстави самостојноста на нашата Црква пред другите сестрински православни цркви, туку напротив, ни беше речено дека нашето барање е одбиено. Меѓутоа, со течението на времето, како годините си изминуваа, нашата Црква почна целосно да функционира организационо, канонски и литургиски. Почнаа сè повеќе сестринските православни цркви да ја согледуваат реалноста дека правдата и вистината се на наша страна.

● **Каков е личниот став на г. Кирил по прашањето за евентуална промена на името на МПЦ?**

- Можеме да разговараме со сите сестрински православни цркви, и со Атинската и со Цариградската, за продлабочување на соработката во интерес на заедничкото свето православие, но никако и никогаш нема да се согласам да се преговара за името, за неш-

то за што не може да се преговара! Името на МПЦ е над 140 пати вградено во Уставот на МПЦ. Да се измени името значи да се поништи Уставот. Ваквите мои погледи, како граѓанин на Република Македонија, се и по однос на Уставот на Република Македонија, вклучувајќи ја тука и Преамбулата, за што сметам дека никој не смее да преговара со кого било. Името на нашата

д-р Александар Анчевски, ректор на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" - Скопје

ДОБЛЕСНА ЛИЧНОСТ ВО МАКЕДОНСКОТО ПРАВОСЛАВИЕ

● Владиката Кирил лично го познавам повеќе од десетина години. Неговиот учен, документиран и остроумен збор стигнува до секој верник. Извонреден соговорник, олицетворение на духовните вредности, а наедно способен за прагматично претставување на Македонската православна црква. Неговиот личен ангажман во подемот и изградбата на православните храмови ќе остане забележан во историјата на македонското православие.

Ставре Циков, јавен обвинител

ЕДЕН ОД НАЈЦВРСТИТЕ ДУХОВНИ СТОЛБОВИ

● Чест ми е што ме прашувате за нашиот владика Кирил, кој е еден од духовните основоположители на автокефалноста на МПЦ, тогашен најмаад свештеник во високиот македонски црковен клер. Владиката Кирил е и еден од највредните духовни столбови на нашата Црква, не само во Република Македонија туку и надвор, бидејќи неговата духовна мисија и неговиот ангажман како висок црковен претставник се пласира на континентите од Австралија до Америка. Сакам јавно да му се заблагодарам на владиката Кирил, бидејќи ми е рецензент на книгата „Св. Прохор Пчински“.

Јагиула Куновска, адвокат

ТОЈ Е СИН НА МАКЕДОНИЈА

● Тој е како Гоце Делчев, македонски син. Чест е да има МПЦ човек како него и чест е Македонија да има син како него. Тој е син на Македонија. Не го гледам само како свештено лице. Сум имала можност да го слушам на црковен собор да држи говор како Македонец. Мислам дека ги воодушевува масите, не само мене, со својата топлина на зборот и вистинитоста на кажаното.

држава и црква се свети и неопутивни нешта. Тие се бесцени и затоа по такви возвишени заложби не може да се преговара.

● **Дали сметате дека „пополнувањето“ со млад кадар на САС не беше изведено поради опортунистички причини и какви последици има тоа врз актуелниот однос на силите во САС?**

- Не мислам дека тоа беше поради опортунистички причини. Во секој случај нам, на живите луѓе, може да ни се случи во некои нешта да подизбразме. Од друга страна, ние треба архиерејскиот кадар, семејството, да го зголемиме и во најскоро време моја желба би била да се достигне бројот 12, да имаме 12 архи-пастири, што значи бројот на христовите апостоли. Имаме потреба од повеќе архиерејски кадар во нашата света црква. Иако се смета дека, одвреме навреме, има извесни

пропусти, некои пројави мора да се прифатат како составен дел од нашето живеење. Животот не може да се идеализира, но тоа не значи дека со течението на времето луѓето не се доизградуваат. Не сме ангели да не грешиме, но не сме ни ѓаволи ако згрешиме да не се поправаме.

● **А што е со ставот на г. Наум за ширењето на монаштвото и, поконкретно, ставот и обвинувањата на родителите на младите монаси и испосници?**

- Јас спрема Неговото Високопреосвештенство, митрополитот Наум, имам посебно длабока почит. Ги следам севкупните збиднувања на времето, од почетокот на хиротонијата и посебните активности со кои толку енергично почна да се занимава околу обновувањето на монашкиот кадар на нашата света Црква. Тоа е голем и возвишен подвиг за секој архипастир. Бра-

тот во Господа, митрополитот Наум, во неколкуте почетни години откако се направија првите чекори и откако почна да се зголемува монашкото семејство, претрпуваше големи страдания, искушенија и навреди. Тој опстои, не се поколеба. Јас лично имав разговори со голем број родители на младите монаси и монахини кои почнаа да се подготвуваат за да го примат возвишениот монашки ангелски чин. Голем број родители беа гневни и не можеа да се помират со таквите реалности. Имаше жестоки реагирања. Мислам дека работите премногу се прејудиираа и од страна на пишуваните и електронските медиуми. Јас, колку што можев, како постар архипастир во нашата света Црква, настојував да се смират страстите. Голем број родители не ги прифаќаа моите совети и ставови. Но, треба да знаете дека историски, православната црква, главно нејзиното вис-

тински организирано, духовно живеење, почива и се темели врз монашкиот кадар.

● Денес сме сведоци на одредени немили превирања во Австралиската епархија. Постои ли можност за мирно решавање на проблемите?

- Секако дека постои. Во таа смисла нема седница на која не се елаборира и не се разговара за изнаоѓање на најприфатливи и најдобри решенија, кои се во интерес за запазување на целовитоста на нашата света Црква, и во татковината и во дијаспората. Јас подолго време не сум бил на тие простори и жал ми е што не можам да дадам една поцелосна претстава за целокупната ситуација. Најодговорен

рија, особено во изминативе години. Ве загрижува ли агресивноста на очигледниот исламски фундаментализам, поврзан со некои политички партии на албанското малцинство во Македонија?

- Не ме загрижува толку, но ме иритира. Но, разбирливо, јас сум човек што може да се контролира. А реков дека не ме загрижува од причини што ако тие простори, кои ги споменавте како загрозува, па и целиот простор македонски на кој денес опстојувате, и пошироко, не успеа толку силната отоманска империја да го исламизира, најмалку денес ќе се најде сила, зашто тоа по никоја цена нема да го допуштат македонскиот народ, држава и црква.

За волја на вистината, искрените верници Албанци, било да се тие припадници на христијанската или на исламската вероисповед, се однесуваат крајно коректно и со нив немаме никакви проблеми. Не се ретки примерите Албанци со исламска вероисповед да посетуваат дрвени манастирски посветилшта, да ја бараат, наоѓаат и добиваат божјата милост. Проблемите ги прават одредени големоалбански шовинисти и иредентисти, со кои државата е должна да се справи, во согласност со зборот на законот на нашата суверена и правна држава. Многу работи порано се прикриваа и се заболотуваа. Некои од иредентистичките елементи тоа го злоупотребуваа. Со тоа крајно се навредуваат чувствата, честта, гордоста на нашиот народ. Работите можат да се толерираат до определени граници. Во сè мора да се има мерка. Спрема оние кои свесно го подриваат суверенитетот и интегритетот на македонската држава, што го повредуваат националното достоинство и гордоста на македонскиот народ и слободното дејствување на нашата Светиклиментова МПЦ на сите нејзини простори не смее да има, ниту да се допуштаат сентиментални однесувања. Никој никому не му дал за право да дозволи не-

кој да го урива она што претставува најсвета заложба на еден народ. Никој никому не може да му даде таков кредитет. Правната држава мора да дејствува енергично, во сите сегменти.

● Иако Вие отсекогаш сте биле спокоен човек, неодамна имавме можност да го чуеме Вашето изрично објаснување за возобновувањето на камбанаријата во Тетово и покрај спротивставувањето на албанските претставници?

- Јас сум познат како доста динамичен човек, без влакна на јазикот, и она што во себе го носам гласно го размислувам и го велам за да допре до ушите на луѓето. Но, тоа не значи дека пред да ги изречам зборовите јазикот првин не го макнувам во умот. Реков и ќе речам - тоа македонско светилиште на просторите на Балтепе многу векови. Не може да се замисли црква без камбанарија, како што и дамија не може без минаре. И ништо не беше пренагласено кажано со тоа што го реков, дека на претходната камбанарија што беше рунирана и треба да се обнови имаше крст и дека пак треба да има. Крстот е знаме на нашата света православна вера. Во секој случај, се покажа на дело дека прашина што се креваше од страна на некои екстремни групации од редовите на албанската популација, а на кои им се придружија екстремни структури од исламската вероисповед, целите на намерите да се прекинат градежните работи биле сосем поинакви - да се исчистат градежниците од тој простор за да може непречено да се складира огромно количество оружје, кое беше употребено од страна на албанските иредентисти. Ќе ги вложиме сите усилби манастирското светилиште да биде обновено во целиот свој сјај, крстите знамиња да си бидат поставени онаму каде што биле, а натамошниот непречен црковно-духовен живот на тие простори, секако, со поголема грижа, уверени сме дека ќе ни биде обезбеден од страна на одговорните фактори.

КОЈ Е ВЛАДИКАТА КИРИЛ?

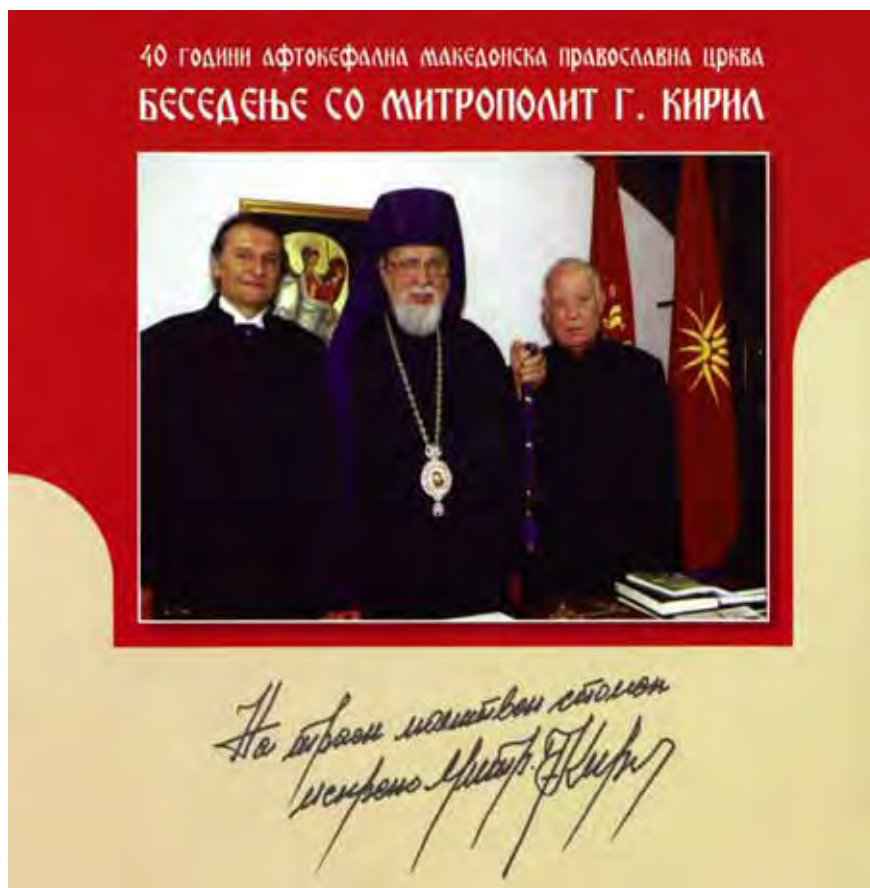
- Роден пред 67 години во Царев Двор, Ресенско, како четврто дете - Никола Поповски, меѓу осумте рожби на Милица и Бојан Поповски.
- По завршувањето на Богословијата, на 6 април 1964 година ќе биде замонашен, а на 7 април истата година ќе биде ракоположен во чин јерогакон-монах во манастирот „Света Пречеста“, Кичевско.
- Истата година тогашниот поглавар на МПЦ, Архиепископот охридски и македонски г. г. Доситеј, ќе го унапредува во чин архигако.
- Следната година ќе отпатува за Москва, каде што со голем успех ќе ги почне студиите на Московската духовна академија. Меѓутоа, по завршувањето на првиот степен ќе биде повикан да се врати во Македонија, а студиите ќе ги заврши со одличен успех на Богословскиот факултет „Свети Климент Охридски“ во Скопје.
- На 6 јули 1967 година Светиот архиерејски синод на МПЦ ќе го избере и казначеј за викарен епископ Тиверополски, а на 11 јули истата година ќе биде произведен во архимандритски чин. По епископското наречение, како што вели самиот, на 12 јули 1967 година (на Петровден), во тогашниот Соборен храм „Свети Димитриј“ во Скопје, беше извршена хиротонијата, од која тој е архиереј на Македонската православна црква

е надлежниот епарх - архиепископот, митрополитот Петар, а тој е неприкосновен во својата работа и затоа јас, и во овој случај, не можам да се мешам во неговите надлежности. Моја искрена желба е да се дојде до толку посакуваната цел, мир и единство, а нештата мора да се одвиваат во рамките на она што претставува законска, црковна норма.

● Г. Кирил, Вие сте архиепископ во Полошко-кумановската епархија. Станува збор за едно од најчувствителните подрачја на македонската терито-

Митрополитот Кирил со големото семејство на Александар Симески
Metropolitan Kiril with the extended family of Aleksandar Simeski

Од осветувањето на Туристичката агенција „Војаџер“ на Мимоза Конеска
From the consecration of the Voyager Travel Agency of Mimoza Koneska

Митрополитот Кирил со големите дарители од „Сковин“ / Metropolitan Kiril with donors of “Skovin”

*Митрополитот Кирил со Ана и Маријан Миновски големи дарители на Епархијата како и претставникот на Форд Ингвар Свигум на отворањето на МИ-ДА Моторс
Metropolitan Kiril with Ana and Marijan Minovski, big donors to the Diocese,
and with Mr. Inguar Suiggum from Ford, at the opening of the MI-DA Motors Company*

Ако навистина се сака да се надмине измислениот и наметнат спор на СПЦ со МПЦ, тогаш мора да бидат признати и прифатени нашата суверена македонска држава, македонската нација и самостојниот статус на Македонската православна црква

ИНТЕРВЈУ

НАЈСТАР е архијереј по хиротонија и единствен жив потписник на историската Одлука за возобновување на автокефалноста на Охридската архиепископија во лицето на МПЦ. Во тоа време (седумдесеттите години), на поглаварот на СПЦ, патријархот г.г. Герман, кој што од 1959 година одолговлекуваше да си ја исполни обврската и да ја претстави МПЦ пред другите цркви како самостојна Црква на македонскиот народ, среде Белград ќе му рече: "Сакале Вие или не, сејдно, светата Светиклиментова Македонска православна црква е автокефална. Нејзините свети темели

Митрополитот господин Кирил

Не можеме да отста

се апостолски и потврдени во Светото Писмо. Со Божја помош пред светот имаме што да кажеме, како да се претставиме." Затоа, господин Кирил за СПЦ (прекутно) важи за "персона нон грата", а во другите цркви неговото име се споменува со длабока почит.

■ **Ваше високопреосвештенство, имаше многу горчина во Вашата душа поради актуелните односи во православиеот?**

– На почетокот од третиот милениум сведоци сме на неразумни потези кон светата Македонска православна црква. Ги исполнуваме сите канони за МПЦ да дејствува како автокефална Црква на македонскиот народ. СПЦ, па и ниедна друга црква, нема право да ни го оспорува ова свето право. Македонскиот народ и неговото свештенство и во 1958 година имаа канонско право да ја возобноват Охридската архиепископија во лицето на нејзината канонска наследничка и продолжителка Македонската православна црква, бидејќи и тогаш во поранешната СФРЈ, колку што Република Србија беше држава како федерална единка, толку беше држава и Република Македонија. Неправдата ја исправивме целосно во 1967 година кога ја возобновивме целосната канонска автокефалност на древната Охридска архиепископија во лицето на самостојната МПЦ.

Денес, пак, кога Република Македонија е суверена и независна држава, со што е исполнето и 17-то правило од Четвртиот вселенски собор на Едната Света Апостолска и Соборна Црква, Вселенската патријаршија и сите други помесни православни цркви треба помесно да ја потврдат автокефалноста на МПЦ. Дотолку повеќе што ние веќе 35 години се потврдуваме како самостојна Црква на македонскиот народ.

■ **Важите за столбник на македонското духовно-црковно и национално единство. Дали тоа Ве исполнува со задоволство?**

– Моето задоволство е сè посилената љубов на Македонците кон Бога, јакнењето и напредокот на македонската суверена држава, достоинственоста и сè поголемото воздигнување на Светиклиментовата Македонска православна црква. Мора уште да се работи за зацвр-

стувањето на единството на македонскиот народ. Зашто, без тоа не е можна цврстината на македонскиот црковен и државен столб. Македонија е Храм Божји за Европа, бидејќи педесетина години по светото вознесение на нашиот Спасител Господ Исус Христос, Бог најпрво во Македонија го испратил својот првопрестолен апостол Павле, кој, пак, заедно со други апостоли, токму во нашава татковина почнале да го проповедаат Евангелието, ширејќи го потоа кон Европа. Ние Македонците колку сме посвесни за оваа благодат Божја, толку ќе бидеме поединствени, похрабри, покреативни и попочитувани во светот.

■ **Вие сте и единствениот жив потписник на Одлуката за обновата на автокефалноста на МПЦ. Како ги чувствувате актуелните случувања во Македонија и во МПЦ?**

– Чувствата се возвишени, богољубиви. Исполнет сум со благодарност кон Бога што не заборава, исполнет сум со молитви кон Бога да ја воздигнува нашата чест и слава уште повеќе и да продолжи да ни го покажува патот кој ќе ни води кон највозвишената цел – небесниот Ерусалим, Божјото Царство. Понесен токму од 35-годишната јубилејна радост од обновата на автокефалноста на Охридска архиепископија, олицетворена во денешната наша жива и света МПЦ, не можам да не кажам дека на 17 јули 1967 година навистина Господ не умудри тогашните членови на Светиот архијерејски синод на МПЦ. Потписот на Одлуката го ставив со возвишен духовен и народен патриотски трепет, зашто сите знаевме дека оваа Одлука е од Бога благословена. Во тој миг бевме убедени дека ги исполнуваме заветите и светите амалети и пораки на сите доблесни македонски синови и ќерки и во овој земната и во небесната Христова Црква. Јас на таа синодска седница бев избран и за прв надлежен архијереј на Американско-канадска и Австралиска македонска епархија, каде служев речиси две децении. Резултатите се евидентни и неопитни. Изградени се педесетина македонски цркви и манастири на два-та континента и Македонците се отргнати од туѓите цркви, обединувајќи се во македонските свети пра-

Пиме од нашите свети идеали

вославни храмови. Материјалната вредност на ова богатство на македонскиот народ се мери со милиони долари, а духовно-црковните и национални благодети што се остваруваат во нив се бесценети.

Бевме свесни дека борбата што ја поведовме на црковен план во 1967 година ќе биде макотрпна. Но, поддршката од македонскиот народ беше огромна и не исполни со непоколебливост и истрајност на автокефалниот пат. Затоа оваа наша борба на крајот мора да биде славна и победоносна. Впрочем, на сите им е познато дека на ниедна црква авто-

суверенитетот на македонската држава.

■ Затоа ли доживуваме отровни стрели од СПЦ?

– Да, сега се поставува прашањето – зошто се уште не можеме со СПЦ да го решиме таканаречениот спор со нашата Црква, создаден и наметнат од нивна страна. Одговорот се состои во фактот дека голем број од српските великодостојници не дека не ја знаат денешната македонска реалност, туку не сакаат да ја прифатат, создавајќи антагонизам меѓу македонскиот и српскиот народ, од кој можат да се изродат

ват сè да се разнебити сè што сме создале во текот на неколкуте децении, да не обезименат, од нас да направат аморфна маса и на крајот да нема и како нација и како држава и како Македонска православна црква. Оваа е вистината. Инаку, како би ја разбрале пораката на епископот бачки Иринеј Буловиќ (член на комисијата на СПЦ за разговори со комисијата на МПЦ) дека "ќе може да се зборува за признавање на МПЦ кога на Камениот мост во Скопје ќе сретнам барем еден Македонец!" Тоа е без преседан од еден српски владика, кој ја навредува целата македонска нација.

Мирослав СПИРОСКИ

■ Но, тој веројатно бил инспириран од однесувањето на поранешниот митрополит повардарски Јован, кој до вчера беше член на Светиот архијерејски синод на МПЦ?

– Да, тој сите нас што се залагаме да се именуваме со нашето единствено и уставно име Македонска православна црква, што се заложуваме за македонската кауза, не нарече националисти, нацисти, фашисти. Од друга страна, пак, труби дека воспоставувањето на канонско и литургиско единство со Српската православна црква и со целата екумена, а тоа значи со Руската, со Бугарската, со Грчката и со другите сестрински помесни цркви, кои исто така се со национален предзнак, е наводно спас за "народот во Македонија" на црковен план. Тоа не е ништо друго освен црковно-духовен тероризам, бидејќи се посакуваше разнебитување на сè што е македонско. Тоа нема да го допуштиме по никоја цена. Да се разбереме еднаш за секогаш, ако навистина се сака да се надмине измислениот и наметнат проблем, тогаш мора да бидат признати и прифатени нашата суверена македонска држава, македонската нација и самостојниот статус на МПЦ. Ние не можеме да отстапиме и да се откажеме од нашите свети идеали, кои за сите нас се вечност.

кефалноста не ѝ била подарена на послужавник. А ова македонско прашање, пак, не минува така глатко, бидејќи е клучно за опстој на македонскиот народ, на неговата света Црква и на Република Македонија. Дури ќе бидам слободен да речам дека доколку не ја обновевме Црквата, големо ќе беше прашањето дали во 1991 година ќе го обновевме

несогледливи последици. Српските архијереји не сакаат да прифатат и да признаат дека на Балканот живее македонска нација и дека се обновени суверената и независна државност на Македонија, како и самостојноста на Македонската православна црква. Напротив, за големо жал, во отсуство и на најмалку искреност и евангелска љубов пра-

Митрополитот Кирил со истакнати личности / Metropolitan Kiril with distinguished persons

Митрополитот Кирил со неговиот мал но голем пријател Кирил Јаневски
Metropolitan Kiril with his small but great friend Kiril Janevski

Митрополитот Кирил со повеќедеценискиот пријател и добротвор на МПЦ, м-р Најденко Попоски ген. директор на Охридска банка
Metropolitan Kiril with his many-decade friend and donor to MOC, Najdenko Poposki, M.A, General Director of the Ohrid Bank

Митрополитот Кирил со истакнати личности / Metropolitan Kiril with distinguished persons

ЏЕСТИ ДЕЛ

ЧЕТИРИ ДЕЦЕНИСКО
ПРАЗНУВАЊЕ

PART VI

CELEBRATION
OF THE 40TH ANNIVERSARY

Поглед на Охрид и црквата Св. Софија / A view of Ohrid and the Church of St. Sofia

Митрополитот Кирил богослужи / Metropolitan Kiril holding a holy service

ТВОРЕЦ НА НОВИ ДУХОВНИ ВРЕДНОСТИ

Како најстар архијереј по хиротонија со четиридецениско искуство и со толку значаен мисионерски национално-духовен изминат пат во новата историја на Светата црква и државата, митрополитот Кирил достоинствено е респектиран, пред сè од својот народ и од Светата црква, како голем борец и поборник за зачувување на честа, достоинството и автокефалниот статус на Македонската православна црква. Во Полошко-кумановската епархија по повод двата милениума од раѓањето на Господ Исус Христос и на 40-годишнината од обновувањето на Охридската архиепископија (1958 год.) во 2000-та година се одржа православна голема духовно-црковна и културна свеченост на МПЦ. Овие величествени празнувања беа одбележани во

манастирот Свети Атанасиј во село Лешок, и во Свети Јоаким Осоговски, проследени со врвни црковно-духовни и културно-просветни манифестации.

Митрополитот Кирил несомнено ужива голем углед кај македонскиот народ и пошироко како македонски народен архипастир, но и како бескомпромисен борец во зачувувањето на автокефалниот статус на Македонската православна црква и на нејзината сестрана одбрана од неканонските и нехристијански атаки од страна на некои сестрински цркви. Тој, исто така, се докажа и покажа и продолжува да се потврдува како бескомпромисен духовно-национален „воин“ за одбрана на уставниот поредок, на суверенитетот и на територијалниот интегритет на независна Република Македонија. Токму затоа, како

Првата богослужба на Кирил како митрополит во Св. Јоаким Осоговски во 1967 година
Kiril's first service as a Metropolitan at St. Joakim Osogovski in 1967

CREATOR OF NEW SPIRITUAL VALUES

As the oldest ordained Bishop, with four decades of experience, and with such a significant missionary national and spiritual road that he had walked in the recent modern history of the Holy Church and the state, Metropolitan Kiril is well respected. He is respected, above all, by his people and the Holy Church, as a great supporter of and a fighter for the maintenance of the honor, dignity, and autocephalous status of the Macedonian Orthodox Church. In 2000, a big Orthodox spiritual – church and cultural festivity of the MOC was held all over the Diocese of Polog and Kumanovo upon the occasion of two millennia of the birth of Jesus Christ, and 40 years of the restoration of the Ohrid Archbishopric (1958). These magnificent celebrations took place at the St. Atanasij Monastery in the

village of Lešok, and at St. Joakim of Osogovo (Sveti Joakim Osogovski), and were accompanied by special church -spiritual and cultural-educational events.

Undoubtedly, Metropolitan Kiril enjoys great respect among Macedonian people and beyond, as a Macedonian national pastor, but also as an uncompromising fighter for the maintenance of the autocephalous status of the Macedonian Orthodox Church and its complete defense from the non-canonical and non-Christian attacks from some sister churches. Furthermore, he has proven, and continues confirming himself as an uncompromising spiritual and national “fighter” for the defense of the constitutional system, of the sovereignty and the territorial integrity of the independent Republic of Macedonia. For this reason precisely, he places the unity of the Macedonian people based on the

Оплакување на Христос - фреска / Lamentation over Christ - fresco

Св. Богородица Пелагонитиса / The Virgin Mary Pelagonitisa

крунска вредност на ваквата света борба, тој го поставува единството на македонскиот народ по сите основи: духовно-црковна, национална и државотворна. Од ниеден од овие три носечки столба на македонското достоинство како и од зачувувањето на нашето свето македонско име и јазик, не смее да се отстапи. Владиката Кирил, ваквата своја доблест, чест и достоинство ги потврди во апсурдната војна во 2001 година, кога преку дејноста во неговата Епархија беше еден од македонските поборници на одбраната на суверенитетот и територијалниот интегритет на Република Македонија, особено на тие простори каде се одвиваа валканите воени дејствија. Тој, заедно со своето народно свештенство, многу болно но стоички го поднесе страдањето на мирното христијанско население, потоа уривањето на Лешочкиот манастир, сквернавењето, палењето на повеќе православни цркви и манастири, како и уништувањето домови на неговите верници - христијани и нивното протерување од родните огништа, со цел за создавање етнички чисти подрачја, кои би биле населени само со Албанци.

Неговата возобновителна битка продолжува. Врз темелите на истото древно светилиште кај селото Лешок, се обновува старо-новиот манастир, а се градат, обновуваат и реосветуваат и другите православни светилишта, главно, во Тетовско и во Кумановско, кои беа осквернени од иноверниците. Во периодот на неговото архипастирствување со Полошко-кумановската епархија од 1971 година до денес изградени се: 26 цркви, 11 манастири, 69 црковни објекти, 30 крстови и повеќе други култни места, што е импозантно градителско новодуховие.

Митрополитот Кирил продолжува да го носи Светиот крст врз своите плеќи и гордо и достоинствено ја изодува македонската голгота, исполнувајќи го секој свој чекор со молитви кон Бога за спасение на родната и мила Македонија, на благородниот македонски народ и на Светиклиментовата македонска православна црква.

Во повеќедецениското работење и раководење, како и за постигнатите резултати на црковно, духовно, општествено и друго поле, на митрополитот Кирил му се доделени многу награди и признанија. Посебно внимание заслужуваат Златната плакета од Матицата на иселениците од Македонија; Орденот заслуги за народ со сребрени зраци, од 25 мај 1984 година со Указ број 43 на тогашното Претседателство на СФРЈ, за неговите вонредни активности, особено во дијаспората меѓу нашите иселеници; Благодарница од еден од најстарите македонски фолклорни ансамбли „Гоце Делчев“ од Скопје, потоа највисоките признанија од општините Кратово, Крива Паланка, Куманово и други. Голем е бројот и на специјалните плакети добиени од Македонската православна епархија за САД, Канада и Австралија, односно од македонските православни црковни општини, друштва и асоцијации во прекуокеанските земји кои му беа врачувани на најголемите свечености по разни поводи, јубилејни одбележувања и при значајни крупни остварувања во македонските црковни општини и цркви.

Соборниот храм Св. Климент Охридски во Скопје

The cathedral Church of St. Clement of Ohrid in Skopje

grounds of the spiritual-church, the national, and the nation-building one, as the crown to this holy struggle. These three vital pillars of the Macedonian dignity, and the maintenance of our holy Macedonian name and language, must not be neglected. Bishop Kiril confirmed his virtue, honor, and dignity during the absurd clashes in 2001. At this time, through the activities of his Diocese, he was one of the Macedonian fighters for the defense of the sovereignty and territorial integrity of the Republic of Macedonia, particularly in those areas in which the dirty military action took place. Although very painful, nevertheless, he and his people's clergy, endured 'on their feet' the suffering of the peaceful Christian population, the destruction of the Lešok Monastery, the desecration, the burning of many Orthodox churches and monasteries, the destruction of the homes of his Christian believers, and their being driven away from their native hearths – all with the aim of forming ethnically clean areas to be inhabited only by Albanians.

His struggle for restoration continued. The old and new monastery near the village of Lešok was restored over the foundations of the old church. The other Orthodox churches that were desecrated by the heterodox believers, mostly in the Tetovo and Kumanovo area, are also being built, restored, and re-consecrated. During his time as pastor in the Dioese of Polog and Kumanovo, since 1971, a total number of 26 churches, 11 monasteries, 69 church facilities, 30 crosses, and numerous other religious facilities, which is an impressive new constructional spirituality were built.

Metropolitan Kiril continued to bear the Holy Cross on his shoulders, and to walk the Macedonian Golgotha with pride and dignity, abounding every step with prayers to God for the salvation of native and dear Macedonia, of the noble Macedonian people, and of Saint Clement's Macedonian Orthodox Church.

Metropolitan Kiril has been awarded many rewards and acknowledgements for the results achieved in the church, spiritual, social, and other fields during his many decades of working and managing. We especially need mention the Golden Plaque from the Macedonian Migration Office (Matica na iselenicite od Makedonija); the the Order of Merit with silver rays of 25 May 1984, upon Decree 43 of the SFRJ Presidency at the time, awarded to him for his exceptional activities, particularly among our migrants in the diaspora; Certificate of Gratitude from one of the oldest Macedonian folklore ensembles, Goce Del-ev, from Skopje; and the highest acknowledgements from the municipalities of Kratovo, Kriva Palanka, Kumanovo, and other places. He has also received numerous special plaques from the Macedonian Orthodox Dioceses of the USA, Canada, and Australia, i.e. from the Macedonian Orthodox church communities, societies, and associations overseas. He was awarded these at various formal occasions, jubilees, and at significant accomplishments of the Macedonian parishes and churches.

Признанија за митрополитот Кирил / Recognitions for Metropolitan Kiril

Признанија за митрополитот Кирил / Recognitions for Metropolitan Kiril

ТАТКОВИНСКИ ОРДЕН ЗА ВЕКОВНОТО ПОСТОЕЊЕ

Со Указ на претседателот Бранко Црвенковски, на 10 јуни 2007 година, во катедралната црква „Света Софија“ во Охрид, на Македонската православна црква ѝ беше доделен „Орденот на Република Македонија“. Ова највисоко признание досега го добиле поранешните претседатели Киро Глигоров и постхумно Борис Трајковски. На свеченоста на која присуствуваа членовите на Светиот синод, претставници на Владата и на

Парламентот на Република Македонија и на голем број институции, претставници на верски заедници, дипломатскиот кор, верници и почитувачи на црквата од Македонија и од дијаспората.

Обраќајќи им се на присутните, претседателот Црвенковски, меѓу другото, рече:

„Постоењето на Црквата е надвремено и надисториско, но историјата и судбината на Црквата се испреплетени и неделиви од судбината на историјата на народот и државата.

Претседателот Црвенковски му го предава орденот на поглаварот Стефан
President Crvenkovski is awarding the Order to the Head of MOC, Archbishop Stefan

ORDER OF THE FATHERLAND FOR THE CENTURY-OLD EXISTENCE

The Macedonian Orthodox Church was awarded, the “Order of the Republic of Macedonia” in compliance with the Decree issued by President Branko Crvenkovski, at the cathedral Church of St. Sophia in Ohrid, on 10 June 2007. This highest-ranking state decoration was awarded to former president Kiro Gligorov and Boris Trajkovski posthumously. At the solemn celebration, attended by the members of the Holy Synod, repre-

sentatives of the Government and of the Parliament of the Republic of Macedonia, and of a number of institutions, as well as representatives of the religious communities, of the diplomatic corps, believers and supporters of the Church from Macedonia and the diaspora.

Addressing those present, President Crvenkovski, inter alia, said:

The existence of the Church is above time and history, yet the history and fate of the Church are

На церемонијата по повод 40 години МПЦ во Охрид / At the ceremony of the 40th Anniversary, Ohrid

Историјата на нашиот македонски народ е тешка и страдалничка. Таа е исполнета со туѓи владеења и поробувања, со негирања и асимилирања, со огромни жртви и трагедии. Токму таква е и историјата на нашата Македонска православна црква.

Со целосното осамостојување во 1967 година се создадоа услови за слободно организирање на внатрешниот црковен живот. Се обновија црковните просветни институции, Богословијата и Факултетот - продолжители на Светиклиментовиот универзитет. Тие станаа народни духовни училишта за подготовка на свештенослужители кои ќе му служат на народот и на Бога, а не на некои туѓи интереси. Богословскиот факултет оваа година го одбележува својот 30-годишен јубилеј, време исполнето со континуирана афирмација на современата Македонска богословска мисла.

Светиот архијерејски синод на Македонската православна црква во 1990 година го издаде македонскиот превод на Светото писмо, со што македонскиот се вброи меѓу библиските јазици, а воедно библијата стана вечен сведок за постоење на македонскиот јазик и писменост.

Организирањето на македонските црковни општини во Соединетите Американски Држави, Канада и Австралија, а подоцна и во Европа ја обедини македонската дијаспора, а воедно беше и е учител и верен чувар на македонскиот национален и културен идентитет, посебно меѓу помладите генерации. Огромен е придонесот на нашата Црква во градењето на мостови меѓу Република Македонија и нашето иселеништво.

Почитувани пристуни, драги пријатели,

Денес донесов Одлука највисокото државно одликување „Орден на РМ да го доделам на МПЦ.

На овој начин во име на сите наши граѓани искажувам почит и оддавам признание кое се однесува на сите минати и сегашни членови на Македонската православна црква: архиепископите, епископите, свештенството, монасите, но и на секој православен верник, затоа што сите тие заедно во рамките на своите можности и должности се вградија во она што денес претставува МПЦ и нејзиното историско дело. Во оваа прилика посебно би го спомнал обновителот на Охридската архиепископија како МПЦ, г. г. Доситеј, првиот поглавар на МПЦ, од чие раѓање минатата година одбележавме точно 100 години.

Прифаќајќи го барањето на неговиот народ за своја самостојна народна Црква и застанувајќи на нејзиното кормило во едно немирно време, тој направи одлучувачки пресврт во настаните кои следеа; најпрво извојување на автономност во 1958 година, а потоа и на целосна самостојност – автокефалност во 1967 година.

Почитувани присутни,

Нашата Црква не би била во вистинска смисла на зборот македонска кога не би ја имала истата судбина на се друго што го носи предзнакот македонско: народ, јазик, идентитет, култура..., а тоа е да биде негирана условувана, обесправена. Работи што не припаѓаат само на минатото туку, за жал, присутни се и денес.

Никој не може да измисли ниту народ, ниту црква. Може да се измисли само тоа што не постои, а постоењето на нашиот македонски народ, држава и Црква не можат да го видат само оние кои ги држат своите очи упорно затворени.

Ова е Црква за народот и со народот. Таа опстојува затоа што е народна, затоа што е израз на волјата на народот кој ја сочинува и кој ја сака таква каква што е – Македонска.

Почитуван архиепископ охридски и македонски г.г. Стефан, почитувани владици и свештеници, почитувани верници,

Тешко е но и голема гордост да се носи предзнакот, македонски. Честитајќи ви го големиот јубилеј, ви посакувам и во иднина како и секогаш во историјата, гордо и достоинствено да продолжите да го носите тој крст, крстот на Македонска автокефална православна црква.

Примајќи го Орденот, архиепископот г. г. Стефан, меѓу другото, истакна:

Одликувањето е орден кој како своја заслуга и радост треба да го доживееме сите заедно - со сите чеда на Македонската православна црква. Тој ѝ се дава на институцијата Македонската православна црква, но, во суштина, одликувањето им припаѓа на сите нејзини членови, бидејќи таа не е просто институција, туку жив организам - тело Христово, кое го сочинуваат сите припадници на Црквата...

Овој орден го примаме и разбираме како скапоцен прилог во одбележувањето на 40-годишнината од обновувањето на автокефалноста, но и како признание за местото и дејноста на нашата Света црква и, воопшто, за нејзината улога во животот на македонскиот православен народ низ вековите и денес.

Црквата, која ја има оваа историска привилегија да го прими ова одликување, е родена врз проповедта на светиот апостол Павле и врз богољубието на мудриот цар Јустинијан, растена преку делото на светите Кирил и Методиј, утврдена преку еноормното пастирување на свети Климента и подвижите на свети Наума, чувана преку грижата на многубројните од Бога избрани духовници и свештенослужители од нашиот род.

intertwined and intrinsically tied with the history and fate of the people and of the state.

The history of our Macedonian nation is a history of hardship and suffering. It is a history of foreign rulings and dominations, history filled with denials and assimilation, enormous sacrifices and great tragedies. Our Macedonian Orthodox Church has shared the same history.

Upon its fully-fledged autocephaly in 1967, there were conditions created for free organization of the internal Church life. The Church educating institutions were restored – the Seminary and the Theological Faculty – continuing the enlightener's mission of the Ohrid School of Clement. They have become people's spiritual schools, preparing the clergy to serve their people and God, instead of being used in defending foreign interests. This year, the Theological Faculty celebrates its 30th anniversary, 30 years of continuous affirmation of the modern Macedonian theological thought.

In 1990, the Holy Bishops Synod of MOC published the Macedonian translation of the Holy Scripture, by which the Macedonian language has become part of the biblical languages, while the Bible has become an everlasting testimony of the existence of the Macedonian language and literacy.

The establishment of the Macedonian Church Communities in the United States of America, Canada and Australia and later in Europe has united the Macedonian diaspora, serving as a teacher and a faithful guardian of the Macedonian national and cultural identity, especially among the younger generations. Our Church has given outstanding contribution to building bridges between the Republic of Macedonia and our emigration.

Esteemed Guests, Dear Friends,

In light of all said thus far and many other things today unmentioned, I have decided and hereby present the highest-ranking state decoration "Order of the Republic of Macedonia" to the Macedonian Orthodox Church.

Thus, on behalf of all our citizens, I pay tribute and respect to all passed and present clergy of the Macedonian Orthodox Church: Archbishops, metropolitans, priests, monks, Orthodox Christian believers, for they have all, within their possibilities and fulfilling their duties, laid a brick in the Macedonian Orthodox Church of today and its historic accomplishment. On this August occasion, I should like to remember the restorer of the Ohrid Archdiocese, His Beatitude Dositej, the first Head of the Macedonian Orthodox Church. Last year we marked exactly 100 years from his birth.

Undertaking upon himself the demand of his nation for an autocephalous people's Church, standing at its helm in times of trouble, he made the

decisive steps at the following events: first autonomy in 1958 and then fully-fledged autocephalous Church in 1967.

Dear Guests,

Our Church would not have been truly Macedonian if it had not shared its fate with all that carries the attribute of Macedonian: nation, language, identity, culture... which means to be denied, coerced, and suppressed. Regretfully, these are things that have not been entirely left to the past; and still persist.

A nation or a church cannot be invented. One can only invent the non-existent, the fictitious. And only those that tenaciously keep their eyes shut cannot see the existence of our Macedonian nation, state and church.

This Church is for the people and with its people. It has persevered because it is of the people, because it is the expression of the will of a nation that makes and wants its Church to be what it is – Macedonian.

Your Beatitude, Archbishop of Ohrid and Macedonia, Eminences Metropolitans and priests, dear believers,

To carry the trait 'Macedonian' is hard, yet it also brings joy and pride. Congratulating you the grand jubilee, I present my wishes that in times to come, as always throughout history, you continue bearing with pride and dignity this cross – the cross of the autocephalous Macedonian Orthodox Church.

Receiving the Order, His Beatitude Archbishop Stefan said among other things:

This decoration is an Order whose merit and joy we should experience all together – with the all children of the Macedonian Orthodox Church. It is awarded to the Macedonian Orthodox Church as an institution, but in essence, this decoration belongs to all its members, since our Church is not simply an institution, but a living organism – the body of Christ consisting of all members of the Church...

We receive and perceive this Order as a valuable contribution to the marking of the 40th anniversary of the renewal of the autocephaly of our Holy Church, but as well as a recognition for the place and activity of our Holy Church, and, generally for its role in the life of the Macedonian Orthodox people throughout the centuries and today.

The Church, which is honored to enjoy this historical privilege, was born on the basis of the sermons of Holy Apostle Paul and the love for God of the wise Emperor Justinian; it was growing up through the deed of Holy Cyril and Methodius; it was established through the enormous arhcpastoral activity of St. Clement and the accomplishments of St. Num; it is guarded by the care of the numerous priests and monks that originate from our people, chosen by God.

Свечена литургија во црквата Св. Софија во Охрид / Divine liturgy at St. Sofija in Ohrid

Орденот на Република Македонија / The Order of the Republic of Macedonia

БЕСЕДА НА МИТРОПОЛИТОТ КИРИЛ ВО ЦРКВАТА Св. ДИМИТРИЈА ВО СКОПЈЕ ВО 1967 ГОДИНА

На денот посветен на светите апостоли Петар и Павле, 12 јули 1967 година, Света архиерејска литургија отслужи Неговото блаженство архиепископот Охридски и Македонски Господин Доситеј, во сослужение со митрополитите г. Климент, г. Наум, г. Методиј, повеќе свештеници и ѓакони.

Неговото Блаженство г. г. Доситеј прв му чести-
таше на новоизбраниот епископ г. Кирил и, меѓу
другото, рече:

Повеќе години се молиме на Бога да ни подари

*еден, двајца или тројца луѓе кои ќе бидат канди-
дати за архиереи. Во овој момент, Му благо-
дариме на Бога што ни даде едно наше чедо, во
лицето на Преосветениот Кирил, за наш македон-
ски архиереј. Предавајќи ти го епископскиот
жезол, кој е симбол на архиерејската власт,
сакам да нагласам дека ако не го носиш со љу-
бов, нема да имаш власт. Честитајќи ти го висо-
киот чин, од сè срце пожелуваме љубовта што ја
имаш да ја покажеш пред твојата паства. Нека ти
е Господ Исус Христос пример во животот, кој е
полн со љубов. Угледај се на македонските*

*Митрополитот Кирил на хиротонијата во црквата Св. Димитрија во Скопје
Metropolitan Kiril at the ceremony of ordination at the Church of St. Dimitrija in Skopje*

SERMON OF METROPOLITAN KIRIL DELIVERED AT ST. DIMITRIJA CHURCH IN SKOPJE, IN 1967

On the day dedicated to holy Apostles Peter and Paul, 12 July 1967, His Beatitude, Archbishop Dositej of Ohrid and Macedonia, concelebrated a holy liturgy with Metropolitans Kliment, Naum, and Metodi, and with many priests and deacons.

His Beatitude, Archbishop Dositej was the first who congratulated Bishop Kiril on his election and, among other things, he said:

We have been praying to God to endow us with one, two or three individuals as candidates for bishop. At this moment, we thank God that he has

given to us a child of our own, personified as the Most Reverend Kiril to be our Macedonian Bishop. Handing over to you this bishop's crosier, which is a symbol of bishop's power, I would like to underline that if you do not carry it with love, you are not going to have power. Extending congratulations for your high rank, we all desire from the bottom of our hearts, that you will show the love you have inside you to the devotees. May God Jesus Christ be your example in your life, which is full with love. Take your cue from the Macedonian holy men and may they be the examples in your work. May the holy

Црквата Св. Димитрија Скопје / The Church of St. Dimitrija in Skopje

светители и нека ти бидат пример во твојата работа. Светите апостоли што денес ги славиме нека ти бидат на помош во Твојата одговорност спрема паствата.

Благодарејќи на очинските зборови од Неговото Блаженство и добрите желби за успешна работа на нивата Божја, новопосветениот Епископ Тивериополски г. Кирил ја одржа следната беседа во која, меѓу другото, рече:

Ваше Блаженство, Ваши преосвештенства, богомудри архипастири на нашата Македонска православна црква, уважени пртставители на нашата народна власт, возљубени во господа чесни отци и благочестиви браќа и сестри

Денес, по големата милост Божја, дејството на Неговата благодат преку полагањето на Вашите раце врз мене, ми се предаде голем светол чин.

Во времето кога со нетрпение очекував да се вратам во својата Татковина, по напорната работа во студиите, непосредно по моето пристигнување од Москва, со голема возбуда ја примив веста дека Светиот Архиерејски Синод на нашата Македонска Православна Црква, под Ваше раководство - Ваше Блаженство, ме повикува на големо апостолско служење.

Сознавајќи ја својата немоќ пред Бога, а слушајќи го гласот што ме повикува: „...врви по Мене“ (Лк. 5, 27) се најдов пред најголемото душевно испитание. Во моето сознание се јави дилемата: дали го заслужувам ова високо служење? Таквата мисла ме гони да изјавам, дека со страв и трепет го примам високиот чин. При сознанието на својата немоќ, Господ наш Исус Христос нека ми биде сведок дека не се лакомев да се здобијам со возвишениот архиерејски чин, односно со духовната власт, која произлегува од тој чин.

Но, бидејќи пред три и нешто години, следејќи ја Христовата заповед: „Ако некој сака да врви по Мене, нека се одрече од себе, да го земе својот крст и да оди по Мене, (Мт. 16, 24), го примив веќе Христовиот Крст врз себе, од нашиот поглавар - Неговото Блаженство Митрополитот Македонски, тогаш не ми остануваше друго освен да го примам и ова тешкото бремено од рацете на Вашето Блаженство и другите наши архипастири. Сметам дека по Божјата промисла ми било судено релативно млад и неискусен да го примам врз своите плеќи тешкото и одговорно, пред Бога, бремено, и ете, денес под дејствието на благодатта на Светиот Дух, а преку полагањето на Вашите светителски раце врз мене, удостоен сум со благодатта на епископското служење. Вие најдовте дека како архиереј ќе можам повеќе да послужам на нашата Македонска Православна Црква и на нашиот благочестив македонски народ, бидејќи ја позна-

вате мојата пламена љубов кон нашата света Црква и својот народ. И јас убеден во исправноста на Вашата одлука се присоединувам кон зборовите на псалмопеецот Давид: „Чашата Господова ја примам и името Господово го повикувам“.

Јас знам, Господи дека секогаш си ми помагал во моите усрдни молитви упатувани кон Тебе. Твојата Пресвета Мајка, секогаш ме закрилува, под Својот Свет Омофор, да можам верата во Тебе да ја сочувам во себе си. И не само да ја сочувам, и да ја утврдам, за да можам преку таа вера и Твојата безгранична љубов да ѝ послужам на Твојата Црква и на својот верен македонски народ.

Во овој момент на земањето тешка одговорност се надевам дека Христос ќе биде секогаш со мене, ќе ми овозможи да ги имам примерот на молитвите на првоапостолите, на другите христијански апостоли, првосветители, богомудри свети Отци, на големите наши словенски просветители и учители, покровители и застапници на нашата Светиклиментова Македонска Православна Црква, пред престолот на Севишниот, светите браќа Кирил и Методиј, нашиот патрон и чудотворец свети Климент Охридски, големиот Божји угодник свети Наум, свети Сава, свети Ангелариј, свети Горазд, свети Еразмо, свети Јоаким Осоговски, свети Прохор Пчински, свети Гаврил Лесновски, свети Јован Рилски, Преподобен Нектариј Битолски, свети маченик Георгиј Кратовски и помошникот и заштитник во секојдневието на моите студии, преподобниот Сергиј Радонешки чудотворец. Дури тогаш ќе можам да бидам удостоен од Господа да ги искажам зборовите на светиот апостол Павле: „Јас веќе не живеам, туку Христос живее во мене...“ (Гал. 2, 20), признавајќи преку тоа дека не сум создаден заради себеси, не заради моја лична среќа, а токму заради Бога и заради сите ближни. Само со таква искрена и пламена љубов кон верата на светата Црква и народ, само по примерот и образот на Господа со кој ние сите се раѓаме и се облекуваме во Него преку светата тајна Крштење, и по примерот на големите свети Божји угодници и безброј народни маченици - синови и ќерки на македонскиот народ, ќе можам и јас да добијам сили, за да живеам по образот на Христа Спасителот и светите апостоли, во самоодрекување и секогаш готов да живеам за нив, да им бидам близок и мил во нивните радости, утеха во нивните незгоди и жалост, готов дури и душата да ја положам за нив. Љубовта кон Бога и верата кон нашата Црква и нашиот македонски народ ме поттикнуваа најнапред да одам и да завршам Богословија. Таа искрена љубов во 1964 година ме одведе во манастирот на Пресвета Богородица (Пречиста) во Кичево, во времето на моите најтешки внатрешни

Apostles, to whom we are giving honor today, be of your assistance in carrying your responsibility to the devotees.

Thanking His Beatitude for his paternal words and best wishes for successful work across the meadow of God, the newly ordained Bishop Vicar of Tiveriopol delivered the following sermon in which, among other things, he said:

In the name of the Father, and of the Son, and of the Holy Spirit,

Your Beatitude, your eminencies, dear wisened-by-God archpriests of our Macedonian Orthodox Church, distinguished representatives of our national government, honourable God-loving fathers and sincerely religious brothers and sisters,

Today, I was risen, through the divine grace and the effect of His blessing, to a high holy rank by the laying of your hands over me.

At the time when I was impatiently waiting to return to my fatherland, following the hard studies, I was thrilled, immediately after my arrival from Moscow, to receive the news that the Holy Bishops Synod of our Macedonian Orthodox Church under your leadership, Your Beatitude, has called me to conduct essential apostolic service.

Comprehending my powerlessness before God, and listening to the voice that was calling out "...follow Me" (Lk. 5, 27), I found myself faced up to the most difficult spiritual analysis. A dilemma has emerged in my mind: whether I deserve to conduct such a high service? This thought of mine makes me declare that it is with fear and trembling that I take this high rank. Upon the recognition of my powerlessness, may our Lord Jesus Christ be my witness that I didn't have a craving neither for such a noble bishop's rank nor for the spiritual power which stems from it.

However, since about three years ago I took the Christ's Cross from the head of our church, His Beatitude Archbishop of Macedonia, following the commandment of Christ, "If anyone desires to come after me, let him deny himself, and take up his cross, and follow me" (Matthew 16, 24), now I have no other choice but to accept this heavy burden as well from the hands of Your Beatitude and of other archpriests. I think that it is a divine Providence that determined my destiny to shoulder, before God, this heavy and responsible burden when I was relatively young and non-experienced, so that today, through the blessing of the Holy Spirit and by the laying of your holy hands upon me, I am honoured with the blessing of the bishop's service. You have concluded that I am going to be more useful to our Macedonian Orthodox Church and to our holy Macedonian people as a bishop, since you know

my passionate love for our holy church and my own people. And being convinced that you are right, I would like to link up with the words of the psalm-singer David, "The cup of God I take, and the name of God I call".

My God, I know that You have always answered my ardent prayers directed towards You. Your Most Holy Mother has always taken me under Her Holy Omophorion to enable me to keep my faith in You. And not only to keep it, but also to build it up so that I could serve your Church and your devoted Macedonian people through that faith and through Your endless love.

At this very moment of taking great responsibility I hope that Christ shall be always with me, enabling me to follow the examples of the prayers of the first Apostles, of the other Christian apostles, of the first educators, the holy fathers who were wisened by God, of our great Slavic enlighteners and educators, patrons and representatives of our Macedonian Orthodox Church of St. Clement before the throne of the almighty God, the Holy brothers Cyril and Methodius, our patron and miracle worker St. Clement Ohridski, St. Naum who was great and chosen by God, St. Sava, St. Angelarij, St. Gorazd, St. Erazmo, St. Joakim Osogovski, St. Prohor Pčinski, St. Gavril Lesnovski, St. Jovan Rilski, St. Nektarij Bitolski, St. Georgi Kratovski the martyr, and of St. Sergij Radoneški the miracle worker, my every-day assistant and protector during my studies. Only then I could be honoured by God to utter the words of St. Apostle Paul, "I do not live any longer, but Christ is living in me..." (Gal. 2, 20), realizing at the same time that I was not created for the sake of myself, not for my personal happiness, but precisely for the sake of God and of all those dear to us. Only with such a sincere and passionate love for the faith in the holy Church and in the people, only by the example and the face of God with which we were all born and dressed in Him through the holy mystery of Christening, and by the example of the great holy men and countless national martyrs – sons and daughters of the Macedonian people, I could get strength as well to live following the example of Christ the Saviour and the holy Apostles, in self-denying and always ready to live for them, to be close to them and dear to them when they are happy, to be a consolation when they are in troubles and overwhelmed by grief, to be ready to sacrifice even my life for them. The love for God and the faith in our Church and in our Macedonian people made me, before all, go and finish the seminary. In 1964 that sincere love took me to the monastery of the most innocent Most Holy Mother of God (Presveta Bogorodica) in Kičevo at the time when I was going through bitter

доживувања, односно токму кога мојата сакана и мила мајка се наоѓаше на оперативен стол, покорно да ја наведнам главата и го примам врз своите немоќни плеќи, од нашиот поглавар, Неговото Блаженство, тешкиот Христов Крст.

Љубовта на свети Климент Охридски којашто ја пројавуваше низ целиот свој земен живот кон својот македонски народ, а чии вистински следбеници треба да бидеме ние, ме натера млад да се откажам од благолепието на овој земен живот.

Истата таа љубов убеден сум дека ги топли срцата на сите Вас овде присутни во овој свет храм, и на сите оние наши браќа и сестри Македонци, кои поради објективни причини не се присутни овде.

Таа пламена љубов крепи и напојува стотици наши Македонци во Соединетите Американски Држави, Канада, Австралија и во сите други земји на земјината топка и им овозможува да го сочуваат својот национален бит.

Големата љубов искажана од Негова Светост Патријархот Московски и на цела Русија Господин Алексеј и другите високи црковни великодостојници, при нивната посета во Охрид во 1962 година за заслугите на свети Климент Охридски ме побудија да одам за дооформување на своето богословско знаење во Московска Духовна Академија и да ги вложам сите сили да ги пополнам моите празнини.

Гордоста е грев и јас бегам од неа. Но нека ми биде позволено денес со гордост да искажам неколку мисли. Горд и поносен сум, што по промислата Божја како син на Македонија, Светиот Архиепископски Синод на нашата Македонска Православна Црква ме удостои со еден таков возвишен чин. Горд сум уште повеќе што го примам од свои домородни архиепископи, како би можел заедно со нив да послужам на нашата Светоклиментова Македонска Православна Црква, на својот благочестив православен народ, и на светата Христова Црква. Ветувам дека со таква пламена љубов ќе управувам со повереното ми стадо, ќе го упатувам кон Љубовта на Христа, ревносно и со отворено срце ќе се трудам заедно со сите Вас, да го чувам светото дело на нашата света Црква и нашиот македонски народ. На крајот ќе ги вложам сите сили, вистината на нашата Црква да восторжествува, да живее како рамноправно чедо во братска љубов и согласие со Црквите во целиот свет, да се развива рамноправно со нив, во крилото на едната, света, соборна и апостолска Црква Христова.

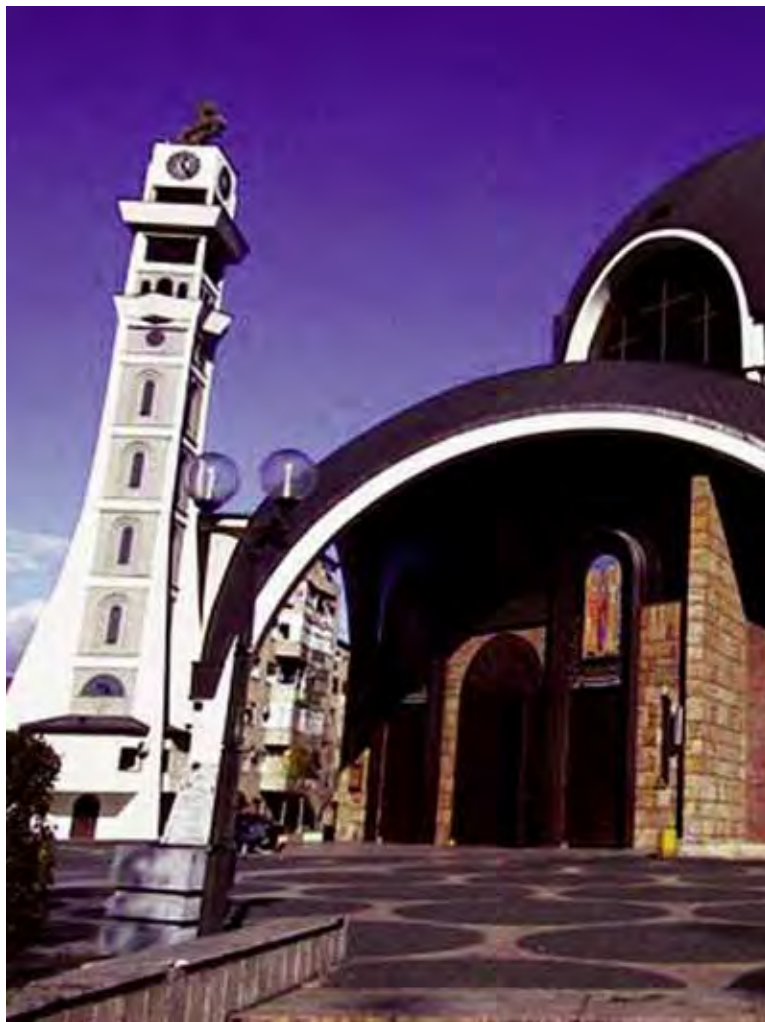
На крајот нека ми биде позволено да ја искажам мојата искрена благодарност кон Вас, Ваше Блаженство, и Вас, Ваши Преосвештенства, да искажам топла благодарност кон сите вас, уважени претставници на нашата народна власт,

на сите присутни браќа свештеници и ѓакони, на сите вас, драги мои блиски и драги верници, кои што во многу доприносот да биде најсвечено одбележен овој за мене голем и светол ден.

Ве повикувам сите Вас присутните да ги принесете Вашите усрдни молитви пред заедничката наша Мајка Сесветата Богородица. Таа да биде секогаш застапница пред Својот Единороден Син, за да ме упати да заставам цврсто на Неговиот пат, да живеам само по Неговите заповеди, да бидам верен слуга на нашата Црква и нашиот македонски народ и да ме удостои на крајот од мојот земен живот да ги изговорам зборовите на светиот апостол Павле: „Добро се борев, патот го завршив, верата ја запазив“... (II Тим. 4, 7), бидејќи центарот и целта на мојот земен живот не била мојата ништожна бит. Господ и моите верници биле мојот центар, смисла и среќа на мојот живот.

Молете се, љубовта Божја за мене да биде жив и неисцрпен извор, во сите мои натамошни дела. Да ми даде сили Премилостивиот Господ полесно да можам да им преодолевам на тешкотиите што ќе се јавуваат на патот кон спасението.

АМИН.”

experience just when my beloved mother was on an operating table respectively, to lower my head obediently and take upon my weak shoulder the heavy cross of Christ given to me by His Beatitude, Archbishop of Ohrid and of Macedonia.

The love that St. Clement of Ohrid demonstrated through all his life of this world to his Macedonian people, whose real followers we are supposed to be, made me, when I was young, give up the enjoyments of my life of this world.

I am convinced that the same love is warming up the hearts of all you present here at this temple and of all Macedonian brothers and sisters of ours who, due to objective reasons, are not here today.

That passionate love invigorates and fills hundreds of our Macedonians in the United States of America, Canada, Australia, and in all quarters of the globe, enabling them to preserve their national identity.

The great love demonstrated by His Holiness, Patriarch Aleksey of Moscow and All Russia, and by other high church dignitaries, during their visit to Ohrid in 1962 in regard to the spiritual credits of St. Clement of Ohrid, inspired me to complete my

theological education at the Moscow Spiritual Academy, and to invest all my efforts in filling my gaps.

Pride is sin and I avoid it. But, let me today utter several thoughts with pride. I am proud and conceited that, by the Divine Providece being a son of Macedonia, the Holy Bishops Synod of our Macedonian Orthodox Church has honoured me with such a lofty rank. I am even more proud that I take this rank from our native bishops so that together with them I could serve our Macedonian Orthodox Church of St. Clement, our pious people, and the holy Church of Christ. I promise that it will be with that passionate love that I am going to lead the heard of sheep entrusted to me, to direct it to the Love of Christ, and that I am going to make efforts, zealously and with open heart, together with all of you to maintain the holy deed of our Church and of our Macedonian people. Ultimately, I am going to invest all my efforts so that the truth about our Church is maintained, that our Church lives as an equal child in brotherly love and harmony with the churches all over the world, develops equally with them under the wing of the one, holy, cathedral and apostolic Church of Christ.

In the end, allow me please to express my sincere appreciation to you, Your Beatitude, and to you, the most reverend eminencies, to express my deep gratitude to all of you, distinguished representatives of our national government, to all brothers, priests and deacons present here, and to all of you, my close friends and dear believers, who contributed greatly to celebrate this bright and significant day of mine most solemnly.

I would like to ask all of you to offer your ardent prayers before our joint Mother, Omnipresent Mary. May she always be a representative before her monogamous Son, may she direct me to follow firmly in His path, live only in accordance with his Commandments, be a loyal servant to our Church and our Macedonian people, and honor me to say, at the end of my life of this world, the words of the holy Apostle Paul, "I fought the good fight, I have finished my course, I have finished the race, I have kept the faith." (II Tim. 4, 7), since the center and the goal of my life of this world has not been my worthless self. God and my believers have been my center, my purpose and happiness of my life.

Pray that the love of God be a living and inexhaustible source for me, in all my activities yet to come; that the most gracious God give me strength to overcome all difficulties that will arise on the path to salvation.

AMEN!

БЕСЕДА НА МИТРОПОЛИТОТ КИРИЛ ВО ЦРКВАТА Св. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ НА ПЛАОШНИК ВО 2007

На 14.07.2007 година во црквата „Св. Климент Охридски“ на Плаошник, во 19 часот започна празничната вечерна богослужба. На неа богослужеше митрополитот полошко-кумановски г. Кирил во сослужение со архимандритот Нектариј, игумен на Светинаумовиот манастир, архимандритот Партениј, игумен на Бигорскиот манастир, охридскиот архијерејски намесник, јеромонах Доситеј, и свештенослужители од Охридската епархија, и голем број верници од Македонија и дијаспората.

Во беседата, митрополитот Кирил рече:
„Во животот на секој човек, создаден од Бога, има настани кои остануваат во вечен незаборав. Повикани сме преку мајчинскиот глас на нашата Света црква денес и утре да се најдеме во нашиот македонски и сесловенски древен Охрид. Поводот е голем и значаен за нас - чедата на библиска Македонија, без оглед каде и да живееме. Деновиве сите му се радуваме на реткиот историски и судбински настан кој е од огромно значење и потврда на нашиот вековит опстој на овие македонски простори и по сите

Митрополитот Кирил на вечерната богослужба во црквата Св. Климент Охридски на Плаошник
 Metropolitan Kiril at Solemn evening service at the Church of St. Clement of Ohrid on Plaošnik

SERMON OF METROPOLITAN KIRIL AT THE CHURCH OF ST. CLEMENT OF OHRID, ON PLAOSŃNIK

Metropolitan Kiril of Polog and Kumanovo officiated the solemn evening religious service, held at the Church of St. Clement of Ohrid on Plaošnik, in a joint service with archimandrite Nektarij, prior of the Monastery of St. Naum, archimandrite Partenij, prior of St. Bigor Monastery, assistant Dositej, monk, as well as with the clergy of the Ohrid Diocese in the presence of many believers from Macedonia and the diaspora.

In his sermon, Metropolitan Kiril said:
*“In the life of any man created by God, there are events that remain permanently in their memory.
We are called upon, by the motherly voice of our Holy Church, to come together in our Macedonian and pan-Slavic ancient Ohrid today and tomorrow. The occasion is great and significant for all of us – the children of biblical Macedonia regardless of where we live. These days, we all share the joy and happiness about the rare historical event of vital importance for the confirmation of our centuries-old existence in these Macedonian regions and all over*

Црквата Св. Климент Охридски на Плаошник во Охрид / The Church of St. Clement of Ohrid on Plaošnik in Ohrid

Св. Богородица Перивлепта во Охрид / St. Mary Perivlepta in Ohrid

На 21. 06. 2007 година, во просториите на Македонската архиепископија во Скопје се одржа седница на Светиот архијерејски синод на Македонската православна црква. На заседанието беше донесена одлука митрополитот полошко-кумановски г. Кирил оваа година да добие највисоко црковно признание, “Орденот на Свети Климент Охридски од прв ред”. Овој орден за првпат пред пет години беше воведен при осветувањето на црквата “Св. Климент Охридски” на Плаошник во Охрид.

The Holy Bishops Synod of the Macedonian Orthodox Church held a session in the premises of the Macedonian Archbishopric in Skopje, on 21 June 2007. At this session, a Decision was adopted that Metropolitan Kiril of Polog and Kumanovo is to be awarded the highest church ranking recognition “The Medal of St. Clement of Ohrid, of the first order”.

This order was introduced for the first time five years ago on the occasion of the consecration of the Church of St. Clement of Ohrid on Plaošnik, in Ohrid

меридијани од Земјината топка. Овој светол јубилеј е живо сведоштво дека како библиски македонски народ можеме да живееме и да твориме во полна државотворна и црковно-духовна слобода.

Се исполнуваат четириесет години од големиот историски чин, кога Господ нѝ вданови и умудри на 17 јули 1967 година, Светиот синод на Македонската православна црква, да ја донесе значајната Одлука за возобновување на целосната автокефалност на древната и славна Охридска архиепископија олицетворена во денешната Светиклиментова-Македонска православна црква. Со тоа ја отстранивме големата и тешка неправда којашто и беше нанесена на Охридската архиепископија во 1767 година, кога беше незаконски пресечен нејзиниот животен крвоток од страна на иноверната отоманска власт.

Поаѓајќи од фактот дека се направени безброј неуспешни обиди за обнова и нормално живеење на нашата Света црква од нејзиното укинување во 1767 година, и имајќи ги предвид барањата на нашето народно авангардно свештенство од 1943, 1945 и 1946 година и богољубивиот православен народ во татковината и дијаспората, чувствувавме дека гласот на нашиот верен народ е и глас Божји. Затоа и го послушавме!

Тогаш, озарени и вдановени од Бога и од мудроста и молитвената закрила на вечно живите пред Бога, св. Климент и св. Наум - охридските чудотворци, Светиот синод на обновената, во 1958 година, самостојна Македонска православна црква на чело со архиепископот Доситеј и високопреосвештените митрополити: Климент, Наум и Методиј, како и мојата смерност, во претпладневните часови во црквата „Св. Богородица“ во Охрид, ја донесовме и потпишавме историската Одлука за целосната обнова на автокефалноста на нашата Света црква.

Веднаш потоа се упативме во катедралната црква „Св. Софија“, каде нѝ очекуваа членовите на највисокото законодавно тело - АЦН Собор. По презентираниот опширен елаборат и објавата на Одлуката на Синодот, истата беше поздравена и едногласно прифатена од сите членови со бурни овации и голем восхит и радост. Овој настан претставуваше повик до целиот македонски народ за целосно национално и духовно измирување и обединување. Оваа историска Одлука, објавена од архиепископот Доситеј, беше проследена со биење на камбаните во сите цркви и манастири во татковината и во дијаспората, каде радоста за победата на македонската црковна правда и вистина беше метеорски пренесена.

Со овој историски чин засветли големата божествена сенародна македонска вистина што беше и силна гаранција дека и богољубивиот

македонски народ на црковен план ќе може да ја ужива и да и се радува на полната црковно-духовна слобода од Бога дарена и да ја преточува во дела што ќе биде потврда на неговото длабоко православие. Со тоа ја отстранивме двековната обесправеност и духовна подјарменост.

Потписот на историската Одлука го ставивме со возвишен духовен и сенароден патриотски трепет и вознес, бидејќи сите знаевме дека оваа и ваква Одлука е од Бога благословена. Во тој миг бевме убедени дека ги исполнуваме заветите, светите аманети и пораките на сите доблесни македонски синови и ќерки, како во овоземната така и во небесната Христова црква. Тие беа заветите на сите македонски светии, учители, просветители и плејада борци и поборници за национална и црковна слобода. Тогаш зедевме свечена и заветна обврска, дека ја обновивме славата на Охридската архиепископија, со цврста убеденост дека таа вечно ќе се чува и ќе се пренесува на идните генерации како израз на полнотата на нашето црковно-национално нераскинливо македонско заедништво.

Еден богомвдановен мислител ќе порача: „Слободата е вечна, но таа постојано треба да се освојува“. Со обновата ѝ го вративме животот на нашата Света црква, ѝ го вративме сјајот и ѝ ја вративме душата.

По никоја цена нема да допуштиме да биде пресечено плодородното Светоклиментово македонско стебло. Црквата е на сите нас и ние сме должни да ја чуваме. Треба постојано да бдееме над спечалената слобода и несебично да се вградуваме и да вложуваме во нејзиниот развој и растеж.

На еден народ, на една црква, на една држава да им го одземеш името, е исто како и да им ја одземеш душата, а со тоа им го одземаш животот. Нашиот живот и опстој е во нашите раце. Името, самостојноста и автокефалноста на нашата Света црква, се наши темелници. Нивното достоинство и чест сме ги повратиле со беспопштеден самопрегор и труд за да допуштиме тие да бидат препуштени на некои злобни алчни апетити.

Како жива и организирана Света црква со право се надеваме дека ќе надвлее љубовта и трезвениот разум кај великодостојниците на сестринските православни цркви и дека набрзо ќе се најдеме на заедничка евхаристиска трпеза како вистински рамноправни чеда пред Бога.

Тој историски настан ни помогна да го доживееме новото воскресение на нашето сенародно, црковно - духовно живеење и творење во татковината и во дијаспората. Плодовите на нејзиното творештво од 1967 година преку нејзиното организирано живеење се импресивни. Во

the globe. This bright jubilee is a living testimony that, being biblical Macedonian people, we can live and create in full statehood and church-spiritual freedom.

Forty years have past since the great historical act when God inspired and wised us up, so that on 17 July 1967, the Holy Synod of the Macedonian Orthodox Church adopted an important Decision on the renewal of the full autocephaly of the ancient and glorious Ohrid Archbishopric, personified today as the Macedonian Orthodox Church of St. Clement. In that way, we removed the great and hard injustice done to the Ohrid Archbishopric in 1767, when its vitally important circulation of the blood was cut off by the heterodox Ottoman authority.

Starting from the fact that a countless unsuccessful attempts were made for the renewal of the normal life of our Holy Church since its abolishment in 1767, and taking into consideration the requests of our national avant-garde clergy of 1943, 1945 and 1946 and of our God-loving orthodox people in the fatherland and the diaspora, we felt that the voice of our faithful people was the voice of God too. That's why we listened to it! Then, beaming with joy and inspired by God and by the wisdom and the protection obtained by praying to St. Clement and St. Naum, the Ohrid-miracle workers, that are eternally living before God, the Holy Synod of the autonomous Macedonian Orthodox Church, renewed in 1958, headed by Archbishop Dositej and the most reverend metropolitans Klement, Naum and Metodij, as well as my modest personality, in the morning, at the Church of St. Mary in Ohrid, adopted and signed the historical Decision on full renewal of the autocephaly of our Holy Church.

Immediately after that, we headed to the cathedral church of St. Sofia where the members of the highest legislative body – Bishops' Council, were waiting for us. Upon the presentation of our detailed report and the announcement of the Synod's Decision, it was welcomed with loud cheering, great delight and joy, and it was unanimously approved by all members. This event was a call to all of the Macedonian people for a full national and spiritual reconciliation and unification. This historical Decision, announced by Archbishop Dositej, was accompanied by the tolling of the church bells of all churches and monasteries in the fatherland and in the diaspora, where the joy of the victory of the Macedonian church justice and truth was meteorically transmitted.

With this historical act, the great divine pan-national Macedonian truth began to shine which was a strong guarantee that the God-loving Macedonian people can, on a church level too, enjoy and be happy about the full church-spiritual

freedom given by God, and that they can transform it into deeds that would be a confirmation of their deep Orthodoxy. In that way, we got rid of the two-century deprivation of our rights and spiritual subjugation.

We put our signatures on this historical Decision with sublime spiritual and pan-national patriotic trembling and great admiration, because we knew that this Decision was blessed by God. At that moment, we were convinced that we were fulfilling the promises, and the holy testaments and messages of all those virtuous Macedonian sons and daughters of the church of this world and of heavenly church of Christ, the promises of all Macedonian saints, teachers, educators, and of a pleiad of fighters and supporters of national and church freedom. Then, we assumed a solemn and testamentary obligation that we have renewed the glory of the Ohrid Archbishopric with firm conviction that it would be always preserved and would be handed over to future generations as an expression of the fullness of our church-national Macedonian unbreakable unity.

One thinker, inspired by God, has said, "Freedom is eternal, but it should be constantly conquered". By its renewal, we have revived our Holy Church and we have brought its splendour and soul back.

We are not going to allow the fruitful Macedonian trunk of St. Clement be cut, at any price. The Church belong to us all, and we are obliged to protect it. We should constantly watch over the freedom we have earned, and we should unselfishly upgrade it and invest in its development and growth.

If one people, one church, one state are deprived of their name, it is the same as if they were deprived of their soul, thus taking their life away. Our life and our existence are in our hands. The name, independence and autocephaly of our Holy Church are our foundations. We have returned their dignity and honor by merciless self-sacrifice and efforts and we must not allow that they be given up to some wicked voracious appetites.

Since our Church is alive and organized, we rightfully hope that the dignitaries of the sister-orthodox churches shall be overwhelmed by love and soberness, and that in the near future we shall be sitting at a joint eucharistic dining table as really equal children before God.

This historical even helped us to experience the new resurrection of our pan-national, church-spiritual living and working in our fatherland and in the diaspora. The fruits of its creative work since 1967 onwards, through its organized life, are impressive. During a longer period, we experience a real renaissance resurgence in spite of considerable difficulties and great temptations we face.

еден подолг период доживувавме вистинска ренесансна преродба и покрај огромните тешкотии и искушенија со кои се соочувавме.

Сочувувањето на спечалените највозвишени вредности за својот народ, како резултат од извојуваната слобода, бараат длабока мудрост, единство и одговорност, особено во тешките мигови. „Големите луѓе секогаш се најголеми во тешките моменти а најсилно се потврдуваат кога пак ќе извојуваат победа“. Целосната обнова на нашата Света црква ни помогна да постигнеме целосно духовно будење и вистинско национално осознавање. На овој план таа одигра импозантна улога во дијаспората.

Да, му благодариме на Бога што повторно се издигнавме како Феникс.

Ретка пригода е од името на сите кои се преселени во небесната црква и од наше име, со голема почит да искажеме благодарност на нашата македонска власт на ценетите меѓународни мировни фактори, на македонските медиуми за презентирање на позитивните настани и остварувања на нашата Света црква во текот на нашето четиридецениско автокефално живеење.

Благодарност кон сите наши научни и просветни институти и институции; кон сите трудбеници, штедри дарители и подржувачи на нашата Света црква; кон сите верски заедници за нивниот братски однос и соработка на нашата остварена црковна правда и вистина.

Затоа, да продолжи-ме предано да живееме и да твориме, по примерот на нашите доблесни претшественици, творци на трајни дела за нашата Света црква, нашиот благороден

народ и татковина и тие да живеат и да творат за нас и со нас за навек.

Нека ни бидат честити и вековити јубилејните радости!

Господ на мирот и љубовта да биде со сите нас, сега секогаш и низ сите времиња и вечност.

Господ да ни ја благословува и чува нашата Света црква, нашата татковина, нашиот христољубив народ. Господ да дарува вечен мир и благосостојба меѓу сите мирољубиви и правдољубиви народи и земји во светот!

Митрополит Кирил

The perseverance of the most sublime values earned for one's people as a result of the achieved freedom, requires deep wisdom, unity and responsibility, especially in time of hardships. "The great people are always greatest in hard times, while they proved themselves to be strongest when they conquer a victory again". The full renewal of our Holy Church helped us to attain a full spiritual awakening and a real national awareness. It has played an impressive role in the diaspora on this level.

Let us thank God that we have risen like a phoenix from the ashes, once more. It is a rare occasion on behalf of all those who had moved to the divine church and on our own behalf, to express gratitude, with great respect, to our Macedonian authorities, to the esteemed international peace-making factors, and to the media for their engagement to provide news and information about the positive events and accomplishments of our Holy Church during its four-decade autocephalous life.

Gratitude to all our scientific and educational institutes and institutions. To all zealous workers, generous donors and supporters of our Holy Church. To all religion communities for their brotherly relations and cooperation related to our established church justice and truth.

Therefore, let we continue live and create devotedly, following the example of our virtue ancestors, creators of lasting works for our Holy Church, our noble people and fatherland, so that they can live and create for us and with us forever.

May our anniversary celebrations be happy and everlasting!

May God of peace and God of love be with us all, now and forever, in all times and for all eternity.

May God bless and protect our Holy Church, our fatherland, and our people that love Him.

May God give lasting peace and well-being among all peace-loving and justice-loving peoples and countries all over the world.

Metropolitan Kiril

*Предавање на плакетите од претседателот на Американско-македонската асоцијација, Мишко Васовски
Plaque awarding by Miško Vasovski, President of the American-Macedonian Association*

ПРОДОЛЖЕНО ЦРКОВНО-НАЦИОНАЛНО ДЕЛО

Слово на свечената академија по повод 40 години возобновена автокефалност на Македонската православна црква, одржано на 14 јули 2007 година во црквата Света Софија во Охрид.

Македонската православна црква, оваа 2007 година, одбележува значајна годишнина. Со вечерашнава богослужба и духовната академија, како и со утрешната Божествена литургија, молитвено и скромно го одбележуваме настанот што се случи пред 40 години, кога на 17 јули со донесената Одлука на Синодот, и со едногласното и еднодушно прифаќање на членовите на Црковно-народниот

собор на 18 јули, е прогласено возобновувањето на древната автокефалност на Охридската архиепископија, како автокефална Македонска православна црква.

Гледајќи го тој настан од временска дистанца од четири децении, ќе речам дека - членовите на Синодот на Македонската православна црква од 1967 година и соборјаните на Третиот црковно-народен собор, донеле праведна и богоугодна, родољубива и црквиљубива одлука! Со тој чин ја

Слово на поглаварот на МПЦ, архиепископот Стефан / Address of the Head of MOC, Archbishop Stefan

THE SALUTARY DEED CONTINUES

An address delivered at the formal academy on the occasssion of the 40th anniversary of the renewal of the autocephaly of the Macedonian Orthodox Church, held in the Church of St. Sofia in Ohrid, on 14 July 2007

This year, 2007, the Macedonian Orthodox church marks a significant anniversary. With tonight's mass and spiritual academy, as well as with tomorrow's liturgy, in prayer and modesty we mark the event when 40 years ago, with a decision of the Holy Synod on 17 July, and the unanimous and wholehearted acceptance of the member of the clergy and laity assembly on 18 July, the restoration of the autocephaly of the

ancient Ohrid Archbishopric personified as autocephalous Macedonian Orthodox Church was proclaimed.

Looking at this event from a four decade long time distance, I will assert that the members of the Synod of the MOC in 1967 and the members of the Third Clergy and Laity Assembly made a just, god-loving, patriotic and church-loving decision! Thus they fulfilled the century's long wish of the Macedonian Orthodox people, the wish which was

На свеченоста во Св. Софија во Охрид / At the formal academy in St. Sofia, Ohrid

исполниле двевековната желба на македонскиот православен народ, желбата присутна во многу духовни, национални и културни активности и настани, но секогаш јасно нагласена и препознатлива, како желба и потреба да се истакне и потврди различноста во единството и соборноста во различноста со другите.

Црквата не само што е неделива од животот на еден народ, туку таа, особено за нашиот народ, има незаменлива - водечка улога. Треба само малку да се погледне во минатото, па да се заклучи што добиваме од тоа што ја имаме црквата и што би немале кога таа не би постоела!? Ако ја прелистае историјата - што би ни останало од неа без црковната историја? Ако ја погледнеме старата книжина - каква вредност и трајност ќе има таа без нашата црковна литература? Ако се загледаме во древната уметност и градежништвото - што би имале уметнички вредно без нашата црковна уметност и архитектура? И, конечно, што ќе имавме и што ќе останеше од нас без нашата Света црква?! Токму таа, наша Света црква, охридска и македонска, длабоко присутна и вградена во нашето духовно и македонско паметење, била причина да чувствуваме дека имаме сè, а инаку - како што би рекол Прличев - без неа би биле сираци!

Ниту раѓање, ниту умирање, ниту крштивка, ниту свадба, ниту радост, ниту тага било за нашиот народ ако тоа не е со Црквата и во Црквата. Нашиот народ - легнувал и станувал со вера во Бога, и со надеж во својата Црква. И благодарение на таа приврзаност во нашиот род можеа да се родат такви охристовени личности: исповедници и духовници, бранители и чувари на нашата православна вера. Поради љубовта кон неа многубројни беа оние што се бореа и жртвуваа за повторно да ѝ се врати славата и достоинството на древната Охридска архиепископија. Со исти чувства и со таква приврзаност кон Мајката црква беа архијереите и сите учесници на Соборот од пред 40 години. На таа нивна вера и на таквата нивна оддаденост кон нашата Света црква еве, вечерва, утре, но и во текот на целата оваа година, ним, но и на сите приврзаници на идејата за возобновување на автокефалниот статус на древната Охридска архиепископија - им оддаваме признание и им изразуваме неизмерна благодарност.

Македонија е земја на подвижници и праведници, земја на вистинољубци и правдољубци - што заедно не прави земја на голем народ! Она што го поминавме и издржавме, нека ни е простено - можевме и можеме само ние - Македонците! - Девет века без сопствена држава, девет века робови и подвластени, девет века распнати,

девет века - цела вечност, и пак живи и пак со Бога!

Со Бога бевме и тогаш кога ни ги вадеа очите - и затоа гледавме. Бевме со верата, и затоа и тогаш кога глави ни сечеа - останавме простум. Имајќи ја Црквата, и тогаш кога бевме без ништо свое - преживеавме. И кога нè делеа и раселуваа - останавме единствени како народ... И штом дочекавме слобода, национална и државна - ја возобновивме таа наша Црква! А желбите и копнежите, обично, му се исполнуваат на оној кој верува во Бога, кој се надева во Него до крај, и со трпение ја потврдува, а со смиреност ја исповеда својата вера.

Минатото повредило дека туѓинците и поробителите ништо добро не ни донеле, ниту добро ни направиле! Зарем можевме да очекуваме да ни ја возобноват Црквата оние кои ни ја уриваа и укинаа?! Затоа соборјаните од пред четири децении, слушајќи го гласот и молитвите народни, силно веруваа дека дошол мигот да се исправи неправдата и, во дадениот историски момент, да се донесе вистинската одлука, со што се покажаа достоинствени чеда на својата Црква и далекувидни следбеници на нашите славни и доблесни претходници. Прашање е каков ќе беше и резултатот од референдумот за независна и суверена Република Македонија, во 1991 година, доколку ја немавме возобновено нашата автокефална Црква?!

Но, тешко и горко на кој било народ и на секој поединец, кој на Црквата гледа само низ призмата на историјата. Затоа, по четиридецениско слободно дејствување на нашата Света црква, можеме да речеме - ги оправдавме надежите и вербата на учесниците на Соборот. Македонската православна црква, благодарение на својата возобновена автокефалност, создава нова епоха во својот летопис, покажувајќи дека е вистинска и незаменлива мајка за сите свои чеда. Во овој период таа се погрижи не само за православните во татковината, туку и за македонските рожби раселени ширум по светот. А нашиот народ е нашата најсилна гаранција дека сме на вистинскиот пат. Тој наш народ секогаш знаел и знае да оцени дали како пастири одиме по прав или по погрешен пат. И гласно знаел и знае - и да пофали и да укори!

Во овие неизвесни времиња, преполни со неправди кон сè што е македонско, токму верата кај нашиот народ и довербата и поддршката на мисијата на нашата Света црква помагаат да ги издржиме сите искушенија. А, за сите оние кои „при очи не гледаат и при уши не слушаат“, ќе речеме: не од 1967 година, туку уште од бегството на последните, божем, духовници, кои

present in many spiritual, national and cultural activities, as a wish and need to underline and confirm diversity in unity, and unity in diversity with others as well.

The church is not only inseparable from the life of a nation but, especially for ours, it has a crucial, leading and irreplaceable role. One needs to only glance at the past and conclude what we have by having the church, and what we would not have if it hadn't been for the church!? If we leaf through our history – what would be left of it without the history of our church?! If we look at the ancient literature – what value and what lasting quality it could have without our church literature? If we look at the ancient arts and architecture – what would be our artistic values without our church art and architecture? And finally, what would we have and what would have become of us without our Holy Church? It is our Holy Church, of Ohrid and Macedonia, deeply present and built into our spiritual and Macedonian memory that was the reason to feel that we had all by having it; otherwise, as Prlićev would say it – we would have remained orphans without it!

There was no birth, no death, no baptism, no wedding, no joy, and no sorrow for our people if it had not been with the Church and at church. Our people used to go to sleep and wake up with their faith in God, and hope in their Church. And thanks to this attachment we had such Christ-loving persons among our people: spiritual leaders, defenders and protectors of our Orthodox faith. There were many of those who fought and sacrificed themselves out of that love so that the glory and dignity of the ancient Ohrid Archbishopric be restored. The archpriest and all participants in the Assembly of 40 years ago had the same feelings and the same attachment to Mother Church. We pay tribute and express our endless gratitude to his faith and their devotion to our Holy Church, to them and to all supporters for renewal of the autocephalous status of the ancient Ohrid Archbishopric tonight, tomorrow and in the course of this whole year.

Macedonia is a country of promoters and righteous men, a country of people who love truth and justice, and it makes us a country of a great nation! Forgive me for saying, but what we have gone through and what we withstood could and can be done only by us, the Macedonians! For nine centuries without own state, for nine centuries being slaves and subjugated, nine centuries crucified, nine centuries – a whole eternity, and yet still alive and still with God!

We were with God when our eyes were taken out - and therefore we could see. We kept our faith and

therefore even when our heads were cut off – we stood upright. We had our Church in times when we had nothing that belonged to us – therefore we survived. And when they partitioned and displaced us – we have remained united as a nation... And as soon as we got our freedom, national and statehood one – we renewed this Church of ours! And wishes and yearnings are fulfilled to those who believe in God, who hold their hope to God till their end, and patiently confirm and calmly confess their faith.

Past has confirmed that foreigners and oppressors brought us nothing good, and did nothing good! Could we have expected that our Church would be restored by those who had destroyed and abolished it?! That is why the assembly members of four decades ago, listening to the voice and prayers of their people, strongly believed that the time had come to correct the injustice and, in given historical moment, to adopt a real decision; thus, they proved that they were worthy sons of their Church and far-sighted followers of our glorious and virtuous predecessors. One can only wonder what the result of the 1991 referendum for independent and sovereign Republic of Macedonia would have been if it hadn't been for our renewed autocephalous Church!?

But, woe betides anyone and any nation that look upon the Church only through the prism of history! That is why, after four decades of free work of our Holy Church, we can say that we have justified the hope and trust of those who participated in that Assembly. Thanks to its renewed autocephaly, the Macedonian Orthodox Church has been creating a new epoch in its annals, demonstrating that it is a real and irreplaceable mother to all of us, all of its children. In this period, it is not taking care only of the orthodox believers in our fatherland, but also of all those Macedonian children scattered all over the world. Our people are our strongest guarantee that we are on the right path. Our people have always known and know to judge whether we, as pastors, follow the right or wrong path. And they people know how to prise and to reprimand, as well!

In these uncertain times, filled with injustice to all that bears the adjective 'Macedonian', it is precisely the faith of our people, and the trust and support to the mission of our Holy Church that help us resist all temptations. And to all those who do not see although they do have eyes, and those who do not listen although they do have ears, we are going to say: it is not from 1967, but from the time of the flight of the last seeming priest, who had come to Macedonia not to spread faith and love but nationalistic and chauvinistic plans and tasks, that the autocephalous Macedonian Orthodox Church has been successfully taking care for the spiritual

беа дојдени во Македонија - не да шират вера и љубов, туку национал-шовинистички планови и задачи, автокефалната Македонска православна црква успешно се грижи на духовен план за својот верен народ. Тоа е толку очигледно, што не се обидуваат да го негираат ниту оние, кои се против автокефалниот статус на МПЦ.

Чествувањето на годишнината не е само одбележување на времето што поминало, туку и, пред сè, истакнување на она што таа наша возобновена Архиепископија направила и прави за својот народ. И не само во овие 40 години! Спасоносното дело што таа наша Света црква го имала и го има е главната смисла на нејзиното постоење.

Неблагодатна црква не раѓа духовно преобразени и охристовени личности. За Македонската православна црква веќе говорат и делата на блажените - епископот Белички Гаврил (Светогорец) и монахот Јоаникиј од Ракотинци. Тие се најголемите наши духовни височини, што заедно со другите светии од нашиот род ќе ги имаме до века, како молитвени застапници за нашиот народ, пред престолот на Севишниот Бог.

Веруваме дека со Божја помош и преку нивното застапништво ќе се исполни оправданата надеж и на оваа, и на сите претходни генерации во изминативе речиси две и пол столетија, надеж дека Охридската архиепископија како Македонска православна црква ќе си го добие местото што го заслужува помеѓу останатите православни цркви.

Наше е да работиме, да ја градиме и надградуваме нашата Света црква како Божја институција на земјата македонска и во душата на сите македонски рожби. Прославувајќи ја годишнината, ги повикуваме сите чеда на Македонската православна црква, каде и да живеат – на поголемо и поцврсто единство со Мајката црква. Милоста Божја не знае за граници, затоа и љубовта на Мајката црква достига до сите далечини и таа води грижа за секоја македонска душа по светот.

Нека ни е честита годишнината! Нека ни е вечна нашата автокефална Црква, охридска и македонска и, дај Боже, што поскоро да славиме како призната и прифатена од сите православни цркви. Амин!

Стефан
архиепископ охридски и македонски

Митрополитие на МПЦ во црквата Св. Софија во Охрид / The MOC Metropolitans at the Church of St. Sofia in Ohrid

life of its faithful people. It is so obvious that even those who are against the autocephalous status of the Macedonian Orthodox Church do not even try to deny it.

The celebration of this anniversary is not only marking the time that has passed, but first of all, stressing what our renewed Archbishopric has done and is doing for its people. And not only during these 40 years! The salutary deed that our Holy Church has done and is doing is the most important meaning of its existence.

A church that does not give blessing does not give birth to spiritually transformed and Christ-loving persons. The deeds of those of blessed memory – Bishop Gavril of Velika (Hagiorite monk) and monk Joanakij from Rakotinci already speak about the Macedonian Orthodox Church. They are our greatest spiritual heights, and together with other saints from our people we shall have them forever as our prayerful representatives before the throne of the Almighty God.

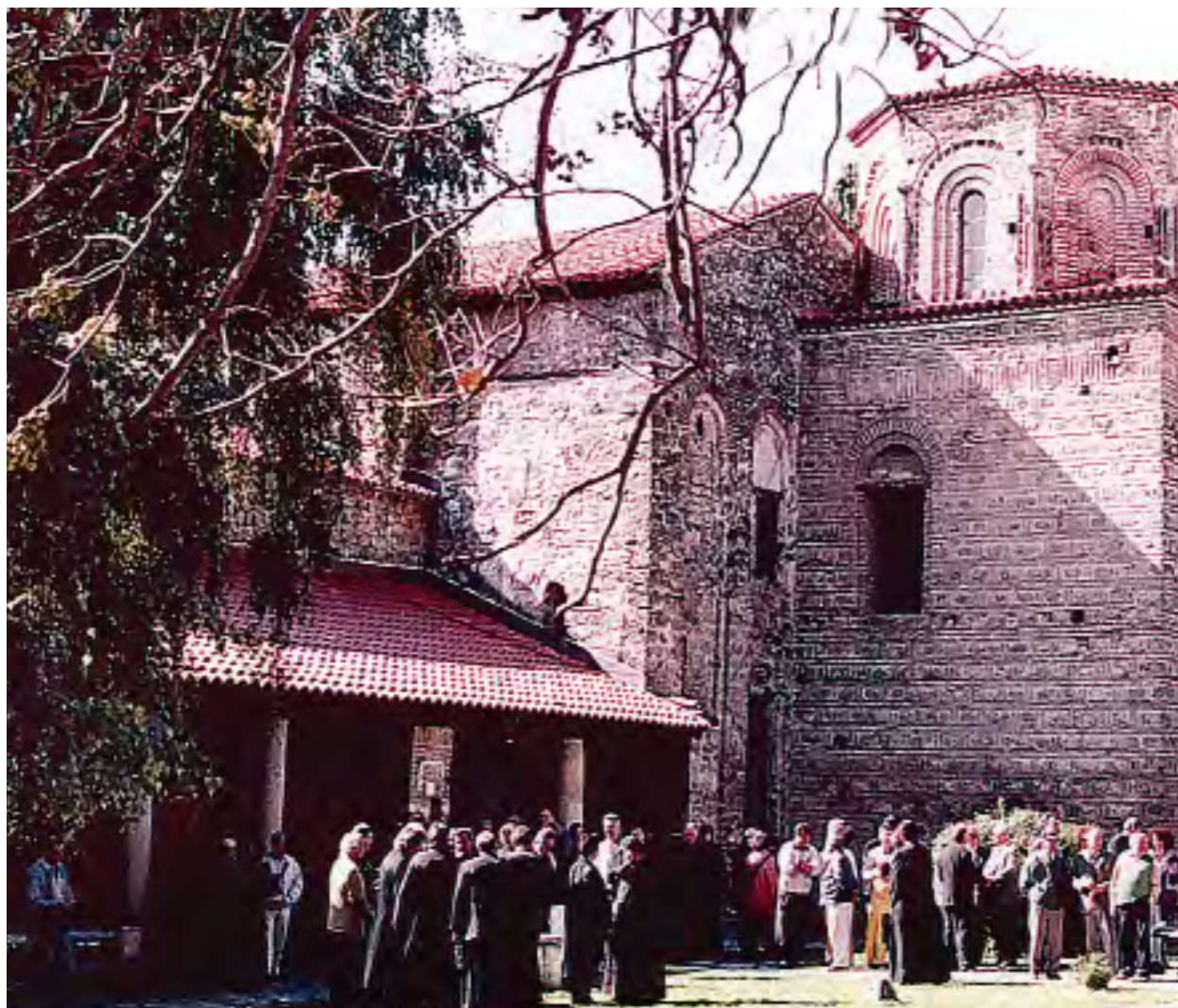
We believe that with God's help and their advocacy the justified hope of this and of all

previous generations in the two and a half centuries that past shall be fulfilled, the hope that the Ohrid Archbishopric shall find its place it deserves among other national orthodox churches.

It is up to us to work and continue building and up building our Holy Church as a divine institution of the Macedonian soil and in the souls of all Macedonian children. Celebrating this anniversary, we call upon all children of the Macedonian Orthodox Church, wherever they live, to a greater and stronger unity with their Mother Church. The grace of God knows no boundaries, and therefore the love of their Mother Church reaches all distant places and it takes care of each and every Macedonia soul in the world.

May we have a happy anniversary! May our autocephalous church, of Ohrid and Macedonia, be eternal, and, please our God, may we celebrate it, as soon as possible, as a recognized and approved church by all Orthodox churches. Amen!

**His Beatitude
Archbishop Stefan of Ohrid and Macedonia**

Митрополитот Кирил и Славе Николовски-Катин / Metropolitan Kiril and Slavë Nikolovski-Katin

Панагија на митрополитот Кирил подарок од рускиот патријарх Алексеј
Mitropolitan Kiril's panagia, a present from Russian Patriarch Aleksey

Митрополитот Кирил / Metropolitan Kiril

**Митрополит повардарски
...Агатангел (Станковски)**

МАКЕДОНСКИОТ ДУХОВЕН ПАСТИР Р. КИРИЛ

*Ви зборувам висштина во името на Христѝа,
не лажам - ѝшоа го сведочи мојата совесѝ
ѝреку Свешѝиоѝ Дух, дека ми е многу жал
и срцеѝо ме боли ѝосѝојано; оѝи ѝовеќе би сакал
јас да бидам одвоен од Христѝа
за браќаѝа свои, моѝѝе сродници ѝо ѝлоѝ.
(Послание до Римјаниѝе 9, 1-3)*

Секој народ има свои истакнати пастири, свои духовни водачи, луѓе врз чии дела и зборови се темели неговото опстојување, неговата историја, идентитет и култура. Во зборовите и делата на тие луѓе, народот ја наоѓа својата духовна сила, која му помага да истрае во тешките животни моменти, со кои се соочува секој етникум при својот историски развој. Основната духовна мисија на таквите народни водачи е да бидат вечни чувари на сопствениот народ, а нивниот глас го препознаваме веднаш, зашто тој постојано не повикува на нашето единство, ги посочува нашите заеднички корени, зборува за стабилноста на нашата братска заедница и за сите други работи кои се витални за егзистенцијата на една нација. Таквите пастири, во секој момент од својот живот, во секој момент од своето дејствување ги води една света мисла, никогаш да не престанат да го заштитуваат својот народ, никогаш да не престанат да бидат последната линија на одбраната на неговиот идентитет и национална самобитност.

Ние, православните христијани, во своето сеќавање посебно ги запазуваме и славиме личностите кои на одреден начин во дело ја „спровеле“ Божјата промисла. Таквите луѓе ги нарекуваме свои учители и нивниот пример се обидуваме постојано да го остваруваме и примениме во своите животи. Некои од нив се удостоиле Божјата милост и Неговата света промисла да ги определи да бидат првенци и херои во својата непосредна средина, токму меѓу својот сопствен народ. Таквите луѓе се објект на воодушевување и анализа за целото народно потомство и за сите идни генерации. Понекогаш, врз тие луѓе, односно врз нивните животи, се темелат сите битни и значајни настани од одреден историски период на целиот народ, а некои, пак, се директни „виновници“ за цивилизациското и културното напредување на едно цело општество.

Македонскиот народ отсекогаш, во сите моменти на својот еволутивен пат, имал среќа да ги има таквите луѓе во своето јадро. Во секое време од својата страдалничка и токму заради тоа и свештена историја, имал бројни патријарси, кои со својата величина и самопрегорна работа силно

влијаеле на културното и цивилизациското издигнување и напредување на Македонецот. За среќа, македонскиот човек е силно втемелен врз Христовата база и основа, која во себе ги содржи добрината, правдата и убавината. Националната историја на македонскиот народ во исто време е и свештена и црковна историја на Македонската православна црква, од едноставна причина што токму Црквата на просторите на нашата татковина ги дала личностите кои го опишмениле, просветиле и умудриле македонскиот човек. Црквата ги родила личностите кои ја создале самосвојната македонска литература и уметност, оригиналната македонска култура и наука, потоа македонското чувство за државност и политичко дејствување итн.

Еден од тие многу наши пастири, духовни татковци, кои со својата појава и дејствување во одредени моменти од нашата историја биле двигатели на мислата за слободна Македонија и обединет македонски народ секако е и митрополитот полошко-кумановски г. Кирил. Можеме да искажеме многу епитети и многу убави зборови за да ја објасниме величината на овој човек, но најголемиот, највеличествен и најсоодветниот збор за големината на неговата личност и дело е едноставно зборот - пастир. Овој збор, најмногу од сите не води до вистинското определување на неговата личност. Неговото високопреосвештенство г. Кирил, носејќи ја во своето срце Божјата благодат и сведочејќи го во секоја прилика вечното слово Божјо, е нашиот пастир, нашиот најценет духовник, кој до ден-денес не престанал да не повикува да се препознаеме како браќа, да се поздравиме како ближни, да го зачуваме единството меѓу нас, да си помогнеме во тешки моменти и сите заедно да го кренеме својот глас за македонската вистина, кога нашата македонска заедница ќе ја надвиснат какви било непријателски пропаганди и притисоци.

Она што посебно го одликува дедо Кирил, уште од млади години, е неверојатната верност и преданост на македонската кауза, која, пред сè, се состои во зачувување на националната свест на Македонецот, а потоа и во негово издигнување и промовирање на духовен и религиозен план. Ретко може да се сретне таков човек кој ќе држи исто темпо на своите уверувања, но се разбира ќе биде и постојан во напорот и желбата за практично дејствување и спроведување на зацртаниот план. За него зборовите „мајка - црква“ не значат само една обична флоскула, која се користи за обични и секојдневни потреби. Повикот на Мајката - црква за влегување во нејзиниот клир за дедо Кирил значи целосно, беспоговорно и безрезервно служење и преданост. За владиката Кирил ништо не е побитно од овој повик, ниту неговите лични амбиции, ниту личните желби, ниту неговото образование. Сето ова со еден збор ќе биде ставено во втор план за да се оствари во некое подобро време, тогаш кога од него било побарано да се врати од туѓина и да се зафати со работа на Божјата нива во љубената Македонија. Дедо Кирил тогаш сериозно ќе ја сфати поставената задача, македонскиот народ треба да се организира и духовно да се раководи, а во исто време да се гради и возобновува Македонската православна црква и славната Охридска архиепископија.

„Чест, слава и благодарност на сите оние синови и ќерки кои кога требало, не зажалија да го подарат животот за слободата на татковината и кои умејја еднаш херојски да умрат, за потоа да живеат со ореол на вечна слава во срцата на сите идни македонски рожби и поколенија“ - ќе рече во една прилика митрополитот полошки-кумановски г. Кирил. Владиката Кирил како човек се карактеризира со истенчено национално чувство за делото на оние наши предци, на хероите, на творците кои оставиле бескрајни и епохални добра за својот народ и својата татковина. *„Тие никогаш не умираат, туку заедно со своите дела вечно живеат, да го следиме нивниот саможртвен пример и да се инспирираме од нивната неизмерна љубов и искрена преданост кон својата татковина Македонија“* - повикува г. Кирил.

Неговата витална улога во возобновувањето на Охридската архиепископија и основањето на Македонската православна црква, како единствен жив архијереј од тоа време, неговото сведоштво за македонската вистина на секое светско тло кое го почувствувала неговата нога, како и храброста која ја демонстрираше во најтешките моменти во поблиската историја на Македонија, возобновувајќи ги разрушените манастири од бесниот воен виор кој ја зафати Македонија се само еден дел од татковската заштитничка ролја која со направените дела и жртвата за македонското единство му се наметнува на дедо Кирил, како знак за негово вечно препознавање.

Значајна е улогата на дедо Кирил и во опфаќањето и во сплотеноста на Македонците надвор од Македонија, особено во прекуокеанските земји, кога благодарение на неговата активност, Македонската православна црква направи силен пробив меѓу бројното македонско иселеништво, овозможувајќи задоволување на црковните чувства и потреби, јакнење на единството среде македонскиот народ, зацврстување на слогата, евангелската љубов, чувството за слобода, разбирањето и заедништвото со сите луѓе во средините во кои нашите македонски браќа се определиле да живеат. Нему Бог ќе му промисли да ги организира и од корен изгради македонските црковни општини во

дијаспората. Македонското иселеништво, повеќе отколку тука во матичната земја, со години ќе биде нагризувано и индоктринирано од лицемерните и себичните политики на соседите. На овој пат ќе треба одлучно да се застане и во име на вистината и правдата со сите сили да се победи опскурноста и мрачното зло кое одблизу се заканувало со асимилација. На време е пратен дедо Кирил за да ја спречи оваа катастрофа. Со силна вера и молитва во срцето и усните и со добра порака тогаш ќе се појави младиот и корпулентен митрополит и со силината на божествената проповед набргу ќе го отера непредвидливиот виор кој како Дамоклов меч виси над главата на македонскиот човек. Ваквата негова одлучност и пламена истрајност во проповедта ќе најде на гнев и безумен отпор кај непријателите на вистината, но сето тоа ќе биде сфатено како ново семе што ќе даде стократен плод на плодната македонска православна нива. Македонската православна црква во дијаспората ќе продолжи да се гради и изградува и со текот на времето ќе ги трасира основните постулати на своето дејствување од кои и ден-денес нема отстапување.

Божјата промисла го определи дедо Кирила да ѝ се најде на својата татковина тогаш кога беше најтешко, кога опасностите и лукавите искушенија беа најголеми. Мораме да признаеме дека за да се води и брани еден народ повеќе од 40 години не е воопшто лесна и едноставна работа. За да се биде одлучен во најтешките времиња, кога се заканува страшното ропство со сите негови пропратни демонски замки, единствено е сведоштвото за големата желба за слобода, која е основниот човечки порив и основната човечка потреба. Во ситуација кога од сите страни демне опасноста, а во исто време да се гради и да се сведочи вистината, навистина е потребна состојба на духот како на свет маченик и цврстина на волјата како на апостол - мисионер.

Македонија е непобитна реалност, и покрај сите обиди за негирање на нејзината вековна и од древни времиња историја, јазик, идентитет, култура, име, па и територијата на кои како македонски народ имаме единствено ексклузивно и наследено право. Тоа е еден сосема видлив и јасен факт, кој без историски заблуди, може да го препознае и нашиот брат Грк, Бугарин, Србин, Европеец и секој еден жител на овој свет. Но, и покрај нашата одлучност и заколнатост да ја браниме македонската вистина, сепак во некои историски моменти нашите пастири ни се повеќе од потребни. Водачот на народот е оној кој непрестано и до вечност не потсетува кои сме и што сме, од каде сме и од кога сме, вечно не потсетуваат на евангелските заповеди за вера, надеж и љубов, при секоја мачна ситуација во која како народ ќе се најдеме, тие ни даваат насоки како да одиме напред, но и никогаш да не заборавиме како било порано. Нивните зборови секогаш се актуелни, а нивните дела се вечен прирачник за духовно и национално зацврстување и обединување.

Срекен сум што во мојот животен век, живее и нашиот македонски пастир, дедо Кирил. Сигурен сум дека како таков, тој го има одговорот на секое прашање за Македонија, бидејќи го познава и последниот атом од македонската душа. Навистина е тешко делото на еден човек да се увиди и оцени додека тој е жив, а дедо Кирил поседува пастирски авторитет и кај најслабата по дух македонска личност. Големината на неговиот лик и дело сè уште ќе расте, и сигурен сум дека тој уште отсега го осигура своето место во македонската историја и со многу го задолжи македонскиот народ. Дедо Кирил е нашиот учител и неговата личност е урнекот на кој ќе треба и ние помладите да се подучуваме и угледуваме.

Во Монографијата посветена на ликот и делото на Неговото високопреосвештенство митрополитот полошко-кумановски г. Кирил, преку фотографии, на еден илустративен начин ќе видиме раскажана една цела историја не само на еден човечки живот, туку овде ќе го увидиме подемот на една Црква и на еден народ. Оваа Монографија е силен доказ дека Македонската православна црква е жива Црква, осенета и закрилена од Троичниот Бог. Во неа може да се види националниот дух и карактеристика на обичниот македонски православен човек, да се согледа неговиот литургиски живот, неговата надеж и смирение и неговата стрпливост и преданост на Божјото раководење. За оној кој искрено стои пред Божјата правда, во оваа Монографија ќе биде видлива целата Божја мудрост и убавина во раководењето на еден народ на патот на спасението во Неговото свето царство. Навистина голем и семудар е нашиот Бог, кој во тешките и клучни моменти од македонската историја ни го испрати за народен чувар и просветител македонскиот владика Кирил.

На многајта лета високопреосветени владике Кириле! Ние твоите духовни рожби ти изразуваме поклонение и благодарност и во исто време те молиме да се застапуваш пред Бога за спасение на нашите души.

Споменик на Св. Ѓорѓи Кратовски / A monument of St. George Kratovski

Ставре Циков

МОНОГРАФИЈАТА - МИТРОПОЛИТ КИРИЛ

Авторот Славе Николовски-Катин на страниците на монографијата што се презентира пред македонската и пошироката јавност портретира личност која за Македонската православна црква и историја на македонскиот народ претставува духовен стожер и, истовремено, светилник на верата, надежта и напредокот на сите Македонци.

Животот и делото на владиката Кирил во нашата света библиска татковина – Македонија, најпрвин, се презентирани на страниците на оваа книга што е логично и со Божја промисла од денот на раѓањето и сите поважни досегашни мисии што ги остварил на македонско тло, како и меѓу нашето иселеништво.

Записот даден од авторот Славе Николовски-Катин несомнено потврдува дека тој е мошне близок долгогодишен и верен пријател на митрополитот Кирил.

Мошне важен е и фактот што авторот Славе Николовски-Катин со пишан збор и нарација и поткрепено со прекрасни документиран илустрации, со нескриена љубов во книгата ни дава хронологија за многуте средби на владиката Кирил со значајни црковни личности во татковината и на меѓународно ниво; средби со нашите Македонци во татковината и надвор од родните огништа во странство; за неговата градителска и обновувачка моќ на нашите цркви и манастири во Македонија и ширум светот каде што живеат Македонците.

Свештеничката, повеќедецениска непрекината духовна вертикала на Никола Поповски кој потекнува од македонско православно семејство од Царев Двор, ќе започне со неговото замонашување на 7 април 1964 година, на ден Благовештение, во манастирот *Раѓање на Пресвета Богордица* кај Кичево каде што со неизмерна радост ќе го прими името на македонскиот рамноапостол свети Кирил Солунски, од Неговото блаженство, архиепископот г.г. Доситеј да биде ракоположен во чин ероѓакон, за да набрзо потоа биде унапреден во архиѓакон. Ваквите духовни скалила на нашиот владика Кирил во монографскиот труд ќе бидат детално опишани што, особено, за читателите ќе претставува драгоцен документиран приказ за запознавање со христијанското семејство Поповски и за духовното движење на владиката Кирил што катадневно ги врши во нашите македонски цркви и манастири преточувајќи ги божјите молитви во облагородените срца на македонските верници.

Живописот за почитуваниот митрополит Кирил преточен во ова значајно пишано дело се совпаѓа со јубилејната 1967 година, во која ќе биде донесена историската одлука во Охрид, во црквата *Света Богородица Перивлепта* за целосно возобновување на автокефалноста на Охридската архиепископија во лицето на Македонската православна црква. Во тие дни, во месец јули 1967 година г. Кирил станува најмлад член на Светиот архијерејски синод на Македонската православна црква.

Маркантната личност на митрополитот Кирил во македонското свештенство со исконска волја, безрезервно се посветува на градењето на македонски храмови во Македонија и ширум светот, каде што се наоѓаат македонските заедници.

Владиката Кирил, 1972 лето господово, ќе биде поставен за претседател на Одборот за изградба на Соборниот архиепископски храм „Свети Климент Охридски“ во Скопје, што во книгата претставува уште еден значаен бележит настан од неговиот животен пат на света македонска мисија.

Монографијата посветена на нашиот најстар архијереј по хиротонија во Светиот синод на Македонската православна црква, митрополитот Кирил, со напишаните текстови и кон нив поместени фотографии дадени на повеќе од стотина страници, претставува духовен бележник за богатата, духовна бунтовна патриотска личност, која со Божја сила и мудрост открилува и ги просветлува Македонците за нивниот црковен, културен и национален идентитет ширум северноамериканскиот и австралискиот континент.

Визитациите што ги прави митрополитот Кирил во Соединетите Американски Држави и Канада, како и во Австралија, со отворањето на процесите за формирање на македонски православни црковни општини и изградба на нови цркви под јурисдикцијата на Светиклиментовата македонска православна црква, сите вакви активности на митрополитот Кирил ќе бидат преточени во хронолошки документиран запис на страниците на монографскиот труд на авторот Славе Николовски-Катин.

Ракописот на ова значајно пишано дело ни дава убав и од повеќе аспекти мисловен светоглед за мисионерските мисии и борбата за македонската кауза што во себе ја носи и несебично ја вградува во црковната историја на македонскиот народ, митрополитот полошко-кумановски, г. Кирил.

Портретот за митрополитот Кирил од нашиот познат писател Славе Николовски-Катин напишан и фактографски прикажан претставува силна поука за сегашните и идните генерации свештеници на Македонската православна црква, прекрасно четиво како за сите православни Македонци, така и за оние мирјани кои веруваат и ја сакаат Црквата и Бога. Авторот на оваа книга богата со личности, историски настани, македонски премрежја, опстои и од кон слободата на македонскиот народ и самостојноста на нашата македонска црква ни дарува јавен духовен тестамент за животната самопрегорност, длабоката преданост на владиката Кирил кон Бога, а од негова страна искрен возврат кон македонското свештенство, македонските верници со просветување на Македонците во родната Македонија и на македонското иселеништво, односно кон целиот македонски народ.

Иако авторот има напишано многубројни книги за македонското иселеништво, за нивниот живот во новата татковина, сепак сторијата запишана во оваа книга преку духовниот и животниот пат на владиката Кирил претставува уникатно сведоштво за големите духовни потфати. И, независно, каде и да се наоѓаат Македонците, тие се под закрила на божјата и визионерска мисија на митрополитот Кирил со една единствена намера за нивно црковно-духовно обединување на кој било меридијан од светот да се наоѓаат.

Јуни 2007

ВЕЛИЧИЕТО НА ДУХОВНИОТ

ХРОНОПИС

Во хронописот на величието, во долготата и бојата сага на временскиот, духовниот и мисионерски мозаици на Македонската православна црква, силно е врежано и како голем печат е впишано во просторот и децениите, името на надлежниот архијереј на Полошко-кумановската епархија, Неговото високопреосвештенство, митрополиот Кирил.

Тој е еден од воините на миротворието. Еден од потврдениите столбовници на афиокефалните визионерски бликови на нашата Светицлиментова македонска православна црква, која своите корени ги има од пред два милениума со библиската Светицавлова мисија низ овие древности. Ги има во покрстувањето на Лидија, првата Македонка, ја се наоѓаат низ дамеините постојанства на ризниците на Охридската архиепископија, збожитувани и пренесувани низ делата и заветот на свети Климент, свети Наума, и сè така зачувани до поглаварот Доситеј, и еве вознесувани до ден-денешен со поглаварот Стефан, и неговата десна рака, најстариот по христонија во Светиот архијерејски синод, митрополиот Кирил.

Сето тоа се гранични темели и трасирани патници кон вечнољубието, кон нејкорие и самосвојните духовно-национални исчекори.

Една сосема куса експликација појсетува дека владиката Кирил беше најмладиот високостројник меѓу еднаквиите на Светиот архијерејски синод во 1967-то лето, кога е воспочен на тропот за викарен епископ и веројолски во предвечерјето на празникот на апостолиите св. Петар и Павле. Тој веднаш со сета посветеност и младешки импулс се вклучува во финализирањето на возобновата на Охридската архиепископија во продолжителката и наследничка-Македонската православна црква. Набрзу следеше и историската одлука за официјализирањето на овој историски, семакедонски чин.

Следната дестинација на неговите духовни и патристиски походи беа австралиските, американските и канадските хоризонтални и вертикални. Тој целосно се ангажира на обединувањето на македонскиот

народ задомен во овие далечни ѝпросѝтори со вековниѝе ѝзурбейчисѝва и ѝреселби, и ѝрадејки и оѝворајки храмови, ѝо оѝѝрѓнуваше од канѝиѝе и разнебиѝувачкаѝа ѝосесивносѝ на ѝрчкиѝе, буѓарскиѝе, срѝскиѝе и друѝи цркви и јуди.

Со својаѝа ѝакиѝичносѝ, мудросѝ, уѝорносѝ и неѝресѝајна рабоѝа среде македонскиѝе иселенички комуни на два конѝиненѝа, ѝој имеѝо македонско, имеѝо на нашаѝа Свейѝа црква ѝо вреди и ѝо воздиѓна неизбришливо и ѝрајно во ѝамошниѝе муѝикулѝурни маѝи и хроники.

Својаѝа наѝамошна мисија миѝројолиѝоѝ Кирил ја врза за ѝука-ѝросѝорноѝо дејсѝвување, како надлежен архијереј на Полошко-кумановскаѝа еѝархија. Под неѓоваѝа ѝремудросѝ се ѝодиѓнаѝи мноѓу цркви и манасѝири, восѝановени се мноѓу нови даѝуми и обележја. Гордосѝ се орнаменѝикаѝа на вековниѝе олѝари, фрескоѝиси и икони, дрворезниѝе мисѝични ѝораки маесѝирално издлабени како аманеѝи од волшеѝсѝваѝа на зачудувачкоѝо народно мајсѝорсѝво и вирѝуозносѝ. Тие се дијаманѝски ѝосебносѝи на македонскаѝа црква, име, јазик, цивилизација, исѝорија, кулѝура...

Духовниѝе милениумски вредносѝи се реликвиѝи, заветѝ и визија, кои биле и осѝанувааѝи вѓнездени во Кириловаѝа арсенална сѝаменосѝ. Злаѝоусѝови се ѝоракиѝе дека Цркваѝа е народ, а народоѝ осѝанува ѝод закрила на својаѝа Свейѝа црква, водилка и зашѝиѝничка.

Вознесно и ѝоржесѝвено, ѝаѝириоѝски и ѝоросѝасно како и досеѓа, миѝројолиѝоѝ Кирил ѝродолжува да исѝишува неизбришливи сѝраници на висѝинаѝа за својаѝа Македонска ѝравославна црква, својаѝа македонска земја и својоѝ род македонски.

Авѝороѝ

THE GREATNESS OF THE SPIRITUAL CHRONOLOGY

In the chronology of the greatness of the Macedonian Orthodox Church, in the chronology of the reach and long saga of its temporal, spiritual and missionary mosaics, the name of the Most Reverend Metropolitan Kiril, in charge of the Diocese of Polog and Kumanovo, is engraved and set as a seal on the MOC's space and decades.

He is one of the peacemakers. He is one of the confirmed pillars of the autocephalous visionary rays of our Macedonian Orthodox Church of Saint Kliment, which has its two-millennial roots in Saint Paul's biblical and ancient mission, in the Christianization of Lydia, the first Macedonian woman, and, additionally, in the primordial pedestals of the treasures of the Ohrid Archbishopric, enriched and conveyed by the works and vows of Saint Kliment, Saint Naum and preserved in that way up until His Beatitude Dositey, and extolled thus far by His Beatitude Stefan and his right hand, Metropolitan Kiril, the oldest enthroned bishop of the Holy Synod of Hierarchs.

All this represents a granitic foundation and marked road to the love for eternity, to insubordination, and to one's own spiritual and national lunges.

A short explanation reminds us that Bishop Kiril was the youngest of all dignitaries of the Holy Synod of Hierarchs, all equal among themselves, in the year of 1967 when, on the eve of St Peter's Day (12 July) he was enthroned as the Bishop vicar of Tiveriopol. With undying devotion and youthful vigour he immediately joined the finalization of the renewal of the Ohrid Archbishopric is its successor and continuation - the Macedonian Orthodox Church. Soon afterwards, the historical decision on officialization of this historical and pan-Macedonian act was adopted.

The next destinations of his spiritual and patriotic campaigns were the Australian, American and Canadian parallels and horizontals. He has actively engaged in unification of the Macedonians settled in these distant places following their century-old emigration and relocation and, by building and consecrating churches, he has torn these Macedonians from the claws and disintegrating possession of the Greek, Bulgarian, Serbian and other churches and Judas.

With his tactic, wisdom, persistence and endless activity among Macedonian immigrant municipalities on these two continents, he has elevated and placed a high value on the Macedonian name, on the name of our Holy Church, and has indelibly and permanently elevated it in the maps and chronicles of these places.

Metropolitan Kiril has dedicated his ensuing mission to the activities on his native soil as archpriest in charge of the Diocese of Polog and Kumanovo. Under his sapience many churches and monasteries have been established, many new dates and anniversaries have been set. The ornamentation of the century-old altars, wall-paintings and icons, mystical woodwork messages masterfully carved as testaments to the magic of the amazing folk workmanship and virtuosity are his pride and joy. They are diamond specificities of the Macedonian church, name, language, civilization, history, culture...

The spiritual millennium-long values are relics, pledges and visions that have been and remain to be nestled in Kiril's armoured firmness. Honeyed are his messages that the Church is the people, and that the people remain to be under the wing of their Holy church, their guideway and protector.

Metropolitan Kiril continues to write undeletable pages of truth about his Macedonian Orthodox Church, his Macedonian country and about his Macedonian people enthusiastically and splendidly, patriotically and colossally as he has been doing thus far.

The Author

СОЊА ПРУС - ПРЕВЕДУВАЧ

Соња Прус е родена во Скопје во 1959 година. Дипломирала на Филолошкиот факултет, Катедра за англиски јазик и литература на Универзитетот „Св Кирил и Методиј“ во 1983. Оттогаш, работи како преведувач по англиски јазик.

Таа е автор на следниве речници: **Македонско-англиски административно-деловен речник** (Македонска искра, Скопје 2006), **Македонско-англиски економско-правен речник** (Македонска искра, Скопје 2007), како и на **Мал водич по македонски јазик за странци** (Феникс, Скопје 2007).

Освен тоа, таа уредила и превела неколку книги, како што се: **Монографија за Рударски Институт-Скопје, 1990; Најголемите шпиуни во светот** (Феникс, Скопје 2006), **55 Деловни писма** (Феникс, Скопје 2006), **Монографијата за Ѓорѓи Томов** (Македонска искра, Скопје, 2006), како и **Илинденското востание од 1903 во австралискиот печат** од Мартин Треневски (Македонска искра, Скопје 2007).

Во моментот, работи на превод на книгата **Историја на македонскиот народ од антички времиња до денес** на македонски од Крис Стефо од Торонто, Канада.

SONJA PRUS – TRANSLATOR

Sonja Prus was born in Skopje in 1959. She graduated from the Faculty of Philology, Department of English Language and Literature at the University of Sts. Cyril and Methodius, in 1983. Since then, she has been working as a translator of English language.

She is the author of the following dictionaries: **Macedonian-English Administrative-Business Dictionary** (Makedonska Iskra, Skopje 2006), **Macedonian-English Dictionary of Economy and Law** (Makedonska Iskra, Skopje 2007), as well as of the **Small Guidebook of the Macedonian Language for Foreigners** (Feniks, Skopje 2007).

In addition, she has edited and translated several books, such as **The 1990 Monograph of the Mining Institute-Skopje, The Greatest Spies in the Word** (2006, Feniks, Skopje), **55 Business Letters** (Feniks, Skopje 2006), **the Monograph about George Tomov** (Makedonska Iskra, Skopje 2006), as well as **The 1903 Ilinden Uprising in the Australian Newspapers** by Martin Trenevski (Makedonska Iskra, Skopje 2007).

At present, she is working on the translation of **The History of the Macedonian People from Ancient Times to the Present**, in Macedonian, by Chris Stefou from Toronto, Canada.

СЛАВЕ НИКОЛОВСКИ - КАТИН

Роден е во Преспа, а се школувал во Љубојно, Скопје, Белград и Торонто. На македонската и меѓународната културна и научна јавност ѝ е познат по бројните публицистички, новинарски и научни трудови кои се посветени, главно на животот на Македонците во светот, но и на низа други аспекти поврзани со дијаспората, како и со културата, литературата, јазикот, журналистиката, историјата, науката и религијата. Во неговиот творечки опус од триесет дела, посебно внимание заслужуваат книгите: **Македонците во САД и Канада** (на македонски и англиски), **Македонските православни цркви во Австралија, Канада и САД**, **Македонски холокауст**, **Македонскиот иселенички паноптикум**, **Во Австралија како дома**, **Илинден 1903-2003** и **македонските иселеници**, како и делата **Придонесот на Македонија во светската цивилизација**, **Од Панонија до Егеј** и **Во чест на св. Кирил и Методиј и Ореолот на Дева Марија и Св. Богородица Слимничка во Преспа**, (во коавторство со академик Антоније Шоклјев-Дончо и проф. д-р Вера Стојчевска-Антиќ), делото за најголемиот македонски донатор од дијаспората, **Анатас Близнаков** од Гери, Индијана, како и монографиите: **Андреа Бранов** од Мелбурн, за **Семејството Јановски** од Торонто, **Семејството Стамевски** од Детроит, **Георги Томов** од Њујорк (на македонски и англиски). Тој е исто така познат со неговите лексикографски изданија, како и со преводите на романот **Александар Македонски** (од англиски на македонски) од Урлих Вилкен и **Странците за Македонците и Македонија** од Христо Андоновски (од македонски на англиски).

Славе Катин е добитник на голем број награди и признанија, меѓу кои, најпрестижната награда „**Крсте П. Мисирков**“ на Здружението на новинарите на Македонија од областа на журналистиката.

SLAVE NIKOLOVSKI - KATIN

He was born in Prespa and got his education in Ljubojno, Skopje, Belgrade, and Toronto. The Macedonian and international cultural and scientific public knows him for the numerous descriptive reporting and research works dedicated, mainly, to the life of the Macedonians throughout the world, and to many other aspects of the diaspora, such as culture, literature, language, journalism, history, sciences, and religion, among others. In his creative opus of thirty books, the following deserve special attention: **The Macedonians in the USA and Canada** (in English and Macedonian); **The Macedonian Orthodox Churches in Australian, Canada and the USA**; **The Macedonian Holocaust**; **The Press of the Macedonian Immigrants**; **The Longing of the Macedonian Immigrant-Workers**, **Macedonian Expatriate Panopticon**; **In Australia as Home**; **Ilinden 1903-2003 and the Macedonian Immigrants**; **The Contribution of Macedonia to the World Civilization**, **From Panonia to Aege**, and **In Honor of Saints Cyril and Methodius and The Aureole of the Virgin Mary and the Saint Mary Monastery of Slimnica in Prespa** (as co-author with Academician Antonije Šokljjev-Dončo and Prof. Vera Stojčevska-Antić, Ph. D), the book on the greatest Macedonian donator in the Diaspora **Atanas Bliznakov** from Gary, Indiana, as well as the monographs: **Andrea Branov** from Melbourne, **The Janovski Family** from Toronto, **The Stamevski Family** from Detroit, and **George Tomov** from New York (in English and Macedonian). He is also known for his lexicographical editions, and the translations of the novel **Alexander the Great** (of Macedon) by Ulrich Wilken (from English to Macedonian) and **The Foreigners about Macedonia and Macedonians** by Hristo Andonovski (from Macedonian to English).

Slave Katin has received many awards and recognitions, of which the most prestigious being the **Krste P. Misirkov Award** from the Association of the Macedonian Journalists in the field of journalism.

КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

- Атанас Близнаков, Спомени за националната, политичката и културната дејност на Македонците во САД и Канада, „Култура“, Скопје, 1987.
- Вера Стојчевска-Антиќ, Славе Николовски-Катин, Во чест на светите Кирил и Методиј, „Матица македонска“, Скопје, 1994.
- Вера Стојчевска Антиќ, Славе Николовски-Катин, Ореолот на Дева Марија и Св. Богородица Слимничка во Преспа, „Македонска искра“, Скопје, 2007.
- Димитар Корнаков, Македонски манастири, „Матица македонска“, Скопје, 2005.
- Доне Илиевски, Автокефалноста на МПЦ, НИП „Нова Македонија“, Скопје, 1972.
- Јован Белчевски, Автокефалноста на МПЦ, „Студентски збор“, Скопје, 1986.
- Мирослав Спироски, Света Македонска мисија, „Македонска искра“, Скопје, 2006.
- Митрополит Кирил (Никола) Поповски, Македонските православни црковни општини во прекуокеанските земји, историскиот развој, дејност и значење, (дипломски труд), Православен богословски факултет „Св. Климент Охридски“, Скопје, 1982.
- Славе Николовски-Катин, Македонските православни црковни општини во Австралија, Канада и САД, НИП „Нова Македонија“, Скопје, 1991.
- Славе Николовски-Катин, Македонците во САД и во Канада, „Македонска искра“, Скопје, 2002.
- Славе Николовски-Катин, Фиданка Танаскова, Македонски вознес - монографија за МПЦ Св. Климент Охридски, МПЦ Св. К. Охридски, Торонто, 1994.
- Славко Димевски, Историјата на МПЦ, „Наша книга“, Скопје, 1989.

Искажуваме неизмерна и трајна благодарност на Графичкиот центар „Југореклам“ за големите добродетелства кон мајката Светиклиментова црква, особено втемелени по повод четиридеценискиот јубилеј од автокефалноста и нашето четириесетгодишно архипастирско служење на Бога и на својот народ.

We would like to express deep and lasting gratitude to the Jugoreklam Graphic Center for its good deeds to the mother Saint Clement Church, especially performed on the occasion of the four-decade jubilee of the autocephaly and of our forty-year arch-pastoral service to God and our people

ПОЛОШКО-КУМАНОВСКА ЕПАРХИЈА
КНИГОИЗДАТЕЛСТВО „МАКЕДОНСКА ИСКРА“ - СКОПЈЕ

POLOG AND KUMANOVO DIOCESE
PUBLISHING HOUSE MAKEDONSKA ISKRA - SKOPJE

Ул. „Божидар Аџија“ бр. 7
1000 Скопје, Република Македонија
тел. 02 - 2777 - 368
тел./факс: 02 - 3136 - 318
www.makedonskaiskra.com.mk

Ul. „Bozidar Adzija“ br. 7
1000 Skopje, Republic of Macedonia
tel. + 389 - 2 - 2777 - 368
tel./fax: + 389 - 2 - 3136 - 318
www.makedonskaiskra.com.mk

СЛАВЕ НИКОЛОВСКИ - КАТИН
МИТРОПОЛИТОТ КИРИЛ

SLAVÈ NIKOLOVSKI - KATIN
METROPOLITAN KIRIL

Редакција / Editorial:

д-р Димитар Керамичиев / Dr. Dimitar Keramičiev
Фиданка Танаскова / Fidanka Tanaskova
Мирослав Спировски / Miroslav Spirovski
Снежана Велкова / Snežana Velkova
Добрила Божинова / Dobrila Božinova
протоѓакон Вичко Гочевски / Protogjakon Vičko Gočevski

Превод на англиски / English translation:

Соња Прус / Sonja Prus

Ликовно и графичко обликување / Art and graphic design:

Тони Васиќ / Toni Vasić

Лектура и коректура / Proofreaders:

Елена Тошева / Elena Toševa
Бил Робинсон / Bill Robinson

Користени фотографии / Photographs used from:

Полошко-кумановска епархија / Diocese of Polog and Kumanovo
Од колекциите на митрополитот Кирил и на Славе Катин
From the photo collections of Metropolitan Kiril and Slave Katin

Печати / Printed by:

JUGOREKLAM - Skopje

Тираж 1000 / 1000 copies

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“, Скопје

262.12-05 Кирил, митрополит

НИКОЛОВСКИ-Катин, Славе
Митрополит Кирил : (монографија) / Славе Николовски Катин
(превод на англиски јазик Соња Прус - Metropolitan Kiril :
(monograph) / Slavè Nikolovski-Katin ; (translated into English
by Sonja Prus). - Скопје : Македонска искра, 2007. - 344 стр.
: илустр. во боја ; 24 см. - (Едиција Портрети - Series Portraits eng)

Текст напоредно на мак. и англ. јазик

ISBN 978-9989-157-89-9

1. Насп. ств. насл.

а) Кирил, митрополит (1934 -)

COBISS.MK-ID 682015306